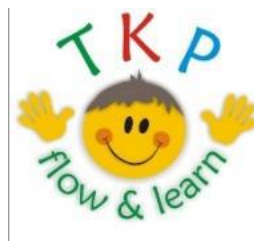

**Zákányszéki Általános Iskola és
Alapfokú Művészeti Iskola**
OM 029735

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2023.

Érvényes 2023. szeptembertől

1 Tartalom

1. BEVEZETŐ	8
1.2 Tárgyi feltételek.....	8
1.3 Személyi feltételek	9
1.4 Prioritások.....	9
2 NEVELÉSI PROGRAM	10
2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	10
2.1.1 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei.....	10
2.1.2 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai	12
2.1.3 Az iskolánkban folyó nevelő- oktató munka pedagógiai feladatai	12
2.1.4 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai, módszerei (a nevelő-oktató munka eszközei).....	14
2.2 Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	16
2.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	18
2.3.1 Törvényi háttér	18
2.3.2 Helyzetkép.....	19
2.3.3 Az egészségnevelés céljai	20
2.3.4 Iskola-egészségügyi feladatok.....	21
2.3.5 Az iskolai egészségnevelés legfontosabb feladatai	23
2.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok	24
2.4.1 A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:	25
2.4.2 A gyermekközösségek (tanítási órák) nevelési céljai, feladatai.....	25
2.4.3 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	27
2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	28
2.5.1 A pedagógus munkaideje, helyettesítés, ügyelet.....	28
2.5.2 A pedagógus munkakörében ellátandó feladatai.....	28
2.5.3 A pedagógus osztályfőnökként ellátandó feladatai	30
2.5.4 Osztályfőnöki feladatok (nem érintve az osztályfőnöki nevelőmunka tartalmi részét):	30
2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje	34
2.6.1 Sajátos nevelési igényű gyermek, tanulók	35
2.6.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók.....	40
2.6.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program	44

2.6.4	Kiemelten tehetséges tanulók.....	46
2.6.5	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók	48
2.7	Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	53
2.8	Kapcsolattartás a szülőkel, tanulókkal és az iskola partnereivel	54
2.8.1	A szülők és pedagógusok együttműködése	54
2.8.2	A tanulók és pedagógusok együttműködése	55
2.8.3	Intézményi külső kapcsolatok	56
2.9	A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.....	56
2.9.1	Osztályozó vizsga.....	57
2.9.2	Jelentkezés független vizsgabizottság előtti vizsgára	57
2.9.3	Pótló vizsga	58
2.9.4	Javítóvizsga	58
2.9.5	Különbözeti vizsga	59
2.10	A felvétel és az átvétel helyi szabályai	60
2.10.1	Első osztályba történő felvétel szabályai:	60
2.10.2	Az általános iskolai felvételi eljárás részét képező sorsolás rendje	60
2.10.3	Átvétel iskolánkba.....	62
2.10.4	Egyéni munkarend szerint tanuló	62
2.10.5	A tanulói jogviszony megszűnésének szabályai, eljárási rendje.....	62
2.11	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	63
3	HELYI TANTERV	65
3.1	A választott kerettanterv megnevezése.....	65
3.2	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	68
3.2.1	A tankönyvrendelés elkészítésének legfontosabb elvei	68
3.3	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása 70	
3.3.1	Alsó tagozat (1-4. évfolyam).....	70
3.3.2	Felső tagozat (5-8. évfolyam).....	71
3.4	Mindennapos testnevelés, a tanulók fizikai állapotának mérése	73
3.5	A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	75
3.6	A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	75
3.6.1	Az ellenőrzés funkciói, elvei, formái, módjai	76
3.6.2	Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje.....	77

3.6.3	A tanulói értékelés szempontjai, módjai	77
3.7	A magatartás értékelése	83
3.8	A szorgalom értékelése.....	85
3.9	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	86
3.10	Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek. Az iskolai környezeti nevelési program.....	86
3.10.1	Az egészségnevelés alapelvei.....	86
3.10.2	Az egészségnevelés iskolai területei	88
3.10.3	Az egészségnevelés szinterei	88
3.10.4	Segítő kapcsolatok.....	89
3.10.5	Egészségnevelési módszerek.....	90
3.10.6	A program megvalósulásának ellenőrzése-értékelése.....	90
3.11	Környezeti nevelés elvei, feladatok, tevékenységek	92
3.11.1	Törvényi háttér	92
3.11.2	Hítvallás, alapelvek	97
3.11.3	Célok és feladatok	97
3.11.4	A környezeti nevelés szinterei.....	100
3.12	Gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	123
3.13	A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	123
3.13.1	A tanulók jutalmazása	123
3.14	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai, szükség esetén különböző vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel	124
3.15	Intézményünkben alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek	125
3.15.1	Témahét.....	126
3.15.2	Boldogság program – Boldog Iskola.....	126
3.15.3	K E V E – Közlekedjünk Együtt, Vigyázzunk Egymásra!	127
3.15.4	„Kék tér”	128
3.15.5	Tanulás Könnyítő Program	130
3.15.6	Robotika	131
3.15.7	Lázár Ervin Program	132
3.16	Komplex Alapprogram bevezetése.....	133
3.16.1	A DFHT célja	138
3.16.2	A digitális alapú alprogram (DA).....	140
3.16.3	Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA).....	141

3.17	Aktív Iskola program.....	145
3.18	Az otthoni és napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	147
3.19	A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	148
4	Az Alapfokú Művészeti Iskola nevelési programja.....	149
4.1	Az alapfokú művészeti oktatás nevelő-oktató munkájának pedagógiai alapelvei, céljai 149	
4.2	Az alapfokú művészeti iskola legfontosabb funkciói.....	150
4.3	Általános nevelési, pedagógiai célok, feladatok.....	150
4.4	Alapfokú zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai	151
4.5	Az alapfokú képző-és iparművészet oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai	151
5	MELLÉKLETEK.....	153
5.1	sz. melléklet Évfolyamonkénti vizsgakövetelmények.....	153
5.1.1	Alsó tagozat.....	153
5.1.2	Felső tagozat.....	182
5.2	sz. melléklet SNI fejlesztő program	219
5.2.1	Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén, a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program.....	219
5.2.2	A látássérült (gyengénlátó) tanulók.....	219
5.2.3	Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanuló	223
5.2.4	A mozgásszervi fogyatékos tanuló (továbbiakban: mozgáskorlátozott).....	229
5.2.5	Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló	237
5.2.6	Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló.....	241
5.2.7	A hallási fogyatékos (továbbiakban: hallássérült) tanuló	251
5.2.8	A beszéd fogyatékos tanuló.....	256
6	A Pedagógiai programmal kapcsolatos intézkedések	263

A Pedagógiai Program létrehozásának jogszabályi alapjai az alábbi jelenleg hatályos törvények, kormányrendeletek és miniszteri rendeletek:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet -Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja
- 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 26/1997. (IX.3) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 27.) Korm. rend. Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm.rendelet módosításáról szóló 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet

„Azt is meg kell vizsgálnunk, hogy mi is hát a nevelés, és hogyan kell nevelni. Napjainkban ugyanis igen vitatottak ezek a feladatok. Mert nem mindenki ért egyet abban, hogy mit kell az ifjúságnak tanulnia az erkölcs és a tökéletes élet szempontjából, de még az sincs tisztázva, vajon inkább az értelem vagy a lélek kifejlesztésére kell-e irányítani a nevelést. A szokásos nevelési rendszer nagyon zavaros, és nem világos, hogy vajon azt kell-e elsajátítani, ami az életre hasznos, vagy pedig ami az eredményt fejleszti, vagy éppen valami különleges dolgot, mert mindezen szempontoknak vannak szószólói.” (Arisztotelész)

„A tanári munka nem azonos a módszeres ismeretközléssel, még akkor sem, ha rendszeresség, szigor és következetesség jár vele. A jó tanár a lehetőséget mutatja a tanítványainak, a könyvtár és kutatás irányába tereli az érdeklődést, önálló véleményalkotásra és munkára ösztönöz, ugyanakkor tudásban, magatartásban, anyanyelvhez, hagyományokhoz való ragaszkodásban és gondolkodásban a tevékeny, művelt ember mintaképe. Csak az ilyen tanár tud jelenlétével és munkájával szellemi forrongást kiváltani.” (Németh László)

1. BEVEZETŐ

Zákányszék község Csongrád-Csanád megyében, a Duna-Tisza közti síkvidékhez tartozó Dorozsma - Majsai homokhát kistájegységben helyezkedik el.

A múlt században, 1854-ben épült a falu első egy-tantermes iskolája, ez volt a Zabosfájai iskola. A belterületi iskolához öt külterületi tanyai iskola tartozott. Az iskolák a körzetesítés időszakáig működtek, 1983-ban az utolsó tanyai iskolát is végleg megszüntették. 1960-ban felépült a község új iskolája két tanteremmel a József Attila u. 34. sz. alatt. Ezen iskola folytatásában épült meg egy újabb négy-tantermes iskola, melyet 1982-ben adtak át a tanulóknak. Így lehetőség nyílt csak délelőtti tanításra, szaktantermek kialakítására.

A négy-tantermes iskola lapos tetővel készült, ennek elöregedése tette indokolttá, hogy 1996-ban magas-tetővel lássák el. Ezen építészeti megoldás miatt lehetővé vált a tetőtér beépítése. A korszerű iskolaépület sajátossága, hogy tágas, világos, berendezése esztétikus. Alapterülete 627 négyzetméter. A földszinten 6 tanterem, az emeleten 4 tanterem, tetőtérben öt terem került kialakításra. Ez biztosítja a kis létszámú osztályokban való tanítást. A termekhez folyosó, zsi-bongó és vizesblokk tartozik. A gyermekeknek a szünetekben a tágas udvaron van lehetőségük játszani. 2018-tól iskolai biokert kialakítására került sor.

Kiterjedt tanyavilág veszi körül a települést. Az iskoláskorú tanulók 50 %-a tanyán él. A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is. A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket szeretnének nevelni. Iskolánk hosszú múltja alatt többször változtak az iskola falai, épületei, de nem változott a bennük munkálkodó pedagógusok fő célja: emberséget és tudást adni a felcseperedő zákányszéki gyerekeknek!

1.2 Tárgyi feltételek

Az intézmény tárgyi feltételei jónak tekinthetők. Osztályaink jól felszereltek, világosak, tiszták. Szaktantermeink: magyar, matematika, kémia-fizika, biológia-földrajz, ének- zene, történelemrajz, nyelvi, számítástechnikai szaktanterem. Könyvtárunk több ezres állománnyal rendelkezik, melynek egy részét a szaktermekben helyeztük el. Az állomány nagy része több évtizedes, év-ről-évre egyre kevesebb összeget tudunk állomány-gyarapításra fordítani. A testnevelés órákat a Községi Polgármesteri Hivatal működtetésében lévő Sportcsarnokban tartjuk. Az udvaron bitumenes kézilabdapálya található. A technika oktatásához részben biztosítottak a tárgyi feltételek.

1.3 Személyi feltételek

A törzsállomány szempontjából a szakos ellátottság 100 %-os. Nevelőink jól felkészültek. Képesek munkájukat a helyi sajátosságok, az adott társadalmi- gazdasági körülmények figyelembevételével végezni.

1.4 Prioritások

Olyan pedagógiai programot akartunk megfogalmazni, amely tükrözi a tantestület hitvallását, és igazodik az iskolahasználók igényeihez is. Ennek érdekében felmérést végeztünk a szülők, gyermekek és tanárok körében. A felmérés eredményei a következőkben foglalhatók össze:

Intézményünk nyitott iskola, gyermekközpontú, humánus, együttműködő. Jellemzi még az esélyegyenlőség, a nyitottság, komplexitás és a személyiség központúság.

A gyerekek szeretnek iskolába járni, erősen kötődnek tanáraikhoz, társaikhoz. Sokféle élményt élnek meg az iskolai élet során, s ez által gazdagodik személyiségük. Az iskola sok esetben egyedüli élményforrás a gyerekek számára. Az iskola alapítványa segíti a tanulók kimagasló teljesítményének elismerését díjazással, jutalmazással, támogatja a tanulmányi kirándulásokat és segíti az iskolai munkát.

A nyolc évfolyamot 1-4, 5-8-as bontásban oktatjuk. Az iskola célja, hogy a tanulók személyiségfejlődését minél teljesebben kibontakoztassa, összhangban a tanulók adottságaival, fejlettségükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal és spontán tapasztalataikkal. Középpontban áll a tanulók tudása, képességeinek, személyiségének fejlesztése, világképének formálódása. Eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetünkben nem csak az iskola nevelő-oktató munkája segíti, hanem az iskolán kívüli tevékenységek is. Különböző programok: teadélutánok, színházlátogatások, szabadidős tevékenységek szervezése is szerves részét képezi az iskolai nevelésnek. Ezeken a programokon való részvétel önkéntes.

Az első osztályban a hagyományosnak tekinthető hangoztató-elemző-összetevő módszer szerint történik az oktatás.

Helyi sajátosság, hogy az élő idegen nyelv oktatását (angolt) emelt óraszámokban tanítjuk.

A diáksport keretén belül megyei, ill. országos sikereket érnek el tanulóink.

A tehetség kibontakoztatása egyéni, kiscsoportos foglalkozással történik. Kiscsoportos foglalkozás keretében oldjuk meg a felzárkóztató, fejlesztő foglalkozásokat is. Felkészítő foglalkozásokat tartunk a következő iskolafok érdekében (8. osztályban matematika, magyar és történelem tárgyakból). Ismeretek bővítésére szakkörökben van mód és lehetőség.

Tanulóinknak egyéni érdeklődésüknek megfelelően alapfokú művészeti képzésben vehetnek részt.

2 NEVELÉSI PROGRAM

2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

*„Jót, s jól!”
(Kazinczy Ferenc)*

2.1.1 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei

Napjainkban egyre erőteljesebb az a társadalmi igény, hogy az iskola ne csupán ismeretek átadására, a tudás gyarapítására, hanem az életkörülmények változásának gyors követésére rendezkedjék be. Fokozza tanulóinak kreativitását, hogy a világban nyitottan, előítéletek nélkül tájékozódjanak, mérlegelni tudják a dolgok megközelítésének különféle módjait, képesek legyenek a kapcsolatteremtésre.

A pedagógiai programban a nevelés és oktatás lényege az érték közvetítés vagy értékteremtés. Az egyik legfontosabb emberi érték az egyén konstruktív életvezetése, a közösségfejlesztő és önfelkészítő magatartásformák, tevékenységformák ösztönzése, megerősítése és ezzel párhuzamosan a destruktív megnyilvánulások visszaszorítása, leépítése.

Az általunk fontosnak tartott értékek:

- Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom).
- Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás).
- Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása.
- Fegyelem és önfegyelem.
- Közösségi érzés, áldozatvállalás.
- Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
- Tájékozódás a technikai és információs környezetben.
- A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúránk ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A nemzeti öntudat erősítése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség - és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.

- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt.
- Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Tanulási környezet

- a tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez illeszkedő, minden tanuló számára egyformán hozzáférhető, minden szempontból akadálymentes, erőpróbára készített nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezet biztosítása,
- a pedagógus, mint tanulást segítő társ elvének megvalósítása,
- a tanulók értékelése az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével,
- a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt, és már a tanulási folyamat elején ismertté válnak,
- a tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató és segítő minden szereplő kapcsolata – a közös célt szem előtt tartva – a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszédre alapul.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

- az egyéni fejlődés tiszteletben tartása (differenciálás),
- a különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése..
- nemcsak a tanulótól várunk illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezet is alkalmazkodik a tanuló egyedi jellemzőihez,
- az iskolai tanúláshoz kapcsolódó digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazása,
- a szaktanácsadás támogató szerepének kihasználása.

Képesség-kibontakoztatás támogatása

- a tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése,
- a tanulói teljesítmény értékelése, az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka,
- a tanuló előzetes tudásának, aktuális fejlettségi szintjének, egyéni fejlődési lehetőségeinek, életkori sajátosságainak, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatásának és a pedagógiai céloknak figyelembe vétele (adatgyűjtés, diagnosztikus mérés),
- az értékelés minden formájának – beleértve az osztályozást is – szempontjai, és az ehhez kapcsolódó eljárások nyilvánosak,
- a tanulók erősségeinek visszaigazolása társaik által is,
- átfogó tanulási célok és célterületek szem előtt tartása (sikeres pályaorientáció),
- a tudás relevanciájának tudatosítása,
- a használható tudás fontossága és a tudásépítés szem előtt tartása,
- a kompetenciák fejlesztése, ezek fontosságának tudatosítása,

- az egész életen át tartó tanulás feltételeinek kialakítása,
- a pedagógiai megközelítések újraértékelése, a valaha létezett pedagógiák szükség szerinti alkalmazása,
- a tanuló felelősségvállalása saját tanulása folyamatáért.

2.1.2 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai

- A tanulók fejlődő személyiségének lehetőség szerinti teljes kibontakoztatása az egyéni készségek és képességek figyelembe vételével.
- A tanulók differenciált oktatása, az egyéni képességek kibontakoztatására.
- A személyiségnek legmegfelelőbb kommunikációs kultúra és stratégia kialakítása.
- Az idegen nyelvek tanulási igényeinek felkeltése, hogy európai polgárokká válhassanak diákjaink.
- Olyan művészeti nevelés, amelynek hatására a művészeteket értő és szerető polgárokká válnak.
- A vallás-és világnézeti tanítások tartalmának semleges bemutatása.
- Az egészséges életvitelre nevelés, a mindennapos testnevelés megvalósítása, amelynek eredményeként tanulóink a társadalom egészséges, megbízható és azonos eséllyel rendelkező polgárai lehetnek.
- A hon-és népismeret igényének kialakítása, történelmi és kulturális hagyományok ápolása.
- A környezeti nevelés keretében a természet megismerése, megszerettetése, a környezetvédelem fontosságának tudatosítása.
- A kulcskompetenciák fejlesztése, hogy tanítványaink az EU elvárásainak is minél magasabb szinten eleget tudjanak tenni.
- Felkészítés középiskolai tanulmányok sikeres folytatására.

2.1.3 Az iskolánkban folyó nevelő- oktató munka pedagógiai feladatai

- Fő oktatási feladatunk, hogy minden gyermek - az egyéni képességeket figyelembe véve a leghatékonyabban, a legjobb eredményekkel tegyen eleget az általános iskola követelményeinek.
- Az értelmi, érzelmi, esztétikai és egészségnevelés olyan szinten folyjon, hogy minden gyermek számára optimálisan biztosítsa a testi, lelki és szellemi fejlődést.
- Kiemelt feladatunknak tartjuk a tehetséggondozást. Ugyanígy fontos feladat a rászoruló tanulók fejlesztése és felzárkózása, amely fejlesztőpedagógus és gyógypedagógus bevonásával történik.
- A kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségekben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformák kialakítása – példamutatással.
- Gazdasági nevelés.
- Az idegen nyelv oktatása.
- A diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzetek teremtése.

- Ismert és elismert személyiségek által követésre méltó példák felmutatása.
- Konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó (kis) közösségek létrehozása, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejleszti önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
- Az iskolarendszerben meglévő szelektív hatások mérséklése, az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség biztosítása.
- Azon hátrányoknak a csökkentése, amelyek a tanulók szociokulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.
- Szegregációmentes, együttnevelési környezet kialakítása (inklúziós szemlélet).
- Újszerű tanulásszervezési eljárások bevezetésével a tanulók motiváltságának növelése.
- Önálló intézményi innovációk megvalósítása, folyamatossá tétele.
- Az infokommunikációs technológia alkalmazásának folyamatos fejlesztése (internet, e-tananyagok, digitális munkák).
- Kiemelt feladatunknak tekintjük a művészeti nevelést az eredményesebb oktató-nevelő munka érdekében.
- Tanítványaink felkészítése a középiskolai tanulmányok megkezdésére.
- Feladataink közé tartozik annak biztosítása, hogy minden gyermek részt vehessen a különböző szintű tanulmányi-és sportversenyeken. E program megvalósítása érdekében működik iskolánk Alapítványa, amelynek egyik fő célja, hogy a tehetséges gyermekek minél sokrétűbb kibontakozását anyagilag is tudja támogatni.

Az iskola - elsősorban a szülőkkel ápoltság révén - folyamatosan részt kíván venni a község életében. Ennek érdekében:

- rendszeresen kapcsolatot tart a tanulók szüleivel, a családokkal;
- igyekszik lehetőséget teremteni arra, hogy az iskola életéből, tevékenységéből, eredményeiből minél többet megismertessen a szülőkkel, a település érdeklődő embereivel;
- tovább ápolja eddigi kapcsolatait a községben található közoktatási és közművelődési intézményekkel;
- az eddigi hagyományokhoz híven az iskola részt vesz a község által szervezett rendezvényeken.

A felsorolt pedagógiai célokat és feladatokat csak úgy tudjuk megvalósítani, ha létrehozuk a tanuló-szülő-iskola-fenntartó demokratikus kapcsolathálózatát. Ennek érdekében iskolánkban **diákönkormányzat** működik, amely a törvényben meghatározott jogszabályokon kívül az iskolai élet számos területéről mond véleményt és tesz javaslatot.

A szülői érdekegyeztetés és érdekképviselés céljából két szülői fórumot hoztunk létre: **a szülői munkaközösség választmányát** és az **intézményi tanácsot**.

Annak érdekében, hogy nevelőtestületünk tagjai egységes nevelési eljárásokat tudjanak alkalmazni iskolánkban, **szakmai munkaközösségeket** működtetünk.

2.1.4 Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai, módszerei (a nevelő-oktató munka eszközei)

Tanulásszervezés, csoportszervezés elvei

A tanulók oktatása-nevelése integrált formában történik. **Tanulóinkat semmilyen hátrányos megkülönböztetés nem érheti**, sem az osztályba sorolás, csoportszervezés során, sem későbbi tanulmányaik alatt.

Az intézmény által kínált pedagógiai lehetőségekhez (fejlesztő programok, tehetséggondozás, nyelvtanulás, informatika, kirándulások, színházlátogatások stb.) valamennyi tanulónak hozzáférést biztosítunk. A tehetséggondozás mellett kiemelten fontosnak tartjuk a rászorulókat hátránykompenzálását célzó tevékenységünket, **tanulóink esélyeinek növelését**.

A tudás- és a képességfejlesztés helyes arányának megtalálása

Képességet fejleszteni ismeretek nélkül nem lehet, ezért a műveltségterületi fejlesztésben mindkettőnek megfelelő teret biztosítunk. A tantervi programok kidolgozásakor arra törekszünk, hogy *a képességfejlesztési módszereket a hozzájuk kapcsolódó tartalmi lehetőségekkel együtt* alkalmazzuk a kompetencia alapú oktatási gyakorlat kiterjesztése során is.

Képesség- és személyiségfejlesztés

Az értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kezeljük a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket: a *szociális - és társadalmi kompetenciák fejlesztését*, a társadalmi érzékenység, a nyitott, befogadó és empatikus személyiség kialakítását, a társas aktivitást.

Tevékenységek központú tanítási-tanulási gyakorlat megvalósítása

Olyan tanulási programokat alkalmazunk, amelyek során - az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten - *élményszerű helyzetek teremtésével* a tanulók tapasztalatokat szereznek, *maguk fedezik fel* a környezeti elemek közötti *kapcsolatokat és összefüggéseket*, azokból következtéseket vonnak le, korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazzák.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a tanulók *megfogalmazhassák* egyéni és csoportosan kialakított *véleményeiket*, tudjanak róla vitatkozni, álláspontjukat érvekkel alátámasztani és megvédeni.

Gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás

A pedagógiai munkánk során erősítjük azt a szemléletet, hogy a tanulók a tanulási folyamat során minél önállóbban és a lehetőségek szerint a valós környezetben szerezzék meg a mindennapi életben, a közvetlen természeti és társadalmi környezetben megismerhető tudáselemeket.

Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség

Adaptálunk és alkalmazunk olyan differenciált tanulásszervezési módszercsomagokat, amelyek lehetővé teszik a tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekeltiségének megfelelő fejlesztést.

Alkalmazzuk a heterogén összetételű csoportok együttes kezelésének módszereit, de ugyanakkor arra is törekszünk, hogy a tanulóknál kialakuljon az igény, hogy - egyéni képességeik,

lehetőségeik figyelembevételével - egész életük során képezzék magukat, bővítsék ismereteiket.

Új típusú tanári attitűd

Olyan tanulási programokat vezetünk be, amelyek nem előadó, hanem a *tanulási folyamatot irányító, segítő, támogató* és *innovatív* pedagógust igényelnek.

Pedagógiai módszerek

Iskolánkban a pedagógusok módszereiket szabadon megválaszthatják. **Kiemelten támogatjuk** a tanulói ismeretszerzés korszerű-, a tanulói kreativitást igénybe vevő, **a tanulói készségfejlesztést előtérbe helyező differenciált tanulásszervezési módszereket** (KAP, kooperatív tanulás, differenciált tanulásszervezés, drámapedagógiai, stb.)

Olyan szervezési megoldásokat részesítünk előnyben:

- amelyek *előmozdítják a tanulás* belső motivációinak, *önszabályozó mechanizmusainak kialakítását*;
- a tanulók *aktivitásának optimális kibontakoztatására* törekednek;
- a tanulók *előzetes ismereteinek, nézeteinek feltárásával lehetőséget nyújtanak* a tanuló tudásának *átrendeződésére*;
- alkalmazzák az *együttműködő tanulás* technikáit;
- a tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban a tanulók *tevékenységeit, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét* állítják előtérbe;
- a *tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálásra törekszenek* a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.

Szorgalmazzuk, hogy a tanórákon illetve a tanórára való felkészülés alkalmával tanáraink minél szélesebb körben *alkalmazzák a rendelkezésre álló korszerű technikai eszközöket*. Támogatjuk *alternatív pedagógiai módszerek, újszerű tanulásszervezési technikák alkalmazását* is.

Az egyes tantárgyakhoz szükséges *taneszközök kiválasztása* az egyes munkaközösségeken belül tanító azonos szakos *pedagógusok közös megegyezésén alapszik*, az iskolavezetés jóváhagyásával történik. A taneszközök kiválasztásakor előnyben részesítjük a differenciálást lehetővé tevő anyagokat.

Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.

Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

- magyarázat, beszélgetés,
- előadás, tanuló előadások,
- a tanulók önálló elemző munkája,
- gyakoroltatás, segítségadás,
- elbeszélés, tények és jelenségek bemutatása,
- műalkotások bemutatása,

- a nevelő személyes példamutatása,
- a tanulói közösség tevékenységének megszervezése (téma napok, témahetek, tanulmányi kirándulások, családi napok, túrák),
- közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása,
- hagyományok kialakítása,
- a nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében,
- felvilágosítás a betartandó magatartási normákról,
- követelések, vita,
- a követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből,
- ellenőrzés, ösztönzés.

Az iskolánkban folyó **nevelő-oktató munkát akkor tekintjük sikeresnek**, ha

- *az országos kompetenciaméréseken* általános iskolai tanulóink teljesítményének átlaga eléri az országos középértéket, illetve *meghaladja a községek átlagát*,
- *tanulóink* a mérések során *fejlődést mutatnak*.

Az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk: tanuló és tanuló, tanuló és nevelő, szülő és nevelő, nevelő és nevelő között.

2.2 Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Pedagógiai munkánk során, az oktató és nevelői folyamat alapvető feladata a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének széleskörű fejlesztése a tanórák és különféle iskolai tevékenységek szervezésével.

Helyi nevelési programunk, helyi tanterveink megvalósításának célja tanulóink személyiségének megfelelő módon, egyénre szabott fejlesztése.

Az iskolánkban folyó személyiségfejlesztés nem tantárgyként jelentkezik az intézmény helyi tantervében, hanem áthatja munkánk egészét.

Az iskola légkörének, hangulatának, az itt dolgozó pedagógusok oktató-nevelő munkájának olyannak kell lennie, amelynek következményeként minden tanulóban a legértékesebb személyiségjegyek alakulnak, fejlődnek.

Alapvető fontosságú a személyes kompetenciák megismertetése, magalapozása, fejlesztése, hogy minden tanuló ismerje saját személyiségének jellemzőit, erősségeit, gyengeségeit: éntudatosság, önismeret, helyes önértékelés, egészséges önbizalom jellemezze őket.

- Képesek legyenek a tudatos önszabályozásra a viselkedés, a tanulás és a játék során is.
- Képessé kell tenni tanulóinkat arra, hogy szabadon, őszintén fejezzék ki gondolataikat, érzéseiket.

Fontosnak tartjuk a színes és sokoldalú iskolai élet biztosítását. Ebből eredően a személyiségfejlesztési feladataink kiterjednek az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományra, a technikára és a kultúra alapvető eredményeit foglalja magában. Feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozhatja a tanulók műveltségét, világszemléletük, világmépük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

Célunk az, hogy az alapvető szervezési és együttműködési készségek kialakuljanak, növekedjen a közösség iránti felelősség, a tanulók az elméleti ismereteket a gyakorlatban hasznosítsák,

alkalmazzák. A természet védelme, az épített környezet megóvása és a tudatos fogyasztóvá válás, az okos internethasználat és médiatudatosság szintén kiemelt fontosságúak.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- az együttműködési készség kialakítása,
- az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása,
- az alapvető erkölcsi értékek tudatosítása,
- helyes, cselekvésre és tevékenységre készítő érzelmek kialakítása,
- a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása,
- a munka fontosságának tudatosítása,
- az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése,
- a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése,
- egészséges, edzett személyiség kialakítása,
- a lelki egészség megőrzésére történő felkészítés.

A személyiségfejlesztés színterei:

- tanórák
- diákönkormányzat
- klubdelutánok, teadélutánok
- kirándulások
- táborok
- sportrendezvények
- művészeti órák
- kulturális rendezvények
- iskolán kívüli programok
- játékfoglalkozások, sportvetélkedők, sportfoglalkozások
- versenyek
- pályázatok
- iskolai, községi ünnepélyek, megemlékezések,
- napközi,
- a tanulók étkeztetése,
- erkölcsstan,
- hit- és vallási órák,
- könyvtár-színház- és múzeumlátogatások,
- természetjáró túrák, iskolakert
- szakkörök
- boldogságóra
- Keve program
- tanulás tanítása
- TKP
- iskolai biokert és fűvészkert

2.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

„Az ember életében három földi kincs van:
a tudás, az egészség és a szeretet.”

(Greguss Pál)

A WHO meghatározása szerint az **egészségfejlesztés** az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák.

A WHO meghatározása szerint az **egészségnevelés** olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és cselekvésorientált tevékenység.

Az iskolai egészségnevelés komplex feladat: minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges, testi, lelki és szociális fejlődését.

A megelőzés céljait szolgálja, tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység, kiterjed az intézmény minden tagjára, tudományosan megalapozott, helyes cselekvésre serkentő.

2.3.1 Törvényi háttér

Nemzetközi stratégiák

Az Egészségügyi Világszervezet 1986-os Ottawai Chartája meghatározza a korszerű egészségfejlesztés legfőbb elveit és kulcsterületeit.

Ezek a következők:

- -Az egészséget támogató társadalompolitika fejlesztése
- -Az egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása
- -Közösségi cselekvés
- -Az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése
- -Az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.

Az Európa Tanács Bizottságának ajánlásai az egészségfejlesztés feladatairól és színtereiről is szólnak:

- -(86) 14 számú ajánlás: „Az egészségügyi információk és az egészségnevelésstratégia fő célja az egészséges életmód támogatása, az egészséges környezet biztosítása és a veszélyeztető tényezők csökkentése.”
- -(88) 7 számú ajánlása elvként kimondja, hogy az egészségnevelésre –a család központi szerepe mellett –a legmegfelelőbb struktúra az iskola, mivel azokat a korosztályokat csoportosítja, amelyek a legalkalmasabbak az egészséges magtartás tanulására.

Nemzeti stratégiák

Az egészséghez való jog, mint alapvető emberi jog érvényesítésének mikéntjét a közoktatást, közegészségügyet szabályozó törvények a következő módon fogalmazzák meg.

- Az Egészségügyi törvény/1972/ 2 §-a alapelvként mondja ki a lakosság –benne a gyermekek –gyógyító, megelőző ellátását, a gyógyszerellátását, az egészséges életmódra nevelés prevenciós tevékenységét.

- 13. §-a pedig kimondja, hogy: „A gyermekek és az ifjúság egészséges fejlődésének elősegítése érdekében a gondozó, nevelő-oktató munkában érvényesíteni kell a közegészségügyi követelményeket.”
- Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról szóló (1991.) törvény megszabja az egészségvédelemhez a végrehajtás szervezeti keretét, a gyermek egészséghez való jogának érvényesítését.
- A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről 1. § (2)-ben az iskola egyik fontos feladatákként szerepel az egészséges életmódra nevelés, míg 46. § (1) e) szerint rendelkezik arról, hogy a tanuló köteles óvni saját és társai testi épségét, egészségét, a szülő hozzájárulása esetén kötelessége részt venni egészségügyi szűrővizsgálaton, elsajátítani és alkalmazni az egészségét és biztonságát védő ismereteket. Továbbá a törvény 27. § (11)-ben rendelkezik a mindennapos testnevelés bevezetéséről is.
- A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról rendelkezik az iskolai egészségnevelés (a testi és lelki egészségre nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a családi életre nevelés) alapelveiről. A Nat 2012-re épülő kerettantervek lehetőséget adnak arra, hogy biológia-egészségtan, természetismeret, testnevelés, valamint osztályfőnöki órák keretében az egészségnevelés minden területével megismerkedjenek a tanulók.
- Az Országgyűlés 46/2003. (IV.16.) OGY határozatában az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról döntött. A program prioritásai közé sorolja az ifjúság problémáit, az esélyegyenlőség megteremtésének kérdését, az egészséget támogató környezet kialakításának fontosságát, az egészségfejlesztést. A megelőzés feladataiként pedig a következőket jelöli ki:
 - a dohányzás visszaszorítása
 - alkohol-és drogprevenció
 - az egészséges táplálkozási szokások elterjesztése, élelmiszerbiztonság
 - az aktív testmozgás elterjesztése
 - a közegészség-és járványügyi biztonság fokozása-az egészséges fizikai környezet kialakítása.
- A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának szabályairól szóló 1999. évi XLII törvény 38. §
- Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. NM rendelet
- Az egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. NM rendelet
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény.

2.3.2 Helyzetkép

Társadalmi környezet

A harmadik évezredben egy szabad, magabiztos és produktív társadalom kialakítása lenne számunkra kívánatos. Ez a társadalom az emberi méltóságot, testi, lelki és szociális jólétet, valamint az alkotóképességet kiemelt fontosságúnak tartja.

Mindannyian tudjuk és tapasztaljuk, hogy az utóbbi évtizedekben milyen kedvezőtlenül alakult a népesség egészségi állapota. A helyzet kialakulásáért az egészségtelen életmód, a hiányos

egészségkultúra, a környezeti tényezők és a hiányos prevenciós tevékenység felelős. Az egészségtelen életmód egyes elemeit illetően (dohányzás, alkoholfogyasztás, táplálkozási szokások, mozgáshiány) Magyarország a nemzetközi statisztikák élén foglal helyet. A halálozások felét az önpusztító életmód következményeként kialakult megbetegedések okozzák.

Az egyének egészségi állapota szorosan összefügg társadalmi-gazdasági státuszukkal, jövedelmi helyzetükkel. A kedvezőtlen halálozási arányokért az alábbi kockázati tényezők felelősek: a mozgásszegény életmód, az egészségtelen táplálkozás, a dohányzás, a mértéktelen alkoholfogyasztás, az egészséget károsító környezet hatásai, felelőtlen magatartás a közlekedésben, a ház körüli tevékenységekben, felelőtlen párkapcsolatok.

A gyermeklakosság egészségi adatai is rosszabbodtak az elmúlt években.

Zákányszék a Dél-Alföld egyik kis települése. Területe 6607 ha, lakossága 2720 fő (2017.jan. 1.), melynek közel 50 %-a tanyán él. A tanyai életmód jelentős társadalmi hátrányokkal jár (elmaradott infrastruktúra), ugyanakkor van számos kedvező hatása, előnye is.

A családok egészségi állapota romló tendenciájú. Magas a mozgásszervi megbetegedés, a diabétesz, a szív-és érrendszeri, a légzőszervi megbetegedések száma.

A diákok egy része szocializációs hiányosságokkal, ingerszegény környezetben él.

A szülők életmódja nagyban befolyásolja a gyerekek testi, lelki, szociális fejlődését. Erkölcsük, értékítéletük sokszor eltér a normáktól. Kapcsolataik felszínesek. Megjelenik bennük a durvaság, az agresszivitás. A családi helyzet elősegíti a pszichés idegrendszeri megbetegedések kialakulását.

2.3.3 Az egészségnevelés céljai

Hosszú távú célok

Az egészséges életmódra nevelés, az életminőség javítása.

Olyan egészségfejlesztő iskola (WHO) létrehozása, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

Ennek érdekében:

- minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését,
- együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen,
- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges táplálkozásnak, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak,
- olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást,
- támogatja a prevenciós programokat, figyelmet fordít a megelőző tevékenységekre a káros szenvedélyek, függőségek, szokások és életmódok kialakulásában (dohányzás, alkohol, drog, helytelen táplálkozás).

Cél, hogy olyan gyermekeket bocsátsunk ki intézményünkéből, akikben erős a motiváció az egészséges életvitelre, képesek a felnőtt társadalom kihívásaihoz való alkalmazkodásra, felelősségteljes döntések meghozatalára. Ennek érdekében arra törekszünk, hogy képesek legyenek a folyamatosan jelen lévő egészségkárosító szenvedélyek csábításainak ellenállni, hogy értelmes, aktivitást igénylő tevékenységekben tudják érvényesíteni önmegvalósítási igényüket.

Középtávú célok

- olyan szellem kialakítása, amely tudatos testi és lelki egészségmegőrző és fejlesztő magatartásra ösztönöz,
- az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg,
- a tantárgyközi kapcsolatok erősítése annak érdekében, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket,
- alakuljon ki a tanulóknál, hogy az egészség érték.
- épüljenek be életükbe az alapvető higiéniai tennivalók, a mindennapi testmozgás és az egészséges táplálkozás.
- ismerjék meg önmagukat, személyiségüket, testüket, korlátaikat és lehetőségeiket,
- fejlesszük a beteg, sérült, fogyatékkal élő embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- tudják a káros szenvedélyek következményeit és tudjanak nemet mondani,
- szerezzenek helyes ismereteket a nemi fejlődéssel kapcsolatban,
- tudják, hogy hová forduljanak szükség esetén tanácsért, segítségért
- ismerjék meg a megelőzés jelentőségét az egészség terén,
- megismertessük a környezet (háztartás, iskola, közlekedés, veszélyes anyagok) leggyakoribb, testi épséget veszélyeztető tényezőit,
- felkészítsük tanulóinkat az önálló közlekedésre, balesetek elkerülésének módjaira.

Rövid távú célok

A már működő tevékenységek folytatása és bővítése annak érdekében, hogy:

- a tanulók ismerjék meg jobban önmagukat és egymást,
- tudatosodjon bennük, hogy mindenki felelős a saját egészségéért,
- váljanak képessé arra, hogy felismerjék és elkerüljék a veszélyes élethelyzeteket.

2.3.4 Iskola-egészségügyi feladatok

➤ a tanulók orvosi és védőnői szűrővizsgálata

Erről a 19/2009.(VI.18.)EüM rendelet 5. számú melléklete rendelkezik. A gyermekek egészségügyi állapotának felmérését, valamint prevenciók ellátását az iskolaorvosi és iskolavédőnői tevékenységet meghatározó 6/1997.(IX.3.)NM rendelet szabályozza.

A jelenlegi szabályozás szerint a 2., 4., 6. és 8. évfolyamosok szűrővizsgálata kötelező, és erről a törvényes képviselő a rendelet értelmében, leletet is kap.

A szűrővizsgálat célja:

- biológiai kockázati tényezők felismerése,
- környezeti és életmódbeli rizikótényezők feltárása,
- korai stádiumban lévő, panaszokat nem okozó betegségek felderítése, szükség esetén a gyermek háziorvoshoz, illetve szakorvoshoz irányítása,
- az észlelt eltérések korai korrekciójának lehetőségeinek a megismertetése.

A szűrések eredményei alapján megállapítható, hogy viszonylag magas a mozgásszervi megbetegedések és a túlsúlyos gyermekek száma. Ez arra hívja fel a figyelmet, hogy **az egészséges táplálkozás és a rendszeres mozgás fontosságának tudatosítása és lehetőségének megteremtése programunkban kiemelt feladatként kezelendő.** Iskolánk tanulói között vannak allergiás, asztmás, cukorbeteg, szívbeteg és pszichés problémákkal küzdő gyerekek is.

➤ **kötelező védőoltások beadása, dokumentálása**

A 18/1998.(VI:3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedések –a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat foglalja össze.

További szabályozást tartalmaz az 1997. évi CLIV. törvény.

A kötelező védőoltások:

- dTap: 6. osztályosoknak

- MMR: 6. osztályosoknak

-Hepatitis B elleni: 7. osztályosoknak

- *a krónikus beteg, valamint a testi, szellemi, érzékszervi fogyatékos tanulók háziorvossal egyeztetett fokozott ellenőrzése, szakrendelések, gondozó intézetek igénybevételével*
- *a tanulók személyi higiénijének ellenőrzése,*
- *magatartási és hangulati zavarok feltárás,*
- *közegészségügyi, járványügyi feladatok,*
- *a nevelési-oktatási intézmény környezet-egészségügyi ellenőrzése (étkeztetés, tantermek, tornaterem, mosdók),*
- *akut megbetegedés, sérülés esetén elsősegélynyújtás, elsődleges ellátás, majd háziorvoshoz illetve szakorvoshoz irányítás,*
- *részvétel az egészségnevelésben,*
- *pályaválasztás segítése,*
- *kapcsolattartás az intézmény dolgozóival, szülőkkel.*

➤ **A szűrővizsgálatokról:**

Az iskola-egészségügyi szolgálat által végzett szűrések a betegségek korai felismerése és elkerülésére irányuló tevékenység.

A **gyerekek** státuszvizsgálatát, rendszeres szűrését, a védőoltások beadását az iskolaorvos (háziorvosok) és a védőnői szolgálat végzi. Az iskolaorvosok a szükséges esetekben a megfelelő szakellátásra küldik tanulóinkat. A védőnők részt vesznek az iskolában történő egészségnevelésre irányuló tevékenységekben is.

A 26/1997. (IX.3.) és az 51/1997. (XII.18) NM rendeletek szerint 6-18 éves kor között legalább két évente kötelező szűrésben kell a tanulókat részesíteni. Az iskolafogászati szűrés minden évben teljes körűen történik.

A tanulók életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatával lehetőség van a betegségek, vagy hajlamosító tényezők korai felfedezésére, kiszűrésére. A testi, érzelmi intellektuális fejlődés nyomkövetésére, valamint az érzékszervek vizsgálatával a problémás esetekben lehetőség nyílik minél korábbi időpontban szakorvoshoz irányítani a kiszűrt tanulókat. Sok esetben így megelőzve, vagy javítva a betegség súlyosabb kialakulását. Közös feladat a betegségekre hajlamosító tényezők korai észlelése, és az ehhez kapcsolódó célzott beavatkozás.

Elsődleges prevenció az egészséges környezet és életmód kialakítása, az ezek iránti igény és készség elérése, fejlesztése.

A gyerekkori táplálkozás és testedzés a felnőttkori egészségért is felelős. Fontos ügyelni a helyes étkezési szokások kialakulására, az elfogyasztott ételek mennyiségére, minőségére, változatosságára.

Lényeges a mozgásszervi megbetegedések szűrése és prevenciója is az iskolában. Sok esetben az időben észlelt, kezdődő elváltozás – még a csontfejlődés lezárulta előtt -minél több mozgással, megfelelő tornával, gyógytornával, úszással nagyon jól korrigálható. Jó kezeléssel a progressziót csökkenteni lehet, illetve pl. felnőttkori sok fájdalmat, porckopást is megelőzhetjük. Kezdődő elváltozásnál gyakran csak a versenyszerű sportolás nem ajánlott, az iskolai testnevelés, rendszeres mozgás viszont igen. A kiszűrt tanulókat az iskolaorvos szükség szerint szakrendelésre irányítja. A mozgásszervi problémával rendelkező tanulók gyógytestnevelésen, ill. szakorvosi javaslat alapján gyógytornán vesznek részt. Szükséges esetekben gyógytornászhoz járni, illetve az ott megtanult gyakorlatokat rendszeresen, naponta végezni kell. A testtartásért felelős izmok állapota, az egyes izmok erősítése, vagy nyújtása megfelelő gyakorlatok végzésével sokat javíthat a tanulók körében oly gyakori tartáshibákon. A testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai is érvényesülnek, ami a tanulókat eredményesebbé teszi az iskolában és az életben.

Ehhez a tevékenységhez szorosan hozzátartozik az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányuló korszerű egészségnevelés.

Az **iskolai alkalmazottak** egészségi állapotának vizsgálatát a törvényeknek megfelelően az üzemorvos látja el.

2.3.5 Az iskolai egészségnevelés legfontosabb feladatai

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy egészségfejlesztési alapfeladat rendszeres végzését jelenti a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálójában szereplők észszerű bevonásával:

- egészséges táplálkozás megvalósítása (lehetőleg a helyi termelés helyi fogyasztás összekapcsolásával);
- mindennapi testnevelés/testedzés minden tanulónak (ennek részeként sok más szakmai elvárás közt tartásjavító torna, relaxáció és tánc is);
- a tanulók érett személyiséggé válásának elősegítése személyközpontú pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával (ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok stb.);

- számos egyéb téma között környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi és családi életre nevelést is magában foglaló egészségfejlesztési tematika oktatása.

A szomatikus nevelés magába foglalja a test, a szervezet megismerésére és megismertetésére vonatkozó nevelési feladatokat, valamint a tudatos egészségvédő magatartás szokásainak kialakítását.

A lelki egészség védelme biztosítja az egészséges személyiségfejlődést. Célja megóvni a gyermeket az idegrendszerre és a lelki életre ható káros túlzásoktól, devianciáktól, az idegrendszeri, pszichés túlterheléstől, kimerüléstől.

A vonatkozó ágazati jogszabályok alapján az alábbiak szerint foglalhatjuk össze az iskolai egészségnevelés főbb feladatait:

- Ismertesse meg az emberi szervezet működésének és a természeti, társadalmi, pszichés környezet kölcsönhatásának törvényeit.
- Fejtse ki az egészséges táplálkozásra, életmódra, valamint az egészséges környezet megteremtésére vonatkozó tudnivalókat, buzdítson azok megtartására.
- Valósítsa meg a személyes testi és lelki higiénia követelményeit.
- Szorgalmazza a testmozgás, aktív életmód, a sportolás rendszeressé tételét.
- Szolgáltasson módszereket (döntési helyzetmegoldásokat) a stresszhelyzetek megelőzésére és feloldására, a konfliktusok kezelésére.
- Ismertesse a szexuális kultúrával és a családtervezéssel, a nemi úton terjedő betegségek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókat.
- Tudatosítsa a szenvedélybetegségek káros hatásait és a rászokás elkerülésének módját.
- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének feltételeit és lehetőségeit.
- Adjon gyakorlati tanácsot, az egészséget és a testi épséget veszélyeztető tényezők, balesetveszélyek elkerülésének módjára, a lehetőségekhez mérten tanítsa meg az elsősegélynyújtás elemi tennivalóit.
- Fejlessze ki a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

2.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

2.4.1 A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
- A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
- A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm, önellátó - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig.
- Az önkormányzás képességének kialakítása.
- A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
- A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
- A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

2.4.2 A gyermekközösségek (tanítási órák) nevelési céljai, feladatai

1. osztály: A Házirend betartása. Az osztályközösség megszervezése. Az iskola belső rendjének elsajátíttatása, betartatása. A helyes tanár-diák viszony alapjai. A közös játék szabályai. A helyes étkezés, az önálló öltözködés elsajátíttatása. Felelősi rendszer kialakítása, egymás elfogadása. A szülő-iskola kapcsolat kialakítása.

2. osztály: Az osztályközösség erősítése, a Házirend pontos ismerete, betartása. Tanulóközösségek, tanulópárok kialakítása, differenciált munkavégzés. Munkavégzés az iskoláért. Egymás értékelésének kialakítása. Önálló feladatvállalás az osztályért. A szakköri tagság előnyei, kötelezettségei. Az iskola környékének megismerése. A szülői kapcsolat erősítése. Közös programok a szülőkkel.

3. osztály: Az osztályközösség erősítése, a felelősi rendszer önálló kialakítása. Egymás elfogadása, az osztálytárs segítése /gyengébb, vagy beteg gyermekkel történő foglalkozás/. Az osztály rendjének önálló megtartása, a Házirend betartása. Az idősebbek helyes példának követése. A kulturált beszéd, a szabatos fogalmazás kialakítása. Önálló feladatvállalás az osztályért, az iskoláért /versenyek, rendezvények/. A differenciált munkavégzés rögzítése, gyakorlata. A település megismerése, részvétel a rendezvényeken. Egész napos kirándulás az ország valamely városába. Közös programok a szülőkkel.

4. osztály: A Házi rend betartása. A felnőttekkel kialakított kapcsolat fejlesztése. A szabadidő részben önálló megszervezése. Az osztályközösség megszilárdítása. Felelősség önmagáért, a társakért. Munkavégzés az iskoláért. A kitartás, az önmérséklet fejlesztése. Részvétel a Diákönkormányzat munkájában. Részben önálló rendezvények a szülőkkel közösen. Részvétel a település ünnepein, rendezvényein, kirándulás az ország valamely pontjára.

5. osztály: A Házi rend betartása. Az osztályközösség erősítése. A tanulóközösségek kialakítása. Differenciált foglalkozások rendszere. Aktív részvétel a szakkörök munkájában. Kiskamaszkori helyes kapcsolatok elsajátítása. A Házi rend betartása. Aktív részvétel a Diákönkormányzat munkájában. Szereplés iskolai rendezvényeken, részvétel iskolai, területi versenyeken, ünnepeken. Munkavégzés az iskoláért, az iskola környezetének védelme. Önálló feladatvállalás az osztályért, az iskoláért. Közös programok a szülőkkel. Nyári táborozásban való részvétel az ország valamely pontján.

6.-7. osztály: A Házi rend betartása. Az osztályközösség erősítése. Egymás elfogadása, megbecsülése. A kiskamaszkori durvaságok leküzdése, az önuralom fejlesztése. Mások véleményének elfogadása, az egészséges vitaszellem kialakítása. Az egészséges életvitel elsajátítása. Az önállóság fejlesztése a tanulás, a munkaszervezés, a szabadidő hasznos eltöltése terén. A szülőkkel kialakított kapcsolat további erősítése. Aktív részvétel a Diákönkormányzat munkájában. Részvétel iskolai versenyek, rendezvények megszervezésében, lebonyolításában. Önálló véleménynyilvánítás az értékelésnél, jutalmazásnál, a magatartási és szorgalmi jegyek elbírálásánál. Nyári táborozásban való részvétel az ország valamely pontján.

8. osztály: Az osztályközösség erősítése, a Házi rend betartása. Az önálló tanulás folyamatos erősítése. A kamaszkor testi és lelki problémáinak megismertetése, leküzdésükre történő nevelés. A másság és önmaguk elfogadására nevelés. Ismerjék meg önmaguk értékeit, tudjanak örömet találni mindennapjaikban. Társas kapcsolatukban a helyes példák megtalálása, azok követése. Az iskolához kötődésük további erősítése. Aktív szerepvállalás az iskola életének szervezésében, lebonyolításában /Diákönkormányzat, rendezvények, ünnepek/. Képviselőjükön keresztül részvétel a Diákönkormányzat munkájában, részvétel a rendezvényeken. Az iskolán kívüli helyes magatartás megkövetelése. A rájuk leselkedő veszélyek /drog, csavargás, stb./ tudatosítása, a megelőzés módjainak elsajátítása, gyakorlata. A település közéletének megismerése. A helyes pályaválasztás kialakítása, felelősségtudatuk erősítése. A megfelelő vita szellem gyakorlása, a szabatos, kulturált kifejezőmód erősítése. A szülői vélemény elfogadására nevelés, az önuralom erősítése. Munkavégzés az iskoláért.

A közösségfejlesztés további kiemelt területei az osztály közösségi programjai az iskolában, valamint a tanulók közösségei által létrehozott diákkörök (szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör, énekkar, művészeti csoportok) keretében végzett közösségfejlesztő tevékenység. A gyerekek számára nagyon fontos, hogy milyen közösségekben élnek, milyen szerephez jutnak a gyermekközösségekben. A tanulási és sportolási sikerélmények mellett biztosítani szükséges a „társadalmi” sikerélményt is. Ez különösen azon gyerekek számára nagyon fontos, akik a közösség szervezésében tehetségesek. Ennek lehet színtere a jól működő diákönkormányzat.

2.4.3 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

Az intézmény egészéhez tartozást erősítik az iskolai rendezvények, az iskola képviselete más településeken rendezett eseményeken, versenyeken.

Az iskolai szintű közösségfejlesztést segítő rendezvényeink, hagyományaink:

Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk tanévkezdéskor, tanévzáráskor, október 6-án, október 23-án, az Alapítványi Esten, március 15-én, a Nemzeti Összetartozás Napján, adventhez kapcsolódva advent második vasárnapján, illetve karácsonykor közösségi szinten is, és a 8. osztályosok ballagásakor. Megünnepeljük a Mikulást, a farsangot, az anyák napját, a gyermeknapot, valamint a Föld Napját, Madarak és Fák Napját és az Állatok Világnapját.

A községben az önkormányzat vagy más civil szervezet által rendezett eseményeken aktívan veszünk részt a fentiekén kívül, a falunapon, hősi halottjainkról való megemlékezés alkalmával.

2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

Pedagógusainkra nagyon sokféle feladat hárul: a magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt **pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása**.

Alapvető fontosságú, hogy minden tanár legyen tudatában annak, hogy elsősorban saját élete példájával nevel, és hogy ismerje tanítványait. Személyi ügyekben a szeretetről és diszkrécióról se feledkezzen meg. Elvárás a tudomására jutott hivatali titok megőrzése, valamint az iskola céljainak képviselése a tanulók és a szülők előtt.

A munkaidő neveléssel-oktatással lekötött részén felül a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést is el kell látnia.

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

2.5.1 A pedagógus munkaideje, helyettesítés, ügyelet

- A pedagógus munkaideje heti 40 óra. Köteles nyilvántartani a tanórán kívüli kötött munkaidőt. (KRÉTA)
- Az első tanítási nap előtt, illetve az utolsó tanítási nap után (kivéve a nyári szabadság időtartamát) 8-16 óráig oktatással kapcsolatos munkára beosztható (értekezlet, szertárrendezés, tanteremelőkészítés, beíratás, pótvizsga...)
- Az éves munkatervben rögzített feladatok elvégzésére (pl. ballagás, ünnepségek) a pedagógus a pihenőnapon és a szabadnapon is berendelhető. Vizsgáztatásra és verseny-, illetve vizsgafelügyeletre pihenőnapon és 16 óra után is beosztható.
- A tanítási órával kapcsolatos változtatásokat (az óra elmaradása, óracsere) az intézményvezető-helyetessel egyeztetni.
- A pedagógus köteles 10 perccel a tanítási, foglalkozási vagy ügyeleti beosztása előtt a munkahelyén megjelenni.
- A pedagógus a munkából való rendkívüli távolmaradást, illetve annak okát lehetőleg egy nappal előtte, de legkésőbb az adott munkanapon 7 óra 30 percig köteles jelenteni az iskola vezetésének.
- A pedagógusok ügyeleti és helyettesítési rendjét az intézmény vezetője készítteti el és hagyja jóvá az órarend függvényében. Az órarendben rögzített készenléti és fogadóórákban a pedagógusnak az iskolában kell tartózkodnia. Ez alól csak engedéllyel mentesülhet.
- Rendkívüli esetben az iskolavezetés a helyettesítések ellátását – rendkívüli munkavégzés szabályozott felső határának figyelembe vételével – elrendelheti.

2.5.2 A pedagógus munkakörében ellátandó feladatai

- a tanítási órák és tanórán kívüli foglalkozások pontos és eredményes megtartása,
- feladata az intézmény és a munkaközösség munkatervében rögzített szakmai és pedagógiai feladatok előkészítése és végrehajtása,

- a tanítási órára való érkezéskor figyelmet fordít a tanterem állapotára, ha az osztály elhagyja a tantermet – ellenőrizve az állapotokat – utolsóként távozik,
- a zárt termeket, tantermeket az óra elején nyitja, az óra végén zárja,
- tanítási óráján vagy azt követően bejegyzik a digitális naplót, nyilvántartja az óráról hiányzó vagy késő tanulókat,
- rendszeresen értékeli tanulói tudását, félévente legalább 6 osztályzatot ad minden tanítványának,
- összeállítja, megírja és 10 tanítási napon belül kijavítja a szükséges iskolai dolgozatokat,
- a tanulóknak adott érdemjegyeket szóbeli értékeléskor azonnal, írásbeli dolgozatnál a kijavítást követően ismerteti a tanulókkal,
- tanítványai számára az érdemjegyeken kívül visszajelzéseket ad előrehaladásuk mértékéről, az eredményesebb tanulás érdekében elvégzendő feladatokról,
- javaslatot tesz az iskolai munkaterv szakterületét érintő pedagógiai, szervezési, stb. feladataira,
- részt vesz a nevelőtestület értekezletein, megbeszélésein, a szakmai munkaközösség megbeszélésein és értekezletein,
- hetente egy alkalommal fogadóórát tart a kijelölt időpontban,
- részt vesz a szülői értekezleteken,
- a helyi tanterv alapján tanmenetet készít, szaktanári tevékenységét ennek alapján szervezi meg,
- megszervezi a szükséges szemléltető eszközök, tanítási segédanyagok órai használatát, javaslatot tesz a szükséges tankönyvekre,
- az igazgató beosztása szerint részt vesz, osztályozó és különbözeti, javító és pótló vizsgákon, iskolai méréseken,
- felügyeletet lát el a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- szakirányú helyettesítés esetén szakszerű órát tart, ennek megtartását bejegyzik a naplóba,
- várhatóan hosszabb ideig tartó hiányzása esetén feljegyzést készít a helyettesítők számára az osztályokban elvégzendő tananyagról,
- bombariadó vagy egyéb rendkívüli esemény bekövetkezésekor közreműködik az épület kiürítésében,
- felelősséggel tartozik a szakmai munkához szükséges szemléltető eszközök, könyvek, stb. rendeltetésszerű használatának biztosításáért,
- szertárrendezés, a szertárak, szaktantermek rendben tartása,
- előkészíti, lebonyolítja és értékeli az iskolai házi tanulmányi versenyeket,
- folyamatosan végzi a tanítványai felzárkóztatásával, korrepetálásával, versenyeztetésével, tehetséggondozásával kapcsolatos feladatokat,
- elkíséri az iskola tanulóit az iskolai ünnepekre, közösségi programokra,
- aktívan részt vesz az iskola éves rendezvényein,
- iskolai kulturális és sportversenyeket szervez, vagy részt vesz azok szervezésében,
- szükség szerint kapcsolatot tart a tanított osztályok osztályfőnökeivel,

- az osztályozó konferenciát megelőző napon lezárja a tanulók osztályzatait,
- ha a tanuló lezárt osztályzata jelentősen eltér az érdemjegyek átlagától a tanuló kárára, akkor erre a tényre az osztályozó konferencia előtt felhívja az osztályfőnök figyelmét, az eltérés okát a konferencián megindokolja,
- beosztása esetén részt vesz a tanulmányi kiránduláson, szükség esetén ellátja a tanulók versenyre való kíséretét,
- elkíséri a tanulókat az iskolaorvosi és a fogászati szűrővizsgálatokra,
- gondoskodik arról, hogy a gyermekek a tanulmányi foglalkozások szüneteiben egészséges módon kapcsolódhassanak, játszhassanak, megfelelő időt tölthessenek szabad levegőn mozgással is,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeltetéskor,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása,
- részt vesz a munkáltató által előírt továbbképzéseken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkát végzi,
- közreműködik iskolai jellegű szakmai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában,
- a hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az osztályfőnöknek, illetve az intézményvezetőnek vagy helyettesének.

2.5.3 A pedagógus osztályfőnökként ellátandó feladatai

Az osztályfőnököt az intézményvezető bízta meg, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök munkáját a Pedagógiai Program és az intézményi külső és belső elvárásrendszer szellemében, az SZMSZ-ben és a Házirendben meghatározottak és az iskolai dokumentumok (munkaköri leírás) betartásával végzi.

Személyes felelőséggel tartozik a tanulókkal kapcsolatos adatok, tanügyi dokumentumok pontos vezetéséért.

Nevelőmunkáját folyamatosan tervezi, ennek írásos dokumentuma a tanmenet.

Felelős a tanulói és szülői személyiségjogok maximális tiszteletben tartásáért.

Bizalmasan kezeli a kollégákkal és az osztályokkal kapcsolatos információkat.

Maradéktalanul betartja az adatkezelésre vonatkozó szabályokat.

Bizalmasan kezeli az ellenőrzési tapasztalatokat (óralátogatás).

A hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az intézményvezetőnek vagy helyettesének.

2.5.4 **Osztályfőnöki feladatok** **(nem érintve az osztályfőnöki nevelőmunka tartalmi részét):**

Adminisztrációs jellegű feladatok:

- A tanulók személyi adatait beírja a elektronikus naplóba, beszámolót készít, statisztikai adatokat szolgáltat.
- Kitölti a törzslapot, bizonyítványokat, értesítőket.

- Nyomon követi a tanulók e-naplóba beírt érdemjegyeit, beírásait.
 - minden év szeptemberének 10. napjáig a hátrányos és halmozottan hátrányos, a sajátos nevelési igényű és a veszélyeztetett diákok névsorát ellenőrzi, az ezzel kapcsolatos adatokat bejegyz a digitális naplóba, figyelemmel kíséri a változásoka,
 - Folyamatosan nyomon követi és aktualizálja a digitális naplóban a diákok adatainak változását.
 - A tanulói hiányzások igazolása, összesítése. A Házirend előírásai szerinti értesítéshez rendszeresen ellenőrzi a tanulói hiányzások mértékét, módját, a vezetőknek jelzi az osztályozhatóság veszélyeztetését, valamint a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók tanulmányi előmenetelét.
- Szükség esetén elektronikus üzenetben vagy levélben értesíti a szülőket.
- A Házirendben leírtak szerint figyelemmel követi a tanulók késését, szükség esetén elektronikus üzenetben vagy levélben értesíti a szülőket.
 - Elektronikus üzenetben értesíti a szülőket a tanulóval kapcsolatos problémáról.
 - Folyamatosan nyomon követi és aktualizálja az e- naplóban a diákok adatainak változását, a bejárók adataiban bekövetkező változásokat.
 - Elvégzi a tanulók továbbtanulásával kapcsolatos adminisztrációs teendőket, továbbtanulási lapjaikat szabályszerűen és pontosan továbbítja.
 - Figyelemmel kíséri az egészségügyi, szociális, érzelmi gondokkal küszködő tanulókat, segítséget nyújt számukra.
 - Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a tanártársai elé terjeszti.
 - Vezeti a tanulók dicséretével, elmarasztalásával kapcsolatos bejegyzéseket.
 - Végzi az osztályfőnök egyéb adminisztrációs feladatait.

Iránvító, vezető jellegű feladatok:

- Végrehajtja mindazokat a feladatokat, amelyeket a Pedagógiai Program hatáskörébe utal.
- A helyi tantervben meghatározott órakeretben rendszeresen osztályfőnöki órát tart.
- Az osztályfőnöki óra tartalma és vezetése, mint a pedagógiai munka kiemelt színtere az osztály éves tanmenete alapján valósul meg, amely során a tanulók tanulmányi eredményeinek a nyomon követése mellett, évente több alkalommal, változó tematikával, releváns társadalmi témákat is érintve saját maga, vagy meghívott előadókkal foglalkozásokat tart.
- Céltudatosan törekszik a tanulók személyiségének minél teljesebb megismerésére, egyéni fejlesztésükre, közösségi életük irányítására, öntevékenységük, önkormányzó képességük fejlesztésére.
- Együttműködve az osztály tanulóival segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Minden tanév első hetében ismerteti osztályával az iskolai házirendet, felhívja a figyelmet egyes előírásaira.
- A tanév elején osztálya számára megtartja a tűz-, baleset- és munkavédelmi tájékoztatót, az oktatásról szóló feljegyzést aláírhatja a tanulókkal.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.

- Felkészíti osztályát az iskola hagyományos rendezvényeire, ünnepeire, szervezi osztálya szabadidős foglalkozásait.
- Kirándulásokat, közös kulturális programokat szervez osztálya tanulói számára. Ezek tervéről, programjáról és tapasztalatairól tájékoztatja az intézményvezetőt vagy/és helyettesét, valamint a szülőket.
- Részt vesz osztályát érintő iskolai rendezvények előkészítő munkálataiban és a rendezvényeken.
- Folyamatos figyelmet fordít osztályának dekorációjára, a faliújság karbantartására.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, kitüntetésére. A tanulókat saját hatáskörében is jutalmazza (pl. osztályfőnöki dicséret).
- Fegyelmező intézkedéseket hoz, fegyelmi vétség esetén eljárást kezdeményezhet.
- A tanulók minden iskolai tevékenységét, beleértve a tanórán kívüli szabadidős foglalkozásokat is értékeli, kialakítja bennük a reális önértékelés igényét.

Szervező, összehangoló jellegű feladatok:

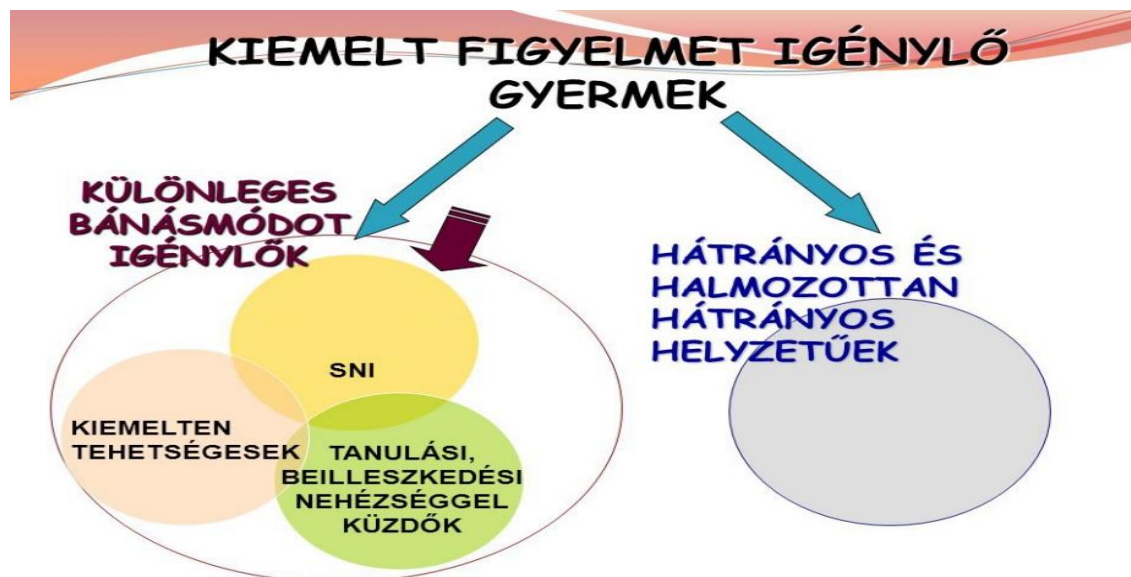
- Segít abban, hogy a gyerek otthonosan és biztonságban érezze magát az iskolában. Ennek érdekében tájékozódik a rábízott tanulók neveltségi szintjéről, osztályban, egyéb közösségekben elfoglalt helyéről, életviteléről, környezetéről.
- Kapcsolatot tart az intézményben működő civil szervezetekkel. A nevelési folyamat tervezésében a civil szervezetek szerepét, közreműködését segítő eszközként használja (pl. iskolai alapítvány).
- Munkája során figyelembe veszi a DÖK programját, felelősséggel vesz részt annak szervezésében, tervezésében, irányításában.
- Koordinálja a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását, segíti a tanulásban lemaradók felzárkóztatását.
- Gondot fordít a helyes tanulási módszerek elsajátíttatására.
- A gyermekekről gyűjtött egyéni megfigyelési tapasztalatait, az érvényes diagnosztikai eredményeket, valamint a Szakértői Bizottság véleményét és javaslatát az osztályban tanító pedagógusokkal ismerteti, ezeket közösen elemzik, és a továbbhaladási célokat meghatározzák.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével, a tanítványaival foglalkozó nevelő tanárokkal, a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel: (pl. fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő).
- A tanulók segítése érdekében együttműködik a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kollégával.
- Kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, szükség esetén részt vesz esetszembeszéleken.
- Koordinálja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, és ha szükséges, látogatja óráikat.
- Tevékenyen részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában.
- Szükség esetén – az intézményvezető hozzájárulásával – az osztályban tanító tanárokat és az érintett más pedagógusokat tanácskozássra hívja össze.
- A Munkatervben meghatározott időközönként szülői értekezletet, illetve fogadóórát tart.
- Szülői értekezletek, fogadóórák keretében a gyermek pedagógiai jellemzését a gondviselőkkel egyeztetni, továbbtanulási lehetőségekről tájékoztatja őket, tanácsot ad és segítséget nyújt felvételi jelentkezésükhöz, tudatosan fejleszti az életpálya-kompetenciákat.

- A szülői értekezletek tapasztalatairól tájékoztatja az intézményvezetőt vagy helyettesét.
- Törekszik a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására, együttműködik a szülőkkel.
- Tanév elején megismerteti a szülőkkel az iskola pedagógiai programját, házirendjét, megbeszéli velük a gyerekeket érintő nevelési elképzeléseit az osztály, illetve az egyes tanulók fejlesztésére vonatkozóan.
- Az osztályozó értekezlet napján ellenőrzi, hogy minden tanulónak le van-e zárva az osztályzata, valamint a lezárt érdemjegy nem tér-e el, jelentősen az osztályzatok átlagától a tanuló kárára.
- Javaslatot tesz az iskolai munkaterv osztályát, évfolyamát érintő pedagógiai, szervezési stb. feladataira.

Infokommunikációs kapcsolattartás

A tanulókra vonatkozó érdemjegyeket, dicséreteket és elmarasztalásokat, valamint hiányzásuk alakulását a tanulók és szüleik az e- naplón keresztül kísérhetik figyelemmel. Az iskola honlapjáról fontos, őket érintő információkat szerezhetnek.

2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

Iskolánk kiemelt feladata a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése és társadalmi leszakadásuk megakadályozása valamint a tehetséges, kiemelten tehetséges tanulók tehetséggondozása.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

A Nkt. 4. § 13. pontja határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő tanulók körét.

a, Különleges bánásmódot igénylő tanuló:

- **a sajátos nevelési igényű tanuló**, (aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,)
- **a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló**, (aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek)
- **a kiemelten tehetséges tanuló**, (aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,)

b, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló (a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint).

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók

2.6.1 Sajátos nevelési igényű gyermek, tanulók

A sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkoztatása iskolánkban integráltan történik. Sajátos nevelési igényűnek csak az a gyermek számít, aki erről érvényes szakértői véleménnyel rendelkezik.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását;
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a máságot is elfogadva.

A helyi igényeket felmérve, valamint intézményünk személyi és tárgyi adottságait, feltételeit tekintve, iskolánk az alábbi sajátos nevelési igényű, a szakértői és rehabilitációs bizottság által integráltan oktatható tanulókat tudja - a *Szakmai alapidokumentum* alapján - fogadni:

egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő, beszéd fogyatékos, értelmi fogyatékos (enyhe), autizmus spektrum zavarral küzdő, hallási fogyatékos (nagyothalló), látási fogyatékos (gyengénlátó), mozgásszervi fogyatékos

Az iskola teljes integrációt tud biztosítani a fent felsorolt sajátos nevelési igényű gyerekek számára. Az átlagos osztálylétszám számításánál a sajátos nevelési igényű tanulót kettő vagy három főként vesszük figyelembe a szakvélemény alapján.

Az intézményben dolgozik főállású gyógypedagógus. Az iskolában fejlesztő szoba kialakítása megtörtént.

A nevelő-oktató munka céljai, alapelvei, feladatai, eljárásai, eszközei, módszerei

Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

A tanköteles korú sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának során a legfontosabb figyelembe veendő szempontok:

- az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés megváltozása,
- sajátos tanulási képességek,
- egyéni szükségletek.

A) Célok

- A sajátos nevelési igényű tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés és kognitív funkciók terápiás jellegű korrekciójával;
- a differenciált, szükségletekhez igazodó felzárkóztatás a rehabilitációs és rehabilitációs eljárásokkal;
- az általános műveltség megalapozása az életkor és osztályfok figyelembe vételével.

Pedagógiai alapelvek

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van.
- Szükség szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni.
- Nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a műveltségi területeken megfogalmazott célok, feladatok a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek.
- Az iskola, segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassa a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; a fogyatékosság egyes típusaival összefüggő feladatokról.
- Az SNI tanuló értékelése az egyéni fejlődési ütem, az egyéni különbségek maximális figyelembevételével történik. A tanuló teljesítménye önmagához mérten és előre mutatóan kerül értékelésre, megőrizve a tanulási kedvet.

Ezen túl érvényesíteni kell az alábbi elveket.

a) A prevenció elve

Iskolába lépéskor mérést végzünk azért, hogy megtudjuk, kik azok a gyerekek, akiknek egyéni fejlesztésre van szükségük.

A részképességzavarok korai felismerése azért fontos, mert terápia hiányában megakadályozza az olvasás-írás elsajátítását.

Ilyen részképesség-zavarok:

- gyenge hang megkülönböztető képesség,
- hallási figyelem zavara,
- rövid távú akusztikus és vizuális emlékezet zavara,
- vizuális észlelés fejletlensége,
- taktilis, kinesztetikus észlelés fejletlensége,
- téri vizuális képességek hiánya,
- testséma zavara,
- jobb-bal megkülönböztetés nehézsége,
- vizuomotoros koordináció zavara.

Azokat a tanulókat, akiknek a prevenció nem elégséges, szakértői vizsgálatra küldjük.

b) A rehabilitáció elve

A sajátos nevelési igényű tanulók állapotának megfelelő fejlesztő foglalkozások és a szükséges eszközök biztosítása – a fejlesztő munka eltér a hagyományos pedagógiai tevékenységtől. Az elméleti felkészültség mellett nem nélkülözheti az e célra kidolgozott módszereket és eszközöket. A foglalkozások során olyan alapkészségeket fejleszt, amelyek a gyerek iskolai teljesítményéhez szükséges képességek, készségek kialakulását szolgálják, hogy minél zökkenő mentesebb legyen az iskolai tanulás. A fejlesztő munka egyik fő célja, hogy a tanulók meglévő hátrányai ne szélesedjenek, hanem az évek előrehaladtával a lemaradásuk minél kisebb legyen, és közelítsen az adott évfolyam követelményeihez.

Iskolánkban a tanítási órákon ugyanazt a tananyagot tanítjuk a sajátos nevelési igényű tanulóknak is, de mivel ők lassabb tempóban dolgoznak, több időt biztosítunk számukra. Az alkalmazott módszerek meghatározzák a sajátos nevelési igényű tanulók sikereit.

c) Az integráció elve

Iskolánk próbálkozik az inklúzió szellemének megfelelő teljes integrációval. A tanuló teljes időtartamban az osztálytársaival együtt tanul, így nagyobb esélye van a sikeres szocializációra. Iskolánk mindent megtesz a sikeres integrációért. Megvalósítjuk az integráció törvényi feltételeit, biztosítjuk az SNI tanuló törvény adta jogait, a kötelező és adható kedvezmények igénybe vételét, differenciált óraszervezéssel az egyéni képességek kibontakozását. A képességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Differenciálást, aktív tanulói magatartást részesítünk előnyben.

A nevelés-oktatás fő feladatai

- az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembe vételével;
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával;
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoporthoz és az egyének kondícióinak megfelelően;
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása;
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően;
- a problémák korai felismerése érdekében szükség szerint a tanulóknál gyógypedagógus bevonásával szűrést végzünk.

Segítő eljárások, eszközök

- Szükség esetén (szakértői bizottsági és intézményvezetői döntésre) egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időt is engedélyezhet.
- A tanulót az intézményvezető szaktanácsadói javaslatra egyes tantárgyakból vagy tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól felmentheti. Mentés esetén biztosít a gyermek számára felzárkóztatást egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni foglalkoztatással. /A tanulónak a mentesített tantárgyak óráin is részt kell vennie, szintjének, képességeinek megfelelően differenciált foglalkoztatásban részesülve./
- A tartósan lemaradó gyerekek részére szakvélemény alapján, az adott munkaközösség csökkeníti a tananyagot, a követelményszintet, és nagyobb mértékű pedagógiai segítséget nyújt.

- Gyógytestnevelési órákat biztosítunk az eltérő testi fejlődésű tanulóknak.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulóként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében a meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat.

Módszerek

- Differenciálás a tananyag tartalmában, felosztásában, szintjeiben.
 - Csoport, páros, egyéni munkaforma megválasztása a feladatnak megfelelően.
 - A számonkérés típusa: szóban, írásban.
 - Speciális megsegítésüket, egyéni fejlesztésüket tanórán kívül szakember végzi egyéni fejlesztési terv alapján.
 - Kiemelt nevelési feladataink a sajátos nevelési igényű tanulók esetében: önálló értékelés és önbecsülés kialakítása, a kudarcűrő képességének erősítése, önállóságra szoktatás.
- Fontos, hogy az osztály tanulói elfogadják tanuló társuk másságát, jó szintű toleranciával rendelkezzenek. Fel kell ismerni, hogy az érintett tanulónak melyek a jól fejlett, jól működő képességei, és ezeknek teret kell adni, hogy sikerei előre vigyék személyiségét.

A tanórai és a tanórán kívüli fejlesztés kiemelt területei

A) Az anyanyelvi fejlesztésben különös hangsúlyt kap

- a pontos diagnózis, a megfelelő fejlesztési szempontok és módszerek kiválasztása, a vizsgálatok szakszerű elvégzése,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- a téri és idői relációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- a balról-jobbra való haladási irány rögzítése,
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az auditív és vizuális diszkrimináció és emlékezet fejlesztése,
- az olvasási, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) hangoztató-elemző vagy dyslexia prevenciók módszerrel, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- grafomotoros fejlesztés,
- a helyes ejtés, a fonéma hallás fejlesztése,
- hang- és betűegyeztetési gyakorlatok,
- a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, memoriterek,
- könyvtárhasználat,
- számítógép, internet.

B) A matematika fejlesztésében különös hangsúlyt kap

- a testséma kialakítása,

- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,
- számfogalmak kialakítása és bővítése,
- az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- az alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megerősítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben,
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása.

C) A művészetek területen kiemelt szerepet kap

- az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd, a téri orientáció,
- a mozgás-ritmus-beszéd koordináció,
- grafomotoros fejlesztés,
- szenzomotoros fejlesztés.

D) A mozgásfejlesztés során kiemelt szerepet kap

- a nagymozgások fejlesztése,
- a rugalmasság fejlesztése,
- a statikus, átmeneti és dinamikus egyensúly,
- az ellentétes végtagmozgás fejlesztése,
- a testséma, téri orientáció,
- a ritmusfejlesztése,
- a szerialitás,
- az emlékezet,
- a mozgásutánzás,
- a finommotorika fejlesztésének előkészítése.

E) A személyiségfejlesztés során kiemelt szerepet kap

- a helyes önértékelés, az énkép erősítése,
- az önbizalom erősítése,
- a szociális kapcsolatrendszer kommunikációs eszköztárának növelése,
- a hibás-hiányos helyzetfelismerés kompenzálása,
- a tudatos önirányítás, önkontroll kifejlesztése,
- az empátia fokozása, a másság elfogadtatása.

F) Az élő idegen nyelv tanítása során kiemelt szerepet kap

- a játékosság,
- mondókák, énekek, népi játékok tanítása,
- az adott nyelvet beszélő népek hagyományainak megismerése,
- beszédszándék, beszédértés, beszédkészség.

A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot a helyi tantervek tartalmazzák.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet **11. § (3)** pontja: A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előre haladású nevelést és oktatást engedélyez. Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie. Az egyéni továbbhaladás - valamennyi vagy egyes tantárgykból - különböző évfolyamokig, de legkésőbb - az e bekezdésben foglalt kivétellel - a negyedik évfolyam végéig tarthat. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló esetében az egyéni előre haladású nevelés és oktatás a fejlesztő nevelés-oktatás teljes időtartamára engedélyezhető.

2.6.2 **Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók**

Az intézményben negatívnak minősített viselkedési megnyilvánulások a gyermek családi óvodai iskolai kapcsolatzavaraival, érzelmi életének sérüléseivel függnek össze. A magatartási problémák egy részében a gyökerek, a családi érzelmi nevelési körülményeiben keresetők.

A legtöbb gyermek számára az óvoda az első közösség. Nagy egyéni eltérések vannak abban, hogy a beilleszkedés, az óvodai beszoktatás mennyi ideig tart. Általában a beilleszkedési, és magatartási zavar csak később jelentkezik.

Lehetnek olyan jelzések, amelyek előre vetítik a gondot. Ilyen a közöny, passzivitás, érzelmszegénység, érdeklődés hiánya, elkülönülés, közömbösség a társak iránt, túlzott félelem, szorongás, ok nélküli sírás vagy féltékenység más gyerekekkel kapcsolatban, koncentrációzavar, teljesítményromlás, beszédzavar stressz-helyzetekben.

A beilleszkedési zavarok leggyakoribb formái: az együttműködési készség hiánya; durva hang, durva érintkezési mód; feltűnni vágyás, imponálni akarás; agresszivitás, kötekedés; el-lenséges, tekintélyellenes viselkedés; megbízhatatlanság; felelőtlenység; peremhelyzet a csoportban; az érzelmi-indulati élet szélsőséges kiegyensúlyozatlansága; gyenge kudarctűrés.

Pedagógiai feladat

Az intézmény egész élet- és tevékenységi rendjével, érzelmi légkörével segítse a gyerekek harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődését, fizikai és pszichikai teherbíró képességének növekedését.

A problémák kezelése történhet az alábbiak szerint:

- a szülő bevonása a probléma megoldásába vagy enyhítésébe;
- külső szakember bevonása a megoldásba (Pedagógiai Szakszolgálat; Megyei/ Járási Szakértői és Rehabilitációs Bizottság igénybevétele).

A BEILLESZKEDÉSI ZAVAROKAT KIVÁLTÓ OKOK

A) Pszichés zavarok állnak a probléma hátterében (hiperaktivitás, autisztikus jelek, önértékelési zavar, gyenge fékrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarctűrő képesség, tolerancia hiány, szabálytartás hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás, stb.).

B) Tanulási nehézségek váltják ki a problémát (olvasás, írás- helyesírás, számolási nehézség, figyelem, kommunikáció, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória).

C) Rossz vagy hiányos szocializáció okozza a problémát (túlzott engedékenységgel, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.).

Fő célunk minden gyermek számára lehetővé tenni az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi–lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
<p>A) Pszichés zavarok esetén az adott diszfunkció csökkentése / megszüntetése a korábbi fejlődési szakaszban gyökeres hiányosságok és torzulások feltárása, rendezése, újratanulása. Érzelmi életük egyensúlyban tartása, sikereik és kudarcaik egészséges feldolgozásának segítése. A kompenzáló magatartásformák elhagyása.</p>	<p>Az okok (diszfunkció) felkutatása különböző diagnosztikai módszerekkel (pszichológus). A diszfunkció kezelése megfelelő terápiákkal: - személyiségfejlesztés, egyéni és csoportos tanácsadás, - relaxáció - kognitív terápiák, elsődleges és másodlagos kontroll erősítése - kommunikáció, - szerepjátékok, - szerepátvitel, - szituációs játékok.</p>	<p>Életkorának megfelelően a gyermek is értse meg a problémát. Érezze szükségét és fogadja el a segítségnyújtást. Kooperáljon (tanácsadó- kliens kapcsolatban). Csökkenjenek a szorongások. A megküzdő mechanizmusok erősödjenek. Érzelmi reakcióik a helyzethez adekvátak legyenek. Kompenzáló mechanizmusaik száma és intenzitása csökkenjen.</p>
<p>B) Tanulási nehézség esetén A tanulási nehézség csökkentése vagy megszüntetése (ez feltételezi az ezt kiváltó ok megszüntetését).</p>	<p>Beszédfejlesztés (logopédus): - arány- és hangsúlyeltolódás alkalmazása, - a környezet pontos észlelésén és tapasztalásán alapuló fejlesztés.</p>	<p>A fejlesztő és fejlesztett össz munkája eredményeként fejlődés, változás mutatkozzék. (A fejlődés mértéke és ritmusa problémánként és tanulóként változó.)</p>
	<p>Képesség és készségszint felmérés. A tanulási nehézség csökkentése. Fejlesztő, felzárkóztató programok kidolgozása személyre sza-</p>	<p>Legyen látható eredménye a fejlesztésnek az adott tanuló korábbi szintjéhez képest.</p>

	<p>bottan, részleges kiemeléssel, arány és hangsúlyeltolódással.</p> <p>A támasztott követelmények pontos, objektív meghatározása az egyén lehetőségeihez mérten.</p> <p>A teljesítményorientáltság csökkentése.</p>	
	<p>Oldott, bensőséges, szeretetteljes légkör megteremtése.</p> <p>Valamennyi apró, pozitív irányba történő változás megerősítése.</p> <p>A negatív kompenzáló magatartás ignorálása, más kompenzálási lehetőségek feltárása, az okok megszüntetése.</p> <p>Törekvés a szülővel való együttműködésre.</p>	
<p>C) Szocializációs zavar esetén</p> <p>Mivel a problémák a gyermek rendszerint a korai szocializáció rendellenes tanulási folyamatából, illetve a családi diszfunkciókból, vagy a szűkebb környezetéből erednek, ezért a problémából adódó zavarokat csupán csökkenteni tudjuk, de megszüntetni nem.</p> <p>Célunk tehát a kompenzálás és a kooperáló szülők segítése a nevelési kérdésekben.</p>	<p>Fontos, az életkori sajátosságok ismeretében, az iskolás gyermektől elvárható viselkedésformák, és a még nem követelhető kontroll szétválasztása.</p> <p>Pontos meghatározása annak, amit elvárunk a gyermektől és ennek a gyermek számára jól érthető (életkorának megfelelő) közlése.</p> <p>Feladatunk a pozitív modellnyújtás, a pozitív megerősítés és a minősítés.</p> <p>A gyermekben rejlő pozitív értékeknek a kiaknázása.</p>	<p>Tudja, hogy mit várnak el tőle.</p> <p>Döntéshelyzetben tudjon jó és rossz, helyes és helytelen között választani.</p> <p>Legyen képes elfogadni és követni a pozitív modellt.</p> <p>Érezze tanárai, nevelői jó szándékát.</p>

A fejlesztések részletes leírása az egyéni fejlesztési tervekben található.

A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK

A fejlesztő munka

Eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a gyerekek iskolai teljesítményét javítják.

A fejlesztő foglalkozások szervezése a szakértői vélemények korrekciós javaslatai alapján, személyre szabott egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A) Szervezeti formái

A fejlesztés a Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye szakemberei végzik, így gyógypedagógus, logopédus, illetve szükség szerint szomato-/szurdo-/tíflopedagógus, vagy gyógytestnevelő. A szakértői véleményben javasolt, vagy törvényileg előírt/rögzített óraszámok szerint történik.

Az egyes részképességek fejlesztésének időtartamát a tanuló egyéni szintje és fejlesztési üteme határozza meg.

A fejlesztési munka hatékonyságát segítik az osztályfőnökkel, szaktanárokkal történő megbeszélések. A differenciálás egyénre szabott.

B) Ütemterv, fejlesztéshez

Szeptember: szintfelmérések; csoportalakítások; egyéni fejlesztési tervek kidolgozása

Szeptembertől januárig: egyéni és csoportos fejlesztések, értékelések, tájékoztatás a szülők felé
Februártól májusig: egyéni és csoportos fejlesztések

Június: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

A beilleszkedési és magatartási zavar komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akarati tényezők ötvöződnek.

A zavar létrejötté egy folyamat eredménye, melynek kezdete többnyire az első óvodás-iskolás években és a családi háttérben keresendő.

A kitűzött célok elérése érdekében folytatott tevékenység alatt mindvégig előttünk áll, hogy minden gyerek individuum.

C) Lehetőségeink, tevékenységek

- Szoros kapcsolat a helyi Manó-kert Óvoda és Bölcsődével, a Művelődési Házzal és Könyvtárral, a Pedagógiai Szakszolgálattal, Megyei/ Járási Szakértői Bizottsággal és a Gyermejjóléti Szolgálattal;
- a kis létszámú első osztály;
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a felzárkóztató órák;
- a napközi otthon;
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolata;
- a családlátogatások;
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése,
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése,
- szakkörök,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, - szünidei programok).

Nagyobb a gond és nehezebb a segítségadás, ahol a család a gyermek számára nem biztosítja a

megfelelő erkölcsi háttérrel. Az intézmény nem veheti át a család nevelési szerepét, de az ilyen esetekben is fel kell vállalni a törődést. Így javasolt a fokozott odafigyelés, beszélgetés; a kapcsolattartás a családdal /pedagógus /; a gyerek értelmi, érzelmi megnyerése, valamint a kortársi kapcsolatok kiépítése (közös élmény, kirándulás).

A módszer lehet:

- segítő pedagógusi (kortársi segítség),
- helyettesítő nevelés (+ ideál),
- pótló nevelés (elmaradt szoktatás pótlása).

A pedagógus dönti el, hogy milyen módszerre van szüksége.

2.6.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A gyerekek túlnyomó többségének továbbtanulási esélye, műveltségük várható szintje attól függ, hogy a gyermek milyen fejlettségi szinten kezdi meg tanulmányait az első évfolyamon, és a továbbiakban milyen képességekkel, készségekkel, jártasságokkal rendelkezik a tanulás-hoz és egyéb ismeretszerzéshez. Ezt legoptimálisabban a kisiskolás korban lehet kialakítani.

A tanulási kudarcok, lemaradások okai

- iskolaéretlenség,
- tartós hiányzás,
- helytelen tanulási szokások kialakulása,
- segítő, nyugodt családi légkör hiánya,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség,
- tanulási zavar,
- sajátos nevelési igény,
- helytelen napirend.

1. A felzárkóztatás célja

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstar-tás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése.
- Valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
- Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.
- Pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése.

A felzárkóztatást segítő programok, eljárások, módszerek

A felzárkóztató programok, eljárások, módszerek kiválasztása függ a tanuló problémájának sajátosságától, a probléma feltételezhető okától, a tanuló életkori sajátosságaitól, az iskola és a tanuló sajátos körülményeitől, lehetőségeitől.

- Szülő írásbeli értesítése, személyes elbeszélgetés formájában tanácsadás a gyermek felzárkóztatásával kapcsolatban.
- Folyamatos együttműködés a szülőkkel.
- A tanulók egyéni képességeit figyelembe véve a gátlások feloldásának segítése és a reális önismeret és önértékelés alakítása, fejlesztése.
- Pedagógiai szakszolgálat igénybe vétele
- Kapcsolatfelvétel a nevelési tanácsadó szolgálattal illetve a családsegítő szolgálattal
- A tanuló mentesítése bizonyos tárgyak értékelése alól, amennyiben ezt a tanuló egyéni adottsága, továbbá sajátos helyzete indokolja. (Írásos szakértői vélemény alapján.)

2. A felzárkóztatás eredményességének értékelési módszerei

- a tanuló előmenetelének ellenőrzése az osztálynapló alapján
- osztályfőnökök és szaktanárok rendszeres beszámolója
- szóbeli, írásbeli ellenőrzés.

Alkalmazott pedagógiai módszerek, elvek a felzárkóztató/ fejlesztő tevékenységben

- Differenciálás a tananyag tartalmában, felosztásában, szintjeiben.
- A nyelvi-kommunikációs készségek fejlesztését minden tanár feladatának tekinti. Fokozottan figyelünk arra, hogy a diák – a családi kommunikációs kapcsolat hiányából adódóan is – vagy egyáltalán nem érti a tankönyv szövegét, vagy egyszerre csak egy utasítás végrehajtására képes.
- Új tantárgy belépésekor megismertetjük tanulóinkkal a munkaeszközöket, szakkifejezéseket. A szaknyelv gyakorlása, tanulása beépül a mindennapi munkába.
- Az elméleti anyag súlypontozásával, gyakorlásával juttatjuk el a tanulókat az ismeretek alkalmazásszintű elsajátítására. Ehhez nélkülözhetetlen a vázlatkészítés, és annak megtanulása.
- Az átlagosnál több időt fordítunk a gyakorlásra, ismétlésre.
- Az olvasási nehézségek miatt a gyerekek nagy része auditív módon képes csak az ismeretek befogadására, ezért a szemléltető eszközök használatát a vizuális képességek szempontjából is fontosnak tartjuk.
- Az írási, olvasási és számolási nehézségekkel küzdő gyermekek tanításakor és teljesítményértékelésekor speciális pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- Jelentősen növelik munkánk hatékonyságát a játékok, amelyek egy része mozgásos tevékenység. Beépülnek az órai munkába, csökkentik a fáradtság érzését, fejlesztik a tanulók mozgáskoordinációját, térérzékelését.
- A felmérő feladatait a tantervi követelmények alapján állítjuk össze. Az értékelés azonos norma szerint történik.

A felzárkóztatást segítő további programelemek

Az iskolai sikertelenség megelőzését, illetve csökkentését segítő pedagógiai feladatok és tevékenységek célja:

- Szeretetteljes, elfogadó légkör megteremtése
- Közvetlen és folyamatos kommunikáció az intézményvezető, a pedagógusok és a tanulók között.
- Az eredményes tanuláshoz szükséges környezeti és személyi feltételek megteremtése.
- A szülőkkel való együttműködés elmélyítése, évente többszöri találkozás megszervezése a HH/ HHH tanulók szüleivel
- Tanórákon fontos a differenciálás, a páros vagy csoportos munka gyakorlása, hogy a tanulók együttműködési képessége, szociális érzéke fejlődjön
- Képességeknek megfelelő, egyértelmű követelménytámasztás, következetes ellenőrzés, értékelés
- Pedagógiai tanácsadás szükséges ahhoz, hogyan tervezzék a gyermekek tanulását, hogyan fejlődjön, gazdagodjon személyiségük.
- Különös figyelmet kell szentelni a tanulóknak, hogy a nehéz élethelyzetekből való kilábalásban se maradjanak magukra (pl. váratlan élethelyzetek, családi vagy egészségügyi problémák esetén).
- HH/ HHH, SNI, BTMN tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, valamint külső szakemberek – logopédus, pszichológus – közreműködésével.

A felzárkóztatást segítő foglalkozások az intézményben

Tantárgyi felzárkóztató foglalkozások

- A tanulásban önhibáján kívül lemaradt tanulók lehetőséget kapnak a felzárkóztató foglalkozásokon hiányaik pótlására.

Napközis foglalkozás

- Szükség esetén az osztályfőnök is javasolhatja a tanuló beíratását.

A gyógytestnevelés hozzájárul a szerzett vagy veleszületett betegség következtében kialakult egészségi állapot helyreállításához, azaz gyógyításához, rehabilitációjához.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

- A Megyei/ Járási Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján sajátos nevelési igényű tanulóként nyilvántartott gyermekek a szakvéleményben foglaltaknak megfelelően képességfejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- Egyéni fejlesztési tervek alapján végezzük e tanulók felzárkóztatását, fejlesztését.

Fejlesztő foglalkozások

- A Megyei/ Járási Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján az abban javasolt óraszámokban fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók (BTMN) gyógypedagógus irányításával.

2.6.4 Kiemelten tehetséges tanulók

Az egy csoportba kerülő gyerekek, tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz. Ezen kívül

különbözőek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban, vagyis mind abban, ami kell ahhoz, hogy az intézményi elvárásoknak megfeleljenek.

A gyerekek, tanulók egy része kimagasló eredményekre képes, intellektuális és nem intellektuális tevékenységekben. Ők a kiemelkedő képességűek, a potenciális tehetségek.

Alapelvünk, hogy idejekorán, a szükséges valószínűséggel bármely társadalmi rétegben született gyermekről megállapíthassuk a vele született vagy tanult tehetséget. Az esélyegyenlőség csak abban az esetben valósulhat meg, ha a kedvezőtlen helyzetben élő, jó adottságokkal rendelkező gyermekek minél hamarabb hozzájuthatnak adottságaik, képességeik kifejlesztésének a lehetőségeihez.

Célunk

- a tehetséges tanulók korai felismerése, felfedezni a gyermekek speciális képességeit, s készségeiket, hogy minél hamarabb elkezdhessük fejlesztésüket;
- a felismert tehetség fejlesztése, ösztönzése, kibontakoztatása az önmegvalósítás jegyében;
- az esélyegyenlőség biztosítása valamennyi tehetséges gyermek számára társadalmi hovatartozástól függetlenül.
- Pedagógusaink rendelkezzenek megfelelő pedagógiai-pszichológiai ismeretekkel.

A) Konkrét teendők a tehetséggondozás területén

- A tehetség felismerésére különböző pedagógiai helyzeteket kell teremtenünk. Figyelnünk kell azokra a gyerekekre, akik szüntelen kíváncsiak, kitartóak, nagyfokú a szorgalmuk, „megszállottak”, a beszélt nyelvet magas szinten használják, kiemelkedő érvelési képességűek, gyors gondolkodásúak, erős a képzelő erejük, gyakran kérdeznek, szenvedélyesen érdeklődnek.
- Az iskolában ne csak az elméleti tantárgyak követelményeit kiválóan teljesítők között keressük a tehetséges tanulókat!
- Oktatásunk tevékenységközpontú legyen, hisz a képesség a tevékenykedtetés során fejlődik.
- Minél többfajta foglalkozást biztosítsunk, hogy többfajta képességük fejlődjön, ugyanis ezzel lehet a tehetséges tanulók számát sokszorozni.
- Korán, az iskoláskor kezdő szakaszán kezdjük a képességfejlesztést, mert így jobb eredményt érünk el. A zenei és a matematikai kiemelkedő képesség már ekkor megmutatkozik.
- A választott tanterv, a tárgyi és személyi feltétel befolyásolja a jó adottságok kibontakoztatását.
- A tehetség sokféle, ezért a tehetséggondozás az egész nevelőtestületünk feladata.
- Heterogén összetételű osztályainkban a differenciált oktatás, az egyénre méretezett tudásanyag elsajátítása biztosítja a kiemelkedő képességűek optimális foglalkoztatását és fejlesztését.
- Az egyén szintjéhez igazodó, speciális képzést szolgálják:
 - az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
 - Megvalósulhat a tantervdúsítás, tananyag, követelményrendszer gazdagítás.
 - Egyes anyagrészekkel elmélyültebben foglalkozhatnak, projektet készíthetnek, gyűjtő-

és kutatómunkát végezhetnek a tehetséges tanulók.

- A nem kötelező (választható) tanórán tanulható tantárgyak tanulása;
 - a tehetséggondozó foglalkozások;
 - az iskolai sportkör;
 - könyvtári foglalkozások;
 - a szakkörök;
 - versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.);
 - a szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
 - az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata; könyvtári kutatómunka;
 - a továbbtanulás segítése.
 - Azoknak az osztályoknak, ahol egy-egy adott tárgyból sok a kiválóan teljesítő tanuló,
 - lehetőséget adunk a rendszeres gyűjtőmunkára,
 - megismertetjük a tudományos kutatás egy-egy módszerét,
 - megmutatjuk, hogy lehet a szakirodalmat önállóan feldolgozni, értelmezni.
 - A tehetséggondozás szervezeti kerete lehet a tanóra, vagy a tanórán kívüli foglalkozás.
- Az óraszámok azonban határt szabnak a fenti tevékenységeknek.

B) Tehetségkutatás

Alapja a gyermek teljes dokumentációjának, iratanyagának áttanulmányozása:

- a gyermek megnyilvánulásainak, hajlamainak, teljesítményeinek, érdeklődéseinek, képességeinek gondos megfigyelése, a különféle feladatvégzések és önkifejezési helyzetek során;
- kimagasló képességre utaló esetekben pszichológiai vizsgálatok végzése (személyiség-képesség-, teljesítmény- és kreativitás feltárása tesztekkel);
- a tapasztalatok elemzése team-megbeszéléseken, javaslatlattétel a tehetséggondozásra és döntés a tennivalókról.

Azoknál a versenyeknél, amelyek nem támogatottak, a szülők írásbeli hozzájárulása szükséges. A tehetséggondozása érdekében - lehetőségeinkhez mérten - többféle versenyen indítjuk a tehetséges tanulóinkat:

2.6.5 Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint

(1997. évi XXXI. törvény 67/A. §)

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) **Halmazottan hátrányos helyzetű**

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Minden tanév elején elvégezzük az iskola tanulóinak szociális-egészségügyi feltérképezését. Hátrányos helyzetű tanulóink többsége rendelkezik a tanuláshoz szükséges tanfelszereléssel.

A meggyőző, felvilágosító munka, jelentős része hárul a gyermekvédelmi felelősre, az osztályfőnökökre, akik közvetlenül nyomon követik hátrányos helyzetű tanulóink mindennapjait.

Az iskolai tevékenységrendszer – módszerek, megoldások

Hátrányos helyzetű tanulóink iskolai kudarcainak sokféle kiváltó oka van, és ha ismerjük ezeket, akkor a megelőző munka terén eredményesek tudunk lenni.

Ezért kiemelt pedagógiai feladat a tanulók életkörülményeinek, viselkedés- és tanulási kultúrájának figyelemmel kísérése, a negatív változásokra utaló jegyek felismerése és a gyors, hatékony pedagógiai reagálás.

Törekszünk a beiskolázás pontosságára, amelyet az óvodával összhangban végzünk. Az iskolaérettségről szakemberek mondanak véleményt. Többéves tapasztalatunk alapján az a vélemény alakult ki intézményünkben, hogy az alsó tagozaton, fejlesztő pedagógus segítségével végzett munka lehetővé teszi a lassabb ütemű haladást, az egyes tanulóra lebontott képzést.

A felzárkóztató oktatás területei:

- szocializációs, kommunikációs fejlesztés,
- tantárgyi fejlesztés (korrepetálás, egyéni korrekció),
- fejlesztő pedagógus foglalkozásai,
- egyéni tehetséggondozás.
- A logopédiai foglalkozások a beszédhibák javítását segítik.

A legáltalánosabb a korrepetálások rendszere. Minden alsós osztályban heti rendszerességgel tantárgyi felzárkóztatást végeznek a nevelők, ahol főleg a hátrányos helyzetű tanulók vesznek részt. A felső tagozaton matematika és angol tantárgyi korrepetálásra, kerül sor. A délután napközi és tanulószoba jelleggel működik.

Sok tanulónk tanulmányi sikertelenségeit sportsikerekkel pótolja. A diákolimpia sportversenyeiben az elért felkészülési edzéseredmények alapján indítjuk tanulóinkat, sikerrel.

Tanulóink sikeresen fejezik be általános iskolai tanulmányaikat, megfelelően teljesítik feladataikat. A pályaválasztásról szóló kimutatásaink szerint a hátrányos és veszélyeztetett helyzetben lévő végzős tanulóinkat is felveszik a középiskolákba.

Az iskolai tanulói kudarcok leküzdésének, az esélyegyenlőség megteremtésének egyik meghatározó feltétele, hogy szakmailag felkészült nevelők már az iskoláskor kezdeti szakaszán felismerjék azokat a hátrányokat, akadályokat, amelyek tanulóink előmenetelét nehezítik. Ezért fontos feladat a tudatos továbbképzési rendszer kialakítása, elfogadtatása a nevelőtestülettel.

Célunk: helyileg biztosítani szakembereket, olyan pedagógusok beiskolázása, akik a tanulási nehézségekkel kapcsolatos problémákat kezelni tudják.

Iskolánk alapítványa az alapszabályában rögzítettek szerinti támogatásban részesíti a rászoruló tanulókat.

a) A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációjának segítése

- felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások
- indulási hátrányok csökkentése
- differenciált oktatás és képességfejlesztés
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek)
- pályaválasztás segítése
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése
- családi életre történő nevelés
- napközi otthon, tanulószoba, reggeli ügyelet
- iskolai étkeztetés, tankönyvtámogatás
- egészségügyi szűrővizsgálatok
- szabadidős tevékenységek szervezése, szünidei programok (nyári tábor /napközis tábor)

b) Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

- a kis létszámú első osztály;
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a napközi otthon;
- az egyéni foglalkozások;

c) Szociális hátrányok enyhítése

- a kis létszámú első osztály;
- a nívócsoportos oktatás;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- a napközi otthon;
- a diákétkeztetés;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy

csoportos használata;

- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek;
- szoros kapcsolat a Polgármesteri Hivatallal és a Gyermekjóléti Szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

d) A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Gyermek- és ifjúságvédelmi munkánk fő céljai:

- prevenció,
- a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett gyermekek megsegítése (lehetőség szerint a veszélyeztetettség okainak feltárása, törekvés azok megszüntetésére vagy kedvező befolyásolására).

Céljaink megvalósítása érdekében a következő pedagógiai tevékenységet folytatjuk

- Munkánk során fokozott figyelemmel kísérjük a hátrányos körülmények között élő gyermekeket. Az iskola szociális tevékenységén keresztül igyekszünk segítséget nyújtani a rászoruló családoknak, ellátjuk a szülőket az igénybe vehető szociális ellátási formákról szóló információkkal.
- A veszélyeztetett illetve a veszélyeztetettséghez közel álló tanulókat szükség esetén otthonukban is meglátogatjuk. Felhívjuk a szülők figyelmét a gyermekkel kapcsolatos problémákra, pedagógiai tanácsadást végzünk. Törekszünk az iskola és a család mind szorosabb együttműködésének kialakítására.
- Gyermekvédelmi tevékenységünk kapcsán szoros kapcsolatot tartunk a gyermekvédelmi rendszer más intézményeivel és tagjaival, így különösen a védőnővel, a háziorvossal, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, a Pedagógiai Szakszolgálat Nevelési Tanácsadóval, a Gyámhivatallal, a rendőrséggel. Szükség szerint kérjük a fenti intézmények és hatóságok segítségét, illetve megkeresésüknek mi is eleget teszünk (látogatás, pedagógiai szakvélemény adása, környezettanulmány készítése).

A gyermekvédelmi tevékenységgel kapcsolatos feladatok végzése az egész tantestületet érinti és átfogja. Kiemelt szerepe van az osztályfőnököknek, akik egy-egy gyermek sorsát a legintenzívebben képesek követni, az esetleges problémákat a legkorábbi időszakban tudják jelezni, és a gyermekkel valamint szüleivel kialakított kapcsolatban hatékony segítségnyújtásra is képesek. Az iskolában folyó gyermekvédelmi munkát, egy gyermek és ifjúságvédelmi felelős kolléga fogja össze, illetve az iskola külső kapcsolattartását szervezi és végzi e tevékenységkörben. Szükség esetén az iskola kezdeményezésére vagy szülői megkeresésre az pszichológus segítségét is igénybe vesszük.

2.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A tanulót megilleti az a jog, hogy életkorának megfelelő mértékben részese legyen az őt érintő döntések meghozatalának. Ezt a jogát személyesen, illetve választott képviselőin, valamint szülőjén/gondviselőjén keresztül gyakorolhatja. Joga van megismerni az őt érintő döntés tartalmát, okát, következményeit. A döntési folyamat során joga van véleményét elmondani.

A nevelési-oktatási intézmény a tanulóval kapcsolatos döntéseit – jogszabályban meghatározott esetben és formában – írásban közli a tanulóval, a szülővel. A tanuló ezen jogai gyakorlásának módját a házirend tartalmazza.

- Tanítványaink közösségét a diákönkormányzat képviseli, és az iskolánkban biztosítja a lehetőséget, hogy azokban a kérdésekben, amelyekben a jogszabályok erről rendelkeznek, a diákok egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák. A diákok munkáját egy pedagógus segíti.
- A tanuló jogában áll részt venni az osztály és az iskola életének alakításában, részt venni az iskolagyűléseken, a Diákönkormányzat ülésén. Évente egyszer iskolánk tanulói diákparlamenten vesznek részt, ahol választ kapnak az általuk feltett kérdésekre az intézményvezetőtől.
- A tanulók joga, hogy a tanév kezdetén az osztályfőnökök tájékoztatásából megismerjék a jogaik érvényesítéséhez szükséges jogszabályokat, a diákönkormányzathoz fordulhasson érdekképviseletéért.
- A tanulók véleménynyilvánításának és tájékoztatásának fóruma az iskolagyűlés. Ezen kívül minden fontosabb esetben rendkívüli suligyűlést hívhat össze a Diákönkormányzat.
- A Diákönkormányzat dönt a tanév során egy tanítás nélküli munkanap időpontjáról és programjáról.
- A tanulók választhatnak és választhatók az osztály és az iskolai önkormányzat valamennyi tisztségére, – tanulmányi eredménytől függetlenül; a választás rendjét a diákönkormányzat működési szabályzata határozza meg.
- Az osztályközösség az osztály ügyeiben önállóan dönthet, az osztályok döntése nem lehet ellentétes a Házirendben leírtakkal, az osztályok jogosultak valamennyi iskolai ügyben javaslattal élni, véleményüket kifejteni.

2.8 Kapcsolattartás a szülőkel, tanulókkal és az iskola partnereivel

Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk elsősorban arra irányul, hogy tanulóink személyisége harmonikusan fejlődjön. A fejlesztés a nevelés két alapvető közösségének – a család, és az iskola – koordinált együttműködésével történik.

Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség.

Az együttműködés feltétele:

- a kölcsönös bizalom és tájékoztatás,
- kölcsönös támogatás,
- az őszinteség,
- koordinált pedagógiai tevékenység.

Az együttműködés eredménye: a családi és az iskolai nevelés egysége és ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

2.8.1 A szülők és pedagógusok együttműködése

A szülők részéről:

- együttműködő magatartás,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldása,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése,
- érdeklődő-segítő hozzáállás,
- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken,
- ötletadás különböző előadások témáihoz,
- szponzori segítségnyújtás. (Alapítvány)

A pedagógusok részéről:

- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- nyílt napok szervezése,
- előre tervezett szülői értekezletek,
- rendkívüli szülői értekezletek,
- fogadóórák megtartása.
- előadások szervezése (igény szerint) logopédus, pszichológus, egészségügyi szakember (orvos, védőnő) meghívásával
- pályaválasztási tanácsadás,
- közös kirándulások, rendezvények, műsorok szervezése.

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztésére a lehetőségek:

- a szülői jogok teljes körű gyakoroltatása,
- az igények felmérése és lehetőség szerinti kielégítése,
- a problémák, kifogások, hibák azonnali feltárása, orvoslása,
- szülői munkahelyeken üzemlátogatás.

2.8.2 A tanulók és pedagógusok együttműködése

A tanulók részéről elvárt magatartás:

- őszinte véleményalkotás,
- együtt gondolkodás,
- együttműködő magatartás,
- tanulói feladatok önálló szervezése, kivitelezése,
- aktív részvétel az iskola sokrétű tevékenységéből.

A tanulók és pedagógusok együttműködésének formái

A tanulók és pedagógusok a tanítási órákon, óráközi szünetekben és a tanórán kívüli foglalkozásokon működnek együtt a nevelő- és oktatómunka eszköz- és eljárásrendszere minden elemének felhasználásával. Rendszeres együttműködésre adnak lehetőséget a diákönkormányzat osztály- és iskolaszintű szervezetei.

- A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, ill. az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- Az intézmény vezetője legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a diákokat.
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az intézmény vezetőjével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal.
- A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztálytanítók és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

A tanuló és pedagógus együttműködésének továbbfejlesztésére a lehetőségek:

- minden tanuló aktív tanórai részvételének elérése,
- hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel, beilleszkedési problémával küszködők bevonása minél nagyobb számban a tanórán kívüli foglalkozásokba,
- a tanulói jogok teljes körű gyakoroltatása,
- a tanulói, diák-önkormányzati kezdeményezések felkarolása, megvalósításuk segítése,
- a problémák azonnali feltárása, orvoslása.

Az Intézményi Tanács a három alapvető közösség (diákok, szülők, pedagógusok közösségei) gondolkodásának tevékenységének összehangolását segíti elő.

2.8.3 Intézményi külső kapcsolatok

Az intézmény folyamatos kapcsolatot tart a fenntartóval, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Szegedi Tankerületi Központjával. A kapcsolattartás az intézményvezető feladata.

Az intézmény folyamatos kapcsolatot tart fenn Zákányszék Község Önkormányzatával, a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsődével. A kapcsolattartás az intézményvezető feladata.

Az intézmény jogszabályban előírt kapcsolatot tart fenn a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal és az iskola-egészségügyi ellátást biztosító gyermekorvossal, védőnővel, fogorvossal. A kapcsolattartás az intézményvezető és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata.

Az iskolai könyvtár kapcsolatait más iskolai könyvtárakkal és a község könyvtárával elsősorban a könyvtáros gondozza.

Az intézmény rendszeres kapcsolatot tart a pedagógiai szakszolgálat és szakmai szolgáltatás intézményeivel.

2.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

Vizsgaszabályzatunk célja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgáinak szabályozása, lebonyolítási rendjének meghatározása, a vizsgázók és a szülők tájékoztatása.

A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli) és az értékelés rendjét a nevelőtestület a Pedagógiai Program alapján határozza meg.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára

- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,
- aki különbözeti vizsgát tesz,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára enged,
- aki pótló vizsgát tehet,
- illetve arra az egyéni munkarendben tanuló diákra, akinek tanulmányi kötelezettségéről osztályozóvizsgán kell számot adnia.

Személyi hatálya kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

1. *osztályozó vizsga*
2. *pótló vizsga*
3. *javítóvizsga*
4. *különbözeti vizsga*

2.9.1 Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához

- ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az egy tanítási évben az igazolt és az igazolatlan mulasztás együttesen a 250 tanítási órát meghaladja és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- ha a tanuló egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen az adott tantárgyból a tanítási órák 30 %-át meghaladja és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- ha a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Nem kell osztályozó vizsgát tennie a tanulónak, ha érdemjegyei alapján osztályozható, azaz félévenként heti egy órás tantárgy esetén legalább 3 érdemjegyet, heti kettő vagy több órás tantárgy esetében legalább 6 érdemjegyet szerzett a tanuló.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Az évfolyamonkénti, tantárgyankénti követelményeket a pedagógiai program II. számú melléklete tartalmazza.

A kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól felmentett tanulók az intézményvezető által meghatározott időben és módon adnak számot tudásukról.

2.9.2 Jelentkezés független vizsgabizottság előtti vizsgára

A tanuló (kiskorú tanuló esetén szülő/gondviselő aláírásával) félévi, év végi osztályozó vizsga osztályzatának megállapítása céljából jelentheti be, hogy független vizsgabizottság előtt kíván vizsgázni valamely tantárgyból, ill. tantárgyakból.

A kérelmet a tanuló (kiskorú tanuló esetében a szülő/gondviselő/törvényes képviselő) nyújthatja be a tantárgy(ak) és évfolyamának megjelölésével annak az iskolának az igazgatójához, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

A kérelem benyújtásának határideje:

- osztályozó vizsga esetén: a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig,
- amennyiben a tanuló teljesítménye – igazolt és igazolatlan mulasztásai miatt - a tanítási év közben érdemjeggyel nem volt értékelhető, a tanítási év végén nem volt minősíthető: a nevelőtestület engedélyének megadását követő öt napon belül,
- javítóvizsga esetén (ha a tanuló a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, azaz javítóvizsgára utasították) a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül.
- független vizsgabizottság előtti osztályozó vizsga megszervezését akkor is lehet kérelmezni, ha a bíróság a tanuló javára megváltoztatja a fegyelmi büntetést (eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától, kizárás az iskolából). És a tanuló osztályzatait meg kell állapítani, ha ez nem lehetséges, lehetővé kell tenni, hogy a tanuló – választása szerint az iskolában vagy a független vizsgabizottság előtt –osztályozó vizsgát tegyen.

Független vizsgabizottság előtti vizsga esetén az illetékes kormányhivatal vezetője engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

2.9.3 Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

- vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.
- A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.
- Pótló vizsgát – az intézményvezető döntése alapján – az adott vizsganapon vagy az iskola által megszervezhető legközelebbi vizsganapon kell megtartani

2.9.4 Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a tanuló a tanév végén, ha legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. Akkor léphet magasabb évfolyamba, ha a javítóvizsgán megfelelt.

- Javítóvizsga letétele szükséges akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról, különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.
- *A javítóvizsga időpontja augusztus 15. – 31. közötti időszak.*
- A vizsga pontos időpontjáról az intézményvezető határozza meg. A vizsga időpontjáról és a beosztásról a vizsga előtt 15 nappal értesítjük a tanulót/gondviselőjét.
- Június 30-ig minden tantárgy javítóvizsga témaköreit az érintett tanulóval és szülővel a szaktanár ismerteti.

2.9.5 Különbözeti vizsga

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy tananyagának ismerete feltétele a sikeres tovább haladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek, és a tanuló nem rendelkezik értékeléssel (érdemjeggyel az adott tantárgyból).

- A tanuló abban az iskolában tehet vizsgát, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.
- *Különbözeti vizsgát a tanév során bármikor lehet szervezni.*
- A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

2.10 A felvétel és az átvétel helyi szabályai

A tanuló - beleértve az egyéni munkarenddel rendelkezőt is -, az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az intézményvezető dönt. A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre. (2011. évi CXC. törvény [Köznev. tv.] 50§ (1))

Iskolánkban nem szervezhető felvételi vizsga. (2011. évi CXC. törvény [Köznev. tv.] 50§ (3) b))

Iskolánk köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, aki életvitel szerűen az általános iskola körzetében lakik. (2011. évi CXC. törvény [Köznev. tv.] 50§ (6))

2.10.1 Első osztályba történő felvétel szabályai:

Az első osztályba történő beiratkozás feltételei a köznevelési törvény által meghatározott feltételek (a tárgyév augusztus 31-ig 6. életévét betöltötte – tanköteles -, a fenntartó által kiadott névsorban szerepel, életvitel szerűen az iskola körzetében lakik).

Ha a szülő kéri, a tárgyév szeptember 1-e és december 31. között tankötelessé váló gyermek felvételét, indokolt esetben a pedagógiai szakszolgálat szakvéleménye és az alsó tagozatos tanítói bizottság javaslata alapján az iskola igazgatója dönt.

Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyi azonosító és a lakcímet igazoló hatósági igazolványát, a szülő személyi azonosító és a lakcímet igazoló hatósági igazolványát, szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

2.10.2 Az általános iskolai felvételi eljárás részét képező sorsolás rendje

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. §(6) bekezdése kimondja, ha az általános iskola -a megadott sorrend szerint -az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirendben kell meghatározni. A hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

A sorsolással történő felvétel, átvétel lebonyolításának részletes szabályai

- Az első évfolyamra történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek azonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolást.
- Ha iskolánk a kötelező felvételi kötelezettség (a körzetében lakóhellyel, tartózkodási hellyel rendelkező tanulók) teljesítését, valamint az intézményünkben tanuló diákok testvéreinek felvételét követően további felvételi kérelmeket is be tud fogadni, akkor az alábbi sorrend szerint részesítünk előnyben, azaz veszünk fel a tanulókat:
 - Először a hátrányos helyzetű (HHH, HH) tanulók kérelmét teljesítjük. Közülük is azokat részesítjük előnyben, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye Zákányszéken található,

- illetve testvére az intézmény tanulója.
- A további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben részesítjük azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye Zákányszéken található.
- A hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja:
 - szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
 - munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
 - az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.
- Az előnyben részesítettek felvétele után a megmaradó szabad férőhelyekre további felvételi kérelmeket is teljesíthetünk.
- Amennyiben az előnyben részesíthetők csoportjába tartozó tanulók száma nagyobb, mint a fennmaradó szabad férőhelyek száma, akkor esetükben a felvételtől sorsolással döntünk. Lebonyolításáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A sorsolási bizottság tagjai: az intézmény vezetője vagy helyettese, valamint az alsós munkaközösség vezetője.

A sorsolás az érintett szülők számára nyilvános, időpontjáról és helyszínéről az iskola bejáratánál elhelyezett hirdetőtáblán, valamint az iskola honlapján értesítjük az érintetteket.

A sorsolás menete:

- A sorsolás megkezdése előtt a szülőket tájékoztatni kell a sorsolás menetéről, a sorsolásban érintettek, illetve a felvehető tanulók számáról.
- A bizottság tagjai a sorsolásra meghívottak jelenlétében ellenőrzik az urna üres állapotát, egyeztetik a sorsolásban résztvevő gyermekek névsorát az előzetesen cédulákra felírt nevekkel, majd a cédulákat borítékba téve elhelyezik az urnában.
- A jelenlevő önként vállalkozó szülők, ennek hiányában a sorsolási bizottság szülői szervezetet képviselő tagja az urnából kiemeli(k) a felvehető létszámnak megfelelő számú borítékot.
- A bizottság egyik tagja borítékot bont, majd jól hallhatóan felolvassa a kisorsolt gyermek(ek) nevét, amit azonnal jegyzőkönyveznek.
- Azoknak a nevét is rögzítik a jegyzőkönyvben, akiket nem húztak ki.
- Végezetül megkérdezik a jelenlevőket, hogy észleltek-e zavaró körülményt vagy szabálytalanságot a lebonyolítás során. Ennek esetleges tényét szintén rögzíteni kell a jegyzőkönyvben.
- **Értesítési kötelezettség:** A kérelmező szülőket írásban (könyvelt küldeményben) értesítjük a sorsolás eredményéről. Az elutasítással kapcsolatos döntést – a jogorvoslat rendjének közlésével – határozatba foglaljuk.

2.10.3 Átvétel iskolánkba

Ha a tanköteles korú tanuló jogviszonyát a szülő meg akarja változtatni, ezt írásban kell kezdeményezni az általa választott intézmény igazgatójánál. Amennyiben a gyermeket felvették (átvették), a korábbi intézményben tanulói jogviszonya megszűnt.

A fogadó intézmény vezetője írásban is (formanyomtatványon) értesíti a korábbi intézmény vezetőjét.

Átvételkor be kell mutatni a gyermek személyi azonosító- és a lakcímet igazoló hatósági igazolványát, a szülő személyi azonosító- és a lakcímet igazoló hatósági igazolványát, az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt, az előző iskola által kiadott távozási igazoló lapot, szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

2.10.4 Egyéni munkarend szerint tanuló

A 2019/2020-as tanév első napjától az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye.

Az Nkt. módosult 45. § (5) bekezdése 2019. szeptember 1-jétől érvényes.

Az egyéni munkarend határozott időre történő engedélyezése iránti kérelmet a szülő (nagykorú tanuló) az adott tanév első napját megelőző június hónap 15. napjáig nyújthatja be a felmentést engedélyező Oktatási Hivatalhoz. A június 15-i időpont után csak abban az esetben lehet kérelmet benyújtani, ha a kitűzött időpontot követően a rendes tanulói jogviszony iskolába járással történő teljesítésnek akadálya merül föl. Ilyen lehet például, ha a tanuló családjával külföldre költözik, ha egészségi állapotában méltánylást igénylő lényeges változás lép föl, vagy ha bal esetet szenved.

Az Oktatási Hivatal engedélyezheti az egyéni munkarend szerinti tanulást abban az esetben, ha az a tanulmányok folytatása és befejezése szempontjából „előnyös” a tanuló számára. Az egyéni munkarend szerinti tanulás kizárólag határozott időre kérelmezhető. Az engedélyezési eljárás során a felmentést engedélyező szerv megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén pedig a gyermekvédelmi gyámat.

Az Oktatási Hivatal engedélye alapján tankötelezettségét egyéni munkarendben teljesítő tanulóknak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie.

2.10.5 A tanulói jogviszony megszűnésének szabályai, eljárási rendje

A tanulói jogviszony megszűnik:

- Az átvétel napján, ha a tanuló más iskolában folytatja tanulmányait.
- A 8. évfolyam elvégzéséről szóló bizonyítvány kiállításának napján.
- Tanköteles tanuló tanulói jogviszonya egyéb esetben nem szüntethető meg.

2.11 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Célja:

A hasznos ismeretek átadása, tanítása diákjaink részére alapvető elsősegély-nyújtási módokról, gyakorlati alkalmazásuk balesetek, sérülések esetén. Egészségtudatos magatartás kialakítása. Felelősségteljes gondolkodásmód, érzékenység embertársaink iránt.

Szociális képességek fejlesztése.

Az iskolai elsősegélynyújtás feladatainak megvalósítása az alábbi kompetenciák fejlesztését segíti elő:

- Embertársaink iránti érzékenység
- Bajbajutottakkal szembeni együttérzés
- Probléma felismerése
- Gyors és szakszerű cselekvés

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegélynyújtási ismeretek elsajátításának szinterei:

- projekthét keretében
- délutáni foglalkozásokon, napköziben
- tanórákon (elsősorban biológia, technika és életvitel, környezetismeret, kémia)

Az iskolai elsősegély-nyújtási ismeretek témakörei

Alsó tagozat (1-4. évfolyam)

- Vészhelyzetek felismerése, megelőzése
- Segítségkérés és hívás, más segítők szerepe
- Veszélyforrások otthon, a közlekedésben, az iskolában
- A balesetek megelőzésének lehetőségei
- Az elsősegélyláda felszerelésének megismerése
- Sebellátás: fertőtlenítés, kötözés
- Égési sérülések

Felső tagozat (5-8. évfolyam)

- Az elsősegélynyújtás fogalma, a segítségnyújtás fokozatai
- A csontrendszer sérülései
- Égési sérülések
- Vegyi anyagok a háztartásokban, vegyi anyagok a bőrön és a tápcsatornában
- Vérzéscsillapítás, sebellátás
- Segítségnyújtási szituációk
- Az orvos, illetőleg az Országos Mentőszolgálat igénybevitelével kapcsolatos legfontosabb tudnivalók ismerete és gyakorlati alkalmazása

Minden osztály számára fontos, hogy az iskola megfelelő számú elsősegélynyújtó ládával rendelkezzen, melyet nemcsak a mindennapok, de a kirándulások, és egyéb rendezvények (pl. hulladékgyűjtés során) alkalmával is tudnak használni.

3 HELYI TANTERV

Intézményünk helyi tanterve

3.1 A választott kerettanterv megnevezése

Iskolánk helyi tanterve a kiadott kerettantervek közül az alábbi kerettantervre épül.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján (a továbbiakban: Nat) átdolgozott kerettantervek alapján átdolgozott helyi tantervet 2020. szeptember 1-jén kell bevezetni általában az első, és az ötödik évfolyamokon.

A továbbiakban a bevezetés tanévenként felmenő rendben történik.

- Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyamára
- Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyamára

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.																
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Magyar nyelv és irodalom	7	+1	7	+1	5	+2	5	+2	4		4		3	+1	3	+1
Matematika	4	+1	4	+1	4		4		4		4		3	+1	3	+1
Történelem									2		2		2		2	
Állampolgári ismeretek													1			
Hon- és népismeret													1			
Etika/hit és erkölcsstan	1		1		1		1		1		1		1		1	
Környezetismeret													1		1	
Természettudomány									2		2		0		0	
Kémia													1		2	
Fizika													1		2	
Biológia													2		1	
Földrajz													2		1	
Első élő idegen nyelv									2		3		3+1		3	
Ének-zene	2		2		2		2		2		1		1		1	
Vizuális kultúra	2		2		2		1		1		1		1		1	
Dráma és színház													1			
Technika és tervezés	1		1		1		1		1		1		1			
Digitális kultúra					1		1		1		1		1		1	
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5	
Közösségi nevelés (Osztályfőnöki)									1		1		1		1	
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23		27		26		28		28	
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		1		2		2		2
Összes tervezett óraszám	22	0	22	0	22	0	23	0	27	0	26	0	28	0	28	0
Összesített óraszám	22		22		22		23		27		26		28		28	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	

Az elkövetkező években az általános iskolákban a nevelő-oktató munka két pedagógiai program, és két helyi tanterv szerint folyik majd, hiszen

- a köznevelési törvény előírása szerint az iskola a pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetheti be,
- illetve a Nemzeti alaptanterv bevezetéséről szóló rendelet szabályozása alapján a 2020-ban kiadott NAT 2020. szeptember 1-jén az első, az ötödik és a évfolyamon – majd ezt követően minden tanévben felmenő rendszerben – kerül bevezetésre.

Ezért 2020. szeptember 1-jétől:

- az első, az ötödik évfolyamon az iskolai nevelés és oktatás a most felülvizsgált és módosított pedagógiai program és helyi tanterv szerint folyik majd;
- míg a többi évfolyamon a jelenleg is hatályos pedagógiai program és helyi tanterv szerint kell majd megszervezniük nevelő-oktató munkájukat.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantervek szerinti oktatást a következő táblázatban foglaltuk össze:

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2020-2021	2020	2013	2013	2013	2020	2013	2013	2013
2021-2022	2020	2020	2013	2013	2020	2020	2013	2013
2022-2023	2020	2020	2020	2013	2020	2020	2020	2013
2023-2024	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020

3.2 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az iskolai tankönyvrendelés az iskola feladata.

Az iskola tankönyvellátással kapcsolatos feladatainak végrehajtásáért az intézményvezető a felelős, aki kijelöli a tankönyvfelelőst. (17/2014. (III. 12.) EMMI rendeletének 25. § 1.2. a. b bekezdés)

A tankönyvrendelés helyi rendjét az iskola szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni. Ennek során egyetértési jogot gyakorol az Intézményi tanács.

Az ellátást a KELLO végzi.

Az iskolai tankönyvtámogatás és tankönyvellátás rendjének alapjául szolgáló jogszabályok:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- A 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- A hitoktatásban, hit- és erkölcstanoktatásban alkalmazott tankönyvekre vonatkozó különös szabályok 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet 24. §

Oktató-nevelő munkánk során olyan nyomtatott taneszközöket használunk a tananyag feldolgozásához, melyet az oktatásért felelős miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. (2011. évi CXC tv. 93§/E. 1. bekezdés)

A térítésmentes tankönyvellátást az iskolánknak első alkalommal a 2013/2014. tanévben az első évfolyamra beiratkozott tanulók számára, ezt követően felmenő rendszerben kellett biztosítani. (2011. évi CXC tv. 97.§ 22. bek.)

A 2020/2021-es tanévtől a köznevelés valamennyi nappali rendszerű alap- és középfokú oktatásában résztvevő tanuló térítésmentes tankönyvellátásban részesül. A támogatás teljes körű kiterjesztésével a tankönyvrendelési felületen megszűnik a tanulók fizetős státusza, valamennyi tanuló a költségvetési törvényben (Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény 60. § (2)) meghatározott keretösszeg mértékéig tankönyvtámogatásra jogosult.

3.2.1 A tankönyvrendelés elkészítésének legfontosabb elvei

a) A tankönyvrendelést oly módon kell elkészíteni, hogy a tankönyvtámogatás, a tankönyvkölcsönzés az iskola minden tanulója részére biztosítsa a tankönyvhöz való hozzájutás lehetőségét. A tankönyveket a tanulólétszám alapján kell megigényelni.

b) A tankönyvrendelés végleges elkészítése előtt az iskolának lehetővé kell tenni, hogy azt a szülők megismerjék. A szülő nyilatkozhat arról, hogy gyermeke részére az összes tankönyvet meg kívánja-e vásárolni, vagy egyes tankönyvek biztosítását más módon, például használt tankönyvvel kívánja megoldani.

- c) A tanulók nevére leltári szám alapján kerülnek kiírásra a tartós tankönyvek, melyet tanév végén köteles visszaszolgáltatni, illetve több tanévre szóló kiadás esetén (atlaszok, feladatgyűjtemények) az iskolából történő távozása alkalmával köteles visszaadni.
- d) Az 1–4. évfolyamokra beiratkozott tanulók heti órarendjét úgy kell kialakítani, hogy az egyes tanítási napokon használt tankönyvek tömege a **három kilogrammot** ne haladhassa meg. (17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet 30. § 3. bekezdés)
- e) Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
- f) Az iskolai tankönyv-kölcsönzés során biztosítani kell, hogy a kölcsönzést igénybe venni kívánó tanulók egyenlő eséllyel jussanak hozzá a tankönyvekhez. Ha a tankönyv kölcsönzése során a könyv a szokásos használatot meghaladó mértéken túl sérül, a tankönyvet a tanuló elveszti, megromlítja, a kiskorú tanuló szülője az okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik. Azokat a tankönyveket, amelyeket a kölcsönzés lejártakor a tanuló nem tud visszaszolgáltatni (elveszett vagy használhatatlanná vált), a szülő köteles pótolni.
- Ez lehet használt jó állapotú használt tankönyv is, amennyiben a raktári szám megegyezik.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A tanulólétszám alapján rendelkezésre álló keretösszeg (állami tankönyvtámogatás) keretein belül legyen a tankönyvigény. (Túlvállalás esetén az iskola akkor rendelheti meg a tankönyvet, ha vállalja annak költségtérítését. A Könyvtárellátó ezen esetben az iskola/fenntartó részére számláz, az iskolai tankönyvrendelésnél a tanuló részére történő számlázás megszűnt.)
- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, a tantárgyi cél és követelmény elérését legjobban segítse.
- Legyen összhangban az iskola pedagógiai alapelveivel, céljaival (kompetencia alapú taneszközök).
- Tartalmazzanak elegendő feladatanyagot a biztos tudás kialakításához, begyakorlásához, felzárkóztatáshoz, differenciáláshoz, a logikus gondolkodás és a problémamegoldó képesség magasabb szintű fejlesztéséhez.
- Feleljen meg az önálló tanulást segítő didaktikai alapelveknek (motiváljon, szövege feleljen meg az életkori sajátosságoknak, ábrái és feladatai segítsék az önálló ismeretszerzést, illusztrációkban gazdag legyen, különösen alsó tagozaton).
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak tartós könyvként-3. osztálytól kezdődően az igazgató/intézményvezető és a munkaközösségek meghatározása alapján. (17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet 32. § 5.bekezdés) Az első és második évfolyam tankönyvei kizárólag munkatankönyvek.
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen javító esetben vezetünk be.

A szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a

nevelő és oktató munkához szükség lesz. Tájékoztatjuk őket továbbá az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről.

Az aktuális felszerelési jegyzék elérhető az iskola honlapján.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál a tanulóknak egyéb eszközökre is szükségük van: *testnevelés és sport, a vizuális kultúra, valamint életvitel és gyakorlat.*

Ezen taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.

3.3 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A 2012-ben megjelent NAT-hoz kapcsolódó kerettantervek adaptálásával létrejött új dokumentum határozza meg az intézményünkben folyó nevelő-oktató munkát.

- Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó Helyi Tantervet használ, mely önálló dokumentum.
- A NAT által újrafogalmazott kiemelt fejlesztési feladatok és közműveltségi tartalmak az egyes nevelési oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.
- Megjelenik az 1-2. évfolyamon a képességfejlesztés az egyénre szabott differenciálás annak érdekében, hogy a tanulók közötti jelentős egyéni fejlődésbeli különbségeket az új pedagógiai módszerekkel mérsékelje vagy meg is szüntesse.
- A 3-4. évfolyamon erőteljesebbé válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.
- Az 5-8. évfolyamokon a sikeres iskolai tanuláshoz fontos a tanulási stratégiák hangsúlyosabb megjelenítése, a tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
- A felső tagozat 7-8. évfolyamán az egyéni boldogulás szempontjából kiemelten fontos élethosszig tartó tanulásra történő felkészülés, illetve felkészítés, ennek érdekében történik a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése.

3.3.1 Alsó tagozat (1-4. évfolyam)

Céljaink:

- Az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszában, az alsó tagozaton az iskolába lépő kisgyermekben óvjuk és tovább fejlesszük a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődését és nyitottságát.
- Vezessük át a gyermekeket az óvoda játékközpontú tevékenységéből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- A játékoságot megőrizve, tapasztalás útján a gyerekek minél több érzékét, készségét és képességét fejlesszük az iskolai, közös tevékenység során;
- tegyük fogékonnyá tanulóinkat saját környezetük, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt;

- iskolánk adjon teret és lehetőséget a gyermekek játék és mozgás iránti vágyának kielégítésére; alakítsuk ki az egészséges életmódra való igényt;
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, probléma-helyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal – fejlesszük az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetítjük az elemi ismereteket, szokásokat alakítunk ki.

Feladataink:

- ebben az iskolaszakaszban a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon pedagógiai munkánk középpontjában;
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített, és ezáltal, motivált munkában fejlesszük a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, az önállóságot, és mozdítsuk elő érzelmviláguk gazdagodását;
- adjunk, mutassunk példákat az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz;
- alapozzuk meg tanulási szokásaikat;
- támogassuk az egyéni képességek kibontakozását;
- működjünk közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- figyeljünk azoknak a hátrányoknak a csökkentésére, amelyek gyermekeink szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadnak; Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoporthoz, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.
- tudatosítsuk tanulóinkban a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítsük meg a humánus magatartásmintákat, szokásokat;
- formáljuk a gyermekek jellemét, mely szolgálja személyiségük érését.

3.3.2 Felső tagozat (5-8. évfolyam)

Céljaink:

- folytassuk és erősítsük az alsó tagozat nevelő-oktató munkáját, a sikeres iskolai tanulás-hoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozását;
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában figyelembe vesszük, hogy a 10-12 éves tanulóink gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalataikhoz, a 13-14 éves kortól a tanulóink ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi- és elemző gondolkodás;
- neveljük együtt a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket;
- tanulóinkat – érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően – készítjük fel a pályaválasztásra, pályaaorientációra, a társadalomba való majdani beilleszkedésre; az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozására;
- készítjük fel tanulóinkat jogaik, köteleseik törvényes gyakorlására.

Feladataink:

- fejlesszük tanulóinkban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolataikhoz szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlesszük tanulóink önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- teremtsünk olyan helyzeteket, amelyekben tanulóink gyakorlati módon igazolhatják megbízhatóságuk, becsületességük, szavahihetőségük értékét;
- tudatosítsuk tanulóinkban a közösség demokratikus működésének értékét és általánosan jellemző szabályait; tisztázzuk az egyéni- és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyában;
- terjesszük ki a tanulói demokratikus normarendszert a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra;
- fejlesszük tanulóinkban a nemzeti hagyományok és a különböző kultúrák megismerése iránti igényeket; erősítsük tanulóinkban az Európához való tartozás tudatát.

Kulcskompetenciák

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, továbbá azok, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban:

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák”

3.4 Mindennapos testnevelés, a tanulók fizikai állapotának mérése

Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11) bekezdésében és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 141.§ által meghatározottak szerint szervezi meg.

Ennek alapján az iskola minden osztályban, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel,
- iskolai sportkörben való sportolással,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanúvra érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában,
- egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján – **amennyiben délután szervezett testnevelésórával ütközik** – a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.

A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

A fizikai mérés célja:

1. Az egészséghez szükséges fitsségi állapot elérése, megőrzése, javítása (fejlesztése) a tanulók fizikai aktivitási szintjének növelésén keresztül.
2. A mindennapos testnevelés hatékonyságának mérése.
3. A „pillanatnyi” fizikai állapotuk miatt „egészségileg hátrányos helyzetű” tanulók kiszűrése.

A fizikai mérés eredménye a tanuló értékelésébe nem számít bele!

Fizikai mérés adatainak elemzése (20/2012. EMMI. 81. § (3)):

Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, csak a felső tagozatos osztályokban megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát évente egy alkalommal. A tanulók fitsségi állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi. Iskolánkban a NETFIT mérést használjuk. A vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti a NETFIT rendszerében. Az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusokkal közösen elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket. A mérési időszak iskolánkban minden évben február elejétől április végéig tart, az eredmények felvitele május közepéig esedékes.

február	1-2.hét	a NETFIT mérés gyakorlat anyagának megismerése, tanulása, gyakorlása, oktatófilm megnézése, elemzése,
	3-4.hét	Testtömeg mérés – testtömeg-index (BMI) Testmagasság mérés Testzsírszázalék-mérése
március	1.hét	Állóképességi ingafutás teszt 20 méter – aerob kapacitás
	2.hét	Hajlékonysági teszt – térdhajlítóiizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem
	3.hét	Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

	4.hét	Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje
április	1.hét	Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
	2.hét	Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
	3.hét	Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
május	Eredmények rögzítése	

A NETFIT egy egészségközpontú mérés, amely azon képességeket méri, amelyeknek közvetlen befolyásuk van az egyén egészségi állapotára. Négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

Mivel az adottságok és a biológiai életkor meghatározó a teljesítményfejlődés szempontjából és a tanulók különbözőképpen reagálnak az edzésingerekre, ezért a NETFIT® mérési eredményeket nem javasolt osztályozni.

3.5 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Választható foglalkozások iskolánkban a szakkörök, a tömegsport és a művészeti iskola által meghirdetett szakok, melyekre minden év május 20-ig lehet jelentkezni.

Ezeket a foglalkozásokat csak megfelelő létszám esetén tudjuk indítani.

Az adott tanévben a részvétel ezeken az alkalmakon kötelező. Az intézményvezető csak rendkívül indokolt esetben, a szülő írásos kérelmére adhat felmentést a választott foglalkozáson való részvétel alól.

Etika és hit- és erkölcsstan oktatás

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény értelmében a 2013/2014. tanévtől az első és ötödik évfolyamos, majd felmenő rendszerben minden tanulónak erkölcsstan vagy hit-és erkölcsstan órán kell részt vennie. A szülőknek minden év május 20-ig kell írásban nyilatkozniuk (iskolai formanyomtatványon), melyik oktatást kérik gyermekük számára.

A nyilatkozattétel egyben kötelezi a tanulót arra, hogy a következő tanévben részt vegyen a választott tanórán.

Az iskola személyi feltételrendszere nem teszi lehetővé, hogy a tanuló pedagógust válasszon.

3.6 A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Az iskola a nevelő-, oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az ellenőrzés és az értékelés alapelvei:

- folyamatosság, rendszeresség,
- objektivitás és empátia egészséges aránya,
- a tanulói önkontroll fejlesztésének igénye,
- korrektség,
- igényesség.

A számonkérésnek, a tanulói teljesítmény értékelésének, minősítésének követelményei

- Csak olyan ismeretet szabad számon kérni, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló különböző indirekt munkaformák keretében hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására kell irányulnia. Az esetleges hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás–képesség–teljesítmény egységében kell értékelni.

- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szöveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban, csoportban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét).
- A tanulói teljesítmény-értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.
- Az értékelők kiosztása után lehetőséget biztosítunk a szülők számára a megbeszélésre.
- A tanulóknak is ismerniük kell, mit várunk el tőlük, ezért folyamatosan szóban tájékoztatjuk őket erről.

3.6.1 Az ellenőrzés funkciói, elvei, formái, módjai

Az ellenőrzés funkciói

- folyamatos munkára készíti a tanulókat,
- folyamatos visszajelzést ad a tanárnak az egyes tanulókról, illetve az egész csoport (osztály) adott anyagrészből elért tudásszintjéről,
- a tanulók reális önértékelésének, következésképpen a reális pályaválasztáshoz vezető út megtalálásának eszköze.

Az ellenőrzés elvei

- Szóbeli/írásbeli feleletet (röpdolgozatot) a pedagógus előzetes bejelentés nélkül bármely tanítási órán tarthat.
- A dolgozat, témazáró-, félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden pedagógus egy héttel korábban köteles bejelenteni.
- Egy tanítási napon csak két ilyen jellegű írásbeli beszámoló tervezhető, lehetőleg nem egymást követő tanítási órán.
- A témazárók írásának tényét a tanár bejegyezi a Krétába.
- A megírt dolgozatokat a pedagógusok kötelesek 10 tanítási napon belül kijavítani és megmutatni a tanulóknak. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni.
- Minden írásbeli számonkérést pontozni kell. Nincsen pontozás a szépírás/külalak, fogalmazás, olvasónapló és a füzet/munkafüzet-vezetés értékelésénél.
- Félévente legalább 1 nagydolgozatot (dolgozat, témazáró, felmérés) kell íratni tantárgyanként (kivétel: a készségtantárgyak). A félévi és tanév végi minősítés nem alakítható ki csak írásbeli számonkérés alapján született érdemjegyekből.
- Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, a Házirendben szabályozottak szerint pótló dolgozatot ír.
- Az értékelésre beadott tanulói munkák (házi dolgozatok, tanulói kutatómunkák anyaga) a tanulók „szellemi termékei”, azokat vissza kell adni a készítőiknek, illetve csak a tanuló engedélyével őrizheti meg azokat a pedagógus.

3.6.2 Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A tanuló rendszeres időközönként beszámol arról, hogy a tananyagot milyen mélységben sikerült az adott időszakban elsajátítania.

A szóbeli beszámoltatás módjai:

- felelet
- memoriter elmondása
- vizsga szóbeli vizsgarésze (javító, osztályozó, különbözeti, pótló)

Az írásbeli beszámoltatás módjai:

- írásbeli felelet (röpdolgozat) – az előző 1-2 tanóra anyagából
- dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából
- témazáró – a tanult témakör tananyagából
- félévi/év végi felmérő dolgozat – a féléves/éves tananyagból
- vizsga írásbeli vizsgarésze (javító, osztályozó, tanulmányi)
- fogalmazás
- olvasónapló

•Gyakorlati beszámoltatás:

- munkadarab elkészítése (technika és tervezés)
- gyakorlat bemutatása (testnevelés és egészségfejlesztés)
- különböző technikával elkészített alkotás (vizuális kultúra)
- ritmusgyakorlat, kottaolvasás, kottaírás, szolmizálás, daléneklés (ének-zene)

3.6.3 A tanulói értékelés szempontjai, módjai

A tanulók tanulmányi teljesítményének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végezzük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, törekedve arra, hogy a tanuló egyéni adottságait, képességeit vegyék figyelembe.

Az értékelés szempontjai

- a tanuló milyen mértékben sajátította el a tananyagtartalmakat (ismereteket, eljárásokat, következtetési módokat)
- mennyire önállóan tudja ezeket alkalmazni feladat- és problémamegoldásban, állásfoglalások kialakításában
- mennyire képes az önálló kifejtésre (a tanult fogalmak, szakkifejezések szabatos használatára, gondolatmenetek reprodukálására és alkotására szóban és írásban, egyéb kifejezési és megjelenítési formák – grafikonok, ábrák stb. – használatára és készítésére, indoklásra és érvelésre)

- milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában végzett kísérletek és egyéb tevékenységek, feladatvállalás, közös értékelés, véleménynyilvánítás, a vitákban való részvétel).
- a tanuló hogyan teljesít önmaga korábban elért eredményeihez képest
- a tanév elején ismertetjük a szülőkkel az iskola követelményeit

A tanulói értékelés fajtái

Diagnosztikus módszer - előzetes tudás megismerése

Ez történhet:

- írásban,
- szóban,
- valamilyen cselekvés, tanulói aktivitás részeként is.

A diagnosztikus értékelés elsősorban a tanár számára szolgál visszajelzéssel. Célja a helyzetfeltárás, az egyénre, csoportra szabott nevelési-oktatási stratégia kialakítása.

Formatív értékelés - egy új anyagrész feldolgozásából ténylegesen mennyit is értett meg a tanuló

Ez történhet:

- írásban
- szóban

A formatív értékelés visszajelzés a tanuló számára. Információt ad arról, hogy hol tart a tanuló, mit tud, és mit nem tud, hol vannak hiányosságai. Ezáltal segíti a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés – visszajelző, informatív értékű

Érdemjegy, mely a tanuló tudásának, felkészültségének ellenőrzésére szolgál a tanév során rendszeresen. A tananyag rövid időegység alatt megtanulható részének elsajátítását minősíti. Adható tanórai munkavégzés minősítésére szóbeli értékeléssel kiegészítve.

Mindhárom értékelési fajtát használjuk a tanév során.

A folyamatos értékelés funkciói:

- visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban (kézségtárgyak teljesítményének értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),

- szülőknek üzenőfüzet vagy ellenőrzőútján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy – esetleg – a kiemelkedően jó teljesítményért

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szóveges értékelést alkalmazunk.
- A második évfolyamon a második félévben, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük. - Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szóveges minősítéssel értékeljük. A szóveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
 - Kiválóan teljesített
 - Jól teljesített
 - Megfelelően teljesített
 - Felzárkóztatásra szorul

Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig:

Kiválóan teljesített / Kiválóan megfelelt

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Ismeretei biztosak, képes azokat az évfolyam követelményeinek megfelelő szinten alkalmazni. Szóban és írásban is képes gondolatai, véleménye és a tanultak pontos megfogalmazására. Életkorának megfelelő szinten képes az összefüggések meglátására, alkotó módon tudja a megszerzett ismeretanyagot hasznosítani.

Jól teljesített / Jól megfelelt

A tantervi követelményeket általában jól teljesíti. Ismeretanyaga jó, alkalmazásában kissé bizonytalan. Szóban és írásban kevés segítséget igényel feladatmegoldásai során. Kevés segítséget igényel az összefüggések meglátásában, ismereteit önállóan is képes alkalmazni.

Megfelelően teljesített / Megfelelt

A tantervi követelményeket alapvető szinten teljesíti. Ismeretanyaga közepes szintű, alkalmazása során többször igényel segítséget. Szóban és írásban nehézkesen nyilvánul meg. Összefüggések meglátására csak segítséggel képes.

Felzárkóztatásra szorul

A tantervi követelményeket alacsony szinten teljesíti. Ismeretanyaga csekély, önálló alkalmazására is csak sok segítséggel képes. Szóban és írásban csak kérdések segítségével tud meg nyilvánulni, fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni.

A tanuló tudásának félévi és tanév végi minősítésénél, illetve évközi értékelésénél a:

- jeles (5),
- jó (4),
- közepes (3),
- elégséges (2),

- elégtelen (1) osztályzatokat, illetve érdemjegyeket használjuk.

A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai

Jeles

A tantárgyi követelményeknek kifogástalanul megfelel. Ismeri, érti, önállóan képes alkalmazni a tananyagot. Szóban és írásban pontosan, szabatosan fogalmaz. Fogalmi pontosak, tiszták, összefüggésüket, rendszerüket átalakítja.

A váratlan problémák nem riasztják vissza, hanem biztos ismeretei birtokában közelíteni képes a megoldáshoz.

Jó

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Fogalmi tiszták, az önálló alkalmazásban kissé bizonytalan. Szóbeli és írásbeli fogalmazásában nem követ el értelemzavaró pontatlanságokat. Az alapvető összefüggéseket tudja, a begyakorolt módszerekkel biztosan dolgozik.

Közepes

Csak az alapvető tantervi követelményeket teljesíti. Pontatlanul, nehézkesen nyilvánul meg szóban, írásban egyaránt. Fogalmi nem tiszták, az összefüggéseket csak segítséggel ismeri fel.

Elégséges

A tantervi követelményekből csupán annyit képes elsajátítani, amennyi a tovább haladáshoz feltétlenül szükséges. Fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni. A legalapvetőbb feladatok megoldásához is tanári segítségre szorul.

Elégtelen

A tantervi követelményeknek nevelői segítséggel sem tud eleget tenni.

Értékelési módok, súlyozásuk

- írásbeli témazáró dolgozat 200%
- írásbeli röpdolgozat 100%
- szóbeli felelet 100%
- beszámoló 100%
- gyakorlati feladat 100%
- házi feladat 10%
- házi dolgozat 100%
- projekt munka 100%
- órai munka 20%
- kiselőadás 100%

Az értékelés elvei

- Hit- és erkölcstan/Etika tantárgy értékelése szöveges formában történik az alábbiak szerint: részt vett/nem vett részt. 2021/22-es tanévtől a Hit- és erkölcstan / Etika tantárgyakból is, a többi tantárgynál rögzített értékelési formát alkalmazzuk.

Így az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk. A többi évfolyamon érdemjeggyel történik a Hit- és erkölcsstan / Etika tantárgyak értékelése is.

- Fontos, hogy a minősítés ösztönözze a diákot további erőfeszítésre, ezért szükséges, hogy a szaktanár szóban is értékelje a teljesítményt.
- A témazáró dolgozatokat legalább egy héttel korábban be kell jelentenie a szaktanárnak.
- Egy napon legfeljebb két témazáró dolgozat íratható.
- A dolgozatokat, írásbeli feleleteket 10 tanítási napon belül kijavítva értékelni kell, azokat megtekintésre a tanulónak át kell adni.
- A kapott érdemjegyekről a tanulókat tájékoztatni kell, és a pedagógusnak két tanítási napon belül be kell vezetnie a KRÉTA naplóba.
- Félévenként heti egy órás tantárgy esetén legalább 3 érdemjegy, heti kettő vagy több órás tantárgy esetében legalább 6 érdemjegy adása szükséges.
- A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a KRÉTA felületén keresztül.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanítónevelők. Írásbeli mérések, feladatlapok, tesztek értékelése:

- 0 - 38% elégtelen (1)
- 39 - 59% elégséges (2)
- 60 - 79% közepes (3)
- 80 - 90% jó (4)
- 91 - 100% jeles (5)

- A félévi és év végi értékelés összhangban kell, hogy legyen az évközi értékelések során adott szóbeli, írásbeli és jegyekben kifejezett visszajelzésekkel.
- **Év végén az egész éves teljesítményt kell értékelni.** Az év végi osztályzat a tanév során kapott érdemjegyek átlaga alapján határozandó meg.
- A tanuló tantárgyi értékeléséről, félévi és év végi osztályzatáról a tantárgyat tanító pedagógus dönt, de az osztályzatnak tükröznie kell a tanuló teljesítményét, és szinkronban kell lennie az osztályozó naplóba beírt évközi érdemjegyekkel. Ha egy tantárgyat több szaktanár tanít, az osztályzatot közösen adják. Vitás esetben a magasabb óraszámú tanító tanár dönt.
- Amennyiben a szaktanár által javasolt osztályzat *a diák kárára* jelentősen (legalább 1 jeggyel) eltér, az év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felszólítja a szaktanárt döntése indoklására. Ha a nevelőtestület az indoklást nem tartja elfogadhatónak, a szaktanár által javasolt osztályzatot a diák javára megváltoztathatja.
- Ha a diák adott napon beteg, és szülői vagy orvosi igazolást hoz, a saját és a többi tanuló egészsége megóvása érdekében még dolgozatot írni sem jöhet be az iskolába.

- Többhetes betegség után a tanulónak egy hét áll rendelkezésére, hogy pótolja a tananyagot. Egy-két napos hiányzás után egy nap alatt pótolnia kell azt.
- A szaktanárnak joga a hiányzás miatt elmaradt témazáró dolgozatot bepótoltatni a tanulóval, illetőleg lehetőséget adni a tanulónak a javításra.
- Az év végi osztályzat a Nemzeti Köznevelésről szóló törvényben foglaltaknak megfelelően születhet osztályozó vizsga eredményeként. Ekkor az értékelés az adott tanév tantárgyi követelményeinek elsajátítási szintjét jelzi.
- Az előbbiektől eltérő, speciális értékelési forma a különbözeti vizsga. A különbözeti vizsgán kapott osztályzat azt jelzi, hogy a tanuló a befogadó csoport (osztály) tudásszint-skáláján milyen helyet foglal el (pl.: iskola vagy tagozatváltó, idegen nyelvi csoportba illeszkedő tanuló esetén)

Hit- és erkölcsstan / Etika tantárgyak értékelésének szempontjai

Jeles (5) - Kiválóan megfelelt (91 – 100%)

- ismeri, érti, tudja a tananyagot, alkotó módon alkalmazni tudja ismereteit, a követelményeknek megfelel,
- pontosan, szabatosan fogalmaz,
- lényegre mutatóan definiál,
- az adott témáról összefüggően képes beszélni,
- bátran mer kérdezni, ha valamit nem ért.

Jó (4) - Jól megfelelt (80 - 90%)

- fentieket kisebb segítséggel képes teljesíteni,
- apróbb bizonytalanságok előfordulhatnak.

Közepes (3) - Megfelelt (60-79%)

- ismeretei felszínesek, hiányosak
- önállóan kevésbé tud dolgozni
- feladatát, előadását tanári segítséggel tudja teljesíteni

Elégséges (2) - Felzárkóztatásra szorul (39 – 59%)

- csak a tantárgyi minimumot tudja,
- képtelen összefüggő mondatokban felelni,
- a fogalmakat megtanulja, de nem tudja alkalmazni.

Elégtelen (1) - Nem felelt meg (0 – 38%)

- A tantárgyi követelmények minimumát sem tudja teljesíteni.

A nyolcadik évfolyam végén tett vizsgák értékelése

A nyolcadik osztályos tanulók a tanév végén **magyar irodalomból és történelemből** is tételek húzásával tesznek **szóbeli vizsgát**. A tanulók 15-15 tételből húznak egyet, és felkészülés után a kihúzott tételről összefüggő feleletet adnak.

A vizsgával a célunk, hogy átvegyük az általános iskolai tananyagot, és felkészítsük tanítványainkat a középiskolára.

A vizsgajegy egy jeggyel térhet el az év során teljesített osztályzattól.

A nyolcadik osztályos tanulók a tanév végén **angol nyelv tantárgyból írásbeli és szóbeli vizsgát** tesznek.

A vizsga írásbeli részeként az adott évben, az Oktatási Hivatal által szervezett Országos Idegennyelvi mérés eredményeit vesszük figyelembe.

A szóbeli vizsga részletei:

1. rész: Rövid bemutatkozás. Képleírás.
2. rész: Különböző életszerű szituációk eljátszása párokban.

A nyolcadik osztályos tanulók a tanév végén **matematika tantárgyból írásbeli vizsgát** tesznek. A tanév témaköreiből válogatott, összeállított feladatsor megoldása történik. Értékelése a tantárgyi értékeléseknél leírtak alapján valósul meg.

Indokolt esetben minden vizsgatantárgyból a szóbeli kiegészítés lehetőségét biztosítjuk.

3.7 A magatartás értékelése

A Nkt. 46. §(1b) értelmében a tanuló kötelessége, hogy eleget tegyen –rendszeres munkával és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően –tanulmányi kötelezettségének.

- A Nkt. 54. §(1) kimondja, hogy a tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök –az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével –végzi.
 - Iskolánkban az előzetes értékelés az osztályfőnöki órán történik a tanulók véleményének meghallgatásával. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.
 - Az értékelést és a minősítést az osztályfőnök és a nevelőtestület a pedagógiai szempontok körültekintő mérlegelésével végzi, amelynek legfőbb szempontja, hogy mi szolgálja leginkább a nevelőmunka eredményességét, a tanuló fejlődését és motivációjának erősítését, de figyelembe vesszük a tanuló, illetve az osztály egyéni sajátosságait is.
 - Az év végi minősítésnél az első félév fegyelmező intézkedéseit, az igazolatlan órákat és a késéseket nem számítjuk be, ha a tanuló magatartása tartósan pozitív irányú változást mutat.
 - Iskolánkban a magatartás és a szorgalom értékelése és minősítése egymástól függetlenül, külön szempontok alapján történik.
 - A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.
 - A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi.
- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.
- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.
 - A Nkt. 62. § (1f) alapján a pedagógus kötelessége, hogy a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- Példás (5) az a tanuló, aki:
 - a házirendet betartja;
 - a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
 - kötelességtudó, feladatait teljesíti;
 - önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
 - tisztelettudó;
 - társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
 - az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
 - óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
 - nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
- Jó (4) az a tanuló, aki:
 - a házirendet betartja;
 - tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
 - feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
 - feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a reábizottakat teljesíti;
 - az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
 - nincs írásbeli intője vagy megrovása.
- Változó (3) az a tanuló, aki.
 - az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
 - a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
 - feladatait nem minden esetben teljesíti;
 - előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
 - a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
 - igazolatlanul mulasztott;
 - osztályfőnöki intője van.
- Rossz (2) az a tanuló, aki:
 - a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
 - feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
 - magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
 - társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
 - viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
 - több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
 - több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

3.8 A szorgalom értékelése

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk. A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi. A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjeggyel a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- **Példás (5) az a tanuló, aki:**
 - képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
 - tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
 - a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
 - munkavégzése pontos, megbízható;
 - a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
 - taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.
- **Jó (4) az a tanuló, aki:**
 - képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
 - rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
 - a tanórákon többnyire aktív;
 - többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
 - taneszközei tiszták, rendezettek.
- **Változó (3) az a tanuló, akinek:**
 - tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
 - tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
 - felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
 - érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
 - önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.
- **Hanyag (2) az a tanuló, aki:**
 - képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
 - az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
 - tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
 - feladatait többnyire nem végzi el;
 - felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
 - a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
 - félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

3.9 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az osztályba, illetve csoportba sorolásról az intézményvezető dönt.

Csoportbontásban oktatjuk:

- az idegen nyelvet,
- a digitális kultúrát,
- technika és tervezés tantárgyat 5-8. évfolyamon.

Az alapképzést kiegészítő választható egyéb foglalkozásokat, tevékenységi formákat az iskola célrendszeréhez igazodva tervezzük meg.

- szakkörök,
- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások.

Az igények és óraszám lehetőségeknek megfelelően.

Szakkört, középiskolai előkészítő és tehetséggondozó foglalkozást a tanulók egyéni igényének felmérése alapján szervezünk.

3.10 Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek. Az iskolai környezeti nevelési program.

3.10.1 Az egészségnevelés alapelvei

Etikai alapelvek

Az egészségnevelés értékítéleteken, világképen alapul. A tanulók szabadon választott viselkedését, attitűdjét szeretnénk pozitív irányban befolyásolni, ezért a négy etikai alapelvet figyelembe kell vennünk.

•Az önálló személyiség tiszteletének elve:

Önálló az az ember, aki korlátozások nélkül, minden kényszertől mentesen, szabadon képes mérlegelni alternatívák között és ennek megfelelően képes cselekedni. Az egyén autonóm döntései, tettei nem korlátozhatók mindaddig, míg mások autonómiáját nem sértik.

•Ne árts! elve:

A lehetséges előnyöket és hátrányokat mindig mérlegelni, elemezni, értékelni kell, s csak a kedvező előny-hátrány programokba szabad belekezdeni.

•Jótékonyág, hasznosság elve:

A lehetséges alternatívák közül mindig azt kell választani, amely a maximális haszon-kár arányt eredményezi. (Ezt az elvet alkalmazzuk olyan morális konfliktusok esetén, amikor két értékrend ütközik.)

•*Az igazságosság elve:*

Kulcsfontosságú alapelv, melynek célja a szociális igazságosság és az esélyegyenlőség biztosítása.

Pedagógiai alapelvek

•Általános elvként fogalmazódik meg, hogy az iskolai tananyagban kiemelt helyet kell, hogy elfoglaljon az egészségnevelés, a pozitív egészségkép kialakítása.

•Az egészség védelmére, fejlesztésére való felkészítés, az egészségkultúra elemeinek átadása minden pedagógus feladata. Rajtuk, a felkészültségükön múlik, hogy milyen hatékonysággal tudják alkalmazni a nevelési eljárást.

Eredmény csak akkor születhet, ha saját személyiségükből fakadó erővel, energiával megtöltve adják tovább az ismereteket.

•Csak akkor lehet hatásos, ha a gyerekek meglévő ismereteiből, tapasztalataiból indul ki és figyelembe veszi szükségleteiket.

Pedagógiai programunkban alapelvként fogalmazódik meg, hogy:

•Megfelelő módszerekkel, pozitív pedagógiai attitűddel minden gyermeknek esélyt kell adni ahhoz, hogy azzá válhasson, amivé lehet;

•Olyan szokások és normák kialakítását, interiorizálását kell a nevelési hatásokkal elősegíteni, amelyek az egészséges életvitel, a közösségi értékrend, a társas kapcsolatok és kommunikáció alapjait biztosítják.

A Nemzeti Program kidolgozását három alapvető érték vezérelte:

•az egészség alapvető emberi jog,

•az egyenlőtlenségek csökkentése és a szolidaritás,

•az egyének, csoportok, intézmények és közösségek részvétele és felelőssége az egészség fejlesztésében.

A pedagógiai programban a nevelés lényege az érték közvetítés vagy értékteremtés. Az egyik legfontosabb emberi érték az egyén konstruktív életvezetése, a közösségfejlesztő és önfejlesztő magatartásformák, tevékenységformák ösztönzése, megerősítése, és ezzel párhuzamosan a destruktív megnyilvánulások visszaszorítása, leépítése.

Az általunk kiemelt értékek:

kreativitás, munka, szellemi képességek, tudás, kíváncsiság, lelki erő, élet, egészség, szeretet, szépség, szabadság, nyitottság az újra, rugalmasság, leleményesség, tolerancia, önálló személyiség, önfogadás, önértékelés, kooperáció másokkal, együttműködési készség, akaraterő, önuralom, segítségnyújtás a bajban lévőknek.

Az iskolai érték szocializációs folyamat nélkülözhetetlen irányítója a **pedagógus**, aki példamutatásával is tudatosítja az egészség-érték fogalmát a tanulóknak és a szülőknek egyaránt.

A **család**, mint háttértényező, jelentős módon befolyásolja az iskolában folyó egészségnevelő munkát. Ha az egészség otthon nem érték, akkor a gyerek számára is nehéz lesz annak értékévé

való elfogadása. Ezért az egészségnevelési program lényeges eleme a **szülő**kkal való együttműködés.

3.10.2 Az egészségnevelés iskolai területei

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- személyes higiéné
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata
- a szervezet betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozása
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés)
- balesetek, baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás
- személyes biztonság (közlekedés)
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- a média egészséget meghatározó szerepe
- fogyasztóvédelem
- iskola-egészségügy igénybevétele

3.10.3 Az egészségnevelés színterei

Tanórai foglalkozások

- szaktárgyi órák témafeldolgozása (minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségneveléshez)

- osztályfőnöki órák (felvilágosító, mentálhigiénés foglalkozások)

Minden tanár, tanító megtalálja a szaktárgyában az egészség népszerűsítésének lehetőségeit, és beépíti a tananyagba (kerettanterv). A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak, etika és osztályfőnöki órák pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatásával kell hirdesse az egészségnevelés fontosságát. Személyes példamutatás a fiatalok társadalmi magatartásának kialakításában alapvető jelenség.

Nem az az igazán fontos, amit a pedagógus mond, hanem a példa, a magatartási modell, amit akarva – akaratlan nyújt a gyerekeknek.

Egészségnevelés tanórán kívül

1. Napközis foglalkozások

Jó tervezéssel, a tanítók, szaktanárok és a napközis nevelő közötti együttműködéssel kiegészíti a tanórai programot, illetve a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.

2. Délutáni szabadidős foglalkozások

Sportprogramok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékok, csoportfoglalkozások.

3. Egészség hét, témahét, témanap

Az intézmény egészét átfogó, előre tervezett programok, melyek komoly szervezést, felkészülést igényelnek (egészségügyi felvilágosító előadások, versenyek, kooperatív munkák, rajzverseny...)

4. Kirándulások, túrák

5. Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, hallás- és látásvizsgálatok, stb.)

6. Tájékoztató fórumok

7. Versenyekre való felkészítés

8. Testi nevelés (tömegsport, sportversenyekre való felkészülés, úszásoktatás)

Életviteli feladatok

Az iskolai élet a nevelés-oktatás színtere. A nevelés dimenziói közt az egyik meghatározó tényező az egészség iránti igényre nevelés. A szó tartalmának meghatározása sugallja a feladatokat.

Az általános iskoláskorú gyermek és kamasz iskolában eltöltött idejét számtalan tevékenysége közt jellemezhetjük az egészsége megóvása érdekében végzett tevékenységekkel is. A napi rutinban a tanító/tanár folyamatosan neveli, megszólítja a gyermeket az elvárt higiéniai szokások betartására, az életviteli szokások kialakítására, azoknak mögöttes tartalmára.

Az iskolai élet során számtalan lehetőség és szükség mutatkozik az egészségnevelésre. Az életkori sajátosságok figyelembevételével ezeknek a szokásoknak, elvárásoknak a beépítése a gyermek személyiségébe elsődleges feladatunk.

Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kap. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

Az iskolai étkező megfelel az ÁNTSZ előírásoknak, és a diákok, szülők, pedagógusok elvárásainak is.

Iskolán kívüli rendezvények:

- iskolaorvos, védőnő előadásai
- Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat által szervezett előadások, rendezvények

3.10.4 Segítő kapcsolatok

- Szülők

- Szülői munkaközösség
- Intézményi Tanács
- Fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus
- Iskolaorvos (házi orvos)
- Védőnői szolgálat,
- Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat,
- Nevelési Tanácsadó
- Napköziotthonos Óvoda
- Önkormányzat illetékesei
- Rendvédelmi szervek
- Egyház

3.10.5 Egészségnevelési módszerek

- Kiscsoportos beszélgetések,
- dramatikus játékok,
- kooperatív technikák,
- filmvetítés,
- vetélkedők,
- tematikus előadások,
- szituációs játékok,
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon,
- sport, kirándulás, egészségnap, egészségét rendszeres szervezése, saját szervezésű programok, egymásra épülő rendezvénysorozatok,
- érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony kommunikáció elsajátítása),
- -környezetvédelmi tevékenységek kialakítása (madárvédelem, faültetés, tudatos vásárlás, stb.),
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok szervezése,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése.
- plakát- és rajzverseny,
- kísérletek a dohányzás, az alkoholfogyasztás hatásáról,
- bemutatók higiénés eszközök használatáról (pl. helyes fogmosás),
- bemutatók a helyes táplálkozásról,
- elsősegélynyújtási gyakorlat, a mentősök munkájának megismerése.

3.10.6 A program megvalósulásának ellenőrzése-értékelése

Életvitel szerűen megvalósuló tevékenységek

A napi iskolai élet során folyamatosan végzett és irányított tevékenységekkel szemben az elvárás az, hogy beépüljenek a tanuló magatartásformái sorába, és spontán végzett cselekedetké váljanak. A tanítók, később a tanárok a tanulók közt élve „érezkelik” a folyamat fejlődését,

érését, és szükség szerint korrigálják azt.

Tanórai keretben megvalósuló fejlesztés

A tananyaghoz kapcsolódóan elsajátítandó ismeretek ellenőrizhetők, mérhetők, részei a tanulási folyamatnak. A tananyag számonkérésének folyamatában ellenőrizhető, hogy az életvitel-szerűen rögzítendő elemek valóban beépültek-e a tanuló viselkedési kultúrájába.

Tanórán kívüli tevékenységek (egyéb foglalkozások) során megvalósuló fejlesztés

A munkaterv szerint megszervezett témnapok, témahetek egyrészt a fejlesztési folyamat előre tervezett elemei, másrészt a hiányosságok észlelését követő korrekciók. Az átadott ismeretek, a megtapasztalt egészségnevelési elemek a programok során be kell épüljenek a tanuló - és adott esetben a családja - napi életviteli kultúrájába, annak szerves részévé kell váljanak. Ezek a programok igen gyakran versenyztetéssel együtt valósulnak meg, így az eredmények követelhetők.

Visszacsatolás

Az adott események, a tanév értékelése során elért eredmények reális feltérképezése adja a következő tervezési időszak szakmai alapját. Az elsajátítandó ismereteknek spirálisan fejlődniük kell, el kell, hogy mélyüljenek. Ezt az iskola és a tanárok az éves munkatervben, a program- és a foglalkozási tervekben tervezik meg.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A jogszabály által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható tesztek használunk, amelyek mutatják a tanulók fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése, motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

Összegzés

Olyan állampolgárokat kell nevelnünk, akik számára az emberi élet tisztelete és méltósága a legfontosabb, és akik az egészséget, mint értéket közvetítik az utánuk következő generációnak is.

„Óriási munka, amely a Föld népeinek egészségre szoktatásában vár a tudományra.”

Németh László

3.11 Környezeti nevelés elvei, feladatok, tevékenységek

„Az emberek tehetségüknek, műszaki találékonyságuknak és fáradhatatlanságuknak köszönhetően előzönlötték az egész Földet. Csak az utóbbi években ébredtünk tudatára annak a katasztrófális hatásnak, amely cselekedeteink nyomán környezetünket és a Földet velünk megosztó állatokat, növényeket éri.

Bizonyos, hogy ugyanez a tetterő és tudás az általunk - oly sokszor figyelmetlenül és akaratlanul - okozott károk helyreállítására is fordítható. Ennek első lépése a környezeti nevelés.”
(David Attenborough)

Bevezető

Számos, a világméretű környezeti válság felismerése óta megszületett, nemzetközi és hazai kezdeményezés, jogszabály alapozta meg azt a döntést, hogy a környezeti nevelés kiemelt módon jelenjen meg a közoktatás fejlesztendő területei között.

A környezeti nevelés magában foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. Ezért a jövőben diákjainknak a mindennapi életükben képesnek kell lenniük a legbonyolultabb természeti, társadalmi és gazdasági kérdéseket kezelni, megoldani. Egyre nagyobb hangsúlyt kap a tantervekben a környezeti tudat és erkölcs. Ezért szükség van hatékony személyiségformálásra, az önszabályozásra, és egyben a társas együttműködés és konfliktus kezelés készségeinek megerősítésére.

A nevelési program jellemzői:

- törvényességi kötelezettség: minden intézményben szükséges,
- a KN program a helyi tanulásfejlesztési célokat támogatja,
- a helyi program új intézményi kapcsolatokat kezdeményez,
- források feltárását provokálja, megtanít gazdálkodni,
- a pedagógusok között új együttműködésre készítet,
- az iskola tanuló-szervezetté válik,
- szervesen illeszkedik a minőségbiztosításhoz,
- a fenntartó és az iskola új érdekszövetséget köthet,
- az Európai iskolákhoz való kapcsolódás.

3.11.1 Törvényi háttér

Az Alkotmány környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.

- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól)

A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítását, a környezet elemeinek és folyamatainak védelmét és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság.

A törvény 54. § 1. cikkelye szerint **„minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”**.

A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a *Nemzeti Környezetvédelmi Programot* (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen **a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges**.

Az 1997. évi XLI. **Törvény a halászatról és a horgászatról** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. Törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, **fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében**, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint:

„A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. **A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemről, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.**”

A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése.

A közoktatásról szóló 1995. évi LXXIX. többször módosított törvény szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani **a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű.**

A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre. A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv. 1997-ben tizenhárom környezeti neveléssel foglalkozó társadalmi szervezet összefoglalta a környezeti nevelés eddig elért eredményeit és a **Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégiába** foglalta azt. 2003-ban megjelent az átdolgozott kiadás, melyben önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében. A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel.

1999-ben elkészült az első **Nemzeti Biodiverzitás Stratégia**. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett *Környezet és Fejlődés Konferencián* aláírt általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény tette feladatunkká. E szerint **minden államnak joga és kötelezettsége megőrizni saját természeti értékeit, gazdaságát, és az abból szerzett tudást.**

Ez csak társadalmi összefogással valósítható meg.

A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján **a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.** Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevitelével elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005-2015 közötti évtizedet a **Fenntarthatóságra nevelés évtizedének** nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésre, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai.

A **Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia** 2012–2024 szerint a fenntartható társadalom kialakulását kulturális problémaként kell kezelni, melynek az az alapkérdése, hogy hogyan és milyen mértékben képes belátni az ember az önkorlátozás szükségességét.

Kapcsolódó helyi dokumentumok:

Zákányszéki Általános Iskola és Művészeti Iskola Pedagógiai Programja
Zákányszék Község Környezetvédelmi Programja.

A **Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet** kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

(NAT 243/2003)

A **NAT 2012** az iskola feladataként **a globális problémák iránti érzékenység kialakítását**, a fenntarthatóság iránti **felelős magatartás formálását** emeli ki.

A környezeti nevelés fogalma

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.” (IUCN, 1970)

Helyzetkép, helyzetelemzés

Problémafeltárás

A) Erősségek

- A község területén viszonylagosan sok természeti terület maradt meg. Ezek kerékpárral, sőt gyalog is könnyen megközelíthetőek.
- Többféle élőhelytípus megfigyelésére van lehetőség: rét, legelő, vizes élőhely, erdőfolt, mezőgazdasági művelés alatt álló területek.
- Az iskola rendezett, nyugodt környezetben található.
- Esztétikus külső és tágas, világos belső.
- Tágas, zöld, gyepes, ápolt játszóudvar.
- Az iskolaudvarhoz barátságos, melyhez pergola fűvészkert kapcsolódik.
- Iskolánk udvarán a Zabosfa KerTÉSZ Kft. támogatásával biokert kialakítására került sor.
- A biokert gondozására a tanórák mellett szakköri keretben is van lehetőség.
- Az előkertben madáretető áll, a biokertben komposztláda kapott helyet.
- Szülői támogatásból, szülői összefogással épült tágas kerékpártároló az iskola udvarában.

- Minden tanévben a Diákönkormányzat vezetője megszervezi a papírgyűjtést, melyben a szülők is aktívan részt vesznek.
- Tanulóink részt vesznek területi-, megyei-, országos természetismereti, környezetvédelmi versenyeken.
- Osztályfőnöki és szaktárgyi órákon, valamint iskolai szinten megemlékezünk a környezetvédelem jeles napjairól.
- Az osztálykirándulások tervezése és szervezése is a környezeti nevelés jegyében történik.
- A viszonylag kis tanulólétszám miatt közvetlen a kapcsolattartás, családias a légkör.
- Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése.
- Jó a kapcsolat a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsődével.
- Jó a kapcsolat a település civil szervezeteivel.
- Testvértelepülési kapcsolat Borszékkel.
- Együttműködési szerződés egy csíkszeredai általános iskolával.
- Kapcsolatban állunk a röszei Beretzk Péter Természetvédelmi Klub Egyesülettel és a Kiskunsági Nemzeti Parkkal.
- 2018-ban megtörtént az iskola teljes körű energetikai felújítása.

B) Gyengeségek

- Fejleszteni és erősíteni kell az energiatakarékosságra nevelést,
- Fejleszteni kell a tanulóknál a környezettudatos magatartást.
- A felszereltség, szemléltetőeszközök hiánya.
- A házirend nem megfelelő betartatása.
- A szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott.
- Feladatunk az iskolaudvar további szépítése, a fűvészkert melletti zöldterület kialakítása, a mozgásos tevékenységek, hasznos játék lehetőségének biztosítása.
- Erősíteni kell a felelősségérzetet diákjainkban önmaguk, embertársaik és a természet iránt.
- Nincs teljesen megfelelő közösségi hely.

C) Lehetőségek

- további kollegák részvétele a szakmai továbbképzéseken,
- a tantestület helyismeretének bővítése természetjáró programok szervezésével,
- természetjárás, interaktív foglalkozások,
- az iskola és a szülők kapcsolatának további erősítése,
- a szülők bevonása közös programokba,
- kapcsolatteremtés természetvédő és környezetvédő szervezetekkel (pl. CSEMETE, MME).
- a környezeti nevelési tevékenységekhez rendelkezésre álló pályázati források, amelyek hozzásegítik az iskolánkat a tanulás tárgyi feltételeinek és környezetének javításához.

D) Gátló tényezők

- szűkös anyagi lehetőségek,
- a tanulók sokirányú elfoglaltsága,

- a pedagógusok leterheltsége

3.11.2 Hitvallás, alapelvek

*„Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt, s csak ezekből lehet boldog ország.”
(Kodály Zoltán)*

Boldog és hasznos embert nevelni: ez magába foglalja azt a felelősségteljes és ezerszálú munkát, amelyet intézményünk küldetéseként fogalmaztunk meg. Hisszük, hogy vannak és lesznek örök emberi értékek, amelyekre biztos tudás és emberi jövő építhető. Meggyőződésünk, hogy lehet olyan légkört teremteni az iskolánkban, amelyben gyermekek örömmel tanulnak, tanárok örömmel tanítanak.

Alapelveink:

- A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak.
- Az ember a természet része, ezért a természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem. Az ember által okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezetére.
- Minden résztvevő aktív részvétele szükséges a célok eléréséhez.
- Csak a pozitív attitűdök teszik lehetővé a pozitív változásokat.
- A környezeti nevelési tevékenységek fontos elemei az esélyegyenlőtlenségek csökkentésének.
- A pedagógia módszerek sokfélesége az út az egyéniségek kibontakoztatása felé.
- Élethosszig tartó tanulás.

Ennek szellemében kívánjuk a ránk bízott gyermekeket oktatni és nevelni, és programjainkkal a környezettudatos magatartást fejleszteni.

3.11.3 Célok és feladatok

Pedagógiai célok

- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése;
- rendszerszemléletre nevelés;
- holisztikus és globális szemléletmód kialakítása;
- fenntarthatóságra nevelés;
- a környezetetika hatékony fejlesztése;

- érzelmi és értelmi környezeti nevelés;
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés;
- tolerancia kialakítása és segítő életmód;
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése;
- az állampolgári - és egyéb közösségi - felelősség felébresztése;
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése;
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása;
- helyzetfelismerés, ok - okozati összefüggések;
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- globális összefüggések megértése;
- fogyasztás helyébe életminőség;
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák.

Fő céljaink közé soroljuk kulcskompetenciák fejlesztését, hogy tanítványaink az EU elvárásainak is minél magasabb szinten eleget tudjanak tenni. Elengedhetetlen az érzelmi intelligencia fejlesztése.

Hazaszeretetre, más népek és nemzetek értékeinek tiszteletben tartására, a kultúrák iránti nyitottságra neveljük növendékeinket.

Hosszú távú célok, jövőkép

Hosszú távú célunk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a szülők-tanulók-iskola demokratikus kapcsolathálózata kiválóan működik, ahol a belső terek még hangulatosabbak, több növény van iskolán belül és kívül. A közösen kialakított iskolai Fűvészkertben és a biokertben rendszeresen zajlanak foglalkozások.

Diákjaink és dolgozóink figyelnek az intézmény energia és vízfelhasználására, csökken a keletkezett hulladék mennyisége, melynek java részét szelektíven gyűjtjük. Diákjaink aktív kezdeményező szerepet játszanak az iskolában kialakult környezettudatos szemlélet elterjesztésében a településen.

A szülők azért választják intézményünket, mert a diákok harmonikusabb, stressz-mentesebb körülmények között örömmel tanulhatnak.

Rövid távú célok, feladatok és sikerkritériumok

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg!	A helyi tantervben műveltségi területként és a tanmenetben is konkrétan jelöljük meg a feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket.	Átfogó környezeti nevelés: - átdolgozott tanmenetek, - több környezeti nevelési tartalom a tanórákon, - változatosabb tanítási,

		tanulást segítő nevelési módszerek
Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket!	Témahetek szervezése	Összehangolt munka, együttműködés, közös időpontok
A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek az Öntudatos életvitel hiteles terjesztői!	Képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása az adott témában.	A felnőttek rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek mintaként szolgálnak. Egyre több szülő, tanár vesz részt a programokon. A tervezéskor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen a program.
Az iskola tisztaságának javítása.	A figyelem felhívása a tiszta környezet fontosságára. Az iskola osztályok közötti felosztása, az udvar tisztaságának fokozott ellenőrzése. tisztasági őrjárat szervezése (diákönkormányzat)	A szabályok betartatásának ellenőrzése, értékelési rendszer kidolgozása Őrjárat létrehozása – felelős pedagógus
A szemét mennyiségének csökkentése.	Szelektív hulladékgyűjtés egyelőre csak a tárolásának és elszállításának megszervezése. A tízórai és az uzsonna hulladéka szelektíven történő kezelése. A helyes vásárlói szokások kialakítása. A hosszú évek óta működő használt elemgyűjtés folytatása.	A tanulók és az iskola dolgozói tisztában vannak a hulladék és szemét közötti különbséggel. Megértik a szelektív gyűjtés jelentőségét, az „én is tehetek érte”, a „rajtam is múlik” tudatosan
Takarékoskodás a vízzel és a villanyal.	Tájékoztatás, megbeszélés, figyelemfelhívás Mérések, számítások, következtetések és ezek közlése A neonok cseréje energiatakarékos izzókra.	Rendszeres, majd alkalmankénti ellenőrzések. Értékelési rendszer Nem lesznek nyitva felejtett vagy csöpögő csapok, égve felejtett villanyok.
Energia-felhasználás csökkentése	Takarékoskodás a világítással és a fűtéssel.	odafigyelés, hetesi feladatok, értékelési rendszer
A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!	Természetjáró, és iskola-túrák, akadályversenyek szervezése. természetben, környezetben végzett szemléltetés, vizsgálódás, kutatómunka; kiállítások, vetélkedők,	A munka megfelelő szervezése, együttműködés, a pedagógusok motiváltsága, leterheltsége Aki ismeri környezetét, jobban szereti, kötődik hozzá és megóvjá. A tanulók egyre többet hallanak lakóhelyük természeti és épített értékeiről, az azokkal kapcsolatos problémákról, feladatokról, és ezt a többieknek is szívesen elmondják.
A nevelők minél szélesebb körben legyenek tájékozottak a település természeti és épített értékeiről, az azokkal kapcsolatos problémákról és feladatokról.	Közös kirándulások, túrák a településen - közösségépítés. Részvétel a helyi rendezvényeken. A lakóhelyismeret bővítése	A munka megfelelő szervezése, együttműködés, a pedagógusok motiváltsága, leterheltsége

Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői!	Örökbefogadási akciók: egy-egy fát, területet, szobrot, állatkerti állatot stb., amihez rendszeresen visszajárnak, figyelik változásait, gondozzák. Faültetés, téli madáretetés.	A munka megfelelő szervezése, együttműködés, a pedagógusok motiváltsága, leterheltsége Változik az osztály közvéleménye, morálja. Beszélgetéseken, osztályfőnöki órákon, kirándulásokon egyre többször téma a szülőföld értékei. A tanuló kötődik környezetéhez egy darabkához, és ezen keresztül átérzi környezetünk megővésének fontosságát.
Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét . megalapozva az élethosszig tartó tanulást!	„Zöld sarok” kialakítása az iskolai könyvtárban, szakkönyvek, folyóiratok, videó-anyag és CD-k beszerzése. Internet-hozzáférés biztosítása. Az iskolarádióban és újságban zöld rovat nyitása.	Az anyag összegyűjtése, a pedagógusok motiváltsága, hely a könyvtárban
Az iskola arculata határozottan tükrözze a környezettel harmonikus életvitel fontosságát.	Az iskola eszközellátottságának javítása, a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése A feladatok, az iskola egyes részeinek felosztása, a munka értékelése - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető anyagok	A munka megfelelő szervezése, együttműködés, a pedagógusok motiváltsága, leterheltsége
A kerékpáros és gyalogos közlekedés segítése	közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása	

A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésben haladunk előre. A további munkában is szükség van az iskolavezetőség, a pedagógusok, adminisztratív dolgozók, technikai dolgozók, gyerekek és szülők együttműködésére.

3.11.4 A környezeti nevelés szinterei

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal valóközös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. A tanárok, tanítók tanmenetükben jelölik azokat az órákat, amelyeknek tananyaga szorosan kapcsolódik a környezeti nevelés célkitűzéseéhez

A tantárgyakban megjelenő környezeti nevelési tartalmakat a helyi tantervben tüntetjük fel

Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi étellel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van.

Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk, így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Nagyon fontos a közvetlen természeti környezetben való megfigyelés, amit csak lehet, megfigyelünk a természetben (pl. hóesés, fák, vízi élővilág).

Ezen ismeretek birtokában lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

A) Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és környezetbarát szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A tanító által kialakított környezet, az általa nyújtott viselkedési minta, értékrend a környezeti nevelés szempontjából is döntő. Az esztétikus, rendezett környezet, a mindennapi élet megszervezése segíti a kisiskolásokat az új környezetben való eligazodásban, és felkelti a vágyukat az iskolai élethez, a munkához nélkülözhetetlen tisztaság és rend iránt. Bár tudjuk, hogy a kisgyerekek először az olvasás, írás, számolás rejtelmeivel vannak elfoglalva, szívesen csodálkoznak rá egy- egy természeti jelenségre, szépségre is. Az iskolaérett gyermek közvetlen környezetének számos jelenségével találkozott már, sok személyes emléke, tapasztalata van, de ennek olykor nincs is tudatában. A tanító dolga, hogy a mozaikszerű tudásdarabokat egymás mellé illeszse, rendszerezze.

Nevelési cél: a természet élvezete, szeretete, fontossága, az egyéni felelősség felébresztése (nem pazarolok, nem szemetelek, nem ártok senkinek, magamat megvédem), nem akarom, hogy a természet megváltozzon, hogy a növényeknek, állatoknak, embereknek rossz legyen. A természet védelmére nevelés érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi folyamata.

A **környezetismeret tantárgy** a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával kielégítheti a gyermeki kíváncsiságot. Felkelti a természeti jelenségek megismerésének vágyát, bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében.

Ahhoz azonban, hogy a tanítványainkban kialakítsuk a kívánt magatartásformát, erős érzelmi kötődést kell létrehozni, mely e viselkedés egyik motivációs bázisa. Erre lehetőség kínálkozik a **magyar nyelv és irodalom** órákon is. A versek, a történetek személyes hangon szólnak a gyermekekhez. Nagy íróink és költőink természetszeretete átsugárzik a gyerekekre. Az órákon környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből; az anyagról szerzett tájékozottságból; az idő és a természeti jelenségekből; természettudományos ismeretkből; biztonságos közlekedésből; emberismeret, önismeret, honismeretből; természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése.

Néhány alkalmazható módszer:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között,
- szereplők cselekedeteinek értékelése,
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása,
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele,
- rövid szerepjáték eljátszása a természetről, környezetről olvasottak alapján,
- a mese és a valóság elkülönítése a természetben és az állatvilágban,
- az iskolai könyvtár ismeretterjesztő könyvei, életkoruknak megfelelő lexikonok, enciklopédiák, stb. ismerete.

Az érzelmi kapcsolat létrejöttét segíthetjük a vizuális kultúra tanítása során. Itt lehetőség nyílik a természet sokszínűségének, formagazdagságának tanulmányozására. A természetes anyagok használata új érzékelési területen, a tapintáson, a szagláson keresztül ad élményt a gyerekeknek. A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására, sokszor a természetben való rajzolással (pl. egy fa, virág, madáretető, utcarészlet). E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (mód-szer lehet, pl. hulladékok felhasználása művészeti alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok, makettek készítése).

A **technika és tervezés, életvitel és gyakorlat** órákon a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet megismerése nyújt lehetőséget a környezeti nevelés számára. A tantárgy nagy jelentősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be.

Lehetséges témák:

- ismerkedés az anyagokkal,
- érzékszervi tapasztalások,
- a közlekedés környezetszennyezése,
- ember és környezete,
- természet és ember alkotta környezet,
- természetes anyagok felhasználása,
- hulladékkezelés,
- takarékoság.

Az **ének–zene** órákon tanult népdalokban gyakran jelenik meg a természet szépsége. Zenehallgatáskor a gyermekek átérzik a természet szépségét. Törekvés ébred bennük a természet őrzése iránt. A zenehallgatás közös élményt nyújt számukra. A természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatása a zene segítségével történik, s érzelmeikre hat. A természeti képpel való indítás is környezeti nevelést szolgálja.

Lehetőségek:

- A közös éneklés megszerettetése.
- Hagyományaink ápolása, népszokások (húsvét, karácsony, stb.).
- Környezetünk hangjainak megfigyeltetése és ezek megkülönböztetése.
- A tiszta levegő fontossága, igényének kialakítása.
- A természet hangjai, és annak megjelenése a zenében.
- A hangok egészségkárosító hatása.

- Megzenésített versek megismerése.

A természetben fellelhető anyagok felhasználása népi, illetve ritmushangszerek készítésére és ezen keresztül az emberi találékonyság, a célszerűség, és „elődeink mindent felhasználni tudása” iránti tisztelet.

Testnevelés és sport órán közvetlenül találkoznak a természeti környezettel, melynek tisztasága, rendezettsége, egészsége közvetlenül is befolyásolhatja tanulóink teljesítményét, „mozgási kedvét”. Az örömmel végzett tevékenység együttműködésre, toleranciára, önnevelésre serkent. eszköze lehet, pl. a mozgás, a természetjárás örömeinek átélése, a szabad levegőn való tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása.

A **matematika** tanulása közben tanulóink megismerkednek az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival. A mértékegységek tanulásának jelentős szemléletformáló hatása lehet, pl. mérések a szabadban, mérés a piacon, stb. Szöveges feladatokban valódi adatok felhasználása, a szöveges feladatok szövegének megfogalmazása a természetről, az élővilágról, a mindennapokról, stb. szóljanak, s nevelési célzatú legyen.

Az **etika órák** szabadabb munkaformáival kiváló alkalmat jelentenek a környezeti nevelés megvalósítására. Az egészségnevelés és környezeti nevelés minden területe megjelenik az órákon.

B) Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt felső tagozatban

Tantárgyi kereteken belül minden kolléga kidolgozta a környezeti nevelés lehetőségeit, szintereit.

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv és irodalom tantárgy lehetőséget nyújt, hogy az ember és környezete összetartozását, a kettő kölcsönhatását, harmóniáját illetve a harmónia megbomlásának okait bemutassa. Szövegek elemzésével, megbeszélésével mintát mutasson a gyerek számára. Előnye, hogy ezt nem egy-egy tanítási órán teszi, hanem ez a szemlélet áthathatja az egész tananyagot.

A következő területeken látunk lehetőséget:

- a nyelvi környezet,
- a nyelv a legfontosabb kultúra és hagyományőrző,
- a megfelelő közlésformák tudatos megválasztása,
- helyes kommunikáció, a kommunikáció szabályainak elsajátítása
- nyelvi környezetvédelem (szórólapok, plakátok, reklámújságok, üzletfeliratok, hirdetések, reklám, stb.)
- a világgal, a környezettel való harmonikus kapcsolat bemutatása irodalmi műveken keresztül,
- a diszharmónia okai, az egység megbomlása ember és környezete között,
- a modern civilizáció hatásai, ezek feltárása irodalmi művekben, ilyen típusú, témájú művek gyűjtése,
- a szülőföld, a táj szeretete íróink költőink műveiben, kötődésük a hazai tájhoz,
- a tájlíra kiemelt szerepe a magyar költészetben,

- költőink nemcsak a hazai tájat verselték meg, hanem a tájhoz fűződő érzelmeiket is, ez lehetőség a táj és a környezet érzelmi kapcsolatának bemutatására és átélésére,
- mit jelent nekünk a szülőföld, szűkebb hazánk, Zákányszék,
- ismerkedés lakóhelyünk kulturális hagyományaival, irodalmi emlékhelyeivel,
- milyen települést szeretnénk magunknak (gyűjtőmunka, fogalmazások),
- anyanyelvi órákon egy-egy nyelvi jelenség vizsgálatához az indukciós szövegek megválasztása, a tollbamondás szövege is lehet a környezeti nevelés eszköze,
- a tanított szövegtípusok kihasználhatók a tudatosság kialakítására (vita, érvelés, könyvajánlás, szónoki beszéd, publicisztikai műfajok),
- szituációs játékok, dramatizálás, hétköznapi élethelyzetek, döntések

Történelem

Az Ember és társadalom műveltségi terület középpontjában az ember világa áll.

A cél és feladat, hogy a tanulók értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet. Mivel a történelemtanítás kronológiai sorrendben veszi az emberiség sorsfordulóit, így az ember természetalkító szerepe az őskortól napjainkig levezethető. A munka során megkeressük az összefüggéseket a földrajzi adottság, az éghajlat, a termelt növények és a történelmi események alakulása között.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékennyé a természet szeretetére jól megválasztott idegen nyelvű szövegek, videofilmek segítségével,
- nyelvi szerkezetek segítségével legyenek képesek a helyi környezeti problémákat megfogalmazni, mondatokat alkotni. Ismerjék meg más országok hasonló problémáit,
- ismerjék meg az idegen nyelvterület országainak környezeti problémáit, legyenek érzékenyek hazai környezeti problémákra,
- legyenek képesek környezetvédelmi problémákra önállóan választ keresni. *A tanulóknak*
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Legyenek képesek környezetvédelmi témában

- kérdéseket feltenni, kérdésekre válaszolni,
- interjút készíteni,
- javaslatokat tenni,
- véleményt nyilvánítani,
- vitatkozni,
- rövid szerepjátékot előadni.

A matematika tantárgy lehetőségei

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel (pl. grafikonokkal) demonstrálják,
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával,
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- logikus gondolkodásuk, a szintetizáló és a lényegkiemelő képességük fejlődjön,
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait,
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek reális becslésre,
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.

A tanulóknál

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás,
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Digitális kultúra

A tanulók

- szerezzenek ismereteket a számítógépes hálózatokról, az internetről tanulva a globalizáció áldásairól, átkairól,
- segítése őket integrált ismeretekkel a különböző tantárgyak tanulásában,
- ismerjenek meg követendő és visszataszító példákat, érdekességeket,
- kutassanak az interneten: Mi az? Hogyan oldjuk meg? Hogyan védekezzünk?
- váljanak képessé adott témához összegyűjtött adatok feldolgozására,
- oldjanak meg környezeti vonatkozású feladatokat számítógéppel,
- ismerjenek meg környezeti vonatkozású szoftvereket, játékokat,
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- kísérik figyelemmel a környezetvédelmi jeles napokat az interneten,
- pályázati lehetőségek felkutatása az interneten, abban való részvétel.

A tanulóknál

- tudatosuljon, hogy a számítógép alkatrészei is veszélyes hulladékok,
- fogalmazódjon meg a kérdés: Mit kezdhetünk a veszélyes hulladékkal? Hová tegyük?

Természettudomány

- A tanulók
- váljanak képessé a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére,
- a megismerés komplexitására törekvés (központban az élő és élettelen természet konkrét valósága, a jelenségek, a táj és a környezet áll),
- természettudományos gondolkodás kialakításához megfelelő képességek kialakítása,

- az ismeretszerzés lehetőségeinek megmutatása,
- kiemelt feladat a helyi életközösségek megismertetése, az azzal kapcsolatos problémák megmutatása,
- ökológiai szemlélet fejlesztése,
- környezet állapota iránti érzékenység fejlesztése,
- helyes környezeti attitűdök kialakítása,
- környezettudatosság fejlesztése,
- felelősségérzet fejlesztése, felelős magatartás a természetben,
- ismerjék meg lakóhelyük és környékének természeti értékeit, a felmerülő problémákat,
- környezet használatára vonatkozó helyes döntések támogatása,
- a klímaváltozás veszélyei, megelőzés a mindennapokban (pl. belvíz, árvíz, erdőtűz, szélvihar)

Fizika

Alapvető feladat annak felismertetése a tanulókkal, hogy a fizikai ismerteket, természeti törvényeket nem kihasználni, hanem felhasználni lehet és kell is a természeti környezetünk megóvásának érdekében, és a már meglévő káros folyamatok megállításában és visszafordításában.

Mindezek érdekében:

a) Olyan ismeretek közvetítése a tanulók felé, amelyek segítségével képessé válnak a természeti, környezeti folyamatok magyarázatára, a folyamatok kimenetelének felismerésére, a folyamatok hasznos és káros hatásainak elkülönítésére.

b) Olyan módszerek megismertetése a tanulókkal, amelyekkel a folyamatokat pozitív irányba tudjuk befolyásolni.

c) Képessé tenni a tanulókat arra, hogy megszerzett ismereteik birtokában, tetteik következményét belátó, előre gondolkodó, környezettudatos emberré váljanak.

d) Felhívni a tanulók figyelmét

- az élő és élettelen közti kölcsönhatásokra,
- alapvető fizikai törvényszerűségekre,
- a globális környezeti problémákra (sugárzások, zaj, rezgés, üvegházhatás stb.),
- környezeti egészségkárosító hatásokra (szmog, zaj, sugárzások, ózonlyuk stb.).

f) Képessé tenni a tanulókat, hogy fel tudják mérni az energiahordozók/források felelős felhasználásának fontosságát és az alternatív energiahordozók/források jelentőségét.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel,
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére,
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére,
- tegyenek konkrét lépéseket a saját maguk részéről annak érdekében, hogy mérsékeljék a

- környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás),
- értsék a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását.
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek hatásait az élő szervezetre, tartózkodjanak ezek kipróbálásától,
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait,
- tudják, hogy a kémiai változások során a rendszer és a környezte között mindig történik energiacsere, ismerjék az átalakulásokat kísérő energiaváltozások típusait,
- tudják az energiaforrások használatának környezeti hatásait, érezzék az energiatakarékosság szükségességét,
- ismerjék meg a vizek szennyeződésének fő forrásait, válják tudatossá a víz életünkben betöltött szerepének fontossága,
- legyen áttekintésük a biológiailag fontos anyagok körforgásáról, értsék az elemek és vegyületek körforgását a természetben, az élettelen és az élővilág fontosabb kapcsolatait,
- tudják a mindennapi életben előforduló anyagokhoz mellékelt használati utasításokat értelmezni kémiai szempontból,
- ismerjék a mérgező anyagok jelét,
- tudják balesetmentesen használni a háztartási vegyszereket,
- kísérik figyelemmel és értelmezzék a tömegkommunikáció útján közzétett környezet-szennyezettségre vonatkozó adatokat,
- gyűjtsenek információkat lakóhelyük levegő-, és vízminőségével kapcsolatosan,
- érezzenek személyes felelősséget, keressenek cselekvési lehetőségeket közvetlen környezetük megóvására,
- lássák a környezetvédelmi kérdések fontosabb összefüggéseit.

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről,
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit (pl. a földrajzi környezet hatását a gazdálkodásra),
- értsék meg, hogy a társadalomföldrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet,
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit (pl. elsivatagosodás, éhség-övezetek, globális felmelegedés),
- ismerjék hazai tájaink környezeti értékeit, állapotát és a feladatokat,
- az idegenforgalomban rejlő lehetőségeket és veszélyeket,
- ismerjék, szeressék és őrizték a természeti és az épített környezet szépségeit,

- helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
- -példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
- ismerjék a környezet- és természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- érveket fogalmazzon meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel tudja alátámasztani, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

A tanulóknban

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény,
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére,
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség.
- szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.

Biológia

Életközösségek, rendszertan:

- megláttatni az életközösségek változatosságát, szépségét úgy, hogy a tanulók azok elkötelezett védelmezői legyenek,
- felismertetni az emberiség által okozott környezeti károkat és a további pusztulás megfékezésének lehetőségeit, (pl. elsivatagosodás, őserdők pusztulása, tanker- és fűrótorony-katasztrófák okait és következményeit, az életközösségek pusztulásának okait, védelmét a földi élet és az ember szempontjából),
- olyan tanulási magatartás kialakítása, melyet a környezetkárosítás elhárításában való aktív részvétel igénye jellemez,
- alapvető jártasság megszerzése a növények, állatok felismerésében, ezek leggyakoribb kölcsönhatásában,
- a tápláléklánc megismerése, lássák szerepüket az anyag és energia-forgalomban.

Az ember szervezete és egészsége:

- értsék, hogy az emberi szervezet egységes egész, melynek részei összehangoltan működnek,
- tudják, hogy az emberi szervezet része a bioszférának, a környezettel állandó kölcsönhatásban él, anyagcserét folytat, teret foglal el, ingerek érik stb. Ezek a kölcsönhatások egyensúlyi helyzetben vannak, amelyek felbomlása egészségromláshoz vezet (pl. UV-sugárzás, génkezelt élelmiszerek, allergének, dohányzás, légszennyezés hatása).
- ismerjék meg szervezetük sajátosságait és az életkorral kapcsolatos változásait,

- sajátítsák el az elsősegély-nyújtási technikákat,
- ismerjék fel az empátia szerepét a másik ember megítélésében.

A tanulókat

- ösztönözze a helyes viselkedésmódok és a környezet-egészségvédő szokásrendek kialakítására,
- segítse az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában,
- segítse az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi tényezők és azok elhárítási módjainak felismerésében.

A tanulók

- értsék és fogadják el, hogy a jövőbeli folyamatokat a jelen cselekvései alakítják, tudják, hogy a folyamatok tervezése, előrejelzése számítógépes modellek alapján lehetséges;
- értékeljék a környezet- és természetvédelem fontosságát, értsék meg a nemzetközi összefogások és a hazai törekvések jelentőségét, döntéshozatalai során saját személyes érdekein túl a természeti értékeket és egészség-megőrzési szempontokat is mérlegeljék;
- történeti adatok és jelenkori esettanulmányok alapján értékeljék a mezőgazdaság, erdő- és vadgazdaság, valamint a halászat természetes életközösségekre gyakorolt hatását, példák alapján mutassák be az ökológiai szempontú, fenntartható gazdálkodás technológiai lehetőségeit;
- -értsék a biotechnológiai eljárások és a bionika eredményeinek alkalmazási lehetőségeit, értékeljék az információs technológiák alkalmazásának orvosi, biológiai jelentőségét,
- érveljenek a Föld, mint élő bolygó egyedisége mellett.

Művészeti nevelés (éneke-zene, vizuális kultúra, dráma és színház)

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ismerjék meg a természet zenei, vizuális, mozgásbeli ábrázolásának módjait,
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a különböző művészeti műfajokban,
- vegyék észre és próbálják észrevéttetni a művészeti ágak közösségerősítő, közösségteremtő szerepét,
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a művészetekben és a hétköznapi életben egyaránt maradandó élményt jelentenek,
- fedezzék fel a művészeti környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát: a környezeti elemek közvetlen tanulmányozásával fedezzék fel a forma-szerkezet-szín kapcsolatát,
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát, az egyik hatását a másikra,

- ismerjék meg a természet különböző ábrázolásának, technikájának lehetőségeit, ezekről alkotásokat tudjanak létrehozni,
- fedezzék fel, hogy a különböző ábrázolások, technikák a természeti elemek milyen lényeges tulajdonságait mutatják be,
- ismerjék és tudják a hagyományápolás fontosságát, jelentőségét az iskolai és iskolán kívüli életükben,
- tudjanak példát mondani szűkebb és tágabb környezetük, országuk és az ország határain kívül is népi építészetre és a népi díszítő művészetre,
- a tanulók legyenek képesek környezetük lélekkel áthatott formálására,
- legyenek képesek a műalkotásokat a környezeti nevelés szempontjainak megfelelően is elemezni,
- fedezzék fel, hogy az ember csak szerves egységben tud élni környezetével, melyben a természet és az ember alkotta tárgyak harmóniát, nyugalmat kell, hogy nyújtsanak,
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom-formarendeltetés-anyag–szerkezet-szín kapcsolatát,
- kiállításai, rajzversenyeik foglalkozzanak a környezeti nevelés témaköreivel,
- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel,
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképben és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz, stb.),
- természethez való érzelmi kötődése erősödjön a drámajátékon keresztül.

Technika és tervezés

Általános feladatok:

- a tanulók ismerjék a mesterséges környezet vizsgált módszereinek funkcióit, szerkezetét és működését,
- ismerjék a háztartásban főbb ismeretköreinek: az egészség, táplálkozás, gazdálkodás, ruházkodás és a lakás, lakókörnyezet életkornak megfelelő ismeretanyagát,
- a környezeti problémák bemutatása, technikai megelőzési lehetőségek feltárása, környezetgazdálkodás elveinek megismerése,
- kertgazdálkodási alapok elsajátíttatása (a növények téralakító – esztétikai és mikro-környezeti hatásainak ismertetése),
- tudjanak otthonosan tájékozódni közvetlen környezetük technikai világában, kreatív módon gondolkodjanak közvetlen környezetükről,
- a környezet alapfogalmainak megismertetése,
- a környezet-átalakítás elveinek megismertetése,
- a fejlődés értelmezése,
- a fogyasztói társadalom jellegzetességeinek meglátása,
- tájékozódás a jelen és jövő környezeti problémáiban,
- a környezetbarát technika jelentőségének megértetése,
- képesek legyenek a környezet tárgyait, jelenségeit különböző szempontok szerint rendszerezni,

- ismerjék a technológiák környezettel való kapcsolatát, a hulladékprobléma különböző megoldásait,
- ismerjék fel az energia jelentőségét,
- ismerjék az energia felhasználás új útjait, a megújuló energiaforrások használatának előnyeit és korlátait,
- az energiatakarékos fűtési és szellőztetési rendszerek működésének és szerkezetének ismerete, alternatív energiaforrások ismerete,
- a konyhatechnikai eszközök működésének vizsgálata, takarékosági lehetőségek kiemelése,
- képesek legyenek környezetbarát rendszerekben gondolkodni,
- ismerjék a hulladék fogalmát, típusait, a háztartási hulladék gyűjtésének és feldolgozásának módjait,
- ismerjék fel a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát,
- a környezetszennyezés formáinak megismertetése, a környezetszennyezés hatásainak felismertetése, a megelőzés fontosságának tudatosítása.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket,
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve,
- legyenek tisztában azzal, hogy a testnevelés és a mozgás nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében (pl. csapatjátékokon keresztül),
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes,
- igényeljék, hogy a mozgáshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök és a tornaszerek,
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat.

A tanulóknál

- tudatosuljon az egészség és a környezet komplexitása.

Etika

A tanulók

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák,
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni,
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.

A tanulóknál

- alakuljon ki az a szemlélet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek,
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban,
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért,
- alakuljon ki a saját és a mások sorsáért viselt felelősség.

Hon- és népismeret

A tanulók

- ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó, és nem kihasználó paraszti életmód értékeit,
- ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületét.

Környezeti nevelés az osztályfőnöki órán

Területek:

Önismeret, a társak megismerése, közösségépítés.

A társak, a nevelő, a felnőttek tisztelete, az élőlények tisztelete.

A helyes, illendő viselkedés szabályai.

Lakóhelyünk múltja, hagyományai.

Természeti és épített értékeink, és az azok megőrzésére irányuló feladatok.

A természet- és környezetvédelem alapelvei.

Tudatos vásárlás, energiatakarékosság.

Művészeti oktatás

Tanulóinknak lehetősége nyílik egyéni érdeklődésüknek megfelelően művészeti képzésre az Alapfokú Művészeti Iskolában, mely Zákányszék Község Képviselő-testületének 103/2004.(VI.23.) Kt. Határozatának értelmében az iskolával egyesült Zákányszéki Általános és Alapfokú Művészoktatási Intézmény néven kezdte meg működését 2004. aug.1-től, mint összetett iskola.

Nem hagyományos tanórai keretben

A környezet- és természetvédelem jeles napjai

A természet-környezetvédelem jeles napjairól a tanórákba beépítve ill. külön programokat szervezve emlékezünk meg és tudatosítjuk a jelentőségüket.

A nap jellegének megfelelően vetélkedőt, akadályversenyt, kirándulást szervezünk, ill. pályázatot írunk ki . Kiállításokat rendezünk, aktuális faliújságokat készítünk jeles alkalmakra (Euópai Autómentes Nap, Állatok Világnapja, Víz Napja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Környezetvédelmi Világnap)

Megünnepeelt jeles napok

- Szept.22. Európai Autómentes Nap
- Szeptember 23. Takarítási Világnap
- Október első hétvégéje Madárfigyelési Világnap
- Okt.4. Állatok Világnapja
- November utolsó péntekje Ne vásárolj semmit! Nap
- Március 22. Víz Világnapja
- Április 22. Föld Napja
- Május 10. Madarak és Fák Napja
- Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Diáksportnap

Ezen a napon változatos sportolási lehetőséget kínálunk a gyerekeknek a DÖK előzetes megbeszélése alapján.

A nap lényege, hogy mindenki jókedvűen, sokat mozogjon. Díjazásként gyümölcsöt, müzlit, rostos gyümölcslevet, vizet kapnak a gyerekek.

Diákönkormányzati nap - Gyermeknap

Sok-sok játék a szabadban, kreatív foglalkozások a DÖK elképzeléseit, javaslatait figyelembe véve.

Témahét (Egészség hét, Otthon hete, Fenntarthatósági témahét)

Az általában októberben megrendezésre kerülő témahéten lehetőség nyílik előadások meghallgatására, gyümölcs- és zöldségnapok tartására, akadályversenyek, sportversenyek, vetélkedők szervezésére, lakóhelyünk megismerésére, szűkebb és tágabb környezetünk szépítésére. Mindez az egészség- és környezeti nevelés és a jó hangulat jegyében zajlik, szoros együttműködésben a szülőkkel, a DÖK javaslatai, kérései alapján.

Napközis foglalkozások

A környezeti nevelés mindenkor hangsúlyos szerepet kapott a napközis foglalkozások ideje alatt, s jelentősége csak nőtt az elmúlt években. A különböző napközis foglalkozások programjain élmények és tapasztalások útján gazdagodnak a tanulók ismeretei és alakulnak ki a környezethez fűződő pozitív szokásaik.

- felfedező napközis kirándulás szervezése a tágabb természeti és társadalmi környezet megismerésére.
- séta a környéken, termések gyűjtése,
- az iskolaudvar változásainak, környezeti állapotának megfigyelése,
- a kreatív foglalkozások során természetes anyagok használata,
- takarékosagra nevelés.

Osztálykirándulások, tanulmányi kirándulások

A tanév során minden osztály egy vagy több napos osztálykirándulásra utazik hazánk valamely szép tájára, melynek tervezése és szervezése is a környezeti nevelés jegyében történik.

Tanórán kívüli programok

Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában a tanórán kívüli szabadidős tevékenységek.

Szakkörök

Az iskolában működő szakkörök tematikája tartalmazza a szakkör témájához kapcsolódó környezeti nevelési lehetőségeket. Igyekszünk minden alkalmat megragadni ezen alkalmak kihasználására.

Tömegsport

Változatos mozgás és játék a gyerekek választása alapján, a feladattól és a lehetőségektől függően a szabadban.

Környezetvédő akciók szervezése

Az iskolában rendszeresen, különböző gyűjtési, takarítási akciókat, bemutatókat szervezünk.

Vetélkedők, tanulmányi versenyek

Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

(pl. Herman Ottó Országos Biológia Verseny és Kaán Károly Természet- és Környezetismereti Országos Verseny, Teodorovits Ferenc Emlékverseny, kémiaversenyek, matematika versenyek, honismereti és képzőművészeti versenyek)

Táborok

2007-ig rendszeresen szerveztünk nyári tábort, melynek fő célja volt hazánk, valamint lakóhelyünk megismerése. 2012-től az Erzsébet program keretében minden nyáron a Balaton partján táboroztunk.

A nagy sikerre és a feladat fontosságára való tekintettel mindenképpen törekszünk a jövőben folytatni ezt a hagyományt, megteremteni a lehetőséget.

Iskolai rendezvények:

A rendezvények hangulata, a díszítés, a felhasznált eszközök, a megengedett viselkedés együttesen játszik szerepet és eszköz a környezeti nevelésben. (pl. farsang, alapítványi est, gyermeknap)

Egyéb lehetőségek

- a tantermek barátságossá tétele a gyerekekkel együttműködve
- a folyosók, faliújságok alkalmakhoz illő, esztétikus díszítése.

Erőforrások

Humán erőforrások

Emberi erőforrásnak tekintve az iskola összes lakóját - ideértve a tanárokon és diákokon kívül a technikai és adminisztratív dolgozókat - mindenkinek megvan a maga fontos, személyre (funkcióra) szabott feladata a környezeti nevelés teljessé tételében.

A nevelésben résztvevők eltérő háttérrel, tudással, készségekkel, attitűddel rendelkeznek. Ennek ellenére a tevékenységben résztvevők valamennyien a jobb egészség elérésén, a környezeti kultúra hosszú távú célokban megfogalmazott elveinek megvalósításán dolgoznak.

A pedagógus saját egészsége, egészségmagatartása, környezeti viselkedése a közösség számára minta. Életmóddal kapcsolatos példamutatással képes befolyásolni mások magatartását.

A pedagógusokat az alkalmazandó módszerek és ismeretek szempontjából fel kell készíteni, rendszeresen tovább kell képezni. Képességeik és ismereteik folyamatos fejlesztéséről gondoskodni kell.

Belső erőforrások

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Iskolavezetőség	Támogatja a környezeti nevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. Aktívan részt vesz az egyes programokban.	Hiteles személyiségek a pedagógusok és a diákság számára. Hasznosítható kapcsolatrendszer. Kreativitás, nyitottság, Tolerancia.
Tanárok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják a környezeti-nevelési tartalmakat.	Valamennyi szakos belátja, hogy minden tanár feladata a környezeti nevelés.
Diákönkormányzatot segítő tanár	Segíti és koordinálja a program megvalósítását.	Napi kapcsolat a diákokkal
Öko Munkacsoport	Elkészíti a pedagógiai programnak megfelelően az éves tervet, segíti és koordinálja annak megvalósítását, pályázatokat ír, kapcsolatot teremt a külső támogatókkal.	Lehetőséget ad a különböző szakmacsoportok programjainak összehangolására (versenyek, akciók, kiállítások, jeles napok eseményei, stb.)
Oszályfőnökök	Évfolyamokra lebontva a környezeti neveléshez	Lehetőség van az aktualitások azonnali

	kapcsolódó tartalmak feldolgozása.	kibeszélésére osztályközösségi szinten.
Adminisztratív dolgozók	Támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával, az esetleges részvétellel.	Részt vállalnak a szelektív hulladékgyűjtésben, takarékoságban.
Technikai dolgozók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása, azokban való részvétel, tantermek, vizesblokkok, világítási hálózat karbantartása. Példamutatás.	Zöldítési program, szelektív hulladékgyűjtés, esővíz gyűjtése.
Diákok	A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló munkák és kezdeményezések.)	Valamennyi diák érintett a programokban. Partnerség a felnőtt résztvevőkkel. A fő hangsúly a szemléletformáláson van.

Külső erőforrások

Az iskola szempontjából humán erőforrásnak tekintendő minden külső partner, akár hivatalos, akár nem hivatalos jellegű kapcsolata van az iskolával. Ez az a pont, ahol ismét az iskola nyitott jellegét hangsúlyozzuk.

Szülők

Segítik a programok megvalósulását:

- előadások, foglalkozások tartásával,
- tevékenységük bemutatásával,
- szemléltetőeszközök gazdagításával,
- anyagi támogatással, külső erőforrások felkutatásával,
- tevékeny részvétellel a programokban.
- Az ő szemléletük is formálódik, a környezeti nevelés túlmutat az iskola falain.

Fenntartó

Mivel a Fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a Fenntartóval való kölcsönös együttműködés - az iskola egész életén belül - a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos.

Természetvédelmi, egészségfejlesztési szervezetek

Tanulmányi kirándulások, előadások, foglalkozások, ismeretterjesztő anyagok révén segítik a munkát. Kérésükre segítünk a pl.felmérések lebonyolításában.

Anyagi erőforrások

a) Saját erőforrások:

Az *iskolai alapítvány* támogatja a tanulók osztálykirándulásokon és a nyári táborokban való részvételét, a tanuláshoz szükséges eszközök beszerzését.

b) Külső erőforrások:

-szülők, vállalkozók, helyi cégek támogatása

Kommunikáció és kapcsolatrendszer

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Iskolán belüli kommunikáció és együttműködés

Az iskolán belüli kapcsolatrendszer, kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak. Részben azért, mert az információhiány is gyakran oka a környezetkárosító tevékenységnek, de még ennél is fontosabb, hogy a környezeti nevelési programot már tervezni is csak csapatmunkában lehet. A kitűzött célok elérésének pedig záloga, hogy az iskola valamennyi tanára, tanítója, nem pedagógus dolgozója, diákja tisztában legyen vele, és hajlandó legyen aktívan közreműködni. Sőt, legyen büszke az elért eredményekre.

A szülőket is csak megfelelő kommunikációval lehet bevonni, érdekeltté tenni az iskola céljainak elérésében.

Tudatosítani kell, hogy az iskolai élet környezetbaráttá alakítása iskolai közügy, minden ott élő közös ügye.

A gyerekek számára a faliújság, a sulirádió, a DÖK képviselői és a nevelők nyújtanak információkat.

A szülők a gyerekeken keresztül, a szülői értekezleteken, fogadóórákon értesülhetnek, valamint 2018-tól a **KRÉTA** felülete ad nagyon pontos információt az iskolai munkáról. Fontos információforrás az **iskola honlapja** és a 2020. februárjától működő **facebook oldala** is.

Havi rendszerességgel jelennek meg iskolai hírek a **Zákányszéki Kis Újságban**.

A pedagógusok értekezleteken, megbeszéléseken, online értekezleteken, személyes beszélgetéseken vitatják meg az iskola életét meghatározó kérdéseket, és egyre nagyobb hangsúlyt kap az elektronikus levelezés.

Bármennyire is nő az internet szerepe, megkönnyíti az életünket és meggyorsítja a kommunikációt, továbbra is **hiszünk a személyes megbeszélésben, a személyes találkozások erejében és hatékonyságában.**

Tanárok szerepe

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek, a pedagógusok együttműködését.

A diákok szerepe

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.

A szülők szerepe

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. A megbeszélések, értékek egyeztetésnek fontos színtere a szülői értekezlet.

Emellett reményeink szerint az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók.

A nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak szerepe

Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront.

Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószerket használunk.

Iskolán kívüli kommunikáció és együttműködés

Az iskolán kívüli kapcsolatrendszer és kommunikáció alapvető eszköze az iskolák nyitottá válásának, a kistérségi szemlélet erősödésének. Kifelé is tudatosítani kell, hogy egy iskola környezeti nevelési tevékenysége tágabb értelemben is közügy, a szűkebb vagy tágabb lakókörnyezet is részt vesz az iskola nevelőmunkájában, s felhasználója (vagy elszenvedője) a nevelés eredményének.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények

A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő.

Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot általában a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Jó a kapcsolat az iskolai oktatást megelőző nevelést végző Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsődével. Nyílt napokon, foglalkozásokon kölcsönösen látogatjuk egymást, ismerjük környezeti nevelési tevékenységüket, és erre az alpra építjük programunkat.

Civil szervezetek

A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásaikon, továbbképzéseiken.

Hivatalos szervek

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola.

Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában. Számos alkalommal tartottak diákjainknak bemutatókat, interaktív foglalkozásokat előre egyeztetett témákban.

Minőségbiztosítás, minőség-ellenőrzés

„ Ha az emberek nem tudják, mit és hogyan csinálnak jól vagy rosszul, nem tudnak javítani a teljesítményükön, amivel a célt szeretnék elérni. ”

(Micimackó)

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk.

Az alkalmazott módszerek sokfélesége és nem hagyományos jellege elősegíti a *tanítás-tanulás* folyamatának módszertani megújítását. A környezeti nevelés jelen-, illetve jövőorientáltsága pedig segíti a tanításközpontú pedagógiából a *tanulásközpontúba* való átmenetet.

A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével:

- Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.
- Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.

- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Adjanak alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példái-
nak és a szükségszerűségek felismerését.
- Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában ta-
nulmányozható és élményt nyújtson.
- Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás
lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák:

- a tanulói kíváncsiság megőrzését;
- az aktivitás fenntartását és megerősítését;
- a belső motivációs bázis fejlesztését;
- az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését;
- a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosí-
tására, az új utak keresésére;
- az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyama-
tának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavé-
telére is.

Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzés bizalomra épüljön és az elért tudásszint megismerésére irányuljon.

Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.

- Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet.

- Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű informá-
ciókat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és
határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.

- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

**A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tu-
dás.**

**Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének.
A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői
kötelesség.**

Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősí-
téseként jelenjék meg.

Eredményvizsgálatunk

a) egyes tanulók esetében

- az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására,
- a szociális képességek alakulására,
- a beállítódások és értékorientáció fejlődésére,
- a csoporthelyzet megismerésére,
- a konfliktuskezelés módjára irányul.

b) osztályközösségek esetében

- a csoportviszonyok alakulásának,
- a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak,
- az informális kapcsolatrendszernek,
- a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul.

Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés,
- célzott megfigyelés,
- helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat),
- tevékenységelemzés,
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú.

Egyedi értékelési módot találtunk ki, amelynek használatáról az adott évben az osztályfőnök dönt. A tanulók környezet- és természetvédelmi tevékenységét, közösségi és tanulmány munkáját egész évben nyomon követik, és ezt nyomdákkaal, aláírással értékelik, s jelenítik meg egy kis füzetkében, amelynek neve Sulikártya.

A szabályzatot – miért, kitől, hányat kaphat – a pedagógusok, a diákönkormányzat munkáját segítő tanárral és a diáktanáccsal együtt alkották meg. A kritériumok ügyelnek a fenntarthatóság pedagógiájának, elveinek megtartására. A munkát félévenként értékeljük, az osztályok megbeszélnek és a legtöbbet gyűjtők jutalma egy jutalommozi. Azokban az osztályokban, amelyekben nem használnak sulikártyát, az osztály dönt a megadott szempontok alapján a jutalmazottak személyéről.

Továbbképzések

Belső: Nevelési értekezletek, tanfolyamok

Külső: Területi, országos rendezvényeken való részvétel. Akkreditált továbbképzéseken való részvétel.

A pedagógus szakma fejlődésének támogatása

A környezeti nevelés az egyik legdinamikusabban fejlődő területe a pedagógiai gyakorlatnak, így az azzal való foglalkozás nagymértékben támogatja a pedagógusszakma fejlődését.

Az IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) alkalmazásának fejlesztése

A környezeti problémák globális és nemzetközi jellegéből következik, hogy már ma is számos információtechnológiára alapozott nemzetközi környezeti nevelési program, lehetőség áll a pedagógusok rendelkezésére. Mindezen programokba való bekapcsolódás nem csak az IKT alkalmazások fejlesztését segíti elő a környezeti nevelés mellett, hanem - nemzetközi jellegük miatt - a nyelvtanulás előremozdító is.

„A földi élet jövője attól függ, hogy képesek vagyunk-e cselekedni. Sokan egyénileg is megtesznek minden tőlük telhetőt, ám valódi sikert csak akkor érhetünk el, ha gyökeres változások mennek végbe a társadalomban, a gazdaságban és a politikában.”

(David Attenborough)

3.12 Gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Valamennyi tanulónak joga van képességei minél maradéktalanabb kibontakoztatására, személyiségfejlődésének támogatására. Külön figyelmet kell fordítani a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került tanulóakra, akiknek olyan támogató környezetre van szükségük, amely biztosíthatja iskolai sikerességüket.

Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

- kulcskompetenciák fejlesztését,
- az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazását, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítését,
- méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítást,
- a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztését,
- tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulást,
- a differenciáló módszerek alkalmazását,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését,
- a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás biztosítását,
- környezettudatos szemléletű oktatás-nevelést,
- egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítását,
- hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatását és alkalmazását a tanórákon,
- a tanulói aktivitás növelését a tanítási órákon,
- a tanulási attitűd pozitív átformálását,
- a továbbtanulás támogatását,
- személyiségfejlesztést és közösségépítést,
- a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítését,
- partnerközpontú nevelést.

3.13 A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

3.13.1 A tanulók jutalmazása

A Nkt. 58. § (1) értelmében a tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten - példamutató magatartást tanúsít, - vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, - vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, - vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, - vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesíti.

Hagyományosan tanulóink kimagasló teljesítményeit a tanévzáró ünnepélyeken értékeljük. Ennek formája bizonyítvány, oklevél, könyv, szóbeli dicséret. Itt tanulói közösségeket is kiemelhetünk.

A jutalmazás területei:

- tanulmányi munka
 - sportteljesítmények
 - közösségi munka
 - kulturális és közéleti tevékenység
-
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén - szaktárgyi teljesítményért, - példamutató magatartásért, - kiemelkedő szorgalomért, - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
 - Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret,
 - napközis nevelői dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - igazgatói dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret.
- Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.
 - Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
 - A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

3.14 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai, szükség esetén különböző vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel

- Iskolaváltás esetén a szülő (törvényes képviselő) kérvényt nyújt be az intézmény vezetőjének, mellyel indokolja iskolaváltoztatási szándékát.
- A tanuló bemutatja a bizonyítványát, illetve, ha a tanév megkezdése után érkezik, a tájékoztató füzetét is. A tájékoztató füzet hiánya esetén a szülőnek (törvényes képviselőnek)be kell szereznie az előző iskola igazolását a tanév során szerzett érdemjegyekről/szöveges értékelésekről.

- Az intézményvezető-helyettes az osztályfőnökkel való egyeztetés után, szükséges esetben szaktanári véleményezéssel megvizsgálja, hogy korábbi tanulmányai alapján különbözeti vizsga letételével, türelmi idő biztosításával, egyéni segítségnyújtással, évfolyamisméltléssel vagy anélkül beilleszthető-e a tanuló az iskolában működő tanulócsoporthoz valamelyikébe.
- A felvételtől a konzultációt követően az intézményvezető dönt.
- A felvételt az iskola befogadó nyilatkozat kiadásával igazolja, melyet a kibocsátó intézmény részére szóbeli tájékoztatás után eljuttat.
- A szükséges feltételek meglétének hiányában a szülőt (törvényes képviselőt) az igazgató szóban tájékoztatja a felvétel elutasításáról.

Ezzel kapcsolatos eljárási rend a Nevelési Program X. fejezetében olvasható. (A felvétel és az átvétel helyi szabályai)

3.15 Intézményünkben alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Iskolánkban a pedagógusok módszereiket szabadon megválaszthatják, de előnyben részesítjük a tanulói kreativitásra alapuló, a tanulói készségfejlesztést előtérbe helyező differenciált tanulásszervezési módszereket:

- Előadás
- Magyarázat
- A tanulók kiselőadásai
- Megbeszélés
- Vita
- Szemléltetés
- Kooperatív oktatási módszer (csoportmunka)
- Szimuláció, szerepjáték és játék (drámapedagógia)
- KAP alprogramok módszerei
- Házi feladat
- Interaktív tananyagok alkalmazása a tanítási órákon

Azokat a módszereket részesítjük előnyben, amelyek:

- előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását;
- a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatására törekednek;
- alkalmazzák az együttműködő tanulás technikáit;
- a tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban a tanulók tevékenységeit, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét állítják előtérbe;
- a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálásra törekszenek a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben és az értékelésben.

Szorgalmazzuk, hogy a tanórákon illetve a tanórára való felkészülés alkalmával tanáraink minél szélesebb körben alkalmazzák a rendelkezésre álló korszerű technikai eszközöket. Támogatjuk alternatív pedagógiai módszerek, újszerű tanulásszervezési technikák (projekt, témahét,) alkalmazását is.

3.15.1 Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetségesformája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Az évfolyam szintű tanulásszervezés a hagyományostól eltérő csoportalkotási módokat is lehetővé tesz, s így az egyéni fejlesztés szempontjából hatékonyan épülnek egymásra az alapkövetelményekhez kapcsolódó kötelező foglalkozások és az egyes részterületekhez kötődő kutatást és alkotó tevékenységet biztosító választható programok. Az intézmény pedagógiai programjába rendszeresen beépített témahetek egy-egy kulcstéma integrált, a kerettantervi szempontokat érvényesítő feldolgozására alkalmasak. (Ilyenek lehetnek például: egészséghet, otthon hete, digitális témahét, sportnap, fenntarthatósági hét, stb.)

3.15.2 Boldogság program – Boldog Iskola

A boldogságra Magyarországon a pozitív pszichológia kutatási eredményeire épül, melynek célja, hogy elősegítse a gyerekek önbecsülését, és boldogságra tanítsa őket.

Ezek az órák csökkentik a gyerekek szorongását, növeli az önbizalmukat és segíti őket, hogy jobban teljesítsenek az iskolában.

Hazánkban Bagdi Bella a „Jobb veled a világ” Alapítvány elnöke vezetésével és kezdeményezésével a Jobb veled a világ Alapítvány egy egész programot dolgozott ki arra, hogy a fiatalok boldogságát elősegítse.

A boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon a gyerekeknek arra, hogy könnyebben birkózzanak meg a problémákkal, könnyebben vegyék a kihívásokat, valamint a testi-lelki egészségmegőrzés tanulmányozására adjon lehetőséget.

Az órák lényege a személyiségfejlesztés, a pozitív életszemléletre való képesség elsajátítása.

A „BOLDOGSÁG” szó jelentése : a jól lét állapotát jelenti, annyi, hogy jól érezzük magunkat a bőrünkben, szeressük az életet, ezt meg kell tanítanunk.

„Olyan tiszta szívvel adott program, olyan próbálkozás, ahol civil erők hatolnak be a pedagógia területére. Nemcsak ismeretekre van szükség, hanem képességre. Azt, amit ő megtanul, tudja hasznosítani az életben.” (Dr Bagdy Emőke)

A teljes Boldogságra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

3.15.3 KEVE – Közlekedjünk Együtt, Vigyázzunk Egymásra!

A Csongrád Megyei Rendőr – főkapitányság Balesetmegelőzési Bizottsága kidolgozta, az általános iskolások közlekedésbiztonságát segítő programot.

Ez a tanterv a KEVE nevet kapta, vagyis Közlekedjünk Együtt, Vigyázzunk Egymásra !

A biztonságos közlekedésre való nevelés céljai:

- Ki kell fejleszteni az észlelőképességet és a reakcióképességet, a racionális megfigyelés és felismerés segítség révén hozzá kell járulni a valós tapasztalatok elnyeréséhez. – Közlekedési szabályismereti tudást kell közölni és az elméletet bevésni, automatikussá tenni és be kell gyakorolnia közlekedéstechnikai készségeket.
- Ki kell alakítani olyan közlekedési kultúrát, melyben a szabályismereten túl domináns emberi tényező a felelősségtudat, az egymás iránt tanúsított tolerancia, empátia.
- A didaktikus megfontolásoknak egyrészt a közlekedés elemzéséből kell kiindulniuk, amelyek a
 - közlekedésben résztvevők magatartása
 - a közlekedési eszközök tulajdonsága és rendeltetésszerű használata

- közlekedési utak
- az érvényes közlekedési szabályok betartása.

A teljes KEVE program az első osztályban 10 egymásra épülő témából áll.

A témakörök:

1. Hogyan jutok át a túloldalra ?
2. Átkelés egyirányú utcában
3. Közlekedési lámpák
4. Rendőri karjelzések
5. Gyakorlati óra
6. A tömegközlekedési eszközök
7. A játék helye
8. Látszódj!
9. Teendők baleset idején
10. Közlekedünk!

3.15.4 „Kék tér”

Kék Tér

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya évek óta kiemelt figyelmet fordít a térségben élő fiatalok biztonságának megteremtésére. A gyermekek hiszékenységük, bizalmuk, óvatlanságuk vagy csekély testi erejük miatt kiváló célpontjai lehetnek egy-egy bűncselekménynek. A kortárs csoport nyomására pedig hajlamosak lehetnek olyan cselekmények – gyakran csoportos elkövetésre –, amelynek következményeivel nincsenek tisztában, és ez az információhiány az elkövetővé válásuk kiemelkedő kockázatát jelenti.

A „**Kék tér**” a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság „*Lépésről lépésre a biztonságért*” komplex prevenciós programjának egyik legfontosabb eleme.

A „Kék tér” program alapját a „Zita, Miki és a két kutya kalandjai” című foglalkoztató munkafüzet adja. Az egyes munkalapok témabevezető részében a két főszereplő, Zita és Miki, valamint kutyáik egy napjának állomásait, történéseit követhetik végig a gyerekek. A bevezető történet után általában a két kutya hívja fel a figyelmet a gyerekek helyes és helytelen döntéseire, a témakörökkel kapcsolatos főbb tudnivalókra. A programmal az életkori sajátosságoknak megfelelően, játékos és szórakoztató módon lehet felkészíteni a gyerekeket az áldozattá, elkövetővé válás elkerüléseinek lehetőségeire.

Ezt követi az adott téma feldolgozása elméleti részekkel és gyakorlati feladatokkal, szabályok és tanácsok gyűjteményével, illetve az egyes témakörökhöz kapcsolódó érdekességekkel.

A foglalkozások témái:

1. Közlekedésbiztonság;
2. Káros szenvedélyek, veszélyes szerek;
3. Felelősségvállalás;
4. Konfliktus-erőszak-agresszió;
5. A tévítés veszélyei;
6. Idegenek;
7. Vízbiztonság;
8. Vagyonvédelem;
9. Internethasználat;
10. Egyedül otthon.

3.15.5 Tanulás Könnyítő Program

A boldog gyerekekből lesznek a sikeres felnőttek.

Kárpáti Anikó dolgozta ki 2008-ban ezt a módszert, amely a Tanulás Könnyítő Program nevet viseli, egymás között csak TKP-ként emlegetjük. (Bővebben tájékoztatást kaphat róla www.vadviragalapitvany.hu honlapon.)

Zákányszéki Általános Iskolában a 2018/2019. tanévben vezettük be ezt az új tanulási stratégiát.

A TKP módszer alkalmazásával a gyerekek megismerik önmagukat, értékeiket, erősségeiket, ezért bátrabbak, magabiztosabbak és egyre sikeresebbek lesznek. A TKP-„órákon” a tanulók biztatják, lelkesítik, motiválják egymást a jobb teljesítményre, és közben megtapasztalják, milyen jó csapatban dolgozni. Így könnyű és élvezetes a tanulás!

A TANULÁS KÖNNYÍTŐ PROGRAM célja, hogy öröm legyen a tanulás. A nagymozgások gyakorlása során a kéz-és karizomzat, lábizomzat erősítése mellett megtörténik a két testfél integrálása, keresztcsatornák érettségének fejlesztése, szem-kéz koordinációjának tökéletesítése babzsák, lufi, labda, steppad, gördeszka, trambulín eszközök használatával.

TKP foglalkozás vidám pillanatai közé szőjük be a 36 nem tanítási óra tananyagát. Afoglalkozás kezdetét a zenével történő ráhangolódás jelzi a tanulóknak. Ezután különböző feladathelyzetben, különböző állomásokon találnak a gyermekek megoldandó feladványt, amelyet egyéni ütemben, önállóan vagy éppen társak segítségével oldhatnak meg. Egy órán kétszer-háromszor is teljesíthetik ugyanazt, hiszen körben mennek az állomásokon. A jól végzett munka sikere motiváló tényező számukra. A pedagógus a háttérből figyel, az esetleges elakadásnál segít.

A helyesírás és a memória fejlesztése a Kis tudósok lapján keresztül valósul meg, ahol az elméleti tudás rögzítését segíti a mozgás során kiépült idegpályák összekapcsolódása.

A szövegértési gyakorlatok elsősorban a megtapasztalásra épülnek. Ezáltal fejlődik a gondolkodás, a figyelem, az emlékezet. A szerialitás fejlesztése mindig együtt jár a szövegértés, a gondolkodás és a kifejező olvasás magasabb szintre emelésével. A kombinatorikus képességek a szókirakás során formálódnak, a kreativitás a színes gyurma használatával alakul.

Boldogságkutatók kimutatták, hogy a boldogság nélkülözhetetlen kelléke a kihívás. TKP „órákon” a gyerekek számos olyan felvetéssel találkoznak, ahol mindezt felfedezhetik, ezért számukra a probléma nem probléma, hanem megoldásra váró feladat lesz, mely egyben örömforrásukat is jelenti. Ezáltal rendkívül fontos képességük fejlődik, nem a nehézséget, hanem a kihívást fogják látni.

3.15.6 Robotika

Céljaink:

A diákok testközelből is megismerkedhetnek a mérnöki gondolkodás valamint a programozás alapjaival. A WeDo 2.0 tananyagával a fejlesztjük a problémamegoldó készségüket, valamint egy saját egyedi megoldást dolgozhatnak ki maguknak, amivel belépnek a felfedezések világába.

Felkeltjük a tanulók lelkesedését, élménnyé tesszük a tanulást a valós életből vett problémák megoldásán keresztül a számítógépes ismeretek, a tudományok, a technológia, a mérnöki ismeretek és a matematika területén.

A tanulók megtervezik, megépítik és beprogramozzák a robotjukat a rendelkezésre álló motorokból, érzékelőkből, fogaskerekekből, kerekekből, tengelyekből és egyéb elemekből, ez által jobban megértik, hogy hogyan működik a technológia a való életben. Lehetővé tesszük a diákok számára, hogy megértsék és használják a két dimenziós rajzokat ahhoz, hogy három dimenziós modelleket készítsenek; építsenek, teszteljének, javítsanak és felülvizsgáljanak. Terveikben alkalmazzák a matematikát és a tudományos koncepciókat igazi applikációkon.

A gyermekek számára nincs jobb tanulási mód, mint a játékos tanulás. Ugyanez igaz a kódolásra is. Itt megtudható, hogyan lehet elkezdni a szórakoztató, egyszerűbb vagy akár az összetettebb programok készítését a bármilyen életkorú fiúk és lányok számára a megfelelő kódolós játékokkal. Fejleszthetjük a gyerekek kreativitását, a matematikai, informatikai, illetve természettudományos képességeit, illetve bevezetjük őket az algoritmikus gondolkodás világába.

A pedagógiai fejlesztés szempontjából a feladatok alkalmasak

- a problémamegoldás
- a logikus-algoritmikus gondolkodás

- ismeretszerző készség
- a kreativitás
- az együttműködés
- a magasabb rendű gondolkodási készségek fejlesztésére.

A LEGO robot nagyon inspiratív eszköz a célcsoportként megjelölt korosztály számára (itt fontos megjegyezni, hogy fiúk és lányok számára egyaránt), a kompetenciafejlesztés eszközévé azonban akkor válik, ha megfelelő pedagógiai környezetben valósul meg az eszköz-készlettel végzett tevékenység. A LEGO Education erre vonatkozóan irányelveket, ajánlást tett közzé (angol nyelvű oldal). Néhányat emelünk ki a következőkben ezek közül:

- tanulói tevékenységekre épülő feladatok szervezése
- a tevékenység minden esetben játékelményt nyújt
- nyitott végű, érdekes, a korosztály számára is kérdést jelentő kérdések megfogalmazása
- a flow élmény elérése a tanulás során
- alacsony belépési küszöb a feladatmegoldásnál (minden tanulót képes bevonítani, hiszen képes olyan feladatot kínálni, amelyet a gyengébb képességű is megold,)
- a tanár támogató, segítő szerepben van jelen a problémák megoldásánál
- a tevékenységek felépítése a következő lépések szerint:
 - kapcsolódás
 - alkotás (elsősorban manuális tevékenységet értünk ez alatt)
 - vizsgálódás
 - tovább gondolás, a tovább lépés lehetőségének felkínálása.

Robotika szakkörünk beindításával olyan alapokat raktunk le az iskola kínálatába, amely a későbbiekben is folytatásra érdemes, és igény mutatkozik rá a diákok és a szülők részéről egyaránt.

3.15.7 Lázár Ervin Program

Magyarország egyik legfontosabb nemzetstratégiai célja a kulturális alapellátás kiszélesítése és ennek segítségével a nemzeti identitás megerősítése. Ezt célozza az európai viszonylatban is egyedülálló Lázár Ervin Program.

A program révén minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák, szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül évente egy alkalommal ingyenesen látogathat színházi, tánc- vagy cirkuszi előadást, komolyzenei hangversenyt, muzeális intézményt, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyét.

3.16 Komplex Alapprogram bevezetése

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában a 2021/2022-es tanévben az 1–8. évfolyamokon kerül kipróbálásra, bevezetésre a Komplex Alapprogram. Fokozatos beépítéssel tervezzük. A Komplex Alapprogramban megjelenő alapelvek és a program tanítási stratégiájának (DFHT) alkalmazása során a tanulók személyiségének és kompetenciáinak fejlesztése mellett, kiemelt fontossággal jelenik meg – az uniós elvárásoknak megfelelően – az egész életen át tartó tanulást támogató, valamint az eredményes munkaerőpiaci elhelyezkedést támogató transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőképeség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése). A programban a tudáskonstruálás mellett, a képesség- és készségfejlesztés is hangsúlyos szerepet kap, hiszen a kialakult képességeknek, készségeknek döntő szerepe van az egész életen át tartó tanulás folyamatában is.

Alapelvek, célok, feladatok

Célok

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciók célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőképeség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

Alapelvek

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei

- adaptivitás;
- komplexitás;
- közösségiség;
- tanulástámogatás;
- méltányosság.

A Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A jelszava: **Tanulni élmény!**, amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók cselekvő tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek

Fejlesztési feladatok

- Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!
- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak.
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában.
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szerepét tartja fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építjük a pozitív énképét, erősítjük a belső kontroll beállítódását, fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- A szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése.

Kiemelt fejlesztési feladataink

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat,
- egyetemes kultúra,

- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés,
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság,
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés,
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe,
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak.

További feladatok

- A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.
- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenységközpontú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal, illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.

- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök

A program szakmai anyagai

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók
- Alprogrami eszköztár és feladatbank
- Tanítói- tanári kézikönyvek
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

További tanulást segítő eszközök

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszközzrendszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.

- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.
- Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek

A tanítás - tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A lenti ábra azt mutatja, hogy a kötelező tanítási **órák 20%-ban a DFHT** (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoporthoz) stratégiát szükséges alkalmazni.

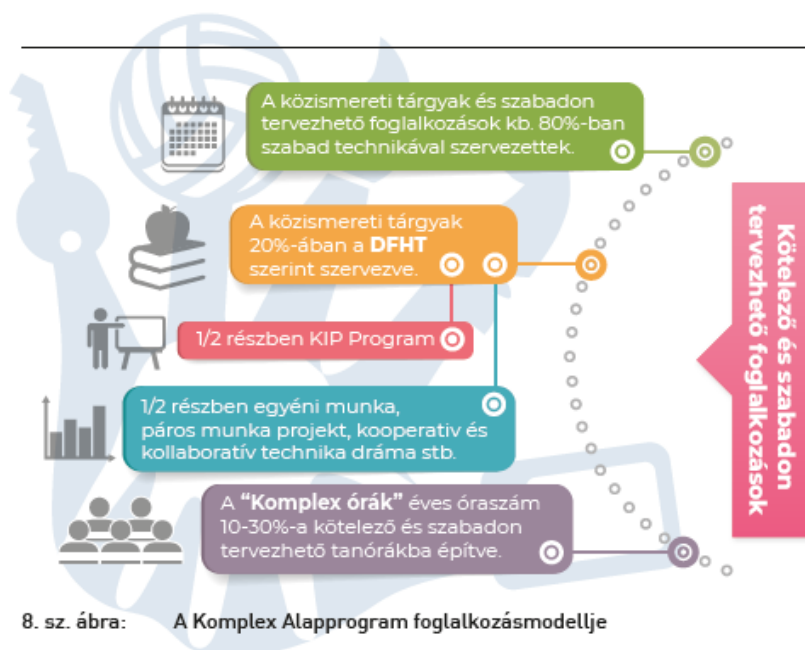
3.16.1 A DFHT célja

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei

- *Egyénre szabott differenciálás*
 - egyedül végzett munka
 - réteg munka
 - teljesen egyénre szabott munka
 - részben egyénre szabott munka
- *Párban folyó munka*
 - páros munka
 - tanuló párok munkája
- *Csoportban végzett munka*
- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- Komplex Instrukciós Program

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés.
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer, házi feladat.
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

A Komplex Alaprogram sajátosságai intézményünkben, választott alprogramok

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában megjelenő alprogramok

3.16.2 A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat

- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

3.16.3 Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértel fel.

Cél továbbá, hogy megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.

Célunk még az **életformák** sokszínűségének tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

Házi feladat

A KIP-es órákon sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik.

Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alaprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
- a minősítő (szummatív értékelés)
- a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek**. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak **a tanév elején** javasoljuk, ajánlott **a tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alaprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek**. Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása**. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segítette a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődés**

dését veszi figyelembe. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az **értékelésnek fontos része** legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése.
- **Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges.**

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

A pedagógusok helyi intézményi feladatainak áttekintése, illesztése a Komplex Alapprogram bevezetése kapcsán

- A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.
- A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozás illusztrációk készítése.
- Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozás illusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal.
- Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- **Belső továbbképzések**, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

A szülők és a tanulók tájékoztatása a program bevezetéséről

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról, az iskola életéről, az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban és írásbeli tájékoztató füzet segítségével.

Az iskolánkban folyó munkaidőkeret a Komplex Alapprogram bevezetésekor

A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik.

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret

A Komplex Alprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80 %** -ban nem szabályozza.

A tanítási órák **20%-ban** javasolt a Komplex Alprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása. Ennek ½ részében a KIP program szerinti foglalkozások, ½ részében pedig differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka alkalmazásával történnek a foglalkozások

A Komplex Alprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** beépülnek az iskola programjaiba.

A Komplex Alprogram tanítási-tanulási stratégiához kapcsolódó elemei

Jelölések az osztálynaplókban

A digitális naplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére: **DFHT – DFHT –val megvalósított tanóra**

DA – digitális alapú alprogram

LA – logikaalapú alprogram

TA – testnevelés alapú alprogram

ÉA – életgyakorlat alapú alprogram

MA – művészetalapú alprogram

TÓ – „Te órád”

RÁ – ráhangolódás

3.17 Aktív Iskola program

Iskolánk a 2023-2024. tanévtől csatlakozik a Magyar Diáksport Szövetség „Aktív Iskola” elnevezésű mozgásösztönző programjához.

A csatlakozással a legfontosabb célunk, hogy olyan környezetet alakítsunk ki a gyerekek számára, amely támogatja a mentális és fizikai fejlődésükhöz és jóllétükhöz szükséges rendszeres mozgást.

A komplex program háttérében azok a kutatási eredmények állnak, melyek szerint a mozgást támogató iskolai környezetben a diákok bizonyíthatóan **szívesebben járnak iskolába, könnyebben tanulnak és jobb jegyeket** is szereznek, **jobb közösséget** alkotnak, **kezdeményezőbbé** válnak az iskolai programokban, továbbá **javul magatartásuk, társas kapcsolataik és az iskolai léggör** egyaránt.

Az Aktív Iskola program keretében ezért számos területen igyekszünk mozgást ösztönző programokat, tevékenységeket megvalósítani, például:

- hangsúlyt fektetünk a **minőségi testnevelésre**: a testnevelést tanító pedagógusaink fejlesztésére és a fitneszoktatásra;
- bővítjük a tanórán kívüli diáksportfoglalkozások és -események körét, vagyis a **minőségi diáksport** lehetőségeket;
- **egészséges életmódot támogató környezetet** teremtünk: olyan iskolai környezet kialakítására törekszünk, amely egészséges életmódra ösztönzi a tanulóinkat;
- ösztönözzük a **tanulói bevonódást** az iskolai sportaktivitások szervezésébe, lebonyolításába;
- folyamatos tapasztalatmegosztó, tájékoztató és fejlesztést célzó kommunikációt folytatunk iskolán belül, a szülői közösséggel, más Aktív Iskolákkal, lehetséges partnerekkel a településen, tehát hangsúlyt fektetünk a **partnerségre és a kommunikációra**.

Intézményünk az Aktív Iskola programhoz való csatlakozással egyrészt egy **számos lehetőséggel járó rendszer részévé válik**, másrészt pedig egy **jól működő közösség tagjává** is. A program működése ugyanis egy jól felépített motivációs rendszeren alapul, amely a résztvevő, és a különböző mozgásösztönző programokat megvalósító iskolákat nemcsak szakmai támogatással ösztönzi, hanem sportszerekkel, programlehetőségekkel, további szolgáltatásokkal is. Az Aktív

Iskola közösség részeként pedig szeretnénk az egymást segítő és támogató intézményi kapcsolatok előnyeit is kihasználni.

A programban való részvétel a klubtagsági szinten kezdődik, melynek eléréséhez/ megtartásához minimális, egységesen meghatározott követelményeknek - 14 db, a fenti területek fejlesztését célzó szakmai szempontnak, mutatónak - kell egy adott iskolának egy adott tanévben megfelelnie. A klubtagság 2 évre szól, amennyiben az iskola 2 egymást követő évben nem teljesíti az elvárt szempontokat, a klubtagsága megszűnik.

A klubtagságot követő tanévben az iskoláknak lehetőségük nyílik arra, hogy újabb - alternatívan választható - szempontok megvalósításának vállalásával magasabb szintű elismerést kapjanak. Az egyes szakmai szempontokhoz, mutatókhoz – azok fontosságától, várható hatásától függően – pontértékek vannak rendelve. Az egyes szintek eléréséhez az iskoláknak meghatározott összegű pontot kell gyűjteniük, melyek minden tanév végén elismerésre kerülnek. A gyűjtött pontok alapján kerül egy iskola adott tanévi munkája értékelésre, elismerésre.

Az Aktív Iskolai programban tervezett tevékenységeink

- Iskolánk mozgásra ösztönző környezetet biztosít
- Helyi partnerek feltérképezése
- Tájékoztató az Aktív Iskola programról szülőknek
- Tájékoztató az Aktív Iskola programról pedagógusoknak
- Testnevelést tanító pedagógusaink részvétele képzésen, workshopon
- Rendszeres iskolai sportkör biztosítása
- Diákolimpiai részvétel több sportágban
- Iskolai sportnap szervezése, lebonyolítása
- ESSD – Magyar Diáksport Napján való részvéte
- 2 diáksportfesztivál szervezése
- NETFIT® eredmények rögzítése az MDSZ rendszerében
- NETFIT® eredmények kommunikációja a szülők felé
- NETFIT® eredmények tantestületi kommunikációja
- Pedagógusi önreflexiós kérdőív kitöltése
- Önkéntesség, programszervezés tanulók által

3.18 Az otthoni és napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanórán elsajátított ismeretek rögzítéséhez, elmélyítéséhez, gyakorlásához, ismétléséhez szükséges, hogy a tanulók otthon, a napközi otthonban további tanulmányi feladatokat végezzenek.

A feladatok meghatározásának elvei:

- A tananyag feldolgozásának menetében minden olyan feladat, amelyet tanítási időn kívül-otthon, ill. napköziben- egyéni munkával végeznek el a tanulók: házi feladat.
- A tantárgyak egymás követő tanítási órái között az oktatási folyamatba szervesen beletartozó házi feladatok teremtenek kapcsolatot.
- A házi feladatok kijelölése, feladása a tanóra fontos mozzanata, amely a pedagógus tudatos, előre megtervezett feladata.
- A házi feladatok kijelölése a tanítási órák anyagának függvényében történik, az lehet szóbeli, írásbeli, vagy mindkettő egyaránt, vagy rajzos, valamint gyakorlati feladatmegoldás. Illetve kötelező olvasmányok.
- A kijelölésnél biztosítjuk, hogy azt minden tanuló a megfelelő taneszközében, vagy a lecke-füzetében, írásban is feljegyezze.
- A tanulók képességeinek megfelelően törekszünk a házi feladat mennyiségileg, vagy minőségileg differenciált meghatározására.
- Az érdeklődő, szorgalmas, tehetséges tanulók számára a feladatok meghatározásakor lehetőséget adunk az ismeretek bővítésére, további kutató-és gyűjtőmunka végzésére.
- Törekszünk a házi feladatok mennyiségének napi optimalizálására, a tanítási napok közötti egyenletességére.

A házi feladat adásának elsődleges célja:

- Az ismeretek elsődleges rögzítésén túli megszilárdítása, emlékezetbe vésése, valamint a további gyakorlás, ill. az önálló ismeretszerzés, tanulás elsajátíttatása.
- A házi feladat csatlakozhat az előző óra anyagához, de előkészítheti a következő órán végzendő munkát is.
- Alkalmat ad reprodukív és produktív tevékenységre.
- A házi feladat kijelölésében is érvényesülnie kell a tanulók egyéni különbségéhez tervezett differenciálásnak, elő kell segíteni a felzárkóztatást, tehetség gondozást.

Alsó és felső tagozatban tanulóink legnagyobb része a napközi otthonban készíti el házi feladatait. Ezen szolgáltatást igénybe nem vevők otthon teszik meg ugyanezt. Okos időbeosztás, előrelátó munka esetén nem terheli feladat hétvégén a tanulókat, sem egyik, sem másik esetben.

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatban az alábbi szabályok érvényesülnek:

- A házi feladatok ellenőrzésekor, értékelésekor csak a kötelező feladatokat kérjük mindenkin számon.

- Abban az osztályban, ahol több tanító, tanár tanít, a feladatok kijelölésekor a pedagógusok figyelembe veszik, hogy az adott napon addig mennyi és milyen feladatot kaptak már a tanulók.
- Hétvégére, tanítási szüneti napokra, ünnepekre sem kapnak a szokásosnál több feladatot a tanulók, illetve a pedagógus mérlegelése alapján mentesülhetnek ez alól.
- Témazárók írása előtt tudatjuk a tanulókkal, szülőkkel, a napközis, tanulószobai pedagógusokkal a számonkérés időpontját, amit a naplóban is jelölünk.
- A kapott házi feladatok nem terhelhetik meg túlzottan a tanulókat, és nem vehetnek el aránytalanul sok időt a pihenőidejükből.

Tanítási napokra adható feladatok:

ÍRÁSBELI	SZÓBELI
1-2. évfolyam: naponta maximum fél óra	1-2. évfolyam: naponta maximum fél óra
3-4. évfolyam: naponta maximum egy óra	3-4. évfolyam: naponta maximum fél óra
5-8. évfolyam: tantárgyanként maximum 20 perc	5-8. évfolyam: tantárgyanként maximum fél óra

Hét végi pihenőnapokra és a szorgalmi időben biztosított **szabadnapokra** adható feladatok:

ÍRÁSBELI	SZÓBELI
A tanulók a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.	

Tanítási szünetek idejére adható feladatok:

ÍRÁSBELI	SZÓBELI
1-4 évfolyam: nem kapnak feladatot	1-4 évfolyam: maximum egy ajánlott ifjúsági regény
5-8. évfolyam: nem kapnak feladatot	5-8. évfolyam: maximum két (ajánlott) ifjúsági regény

3.19 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

1. A negyedik-nyolcadik évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben "A továbbhaladás feltételei" c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.
2. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A negyedik-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az "elégéses" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

3. Ha a tanuló a negyedik-nyolcadik évfolyamon, a tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban, javító vizsgát tehet.
4. Ha a tanuló a negyedik-nyolcadik évfolyamon, a tanév végén három vagy több tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, az évfolyamot ismételni köteles.
5. A negyedik-nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie ha:
 - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
 - az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
 - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott vagy egyéni tanrendű tanuló volt.

4 Az Alapfokú Művészeti Iskola nevelési programja

Intézményünkben a legfiatalabb iskolatípus az Alapfokú Művészeti Iskola. A társadalmi igényeknek megfelelően megindult egy folyamat, mely következtében a régóta működő zeneiskolák mellett folyamatosan jöttek létre az egyéb művészeti ágakat is oktató intézmények. A közoktatási törvény 1995 óta ismeri el ezt az iskolatípust. A helyi társadalomban is megfogalmazódott az igény, hogy az itt élő gyerekek érdeklődésüknek, képességeiknek megfelelően megismerkedhessenek különböző művészeti ágakkal, művészeti iskolai keretek között.

Ismeretes az is, hogy a tanyán, falun élő gyerekeknek sokkal kevesebb lehetősége van készségük, képességeik fejlesztésére, mint a városban élő gyerekeknek. A hátrányok leküzdésében az alapfokú zenei és művészeti képzésnek kiemelkedő szerepe lehet. Tudjuk azt is, hogy a település kulturális életének megváltozását eredményezheti az alapfokú művészetoktatás. Egyben kihívást is jelenthet mind a pedagógusoknak, mind az intézmény vezetőinek. A szülők bizalmat előlegeztek ennek az új iskolarendszerű képzési folyamatnak, ennek meg kell felelni biztonságos működéssel, kellő szakmai színvonallal.

Szociológiai felmérések kimutatták, hogy azok a gyerekek, akik részt vesznek valamely művészeti képzésben, kevésbé veszélyeztetettek, mert az alkotó közösséghez tartozás, az átélt pozitív élmények kedvező irányba befolyásolják a gyermek személyiségét. Igényesebb, kulturáltabb egyénné váltak a művészetoktatásban résztvevők. A zenei, művészeti nevelés az általános nevelésnek fontos része, azonban tudjuk, hogy a művészeti iskola növendékeinek legnagyobb része nem lesz hivatásos művész, hanem nevelőmunkánk eredményeként zenét, művészeteket szerető, értő egyénné lesz, mert ebben a speciális és sajátos iskolatípusban más kontaktus alakul ki pedagógus és diák között. Szándékunkban áll a személyi és tárgyi feltételek figyelembevételével, a lehetőségeinkhez mérten minél szélesebb választékot biztosítani az alapfokú művészetoktatás terén.

4.1 Az alapfokú művészeti oktatás nevelő-oktató munkájának pedagógiai alapelvei, céljai

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy a maga sajátos eszközeivel, érzelmi és esztétikai neveléssel járuljon hozzá egy sokoldalú, művelt, érett, kreatív személyiség kialakításához. Ennek megfelelően a művészeti iskola pedagógiai programja és helyi tanterve felépítés szempontjából követelmény, pedagógiai koncepciója szerint viszont növendékközpontú. Célja olyan belső iskolai légkör, tartalmi munka megteremtése, ahol a tanuló is alkotó részese a tanítás-tanulás

folyamatának, amiben a növendék és a tanár egyaránt jól érzi magát, s melynek eredményeképpen csökken a növendékek kudarcélménye. Tudjuk, hogy a sikerélményen keresztül történő munka a legcélravezetőbb.

4.2 Az alapfokú művészeti iskola legfontosabb funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja keretében folyó nevelés alkalmas az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A művészeti iskolában folyó képzés lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, fogékonyság alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a művészeti ismeretek átadására. A művészetoktatás a különböző irányzatok, műfajok (zenei) sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a növendékekkel, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a művészetek alkalmazására, befogadására készítsen fel.

Fontosnak tartjuk, hogy a településünkön élő gyermek művészeti iskolában eltöltött évei alatt megismerkedjék a művészeti tevékenység szépségeivel, az alkotás eufórikus örömeivel, a közös zenélés, tánc és színjáték, illetve az egyéni kreatív tevékenység semmi mással nem helyettesíthető élményével.

4.3 Általános nevelési, pedagógiai célok, feladatok

Minden munka végzésénél ismernünk kell a célt, mert ez meghatározza egész tevékenységünket. Növendékeinket képességeiknek megfelelően a legmagasabb fokra kell elvezetni. A tanítási óráknak művészi légköre legyen. Mindenkinek törekednie kell a továbbfejlődésre, mert aki nem fejlődik, az visszafejlődik. A cél eléréséhez a legrövidebb, legkorszerűbb utat kell megtalálnia.

Célunk a művészetoktatásban a kezdő lépések pontos és világos meghatározása, amivel a végcélt a lehető leghatékonyabban elérjük. A művészetoktatás célja, hogy növendékeink önálló gondolkodású, egyéniségüket kibontakoztató, sajátos érzelmi és értelmi öntudattal rendelkező, kreatív, művészetet szerető (és tevékenykedő) egyéniségekké váljanak.

Művészeti munkánk eredményességéhez elengedhetetlen a motiváció, mellyel növendékeink kitartását, érdeklődését fenntartva elérhetjük, hogy ő maga is megszeresse s akarja, amit mi átadni szeretnénk, s önmaga egyéniségéhez alakítva önmagát és környezetét gazdagítsa.

Célunk, hogy a művészetoktatásban folyó munka eredménye minél inkább sikert, örömet, olyan tapasztalatokat és élményeket nyújtson, mely során növendékeinket ösztönző munkára készíti.

Művészetoktatásunk jellemformálás nélkül elképzelhetetlen, melyhez alapvetően szükséges a növendékek bizalmának megnyerése. Minden törekvésünk hiábavaló, ha a szülővel való jó kapcsolatot nem tudjuk kialakítani. A letehetősebb növendékeknél ki kell bontakoztatnunk azokat az adottságokat, amelyekkel rendelkeznek (szorgalom, ambíció, akaraterő, emlékezőképesség, önbizalom, jó alkat, jó hallás, ritmusérzék stb.)

4.4 Alapfokú zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, a zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység) kialakítása és fejlesztése.
- A zenei írás és olvasás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejtése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismerése és alkalmazása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és forma összefüggéseinek megismertetése.
- A kortárs zene és a más kultúra iránt való nyitottságra, befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése.
- A növendék zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, ill. részvétel a zenei életben.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusokban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és (lehetőség szerint) külföldi zeneoktatási intézményekkel.

4.5 Az alapfokú képző-és iparművészet oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

- Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és természeti környezet esztétikumára, szépségére.
- Ismertesse meg az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.
- Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző-és iparművészet műfaji sajátosságait.
- Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására és készítse fel a tanult művészi kifejezőeszközök alkalmazására.
- Alakítsa ki az esztétikum iránti igényt, az alkotó magatartást és az ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

- Készítse fel a tanulót:
 - a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
 - a vizuális információk, közlemények megértésére,
 - a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
 - a tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
 - a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére, ezen eljárások használatára,
 - az élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
 - a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
 - vizuális önkifejezésre, alkotásra,
 - tervezésre, konstruálásra,
 - eszközhasználatra, anyagalakításra,
 - a kézműves tevékenységek gyakorlására,
 - a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére.
- Tegye lehetővé a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.
- Fejlessze a teremtő képzeletet és improvizációs készséget.

5 MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

5.1 sz. melléklet

Évfolyamonkénti vizsgakövetelmények

5.1.1 Alsó tagozat

IRODALOM

A Kárpát-medencei magyarság kultúrájának, nemzeti identitásának egyik legfontosabb alapja az anyanyelve és az ezen a nyelven megszólaló irodalma. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak kiemelten fontos területei a nemzeti öntudatra, önazonosságtudatra nevelésnek.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nevelési-oktatási struktúrája követi a tanulók kognitív, érzelmi és szociális fejlődését. Az első szakaszban, az 1–4. évfolyamon döntően a jártasságok, készségek, képességek fejlesztése a feladat, ezek meglétét kell vizsgálnunk.

A fő hangsúly az alapkészségek fejlesztésén, az értő olvasás kialakításán, a szövegértés és -értelmezés megalapozásán van. Szükséges a beszédgyakorlatok, téri tájékozódást és mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok megismertetése a tanulókkal.

Az alapozás első szakasza, amelyben hangsúlyos szerepet kap az olvasás- és íráskészség, valamint a szövegértés fejlesztése, a második évfolyam végén zárul. Ebben a szakaszban folyamatos diagnosztizáló és fejlesztő, tanulást támogató értékeléssel kell követni az eltérő beszédképességgel, nyelvi adottságokkal iskolát kezdő tanulók képességeinek alakulását. A késleltetett írástanítás lehetővé teszi a hosszabb és alaposabb íráselőkészítést és az ehhez kapcsolódó differenciált fejlesztő tevékenységeket. **A tanulási terület legfontosabb tanulási eredménye az olvasás és az írás, mint alapszerepek elsajátítása, valamint a szövegértéshez és -értelmezéshez szükséges alapkészségek, kompetenciák kialakítása.** Az olvasóvá nevelést támogatja az egyén érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi alkotások olvasása, élményszerű reprodukálása. A fő témakörökön belül (Beszéd és kommunikáció és az Olvasás, szövegértés) biztonsággal tájékozódjon-ha kell, kis segítséggel.

Ezeknek az elveknek a szellemében a vizsgakövetelmények irodalom/olvasás tantárgyból:

1. évfolyam első félév

- Beszédlégzése és hangképzése megfelelő legyen.
- A betű és a hang különbségének felismerése biztossá váljon.
- A szavakat hangokra, szótagokra bontja.
- A tanult kis- és nagybetű biztonságos egyeztetése (jó ütemű betű-összeolvasás, három hang összevonása).
- Tudja a tanuló tisztán ejteni a hangokat, szavakat és szópárokat tudjon után mondással, helyes idő-tartammal ejteni.

- Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat.
- Szavak szótagra bontása, szótagok megkeresése képekben, képek nevének hangokra bontása, szótagokra bontott szavak, szópiramisok olvasása, mondatok olvasása, kiegészítése képekkel.
- Tudjon 3-4 mondatot alkotni eseményt ábrázoló képről.
- Csoportosítsa az olvasott mesék gyakran előforduló szereplőit (emberek, állatok).
- A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja.
- Fejből tudjon 3-4 verset (2-3 mondókát), nyelvtörőt, találós kérdést.

1. évfolyam második félév

- Olvasson a tanuló némán szókincsének megfelelő 10 soros szöveget.
- Ismert tartalmú és gyakorolt szöveget felkészülés után lassú folyamatossággal szöveg szerűen olvas fel. A mondat végét szünettel jelzi. Olvasási hibáit segítségadás mellett javítja.
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűit biztonsággal felismeri.
- Önállóan oldja meg a szövegekhez kapcsolódó – ismert típusú – szóbeli és írásbeli feladatokat.
- Tudakozódásra tudjon rövid választ adni, tudjon 4-5 mondatos szöveget alkotni eseményt ábrázoló képről, képsorról.
- A magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozása
- Fejből tudjon (5-6) verset, (8) mondókát, nyelvtörőt, találós kérdést, érthetően, megfelelő hangerővel.

Memoriterek év végén:

- Csoóri Sándor: Csodakutya
- Szabó Lőrinc: Tavasz
- Gazdag Erzsébet: Itt a farsang
- Ágh István: Virágosat álmodtam

2. évfolyam első félév

- Értse meg a szóbeli utasításokat és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagáljon.
- A mindennapi érintkezés nyelvi formáinak alkalmazása, udvarias viselkedés formáinak ismerete.
- Ismerje biztosan az olvasás jelrendszerét.
- A szavak, szószerkezetek, rövid mondatok néma és hangos olvasása: legalább a szavak egyben tartásával.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján értse meg.
- Ismerje fel és (esetleg kis segítséggel) értelmezze a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli tevékenység) alapján értse meg az új szó vagy kifejezés jelentését.
- Kérdésekre adott válaszok értelmes megfogalmazása, az olvasmányok tartalmának elmondása tanítói kérdésekre.

A tanult memoriterek szöveghű elmondása.

Memoriterek:

- Mondókák, sorolók, találós kérdések, népdalok. Mesemondás.
- Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra...(részlet) és Anyám tyúkjá
- József Attila: Altató
- Móra Ferenc: Cinege cipője

2. évfolyam második félév

- Tartalmilag tisztázott és megértett szöveg felkészülés utáni felolvasása. A felolvasott szöveg mondatokra tagolása: szünettartás, levegővétel.
- 8-10 soros, a tanulóknak ismert témájú szöveg önálló megismerése, megértésének igazolására kérdések megválaszolásával.
- Ismerje fel a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.
- Egyszerű kézikönyv használata. (Ablak Zsiráf)

Memoriterek:

- Szabó Lőrinc: Csiga-biga;
- Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Zelk Zoltán verseiből szabadon választott

3. évfolyam első félév:

- Részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat.
- Használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérdés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés a mindennapi érintkezésben.
- Felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvasson hangosan.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján értsen meg, ennek bizonyításaként a szöveg megértését igazoló feladatokat végezzen.
- Az első félév olvasmányaihoz kapcsolódó szólások, közmondások ismerete, jelentésük értelmezése.

Fogalmazás: Tudjon képről változatos mondatfajták használatával szóban történetet elmesélni, a szóismétlés elkerülésével.

Memoriterek:

Nagy László: Dióverés

3. évfolyam második félév:

- Élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál.
- Értsen meg a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagáljon.
- Felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvasson hangosan, bizonyítsa a szövegértését néma olvasás után feladatalap megoldásával.
- Ismerje fel és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítsa a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását.

- Saját gondolkodási és nyelvi szintjén fogalmazza meg a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet.
- Hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez, kulcsszavak keresése.
- Versek esetében ismerje a ritmus, a rím, a refrén fogalmát.
- Ismerjen a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.
- Minimális tájékozottság a papíralapú és a digitális forráshasználatban. (kereső funkciók használatával pl.:anyaggyűjtés)
- Élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.(Javasolt olvasmányok: Tersánszky Józsi Jenő. Misi Mókus, Bosnyák Viktória: Sirály a király)

Fogalmazás: Tudja a fogalmazás tagolási egységeinek nevét, azok funkcióit. Ezek használatával 5-10 mondatos fogalmazás alkotására legyen képes írásban.

Memoriterek:

- Vörösmarty Mihály: Szózat (két versszak)
- Kölcsy Ferenc: Himnusz (1-3. versszak)
- Petőfi Sándor: Füstbement terv

4. évfolyam első félév

- Az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- A szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát, verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet.
- Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.
- Vázlatot ír az adott szöveghez.
- Különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen, ezekről beszámolót készít jegyzeteléssel.
- Megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját.
- Ismeri a keresztény ünnepköröket (karácsony) nemzeti-és állami ünnepeket (október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés)

Fogalmazás: Az elbeszélő részeket színesítse párbeszéddel, és az írás tartalmazzon leírást is.(8-12 mondat.)

Memoriter:

- József Attila: Mama
- Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony

4. osztály második félév:

- Az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál, kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot.
- Olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

-Felismeri és értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ ehhez. Tapasztalatait felhasználja a szövegből való információgyűjtés módjairól.

-Bizonyítja az ismeretfeldolgozásban való jártasságát, alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát a felkészülés során.

-Ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát.

-Megéli a közösséghez tartozás élményét, nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete.

-Ismeri a keresztény ünnepköröket (húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15. augusztus 20.), népszokást (húsvéti locsolkodás, pünkösdölés.)

-Szélesebb körű tájékozottság a papíralapú és digitális forráshasználatban. (kereső funkciók használatával pl.:anyaggyűjtés)

-Élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.(Fekete István: Vuk, Bosnyák Viktória: Tündérboszorkány)

Fogalmazás:

-Kedvenc növény/állat/ híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Gábor Dénes, Neumann János -kép alapján)

-Egy levél megírása. (Jeljen meg a levélírás formai követelménye, boríték címezése.)

Memoriterek:

-Petőfi Sándor: Csatadal, Nemzeti dal

-József Attila: Kertész leszek;

-Kölcsey Ferenc: Himnusz (első 4 versszak);

-Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok);

-Magyar népdalok: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép Megjártam a hadak útját

MAGYAR NYELV

Az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése érdekében a nyelvtani szabályok megismertetése helyett a tanuló kreatív játékos, alkotó jellegű vagy kísérletező feladatokkal, változatos munkaformákban tapasztalja meg a nyelv összefüggéseit, működését az önálló tanulása során. A tantárgyi készségfejlesztés komplex rendszert alkot azokkal a tantárgyakkal, amelyek a zenei hallást, a ritmuskészséget, a mozgást, a mozgásügyességet, a manuális készségeket, az idő- és térbeli szekvenciák azonosítását és követését, a téri-vizuális és időbeli tájékozódást fejlesztik.

A két nagy -Írás, helyesírás és Nyelvi tudatosság, anyanyelvi ismeretek –témakörben biztonságosan tudjon ismereteket alkalmazni az alábbi területeken:

1.évfolyam első félév írás

- Biztosan tájékozódjon a tanuló a vonalrendszerben (sorkezdés) ismerje és tudja alakítani a tanult kisbetűket, két szótagú szavak tollbamondása.
- Saját tempójában használja az anyanyelvi írás jelrendszerét.
- Mondat másolása írottról, nyomtatottról, mondat-kiegészítés emlékezetből.

1.évfolyam második félév

- Az írás során a betűket szabályos vonal-vezetéssel alakítsa és kapcsolja.
- A mondatkezdő nagybetűk és mondatzáró írásjelek biztonságos használata másolás után.
- 10 begyakorolt szó esetében jelölje a j hangot.
- Írásbeli munkáját segítséggel ellenőrzi és javítja.

2.évfolyam első félév

- Betűrend használata.
- A hosszú magán- és mássalhangzók felismerése.
- A hosszú hangok jelölése írásban.
- Felismerje és megnevezze a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint felidézze és alkalmazza a helyesírási szabályokat begyakorolt szókészlet körében. 30-40 begyakorolt szó esetében jelölje a j hangot. Az egyszerű szavakat válassza el.
- Írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz
- Írásbeli munkáját segítséggel ellenőrzi és javítja.

2. évfolyam második félév

- Rövid, fonetikusán írandó szavak lejegyzése, tollbamondása, a kiejtéstől eltérőké másolással.
- Másoláskor nem vét írástechnikai hibát. Szöveg minta alapján felismeri és kijavítja a hibáit.
- A j hang biztos jelölésére 20 – a tanulók által gyakran használt – szótőben.
- A mondatok nagybetűvel való kezdése, szavakra tagolása.
- A kijelentő és a kérdő mondat ismeret, mondatvégi írásjelük használata.
- A szavak elválasztása a szótagolás szabályai szerint.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

3. évfolyam első félév:

- Mondatfajták felismerése, megnevezése, mondatvégi írásjelek használata: kérdő, kijelentő, óhajtó, felszólító, felkiáltó.
- Ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

Szófajok:

Főnév:

- köznév és tulajdonnév

- toldalékos főnevek (-ból, -ből, -tól, -től, -ról, -ről, -ban, -ben, -ba, -be, valamint a –t toldalékos főnevek)
- a főnevek egyes- és többes száma
- Tudja biztonsággal felismerni a szövegben a főneveket és megnevezni azokat.
- Tollbamondás anyaga a tanult nyelvtani szabályokra vonatkoztatva.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

3. évfolyam második félév:

Ige:

- a cselekvést, történést, létezést kifejező igék megkülönböztetése, felismerése
- ragozásuk: szám, személy
- igeidők: jelen, múlt, jövő idejű igék felismerése, átalakításuk egyik igeidőből a másikba
- igekötős igék helyesírása

Melléknév:

- felismerésük
- fokozásuk: alapfok, középfok, felsőfok
- Tollbamondás anyaga a tanult nyelvtani szabályokra vonatkoztatva.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

Második félév végére el kell érni: írása rendezett, olvasható legyen és az egyéni írásképe alakuljon ki. Másolni nyomtatott szövegről 4-5 percig folyamatosan tudjon hiba nélkül. Tollbamondás során legfeljebb 2-3 hibával írjon. Emlékezetből íráskor 3-4 hiba lehet. A sorok végén a szavakat helyesen válassza el.

4. évfolyam első félév

- Mondatfajták felismerése, átalakításuk lehetőségeinek ismerete.
- A főnév fogalma, fajtái. Tulajdonnevek fajtái és csoportosításuk.
- Névutók ismeret, helyesírása.
- Melléknév fogalma, felismerése. Melléknév fokozása.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.
- Tollbamondás anyaga a tanult nyelvtani szabályokra vonatkoztatva.

4. évfolyam második félév

- A számnév fajtái. Keltezés és dátum helyesírása. Felismerésük a szövegben.
- Az ige fogalma, ideje. Igekötős igék.
- Igemódok fajtái, fogalma, felismerése. Igeragozás különböző igemódokban.
- Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.
- Tollbamondás anyaga a tanult nyelvtani szabályokra vonatkoztatva.

Írása rendezett, olvasható legyen és az egyéni írásképe alakuljon ki. Másolni nyomtatott szövegről 5 percig folyamatosan hiba nélkül. Tollbamondás során legfeljebb 2-3 hibával írhat. Emlékezetből íráskor 2-3 hiba lehet. A sorok végén a szavakat helyesen válassza el helyesen.

KÖRNYEZETISMERET

2.évfolyam első félév

- Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján.
- Az erdő szintjeinek felsorolása.
- Ismerje fel a tanult jelenségeket rajzról, képről!
- Csoportosítson megadott szempont szerint!
- Legyen képes méréseket végezni, használja helyesen a tanult mértékegységeket!
- Használja helyesen a napszakok nevét!
- Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben!
- Nevezze meg az évszakok jellemző időjárási jelenségeit!
- Mutasson be a tanult élőlények közül egyet, sorolja fel jellemző jegyeit!

2. évfolyam második félév

- Tájékozódjon jól saját testén! Érzékszerveink ismerete.
- Ismerje a fontosabb élelmiszercsoportokat, valamint ezek arányos fogyasztását egészsége érdekében!
- Fogadja el a másságot és a testi fogyatékos embereket!
- Ismerje és használja pontosan a helyet, helyzetet jelentő (előtte, mögötte, között, alatta, fölött, mellette) kifejezéseket!
- Nevezze meg otthona és az iskola között lévő legfőbb közlekedési veszélyforrásokat, ismerje azok elkerülésének módját!
- Ismerje lakóhelye főbb jellegzetességeit!
- Ismertessen egyet a település hagyományai közül!

3. évfolyam első félév

1. A mező életközössége

- A mező fogalma
- Növények a mezőn (legalább 5)
- Gyomnövények és gyógynövények: gyomirtási módok, a gyógynövények felhasználása
- A mező állatai: rovarok, madarak, emlősök

2. Tájékozódás a tágabb térben

- Tájékozódás a természetben (árnyék, télen háztető, éjszaka csillagok állása alapján,... stb)
- Fő- és mellékvilágtájak
- Felszínformák (jelölésük a térképen)
- Folyó- és állóvizek: vízfolyások sorrendje, megkülönböztetés a térképen
- Az időjárás elemei
- A víz körforgása, 5 csapadékforma felsorolása

3. Egészség és betegség

- Az egészséges életmód tényezői

- A betegségek okozói, megelőzésük
- Általános segélyhívó és a mentők telefonszáma
- Aki más, mint én: a fogyatékkal élő emberekkel való együttélés, viselkedés

3. évfolyam második félév

4. A vizek, vízpartok életközössége

- A nádas: a nád és a gyékény tulajdonságai, összehasonlítása
- A virágos növények részei: termő, porzók, csészelevél, szíromlevél
- Rovarok a vízben, vízparton (3 faj megnevezése), az óriás szitakötő jellemzői
- Hazai halaink: 3 felismerése kép alapján, a hal általános testfelépítése
- Békák: fejlődésük folyamata, életmódjuk és táplálkozásuk, a faj védelme
- A madarak jellemzői, életmódjuk felismerése csőrük és lábuk alapján: fehér gólya, tőkés réce és a nagy kócsag tulajdonságai
- Emlősök: a vidra és a hód jellemző tulajdonságai

5. Megtart, ha megtartod

- Hagyományok és ünnepek
- Élet az ártereken
- Természetvédelem fontossága: tápláléklánc alkotása
- A vizek, a levegő és a talaj védelme
- A víz és az ember kapcsolata

4. évfolyam első félév

1. A Föld mozgásai. A távcső feltalálója. Első magyar űrhajós neve. Neil Alden Armstrong híres mondása és annak jelentése.
2. A fény. Hatása az élőlényekre. Az árnyék.
3. A víz jelentősége, halmazállapotai. Hatása az élőlényekre.
4. A térkép színei. Magassági számok. Magyarország szomszédos országai. Térképhasználat.
5. Magassági számok. Térképjelek. Térképhasználat.
6. Magyarország nagytájai.

4. évfolyam második félév

7. Család szerepe az életben. Barátság. Közösségi élet.
8. Segélyhívó számok ismerete. Hozzájuk kapcsolódó segélykérés formái.
9. Az állatok, emberek mozgása. Növények mozgása.
10. A növények fejlődése, ehhez szükséges életfeltételek.
11. Erdő, mező, vízpart jellegzetességei, ott élő állatok csoportosítása képek alapján.

MATEMATIKA

A matematika műveléséhez szükséges ismeretek kialakítása, a matematikai – a számfogalomhoz, a számérzékhez, a mentális számegyeneshez kapcsolódó – képességek kibontakoztatása, az alapképességek kialakítása alapvető feladat. A matematika tanulásának alapvető módszere a valóságon alapuló, személyes, cselekvő tapasztalatszerzés, amely a különböző érzékszervek bevonásával, mozgással, valamint szemléletükben és matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, játékokkal valósul meg. Olyan egyszerű problémákat oldjon meg a tanuló, amelyek megoldásában szerepet játszik a megfigyelés, az értelmezés, az összefüggések felfedezése, ezáltal fejlődik gondolkodása, problémamegoldó képessége. Már a rendszerező készségek fejlődésének kezdeti fázisában is képes a lehetőségek megkülönböztetésére, azok rendszerezett felsorolására.

Ezeknek a feltételeknek a meglétét a következő vizsgafeladatokkal igazolja a tanuló:

1. évfolyam első félév

- Mennyiségviszonyok felismerése, a kisebb, nagyobb, egyenlő jel használata
- Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása
- Biztos számfogalom a 10-es számkörben
- Egyjegyű szám fogalmának ismerete
- Számtulajdonságok ismerete 10-es számkörben (páros, páratlan, egyjegyű, többjegyű, szám-szomszédok)
- A számok csökkenő és növekvő sorrendbe való sorolása (számok sorba rendezése)
- Sorszám helyes használata szóban
- Növekvő, csökkenő számsorozatok felismerése adott szabály szerint
- Számok bontása eszközzel, annak leolvasása
- Fejben számolás 10-es számkörben
- Összeadás, kivonás 10-es számkörben
- Egyszerű összefüggések megfogalmazása szóban
- Egyszerű szöveges feladat értelmezése
- Választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre

1. évfolyam második félév

- Számfogalom kialakulása 20-as számkörben
- Kétjegyű szám fogalmának ismerete
- Sorszám helyes használata 20-as számkörben
- Összeg és különbség ismerete 20-as számkörben
- Fejben számolás 20-as számkörben
- Összeadás, kivonás 20-as számkörben
- Egyszerű összefüggések lejegyzése relációs jelek alkalmazásával
- Szöveges feladat összefüggéseinek lejegyzése számokkal, művelettel
 - Növekvő és csökkenő sorozatok képzése adott szabály alapján
- Alakzatok csoportosítása megadott tulajdonságok alapján
- Igaz, hamis állítások eldöntése a tanult alakzatokról
- A méter, kilogramm, liter egységek használata szám és egyszerű szöveges feladatokban
- A római számok ismerete 1-20-ig
- Az évszak, hónap, hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása

- a problémamegoldás gyakorlására számítógépes fejlesztő játékokat használ szülői vagy pedagógus segítség mellett

2. évfolyam első félév

- Számok helye a számegyenesen, nagyság szerinti sorrendje.
- A számok néhány tulajdonságának ismerete: adott szám jellemzése a megismert tulajdonságokkal.
- A számok közötti kapcsolatok felismerése.
- Alapműveletek (összeadás, kivonás, szorzás, részekre osztás, bennfoglalás, maradékos osztás) értelmezése kirakással. Műveletek megoldása szóban.
- A számok közötti kapcsolatok műveletekkel történő megjelenítése.
- Tagok felcserélhetőségének ismerete.
- Fordított műveletek alkalmazása.
- A műveletek közötti kapcsolatok felismerése.
- A kapcsolatok kifejezése szóban.
- Állítások megfogalmazása tevékenységről, rajzról.
- Állítások igazságának megítélése.
- Nyitott mondat kiegészítése igazzá tévése.
- Nyitott mondat készítése ábráról.

2. évfolyam második félév

- A kisegyszeregy biztonságos ismerete.
- Szöveges feladatok értelmezése, megoldása:
- Lejegyzés (ábrázolás)
- Műveltek kijelölése
- Számolás
- Ellenőrzés
- Válasz megfogalmazása
- Adott szabályú sorozat folytatása.
- Sorozatok képzése.
- Testek létrehozása másolással megadott egyszerű feltétel szerint.
- Élek, csúcsok, lapok felismerése, számbavétele a kocka és a téglatest esetében.
- Síkidomok létrehozása másolással, megadott egyszerű feltétel szerint.
- Csoportosítás, válogatás tulajdonságok szerint.
- Gyakorlati mérések a tanult egységekkel.
- A tanult szabványmértékegységek ismerete; használata.
- Római számok

1. évfolyam első félév:

-Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése, közös tulajdonságaik felismerése, megnevezése. Tudja eldönteni, egy elem beletartozik-e az adott halmazba.

-Számok helyes leírása és olvasása 1000-ig.

- Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete.
- Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.
- A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében.
- A tízes, százaz, ezres számszomszédok meghatározása.
- Kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása.
- A szorzótábla biztos ismerete.
- Szóbeli és írásbeli műveletek végzése ezres számkörben az összeadás, kivonás alpműveleteivel.
- Ismerje az összeadandók (tagok) összeg, kisebbítendő, kivonandó különbség fogalmát.
- Legyen képes hiányos műveletek megoldására is.
- Műveletek ellenőrzése.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályainak felismerése és folytatása.

- Szöveges feladatok megoldása a megoldási algoritmus használatával (szöveg értelmezése, adatok gyűjtése, megoldási terv, számolás, ellenőrzés, szöveges válasz).
- Térbeli és síkbeli tájékozódás.
- Vonalzó használata.
- Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelése.
- A biztos, lehetséges és a lehetetlen események.
- Adatok gyűjtése és lejegyzése, diagramról adatok leolvasása.

3. évfolyam második félév:

- Kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása a számolási eljárások során.
- Szóbeli és írásbeli műveletek végzése ezres számkörben a szorzás, osztás alpműveleteivel.
- Szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Ismerje a összeg, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, többszörös, osztandó, osztó, hányados, maradék fogalmát.
- Legyen képes hiányos műveletek megoldására is.
- Számok helyes leírása és olvasása 1000-ig.
- Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete.
- Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.
- A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében.
- A tízes, százaz, ezres számszomszédok meghatározása.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályainak felismerése és folytatása.
- Szöveges feladatok megoldása a megoldási algoritmus használatával (szöveg értelmezése, adatok gyűjtése, megoldási terv, számolás, ellenőrzés, szöveges válasz).
- Írásbeli műveletek végzése: összeadás, kivonás, szorzás egyjegyű számmal.
- Műveletek ellenőrzése.
- Római számok írása, olvasása ezres számkörben.
- Pontos számolás fejben, százaz számkörben.
- A szabvány mértékegységek cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. ismerete és átváltások a szomszédos mértékegységek között.

- Tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése és létrehozása nyírással, hajtogatással, rajzolással, színezéssel.
- Egyszerű módszerekkel felismerni és létrehozni háromszöget, négyzetet, téglalapot, egyéb sokszöget.
- Tudja megmérni a négyzet, téglalap területét.
- Négyzet, téglalap területének mérése területlefedéssel.
- Kocka, téglatest felismerése.
- Adatok gyűjtése és lejegyzése, diagramról adatok leolvasása.
- DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLAT: A tanuló használja a matematikai képességfejlesztő számítógépes játékokat, programokat és alkalmazza a tanult infokommunikációs ismereteket matematikai problémák megoldása során.

4. évfolyam első félév

1. Számok írása, olvasása 1000-ig. Helyük a számegyenesen. Alaki, helyi, valódi értékük. számszomszédok. Kerekítés tízesre, százásra. Szóbeli műveletek, írásbeli műveletek. (összeadás, kivonás, szorzás, osztás.) Egyszerű szöveges feladatok.
2. 10 000-res számkör. Számok írása, olvasása 10 000-ig. Helyük a számegyenesen. Alaki, helyi, valódi értékük. számszomszédok. Halmazelmélet. Kerekítés tízesre, százásra. Szóbeli műveletek. (összeadás, kivonás, szorzás, osztás.) Hiányos műveletek. Összetett szöveges feladatok.
3. Írásbeli műveletek 10 000-res számkörben. Nyitott mondatok. Pótlás összetett feladatban. Hosszúság, úrtartalom.
4. Halmazelmélet. Számok kerekítése tízesre, százásra, ezresre. Számok valódi értéke. nyitott mondat. Számok ábrázolása számegyenesen. Írásbeli műveletek (összeadás, kivonás, szorzás egyjegyűvel.) Mértékegység használatára épülő szöveges feladatok.

4. évfolyam második félév

1. Írásbeli szorzás egy-és kétjegyű szorzóval. Sokszögek tulajdonságai. Kerület, terület-számítás. Gépjáték.
2. Írásbeli osztás egyjegyű osztóval. Oszthatóság szabályai. Tömegmérés. Negatív számok. Nyitott mondat.
3. Műveleti sorrend. Kocka, téglatest. Szimmetria. Törtek. Időmérés.
4. Sorozatok. Műveletek sorrendje. Írásbeli műveletek és azok ellenőrzései. Több lépcsős szöveges feladat. Mértékegységek. Síkidomok. (Minimum szint.)
5. Számok alaki, helyi, valódi értéke. Nyitott mondat alkotása szöveg alapján. Szabályjáték. Írásbeli alpműveletek 10 000-res számkörben. Egyszerű és összetett szöveges feladatok.
6. Műveleti sorrend. Nyitott mondat. Törtrész. Mértékegységek. Síkidomok. Kerületszámítás egyszerű és összetett szöveges feladatban.
7. Alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor.

8. Ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben; alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között.
9. **DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLAT:** A tanuló használja a matematikai képességfejlesztő számítógépes játékokat, programokat és alkalmazza a tanult infokommunikációs ismereteket matematikai problémák megoldása során.

ANGOL NYELV

3. évfolyam

1. félév Grammar and vocabulary	2. félév Grammar and vocabulary
What's your name? I'm... My name is... What's this? It's a /an... How old are you? I'm... Numbers 1-10 Is it a/an? Yes, it is. No, it isn't. Words: a kite, an orange, a car, an aeroplane, a football, a computer, a doll, a balloon, a boat, a bicycle	This is his/her... I've got... I've got ... My family: mother, father, sister, brother. This is my ... Can you see...? Yes, I can. No, I can't. Are you...?Yes, I'm. No, I'm not. Words: ears, nose, eyes, mouth, hair, head, mother, father, sister, brother, fat, short, thin, young etc, animals, colours, clothes.

4. évfolyam

1. félév <u>Grammar</u>	2. félév <u>Grammar</u>
-a/an, -Plurals -there is/there are - to be, have got igék <u>Vocabulary</u> -Numbers1-100 -The alphabet -Days of the week -Basic adjectives -School subjects	-Telling the time, prepositions of time -Present Simple -Prepositions of place - Can, can't -Present Continuous - How much? <u>Vocabulary</u> -Daily routines -Furniture -Parts of a house -Places in town

	-Describing people - Clothes
--	---------------------------------

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a kreatív tervező és alkotó munka a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, a tanultak alkalmazása, a problémamegoldáson alapuló alkotás.

Technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló: – alkalmazni tudja az előzetes tudását a mindennapi élet problémáinak megoldása során; – alkotótevékenysége keretében el-sajátítsa a produktum kivitelezése lépéssorának megtervezését, a terv alapján a tervhez illeszkedő kivitelező tevékenységek elvégzését, a szakszerű eszközhasználatot:

A tanuló az elméleti követelményekről a vizsga napján ad számot. A gyakorlati követelményeket otthon kell elkészítenie, és a vizsga kijelölt időpontjára elhozni és bemutatni.

1. évfolyam első félév:

a.) elmélet: Egészséges életvitel a mindennapokban (egészséges táplálkozás, célszerű öltözködés, tisztálkodás szabályai, testápolás). Lakóhely és tágabb környezet ismerete.

b.) gyakorlat: Síkbáb készítése. (családtagok). Egészséges étrend összeállítása képek segítségével (A/4-es rajzlapon egyszerű plakát készítése.)

a.) elmélet: Anyagismeret. Természetes eredetű anyagok ismerete: papír, fa, textil. Felhasználhatóságukra példák.

b.) gyakorlat: Tárgyak, képek készítése természetes anyagokból (pl. termések, fonal, kavics, csuhé)

Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. (pl.: tojástartó, gyufásdoboz felhasználásával). Gyurmafigura készítése (pl. egy gyümölcs vagy állat megformázása).

1. évfolyam második félév:

a.)elmélet: Közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben. (gyalogos közlekedés, zebrán való átkelés, közlekedési lámpa ismerete). Különböző közlekedési eszközök ismerete, feladatlap kitöltése (szárazföldi,- vízi,- légiközlekedés).

b.) gyakorlat: Öt db. közlekedési tábla, makett készítése (kartonpapír, szívószál, színes ceruza, gyurma). Gyufásdobozokból egy közlekedési eszköz elkészítése (pl. busz).

a.) elmélet: Családi ünnepek, események felsorolása. Iskolai rendezvények, nemzeti ünnepek, jeles napok ismerete. Viselkedési szabályok, illem.

b.) gyakorlat: Születésnap meghívó készítése (papír, színes ceruza). Anyák napjára ajándék készítése. (színes papír, zsenília drót, ragasztás, nyírás), szelektíven gyűjti a hulladékot.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

2. évfolyam első félév:

a.) elmélet: Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei. Veszélyforrások a háztartásban. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Munkaidő és szabadidő. Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek lehetőségeinek felsorolása (sport, kulturális, művészeti).

b.) gyakorlat: Képek gyűjtése háztartási gépekről, és felragasztása A/3 méretű lapra. Táplálék-háromszög rajzolása. Programfüzet készítése egyéni terv alapján. (Pl.: állatkerti séta, rajz, kép ragasztása, belépőjegy, nyitva tartás feltüntetése, stb.)

a.) elmélet: Különböző kézműves technikák, mesterségek régen és napjainkban. (Pl.: kosárfonás, szövés, fonás, fazekasság stb.)

b.) gyakorlat: Karácsonyfadísz készítése. Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással. (Fenyőfa készítése papírból.) Pompon készítése fehér fonalból (Pl.: hóember) vagy ékszerkészítés gyöngyfűzéssel (Pl.: karkötő vagy nyaklánc).

2. évfolyammásodik félév

a.) elmélet: A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa, a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. Az utazással kapcsolatos magatartásformák ismertetése. A veszélyhelyzetek, megelőzési stratégiák kialakítása.

b.) gyakorlat: Játék készítése a közlekedés témájában. (Pl.: memóriakártya, dominó)

a.) elmélet: Családi ünnepek, az ajándékozás kultúrájának elsajátítása, csomagolás. Jeles napok.

b.) gyakorlat: Egy szabadon választott tárgy díszesomagolása. (színes csomagolópapír, díszszalag, cellux) A becsomagolt tárgyat kísérő ajándékkártya elkészítése. (papír, ragasztás)

3. évfolyam első félév

a.) elmélet: Asztalterítés és tálalás szabályai. Ünnepi étkezés jellemzői. A takarékoság fogalmának ismertetése. A betegségek elleni védekezés módjai. Elemi elsősegély-nyújtási ismeretek. Gyógynövények.

b.) gyakorlat: Étlapkészítés. Egy ünnepi menü összeállítása. (A/4 rajzlap) Egy választott ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Prezentáció. Egy-két préselt gyógynövény bemutatása, (név, ismertető, felhasználhatósága) tabló formájában.

a.) elmélet: A különböző alapanyagok felhasználási lehetőségei, tulajdonságai alapján. (Pl.: papír, textil, fém megmunkálásai)

Varrás. Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése

b.) gyakorlat: Papírdoboz készítése. (kincsesláda, ékszerdoboz) Alapöltések hímzőfonallal (pelelka,- elő,- tűző,- huroköltés) 10x20 cm-es anyagon. Filcanyagok felhasználása (pl. ujjbábok készítése)

3. évfolyam második félév

a.) elmélet: A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése.

b.) gyakorlat: Közlekedési társasjáték készítése, (dobókocka, bábuk, szabály leírással).

a.) elmélet: Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltése. Miért fontos a használati utasítások értő olvasása, betartása?

b.) gyakorlat: Egy sportjáték bemutatása falíújság formájában. Két használati útmutató begyűjtése. Egy egyszerű tárgy, makett elkészítése mintakövetéssel.

4. évfolyam első félév

a.) elmélet: Vendéglátás. Családi ünnepek, dekorálás lehetőségei. Mit jelent a háztartásban a gazdálkodás, takarékoság fogalma? Egészségkárosító és környezetszennyező hatások a háztartásban. A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószer, kozmetikumok, festékek, ragasztók) ismertetése.

b.) gyakorlat: 3 féle szalvétahajtogatási technika bemutatása. Egy választott ünnep dekorálásának megtervezése. A háztartási vegyszerek alkalmazási területei. Plakát készítése (képek gyűjtésével).

a.) elmélet: A varrás története. Neves magyar, illetve külföldi találmányok, feltalálók. b.) gyakorlat: Hímzések. Díszítőöltések 10x20 cm-es anyagon (száröltés, láncöltés, laposöltés, keresztöltés, gobelinöltés). Filcanyagok felhasználása: könyvjelző készítése. Egyszerű makettek készítése: pl. házmodell készítése, híd, felüljáró, torony modellezése, járműmodell készítése különféle anyagokból.

4. évfolyam második félév

a.) elmélet: A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései.

b.) gyakorlat:

Terepasztal. (Legfeljebb A/3 alaprajz, útburkolat jelek, közlekedési lámpa, közlekedési táblák: jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák elkészítésével.)

a.) elmélet: Családi és nemzeti ünnepeink ismertetése, jellemzői. Szükséges kellékek, dekorációk. Az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.

b.) gyakorlat: Egy szabadon választott ünnep prezentációja plakát formájában. Szöveg, képek, egyéni rajz készítésével.

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos része, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző az alkotva tanulás, érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzetet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik, ami vitathatatlanul az önépítő és önszabályozó egyén és közösség egyik alappillére. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezhető, ebben a tekintetben a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkája elengedhetetlenül fontos. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötdjenek szülőföldünk értékeihez.

1. évfolyam első félév

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: A/4-es rajzlap egyik felére saját óvodai jel rajzolása filctollal, másik oldalra saját jel kitalálása, megadott szempont alapján.

Kifejezés, képzőművészet- Átélt élmények és események

Saját élmény feldolgozása: A/4-es rajzlapra színes ceruzával. Pl. családi nyaralásról stb. Természeti látványok hangulatának visszaadása: Ajánlás: A/4-es rajzlapra zsírkrétával és vízfestéssel. Őszi tájkép, az őszi színek használatával.

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok

Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése: Ajánlás: Bibliai történet ábrázolása szabadon választott technikával.

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben.

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: A négy évszak. Kör alakban a négy évszak ábrázolása körforgásuknak megfelelően színes ceruzával vagy filctollal.

Kifejezés, képzőművészet -Átélt élmények és események

Saját élmény feldolgozása: Ajánlás: Ünnepek. Pl. Ajándékozás ábrázolása a/4-es rajzlapon, szabadon választott technikával

1. évfolyam második félév

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok.

Természeti látványok hangulatának visszaadása. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése: Ajánlás: Montázs készítése A/4-es lapra téli sportok témában, pl. kékre festett háttérre téli színezőből kivágott figurák felragasztása.

A média kifejezőeszközei. Kép, hang, cselekmény.

Médiaélmények feldolgozása: Ajánlás: Kedvenc bibliai hősöm, vagy mesehősöm lerajzolása saját környezetében. A/4-es rajzlapra grafitral vagy vegyes technikával.

A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény.

A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása: Ajánlás: Médiában látott, hallott esemény megjelenítése önállóan készített bábbal.

A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben.

A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése: Ajánlás: Internetes játék megvalósítása rajzlap segítségével síkban, pl. memóriajáték készítése állatok témakörben, filctoll vagy színes ceruza felhasználásával.

Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek

Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése: Ajánlás: „Kedvenc játszóterem” címmel képalkotás A/4-nél nem nagyobb rajzlapra, szabadon választott technikával.

Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak

Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése: Ajánlás: lányoknak – „Az én ruhám”, fiúknak – „Az én autóm”. Tervezés A/4-es rajzlapra grafittal és színes ceruzával, vagy filctollal.

2. évfolyam első félév

Kifejezés, képzőművészet -Átélt élmények és események

Saját élmény feldolgozása: A/4-es rajzlapra színes ceruzával. Pl. Legjobb nyári élményem Természeti látványok hangulatának visszaadása: Ajánlás: A tenger élővilága. Vegyes technikával képalkotás A/4-es rajzlapra.

Vizuális kommunikáció - Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: „Az én hajóm zászlója”. Hurkapálcika, rajzlap segítségével, szabadon választott technikával tervezés

Kifejezés, képzőművészet- Valós és képzelt látványok

Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése: Ajánlás: Süni az avarban. Őszi színek használatával képalkotás

A/4-es rajzlapra vegyes technikával.

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: A Tél. A telet szimbolizáló hóember készítése mozaikkal, szabadon választott formában és technikákkal ötvözve.

Kifejezés, képzőművészet -Átélt élmények és események

1.Saját élmény feldolgozása: Ajánlás: A téli ünnepek egyik választott eseményének képregényszerű illusztrálása. A/4-es rajzlap(ok) felosztásával, grafittal és színes ceruzával vagy filctollal.

2. évfolyam második félév

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok

Természeti látványok hangulatának visszaadása. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése: Ajánlás: Téli táj a mesében. A/4-es rajzlapra szabadon választott technikával.

A média kifejezőeszközei -Kép, hang, cselekmény

Médiaélmények feldolgozása: Ajánlás: Egy a médiában is látott történet egy jelenetének képi megjelenítése síkban. A/4-es rajzlapra grafittal és színes ceruzával, vagy filctollal.

A média társadalmi szerepe, használata- Személyes élmény, médiaélmény

A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása: Ajánlás: Médiában látott, hallott sportesemény összekapcsolása saját élménnyel (ha volt ilyen). „A cél felé” címmel bármilyen sportesemény képi megjelenítése szabadon választott technikával.

A média társadalmi szerepe, használata -Tájékozódás a virtuális terekben

A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése: Ajánlás: Internetes játék megvalósítása rajzlap segítségével síkban. Pl. Saját színező készítése grafittal és fekete színű filctollal.

Tárgy- és környezetkultúra- Környezetünk valós terei és mesés helyek

Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése: Ajánlás: „Itt lakhatott...” kedvenc biblia hős képzelt lakhelyének az ábrázolása grafittal és színes ceruzával

Tárgy- és környezetkultúra -Valós és kitalált tárgyak

Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése: Ajánlás: „Az én hajóm” tervezése síkban a/4-es rajzlapra., szabadon választott technikával.

3. évfolyam első félév

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben.

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: Családi címer, pajzs tervezése szabadon választott technikával.

Kifejezés, képzőművészet- Átélt élmények és események.

Saját élmény feldolgozása: A/4-es rajzlapra grafittal, színes ceruzával vagy filctollal. Pl. Egy utazás története (a lényeg, hogy valamilyen járművön). Természeti látványok hangulatának visszaadása: Ajánlás: Őszi kirándulás. A/4-es rajzlapra szabadon választott technikával.

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok

Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése: Ajánlás: Versillusztráció készítése: a vers mellé (köré), szabadon választott technikával.

Kifejezés, képzőművészet - Átélt élmények és események.

Saját élmény feldolgozása: Ajánlás: Ünnepek. Karácsonyi üdvözlőlapp tervezése vegyes technikával

A média kifejezőeszközei. Kép, hang, cselekmény.

Médiaélmények feldolgozása: Ajánlás: Könyvborító tervezése kedvenc történethez, szabadon választott technikával.

3. évfolyam második félév

Kifejezés, képzőművészet. Valós és képzelt látványok.

Természeti látványok hangulatának visszaadása. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése: Ajánlás: „Futóverseny a szabadban” címmel képalkotás A/4-es rajzlapra szabadon választott technikával.

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: A Tavasz. A tavaszt szimbolizáló koszorú, vagy emblematikus jel készítése szabadon választott formában és technikákkal ötvözve.

A média társadalmi szerepe, használata -Személyes élmény, médiaélmény

A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása: Ajánlás: Médiában és a saját környezetében látott

Természeti jelenség, a bimbózás megjelenítése közletről, A/4-es lapon grafittal és vízfestékekkel.

A média társadalmi szerepe, használata -Tájékozódás a virtuális terekben

A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése: Ajánlás: Internetes játék megvalósítása rajzlap segítségével síkban. Pl. Egyszerű társasjáték tervezése adott pályán grafittal és színessel, egyszerű szabályokkal és figurákkal.

Tárgy- és környezetkultúra -Környezetünk valós terei és mesés helyek

Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése: Ajánlás: Kitalált ház és ház belső tervezése A/3-as lap kettőbe hajtva, hogy látsszon a ház külső és belső terve is, vegyes technikával.

Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak

Forma és funkció, összefüggés, formaérzék fejlesztése: Ajánlás: Használati eszközök tervezése: edények. A/4-es lapra szabadon választott technikával.

4. évfolyam első félév

Vizuális kommunikáció - Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: Szabadon választott formában (de nem túl nagy méretben) BPG-s zászló vagy címer tervezése vegyes technikával.

Kifejezés, képzőművészet - Átélt élmények és események

Saját élmény feldolgozása: A/4-es rajzlapra színes ceruzával. Pl. Elképzelt utazás az űrben. A/4-es méretben, szabadon választott technikával. Természeti látványok hangulatának visszaadása: Ajánlás: „Kedvenc madaram” címmel képalkotás A/4-es méretben szabadon választott technikával.

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok

Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése: Ajánlás: Rövid, tanulságos (humoros) történet illusztrálása képregény formájában A/4-es lap(ok)on, grafitral és színes ceruzával vagy filctollal.

Vizuális kommunikáció -Vizuális jelek a környezetünkben

Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása: Ajánlás: emlékplakett, jelvény vagy érem tervezése. Szabadon választott technikával.

Kifejezés, képzőművészet -Átélt élmények és események

Saját élmény feldolgozása: Ajánlás: Ünnepi alkalmak. Családi fotó megjelenítése rajzzal, max.: A/4-es méretben, szabadon választott technikával.

4. évfolyam második félév

Kifejezés, képzőművészet -Valós és képzelt látványok

Természeti látványok hangulatának visszaadása. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése: Ajánlás: Tavasz ébredés. Tavasszal kapcsolatos festmény készítése A/4-es méretben.

A média kifejezőeszközei -Kép, hang, cselekmény

Médiaélmények feldolgozása: Ajánlás: Kedvenc bibliai hősöm, mesehősöm vagy sportolóm mozgás közben /egy mozgásfázist kiválasztva/. A/4-es lapra grafitral, színes ceruzával vagy filctollal.

A média társadalmi szerepe, használata- Személyes élmény, médiaélmény

A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása: Ajánlás: Reklám plakát tervezése bármilyen témában A/4-es méretben, szabadon választott technikával.

A média társadalmi szerepe, használata -Tájékozódás a virtuális terekben

A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése: Ajánlás: Közlekedéssel kapcsolatos társasjáték tervezése kiegészítővel. Vegyes technikával, nem túl nagy méretbe.

Tárgy- és környezetkultúra -Környezetünk valós terei és mesés helyek

Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése: Ajánlás: Kitalált bolygó, város stb. képi megjelenítése síkban. A/4-es méretben grafitral és színes ceruzával.

Tárgy- és környezetkultúra - Valós és kitalált tárgyak

Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése: Ajánlás: „Az én jövőbeli járművem”. Tervezés A/4-es rajzlapra grafitral és színes ceruzával, vagy filctollal.

ÉNEK-ZENE

A magyar ének-zene oktatás Kodály Zoltán zenepedagógiai és nemzetnevelési elveire épül. A köznevelésben részt vevő minden tanuló számára elérhető fejlesztő tevékenység elsősorban az énekhangra támaszkodik. Általa és a zeneoktatás fontos részeként szereplő, a relatív szolmizáció eszközeivel tanítandó zenei írás-olvasás elsajátításának célja, hogy kialakuljon az értékközpontú zenei anyanyelv értő szeretete. A tanulók zenei ismereteinek alapja kezdetben a népzene, a magyar népdalkincs közvetítése és megtanulása a fő cél.

Az alapszintű zenei írás-olvasás eszköz jellegű, az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül.

Ezek meglétét a következő feladatok megoldásával ellenőrizzük:

1. évfolyam első félév

A félévben tanult 5 népdalt és gyermekdalt elő tud adni emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Felismeri a tanult zenei elemeket (tá, ti, negyed szünet) és kottaképről, kézjelről a szó, mi, lá hangokat.

1. évfolyam második félév

A tanévben tanult dalokból 5 népdalt és gyermekdalt elő tud adni emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Felismeri a tanult zenei elemeket (tá, ti, negyed szünet) és kottaképről, kézjelről a szó, mi, lá hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekeli.

2. évfolyam első félév

A félévben tanult népi-, és gyermekdalokból 5-öt elő tud adni c’-d” hangterjedelemben. Zengő hangon jó hangmagasságban énekel. Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táá, tá, ti, negyed szünet, félértékű szünetjel) és kottaképről, kézjelről a lá, szó, mi, dó hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg.

2. évfolyam második félév

A tanévben tanult dalokból 5 népdalt és gyermekdalt elő tud adni emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táá, tá, ti, negyed szünet, félértékű szünetjel) és kottaképről, kézjelről a lá, szó, mi, ré, dó, alsó lá hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekeli.

3. évfolyam első félév

A félévben tanult népi-, és gyermekdalokból 10-et elő tud adni (c' – hangterjedelemben). Zengő hangon, jó hangmagasságban énekel. Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táá, tá, ti, negyed szünet, félértékű szünetjel) és kottaképről, kézjelről a lá, szó, mi, dó hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg.

3. évfolyam második félév

A tanévben tanult dalokból 10 népdalt és 2 műdalt elő tud adni emlékezetből (c–d ”hangterjedelemben). Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táááá, táá, tá, ti, negyed-, fél-, és egész értékű szünetjel, szinkópa) és kottaképről, kézjelről a lá, szó, mi, ré, dó, alsó lá, alsó szó és a felső dó hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekei. Meg tudja nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat (vonós, fúvós).

4. évfolyam első félév

A félévben tanult népi-, és gyermekdalokból 10-et elő tud adni (a–e” hangterjedelemben). Zengő hangon jó hangmagasságban énekel. Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táááá, táá, tá, ti, negyed-, fél-, és egész értékű szünetjel, szinkópa) és kottaképről, kézjelről a lá, szó, mi, ré, dó, alsó lá, alsó szó és a felső dó hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg.

4. évfolyam második félév

A tanévben tanult dalokból 10 népdalt és 2 műdalt elő tud adni emlékezetből (a–e” hangterjedelemben). Felismeri a tanult zenei elemeket (hangjegyek írása vonalrendszerbe, táááá, táá, tá, ti, negyed-, fél-, és egész értékű szünetjel, szinkópa, nyújtott-, éles ritmus) és kottaképről, kézjelről a felső dó, lá, szó, fá, mi, ré, dó, alsó ti, lá, és szó hangokat. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekei. Meg tudja nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat (vonós, fúvós, szimfonikus) és kórus fajtákat (gyermek-, női-, férfi - és vegyeskarok).

TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

A testnevelés és egészségfejlesztés célja, hogy megismerje a mozgáshoz kapcsolódó helyes attitűdöket, a fizikailag aktív életmód élethosszig tartó jótékony hatásait. A testmozgás, a testnevelés és a sport eszközeivel fejlessze önismeretét, érzelmi-akarati készségeit és képességeit, alakítson ki szabálykövető magatartásmintákat. Életkorának, testi adottságának megfelelően fejlessze motoros teljesítőképességét, váljon képessé saját motoros teljesítmény- és fittségi szintje tudatos befolyásolására, elfogulatlan értékelésére:

1. évfolyam első félév

-Motoros képességek felmérése • Hasizom gyakorlat (felülések) • Helyből távolugrás • Hason fekvésből törzsemelés tarkóra tett kézzel • 40 méter síkfutás

-Futó iskola gyakorlatai: lassú futás, futás magas térdemeléssel, futás saroklendítéssel, indián szökdelés, hátrafelé futás.

2-4 ütemű gimnasztikai gyakorlatok bemutatás után számolásra.

-Akadálypálya leküzdése: átugrás, átbújás, egyensúlyozás felfordított padon, csimpaszkodás és lengés a kötélen.

-Utánzó járások: nyusziugrás, pókjárás, rákjárás.

20m síkfutás.

Sorozat szökdelések

Labda gurítása kézzel és lábbal egyenes vonalon.

Fejfőle dobott labda elkapása két kézzel, 2m-ről falra dobott labda elkapása.

Torna

-Talajtorna: hajlékonyság vizsgálat, híd, tarkóállás.

-Szerugrás: ugrószekrényen: 2 részes szekrényen felguggolás; padon: egyensúlyi feladatok, járások./

1. évfolyam második félév

-Futó-szökdelő iskola legegyszerűbb gyakorlatai: lassú futás, futás magas térdemeléssel, futás saroklendítéssel, indián szökdelés, hátrafelé futás.

-4-8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok bemutatás után számolásra.

-Ugrálókötél hajtás páros lábon előre helyben.

-Gurulóátfordulás előre, tarkóállás, mérlegállás, híd. Felguggolás 1 részes szekrényre.

Atlétika

-Futások:/ 10x5 méteres ingafutás / Kitartó futás: 5 perc, 30m síkfutás,

-Dobások: Kislabda hajítás kidobó terpeszből.

Labdajáték

-Labdavezetés ügyesebb kézzel illetve ügyesebb lábbal előre egyenes vonalban és akadályok között szlalomban.

-Labda elkapások, eldobások különféle formákban. Labdaátadások egykezes felsővel, két kezes mellsővel, célba dobások, illetve kapura lövések állóhelyből.

-Falhoz passz 1 perc alatt/

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

2. évfolyam első félév

Motoros képességek felmérése • Hasizom gyakorlat (felülések) • Helyből távolugrás • Hason fekvésből törzsemelés tarkóra tett kézzel • 40 méter síkfutás • 400 méter síkfutás • Súlypont-emelkedés

-Futás feladatokkal előre és hátra.

-4-8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok bemutatás után számolásra. Ritmus gyakorlatok

-Egyensúly gyakorlatok felfordított padon. Koordinációs gyakorlatok létrán.

-Kötélen megkapaszkodás - hintázás – leugrás.

-Ugrálókötél hajtás helyben hátrafelé kötélhajtással, illetve előre haladással.

-Kúszások mászások szerek alatt és felett.

Torna

-Talajtorna: gurulóátfordulások előre különböző kiinduló helyzetekből, tarkóállás, mérlegállás, híd.

-Szekrényugás: dobantó használatával felguggolás 3 részes szekrényre, függőleges repülés.

Labdajátékok:

Labdavezetésből kapura lövés kézilabdával.

Labdavezetés és kapura lövés lábbal.

2. évfolyam második félév

-Futóiskola feladatai előre és hátra: lassú futás, futás magastérdemeléssel, futás saroklendítéssel, indián szökdelés

-4-8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok utasítás után számolásra.

-Utánzó járások: sánta róka, békaugrás, fókamászás.

Atlétika

Futások: /10x5 méteres ingafutás/ Kitartó futás 6 perc, állórajtból 40m síkfutás.

Dobások: Kislabda hajítás 3 lépésből Ugrások: Távolugrás rövid nekifutásból

Labdajáték

-Labdavezetés előre és hátra egyenes vonalban jobb és balkézrel, illetve szlalomban előre kéz-váltással. Labda átadások kétkezes mellsővel illetve egykezes felső átadással futás közben, ugyan ez pattintott átadással.

-Célba dobás, kapura lövés kapott labdával földről három lépés után.

-Labda átadások átvételek lábbal, belső csüddel álló helyben.

-Falhoz passz 1 perc alatt/

3. évfolyam első félév

-Futóiskola feladatai: lassú futás, futás magas térdemeléssel, futás saroklendítéssel, háttal futás, oldalazó futás, keresztlépéses futás, indián szökdelés, szökdelés jobb illetve bal lábon.

-4-8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok utasításra.

-Egyensúly gyakorlatok felfordított padon

Motoros képességek felmérése

• Hasizom gyakorlat (felülések) • Helyből távolugrás • Törzsemelés hason fekvésből / 400 méter síkfutás • Súlypontemelkedés / • Ugrókötelhajtás 30 másodperc alatt • Fekvőtámasz

Torna

-Talajtorna: /repülő gurulóátfordulás,/ zsurgofejenállás segítséggel. Három elemből összeállított talajgyakorlat – gurulóátfordulás előre, tarkóállás, gurulóátfordulás hátra.

-Szekrényugrás 3 részes szekrényen: felguggolás, függőleges repülés, illetve zsurgorkanyarlati átugrás.

-Labdás ügyességi gyakorlatok kézzel és lábbal is helyben.

3. évfolyam második félév

-Padgyakorlatok utasításra, bordásfalon vándormászás

-Kötélen mászó kulcsolással kapaszkodás – lengés - leugrás.

Atlétika

-Futások: állórajtból 40 méteres síkfutás, 1200 méteres síkfutás

-Dobások: kislabda hajítás beszőkkenésből, /medicin lökés melltől/

-Ugrások: helyből távolugrás, távolugrás nekifutásból.

Labdajáték

-Labda átadások, átvételek párban, mozgás közben.

-Labdavezetés 2 méterre letett bóják között szlalomban kéz váltással. Labdavezetés ritmusváltással.

-Kapura lövés felugrással, kapura lövéscselezés után.

-Labdaátadások lábbal mozgás közben. Kapura lövés guruló labdával.

4. évfolyam első félév

-Futóiskola gyakorlatai karmunkával összekötve előre és hátra.

-Önálló bemelegítés gimnasztikai gyakorlatokkal.

Motoros képességek felmérése: Kitartó futás 2000m • Hasizom gyakorlat (felülések) • Helyből távolugrás • Hason fekvésből törzsemelés tarkóra tett kézzel • Ugrókötelhajtás 30 másodperc alatt, fekvőtámasz

Torna

Talajtorna: kézen átfordulás oldalt, lebegőállás, mérlegállás, fejállás, fellendülés kézállásba segítségével. Talajgyakorlat bemutatása 3-4 elemkapcsolatból.

Szekerényugrás: 3 részes szekrényen felguggolás, gurulóátfordulás előre.

Labdás ügyességi gyakorlatok mozgás közben kézzel és lábbal is.

4. évfolyam második félév

-Önálló 6-8 elemből álló gimnasztikai gyakorlat zenére. Kordinációs feladatok sportlétrán.

Kötelen mászó kulcsolással 1-2 fogás és visszaereszkedés.

Atlétika

-Futások: 60 méteres síkfutás,

-Dobások: kislabda hajítás nekifutásból

-Ugrások: helyből távolugrás, távolugrás nekifutásból

Labdajáték

-Kézilabda: kapura lövés felugrásból cselezés után, labdavezetés mozgás közben, labdavezetés 2 méterre letett bóják között szlalomban, átadások-átvételek mozgás közben.

-Labdarúgás: labdavezetés mozgás közben, labda megindítása- megállítása belső csüddel, labda átadások és átvételek mozgás közben, kapura lövések kapott labdával, büntető rúgás.

5.1.2 Felső tagozat

IRODALOM

5. évfolyam első félév

1. Népmesék: valósmese, állatmese, tréfás mese, csalimese, tündérmese
2. Írók, költők meséi: a műmese
3. Mozaikok Petőfi Sándor életéből (Ismerje és tudja vázlatosan elmondani Petőfi életét, tudja elhelyezni a korban.)
4. A János vitéz cselekménye
5. A János vitéz nyelvezete
6. Szóképek: hasonlat, metafora, megszemélyesítés (tudja felsorolni a szóképeket, ismert szövegben tanári segítséggel ismerje fel őket)

5. évfolyam második félév

7. A görög mítoszok (Daidalosz és Ikarosz)
8. Petőfi Sándor tájversei – Az alföld (a vers ismerete, értelmezése)
9. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
10. A regény szereplői és helyszínei
11. Arany János: Családi kör – az életkép (a vers megismerése, és az életkép fogalmának megismerése)
12. Kedvenc olvasmány ismertetése

6. évfolyam első félév

1. A rege és a monda fogalma - Arany J. :Rege a csodaszarvasról
- 2.A ballada fogalma- Arany J. : A walesi bárdok
- 3.Elbeszélő költemények: Vörösmarty: Szép Ilonka; Fazekas M.: Lúdas Matyi
- 4.Arany J. : Toldi

6. évfolyam második félév

- 5.Versek- Csokonai: A Reményhez; Csokonai: Zsugori uram
- 6.Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- 7.Novellák- a tankönyv szemelvényei

7. évfolyam első félév

1. Érzések, hangulatok, gondolatok – régen és ma

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete /memoriter/ – az epigramma fogalma

Balassi Bálint: Egy katonaének – Balassi-strófa

Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez /memoriter/ – az elégia fogalma

Csokonai Vitéz Mihály: Zsugori uram – a jellemkép fogalma

Balassi Bálint: Hogy Júliára találta, így köszöne neki – a szerelmi dal fogalma

Olvasási szinten a versekhez kapcsolódó 20. századi irodalmi alkotások.

2. A nemzeti irodalom kibontakozása a 19. század első felében

A romantika – korstílus, jellemzői; a romantikus irodalom jellemzői

Kölcsey Ferenc élete

Kölcsey: Huszt /memoriter/ - epigramma, időmértékes verselés

Kölcsey: Himnusz /memoriter/ – a himnusz műfaji meghatározása, a vers elemzése

Vörösmarty Mihály élete

Vörösmarty: Szózat /memoriter/ – az óda műfaji meghatározása, a vers elemzése

Vörösmarty: Ábránd – alakzatok: ismétlés, fokozás

3. Petőfi Sándor életútja

A IX. sz. költői /1. és 5. vsz. memoriter/ – az ars poetica fogalma

Petőfi: Szeptember végén /memoriter/ – a vers elemzése, az elégia fogalma

Petőfi: Reszket a bokor, mert... /memoriter/ a dal műfaja, a vers elemzése

Petőfi: Egy gondolat bánt engemet... /memoriter/ – a rapszódia fogalma, a vers elemzése

Petőfi: Nemzeti dal /memoriter/ – a vers elemzése

Petőfi: Föltámadott a tenger... /memoriter/ – az allegória, metafora fogalma

Vörösmarty: Szép Ilonka – a románc műfaji meghatározása

4. Arany János életútja

Arany: A fülemile – elbeszélő költemény, az ironia fogalma

Arany: Szondi két apródja – a ballada

Arany: Epilógus, Letésem a lantot

7. évfolyam második félév

5. Jókai Mór életútja

Jókai: A huszti beteglátogatás – novella

Jókai: A kőszívű ember fiai – a regény keletkezése, műfaja, cselekménye, szerkezet, a szereplők jellemzése

6. Mikszáth Kálmán életútja

A néhai bárány – a novella cselekményének elmondása, öt-tízsortnyi szabadon választott részlet memoriter

Mikszáth: A Balóthy-domínium – a karcolat fogalma

Mikszáth: Szent Péter esernyője

7. Kamaszokról kamaszoknak

Janikovszky Éva: A tükör előtt

Gyurkovics Tibor: Tükröm, tükröm, mondd meg nékem

Tasnádi István: A kőmajmok háza

Vámos Miklós: Pofon

Jules Verne: Kétévi vakáció

Lakatos Menyhért: Füstös képek,

Leiner Laura: A Szent Johanna gimi 5.

8. A dráma és színjáték

A dráma eredete, meghatározása, jellemzői, műfajai

A komédia meghatározása, a műfaj jellemzői

Moliére: A fősvény – cselekménye, szerkezete, szereplők

A ma színháza

8. évfolyam első félév

1. Új művészi törekvések: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió
2. A Nyugat első nemzedéke: Ady Endre ismert versei (2-3)
3. Juhász Gyula ismert versei (2-3)
4. Kosztolányi Dezső írásai
5. Babits Mihály versei
6. Kötelező olvasmány: Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig vagy Tamási Áron: Ábel a rengetegben – a regény cselekménye, helyszínei és szereplői

8. évfolyam második félév

7. József Attila ismert versei (2-3)
8. Radnóti Miklós ismert versei (2-3)
9. A dráma és a színház
10. Egy dráma elemzése: pl. Shakespeare: Rómeó és Júlia vagy Moliére: A fősvény
11. A filmek sokfélesége
12. Kedvenc regény ismertetése

MAGYAR NYELV

5. évfolyam első félév

1. Kommunikáció – alapvető gesztusok: kéz, szem, arc (tudja mit jelent a kommunikáció szó, mik a tényezői)
2. A beszédhangok csoportosítása – magánhangzók, mássalhangzók (ismerje a hangok felosztását)
3. Az ábécé és a betűrend (ismerje az abc-t, a betűrendbe sorolás szabályait, ezt a gyakorlatban is tudja alkalmazni)
4. Magánhangzótörvények: hangrend és illeszkedés (tudja mi a hangrend törvénye, és azt ismerje fel a szavakban, és maga is tudjon ilyeneket gyűjteni)
5. A szótagolás szerinti elválasztás
6. Mássalhangzótörvények: hasonulások és az összeolvadás

5. évfolyam második félév

7. A magyar helyesírás alapelvei: kiejtés elve és a szóelemzés elve (tudja felsorolni a helyesírási alapelveket)
8. A magyar helyesírás alapelvei: hagyomány elve és az egyszerűsítés elve
9. A hangutánzó, hangulatfestő, hasonló alakú és ellentétes jelentésű szavak (tudjon hangutánzó, hangulatfestő, hasonló alakú és ellentétes jelentésű szavakat gyűjteni)
10. Egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú és a rokon értelmű szavak (meg tudja különböztetni az egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú és a rokonértelmű szavakat egymástól)
11. A szavak szerkezete: egyszerű és összetett szavak
12. Az írás fejlődése

6. évfolyam első félév

Az ige és főnév felismerése, fajtáik, tulajdonságaik, helyesírásuk

6. évfolyam második félév

A melléknév, számnév, ige nevek, névmások felismerése, fajtáik, tulajdonságaik, helyesírásuk

7. évfolyam első félév

Mondattan

- Beszélő szándéka szerinti csoportosítás
- A mondatok logikai minősége
- A mondatok szerkezete

1. Az egyszerű mondat szerkezete

Mondatrészek, szószerkezetek

Az alárendelő szószerkezet

2. Fő mondatrészek

a.) Az állítmány

-igei állítmány, névszói állítmány, névszói-igei állítmány

b.) Az alany

-határozatlan alany, határozott alany, általános alany

c.) Az alany és az állítmány egyeztetése

3. A bővítmények fajtái

a.) A tárgy és a tárgyias szószerkezet

7. évfolyam második félév

b.) Határozók

c.) Jelzők

4. A mellérendelő szószerkezetek

8. évfolyam első félév

1. A tömegkommunikáció: a médiaműfajok
2. A közéleti kommunikáció: felszólalás és hozzászólás
3. Az összetett mondatok csoportosítása
4. A mellérendelő összetett mondat: kapcsolatos és ellentétes mondatok
5. A mellérendelő összetett mondat: következtető és magyarázó mondatok
6. A mellérendelő összetett mondat: választó mondatok és a többszörös összetételek

8. évfolyam második félév

7. Az alárendelő összetett mondat: állítmányi és alanyi mellékmondatok
8. Az alárendelő összetett mondat: tárgyi és határozói mellékmondatok
9. Az alárendelő összetett mondat: jelzői és a többszörös összetételek
10. Az összetett szavak csoportosítása: az alárendelő szóösszetételek és helyesírásuk
11. A mellérendelő szóösszetételek és helyesírásuk
12. Internetes közösségi oldalak – önéletrajz írása

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

6. évfolyam első félév

- A rögtönzés szabályainak ismerete, betartása.
- Egyszerű ritmusképletek visszaadása tapssal, dobogással.
- Saját történet feldolgozására való képesség.

6. évfolyam második félév

- Drámai konvenciók alkalmazása.
- Egy színházi előadás beszámolója és a tanultak szerinti feldolgozása.
- Egy műalkotás feldolgozására való képesség, előadásmód.

TÖRTÉNELEM

5. évfolyam első félév

1. Óskori elődeink
2. Ókori Hellász városai: Athén és Spárta
3. A görög-perzsa háborúk
4. Róma alapítása
5. A császárkori Róma
6. Pannónia emlékei

5. évfolyam második félév

7. Földesurak és jobbágyok a középkorban
8. A városok fejlődése Európában
9. A magyar nép vándorlása és a honfoglalás
10. Az Árpád-kor nagy királyai
11. A tatárjárás és az ország újjáépítése

12. Térképismeret

6. évfolyam első félév

1. Anjou királyok a középkori Magyarországon
2. A Hunyadi-család nagy alakjai
3. Felfedezők és hódítók
4. Felvilágosodás Franciaországban
5. Harc a törökkel
6. Az Erdélyi Fejedelemség

6. évfolyam második félév

7. A Rákóczi szabadságharc
8. A francia forradalom és Napóleon
9. Az ipari forradalom találmányai
10. Széchenyi és Kossuth politikai programja
11. Forradalom Pesten 1848. március 15-én
12. A magyar szabadságharc története
13. Térképismeret

7. évfolyam első félév

1. Nemzetállamok kora a 19. század végén
2. Az osztrák-magyar kiegyezés
3. A sokarcú város: Budapest a századfordulón
4. Az első világháború
5. A történelmi Magyarország felbomlása – a trianoni diktátum
6. A Szovjetunió és Németország az első világháború után

7. évfolyam második félév

7. A Horthy-korszak 1920-1944 között
8. Magyar feltalálók és tudósok
9. A magyar revíziós külpolitika eredményei
10. A második világháború eseményei
11. Magyar hadsereg a Don-kanyarban
12. Térképismeret

8. évfolyam első félév

1. A kétpólusú világ kialakulása a második világháború után
2. A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság
3. Törvénytelenések Magyarországon az ötvenes években
4. Az 1956-os forradalom
5. A rendszerváltó Kelet-Közép-Európa
6. A Kádár- korszak és a pártállam csődje Magyarországon

8. évfolyam második félév

7. A rendszerváltóztatás folyamata Magyarországon
8. A határon túli magyarság helyzete napjainkban

9. Társadalmi ismeretek: jogok és kötelességek
10. Társadalmi ismeretek: parlamentáris demokrácia
11. A pénz szerepe a gazdaságban
12. Térképismeret

HON-ÉS NÉPISMERET

Vizsga módja: szóbeli

5. évfolyam első félév

Rokonok, rokonsági fokok és viszonyok ismerete
Őseink élete a 19. és a 20. század fordulóján
Zákányszék nevezetességeinek ismerete
A ház, mint, otthon, parasztházak a magyar falvakban
Falusi nők, gyermekek és férfiak élete és szerepe régen
A gazdálkodó ember, régen és ma
Parasztok és iparosok hétköznapijai
Hagyományos és ünnepi öltözetek
Paraszti étkezési szokások
Advent és betlehemezés ismerete

5. évfolyam második félév

Regölés, farsangi szokások ismerete
Nagyböjti szokások, húsvét
Pünkösdi szokások
Nyári ünnepek, társas munkák
Dunántúl nagy tájegységei
Alföld néprajzi emlékei
Magyarország nemzeti értékei
Határon túl élő magyarok
Magyar nép szellemi kultúrája
Magyarországon élő kisebbségek
Zákányszék népi kultúrája

MATEMATIKA

5-8.évfolyam

Az új kerettanterv alapján

Továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végére

A tanuló a témakörök tanulása eredményeként az alábbiakat végzi:

- Konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.
- Állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
- Ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
- Gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
- Ismeri az egész számokat.
- Ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
- Megfelelteti egymásnak a racionális számok közöséges tört és tizedes tört alakját.
- Gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Megoldását ellenőrzi.
- Tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat;
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.
- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

Továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végére

A tanuló a témakörök tanulása eredményeként az alábbiakat végzi:

- Konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.
- Állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
- Ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
- Ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;
- A természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.
- Gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;

- Ismeri az egész számokat.
- Ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
- Megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.
- Meghatározza konkrét számok reciprokát.
- Gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Megoldását ellenőrzi.
- Tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat;
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.
- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
- Csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- Tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
- A szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
- Ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

Továbbhaladás feltételei az 7. évfolyam végére

A tanuló a témakörök tanulása eredményeként az alábbiakat végzi:

- Elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.
- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
- Konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.
- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
- Meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
- Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
- Ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- Idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és őrület mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

- Egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
- Egy- vagy kétagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold.
- Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.
- Konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- Értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja;
- Egyszerű grafikonokat jellemez.
- Ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- Ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- Ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
- Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.
- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét;
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
- A kocka, a téglatest, a hasáb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- Adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- Különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;

Továbbhaladás feltételei az 8. évfolyam végére

A tanuló a témakörök tanulása eredményeként az alábbiakat végzi:

- Elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
- Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- Tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
- Konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.
- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
- Meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
- Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
- Négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.
- Ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- Idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és őr tartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.
- Egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
- Egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.
- Matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- Gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.
- Konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- Értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja;
- Egyszerű grafikonokat jellemez.
- Ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- Ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- Ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
- Ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;

- Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.
- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét;
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- Felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
- A kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
- Ismeri a gömb tulajdonságait;
- A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- Adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- Különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
- Megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- Konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

5. évfolyam első félév

I. Az anyag és néhány tulajdonsága

1. Az anyag

a) élő és élettelen

b) az anyag tulajdonságai és azok csoportosítása (halmazállapotok és jellemzőik)

c) mágnesesség, elektromos állapot (mágneses pólusok, pozitív és negatív töltés)

2. A víz

a) A víz tulajdonságai – halmazállapotok, halmazállapot-változások

b) A víz előfordulása, szerepe, felhasználása

c) A vizek védelme

d) Az oldatok, keverékek

3. A levegő, a légkör

- a) összetétele
 - b) szerepe
4. A talaj
- a) képződése
 - b) tulajdonságai
 - c) pusztulása, védelme
- II. Élet a kertben – az őszi kert
- 1.Életfeltételek
2. A virágos növények részei, azok feladata
3. A termesztett növények jellemzése (igényei, mérete, főbb részei, szára/törzse, kérge/, levele, virága, megporzása, termése, magja, felhasználása, rokonai, érdekességek)
- a) az almafa
 - b) a szilvafa
 - c) a szőlő
 - d) a paprika és a paradicsom
 - e) a sárgarépa és rokonai
 - f) a fejes káposzta
 - g) a vöröshagyma
 - h) a burgonya
- Állatok: burgonyabogár, májusi cserebogár, földigiliszta, éti csiga
- II. Állatok a házban és a ház körül
1. Az állatok jellemzői, jellemzése (méret, testfelépítés, kültakaró, mozgás, táplálkozás, szerep, felhasználás, ős, rokon állatok, érdekességek)
2. A kutya és a macska
3. A házisertés
4. A szarvasmarha
5. A háziló
5. A házityúk
6. A házi veréb és a füstifecske (+madárvédelem)
7. A házi légy
8. Betegségterjesztő állatok a lakóhelyen
9. Az állattartás szabályai
- III. Tájékozódás a valóságban és a térképen
1. Fő – és mellékvilágtájak és meghatározásuk nappal és éjszaka
2. A térkép
- a) fogalma
 - b) fajtái
 - c) jelölése és azok használata (domborzati, turista- és közigazgatási térképek jelei)
 - d) mértékszám és vonalas mérték használata
 - e) tájolása
5. évfolyam második félév
- I. A Föld és a Világegyetem

1. A Föld helye a Világegyetemben
2. A Föld felépítése és mozgásai
3. A Hold
- II. Az időjárás
 - a) az időjárás fogalma
 - b) az időjárás elemei és azok kialakulása és jellemzése
 - c) Éghajlati diagram elemzése és készítése
5. Az éghajlat
 - a) az éghajlat fogalma
 - b) az éghajlat elemei
 - b) az éghajlatmódosító tényezők
- III. Felszíni és felszín alatti vizek
 1. Felszín alatti vizek
 2. A felszíni vizek csoportosítása
 3. A tavak keletkezése és pusztulása
 4. Főbb folyóink és tavaink

TERMÉSZETISMERET

6. évfolyam első félév

I. A Világegyetem és a Föld

A Föld helye a Világegyetemben

A Föld felépítése és mozgásai

A Hold

1. A hegységképződés
2. A földfelszín változásai
3. Kontinensek, óceánok
4. A földrajzi fókuszok

II. Az időjárás és az éghajlat

1. Az időjárás és az éghajlat
2. Az éghajlati övezetesség
3. Hazánk éghajlata
4. Éghajlati diagramok készítése és elemzése

III. Az energiahordozók

1. Megújuló és nem megújuló energiaforrások és környezeti hatásaik

IV. Hazai erdők

1. Ökológiai alapismeretek
2. Élettelen környezeti tényezők az erdőben
3. A hazai erdők növényei
4. A hazai erdők állatvilága
5. Az erdő, mint életközösség

6. évfolyam második félév

I. Rétek, mezők szántóföldek

1. A rétek - élettelen környezeti tényezők
2. A rétek növényei
3. A rétek állatvilága
4. A rét, mint életközösség (természetvédelem)

II. Vizek, vízpartok

1. A vizek és vízpartok - élettelen környezeti tényezők
2. A vizek és vízpartok növényvilága
3. A vizek és vízpartok állatvilága
4. Természetes vizeink védelme

III. Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség

1. Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése
2. Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői
3. A kamaszkori érés, testi és lelki változások
4. Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról
5. A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései
6. Táplálékpiramis
7. Elhízás és kóros soványság
8. Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök
9. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat

FÖLDRAJZ

7. évfolyam első félév

1. Földünk története (kőzetlemez mozgások, külső és belső erők, talaj, földtörténeti idők)
2. Éghajlati övezetek, övek, területek
3. Gazdasági alapismeretek (az országok fejlettségét meghatározó tényezők, piacgazdaság)
4. Afrika természet és társadalom földrajza (kiemelten környezeti problémák)
5. Ausztrália és Óceánia természet és társadalom földrajza (kiemelten környezeti problémák)
6. Sarkvidékek összehasonlító elemzése – környezeti problémák

7. évfolyam második félév

1. Amerika természet és társadalom földrajza
2. Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági élete
3. Dél-Amerikai országok természet és társadalom földrajza
4. Ázsia természet földrajza
5. Kína és a „kis tigrisek” természet és társadalom földrajza

6. Japán és India természet és társadalom földrajza

8. évfolyam első félév

1. Európa természet földrajza
2. Kárpát-medence természet földrajza
3. Magyarország természet földrajza (Nemzeti Parkok és Világörökség helyszínek is)
4. Magyarország gazdasági élete (környezeti problémák is)
5. Szomszédjaink: Ausztria, Szlovénia, Horvátország és Szerbia természet és társadalom földrajza
6. Románia – Ukrajna – Szlovákia természet és társadalom földrajza

8. évfolyam második félév

1. Csehország és Lengyelország természet és társadalom földrajza
2. Németország természet és társadalom földrajza
3. Észak-Európa természet és társadalom földrajza
4. Dél-Európa természet és társadalom földrajza
5. Nyugat Európa természet és társadalom földrajza
6. Kelet-Európa természet és társadalom földrajza

BIOLÓGIA

7. évfolyam első félév

- I. Ökológiai alapismeretek, egyed feletti szerveződési szintek
- II.A forró éghajlati övezet élővilága (trópusi esőerdő, szavanna, trópusi sivatag)
- II. A mérsékelt övezet és a magashegységek élővilága (meleg mérsékelt ö., valódi mérsékelt ö., hideg mérsékelt ö.)
- II. A hideg övezet élővilága (tundra, sarkvidék)

7.évfolyam második félév

- I.A tengerek élővilága
- II. Környezetvédelem (levegő- , víz- és talajszennyezés, globális problémák)
- III. Az élővilág rendszerezése
 1. A rendszerezés alapjai, alapfogalmak, a rendszerezés története
 2. A vírusok
 3. Az élővilág országai: Sejtmagnélküli egysejtűek országa
 - a. Baktériumok
 - b. Kékmoszatok törzse
 4. Az élővilág országai: Sejtmagvas egysejtűek országa
 - a. Egyfélelemagvúak törzse
 - b. Kétfélelemagvúak törzse
 - c. Ostorosmoszatok törzse
 - d. A mikroszkóp működése

8.évfolyam első félév

- I. Az élővilág országai: Gombák országa és a Zuzmók törzse

- II. Az élővilág országai: Növények országa
 - a. Vörösmoszatok t.
 - b. Barnamoszatok t.
 - c. Zöldmoszatok t.
 - d. Mohák t.
 - e. Harasztok t.
 - f. Nyitvatermők t.
 - g. Zárvatermők t.

- III. Az élővilág országai: Állatok országa
 - a. Szivacsok törzse
 - b. Csalánozók törzse
 - c. Gyűrűsférges törzse
 - d. Puhatestűek törzse (Csigák o., Kagylók o., Lábasfejűek o.)
 - e. Ízeltlábúak törzse (Rovarok o., Rákok o., Pókszabásúak o.)
 - f. Gerincesek törzse (Halak, Kétéltűek, Hüllők, Madarak, Emlősök)

- IV. Emberi szövetek (egyed alatti szerveződési szintek, szövetek csoportosítása, főbb jellemzői)

- V. Kültakaró és mozgás
 - a) A bőr
 - b) A csontváz
 - c) Az izomzat

- VI. Anyag és energia
 - a) Tápanyagaink, egészséges táplálkozás
 - b) Az ember tápcsatornája
 - c) Az ember légzése
 - d) Az ember anyagszállítása (a vér, vércsoportok, az érrendszer, a szív)
 - e) A szervrendszerek védelme, betegségei

8.évfolyam második félév

- f) Az immunrendszer
- g) Az ember kiválasztó-szervrendszere
- h) A szervrendszerek védelme, betegségei

IV. Az életműködések szabályozása

- a) Az idegrendszer (felépítés, működés)
- b) Az érzékszervek felépítése és működése
 - a. A látás
 - b. A hallás
 - c. A szaglás és ízérezékelés
 - d. A tapintás
 - e. A hormonális szabályozás

V. Szaporodás

KÉMIA

7. évfolyam első félév

I. Kémiai alapismeretek

1. A kísérletezés szabályai
2. A kémia főbb korszakai
3. Az anyagok tulajdonságai (fizikai, kémiai)
4. Az anyag változásai (az anyag minősége szerint, energiaváltozás szerint, a kölcsönhatásba lépő anyagok száma szerint)

II. A levegő

1. A levegő tulajdonságai, összetétele
2. A nitrogén, az oxigén, a szén-dioxid, a nemesgázok
3. A levegőszennyezés
4. Az égés (feltételei, fajtái - gyors égés, lassú égés -, tűzoltás)

III. A víz

- a) A víz tulajdonságai
- b) A víz előfordulása, szerepe, felhasználása
- c) A vizek védelme
- d) Az oldatok
- e) Az oldatok töménysége (tömegszázalék-számítások)
- f) A víz alkotórészei (vízbontás; hidrogén, oxigén és a durranógáz tulajdonságai)

IV. Atomok és elemek

1. Kémiatörténet (Berzelius, Müller Ferenc, Hevesy György, Madame és Pierre Curie)
2. Elem – atom – vegyjel
3. Az anyagmennyiség (Avogadro-állandó, mol, moláris tömeg)
4. Az atom felépítése
 1. az atom fő részei
 2. elemi részecskék
 3. rendszám
 4. tömegszám
 5. atomtömeg, moláris tömeg
 6. elektronszerkezet

7. vegyértékelektronok és jelölésük
5. A periódusos rendszer
 - a. Mengyelejev
 - b. főcsoportszám és jelentése
 - c. periódusszám és jelentése

7.évfolyam második félév

I. Elemek és vegyületek

1. Elem fogalma
2. Elemek csoportosítása, fémek és nemfémek jellemzése
3. Molekulák képződése
 - a. Elemmolekulák (hidrogén-, klór-, oxigén- és nitrogén-molekula)
 - b. Vegyületmolekulák (hidrogén-klorid m., vízmolekula, szén-dioxid m., ammónia molekula, metán molekula)
 - c. Kovalens kötés fogalma, fajtái
 - d. Szerkezeti képlet, összegképlet
4. Ionok képződése
 - a. pozitív ionok (kationok) képződése
 - b. negatív ionok (anionok) képződése
 - c. ionképlet
 - d. ionkötés fogalma

II. Kémiai reakciók

1. Kémiai változások (fogalma, csoportosítása)
2. Kémiai egyenlet
3. Kémiai számítások
4. Redoxireakciók (redukció, oxidáció)
5. Savak és bázisok
6. Kémhatás
7. Közömbösítés

8.évfolyam első félév

I. Kémiai alapismeretek

1. Az anyagok csoportosítása összetétel alapján (egyszerű és összetett anyagok, elemek, vegyületek, keverékek, oldatok, kémiaiilag tiszta anyagok)
2. Részecskék
 1. Elemi részecskék és jellemzők
 2. Kémiai részecskék és jellemzőik
 - a. Atomok
 - b. Molekulák
 - c. Ionok

3. Kémiai reakciók

- a. A kémiai reakciók csoportosítása
- b. A kémiai egyenlet
- c. Kémiai számítások

II. Kémia a természetben

1. A hidrogén és a levegő

- a. A hidrogén
- b. A levegő tulajdonságai, összetétele
- c. Az oxigén

2. A víz

- a. A víz tulajdonságai, előfordulása, szerepe, felhasználása
- b. A vizek védelme

3. Ásványok és kőzetek

- a. A kőzetek csoportosítása
- b. Ásványok és kőzetek Magyarországon

8. évfolyam második félév

I. A szén és főbb vegyületei

1. A szén

- a. A szenek csoportosítása (előfordulás és összetétel alapján)
- b. Ásványi szenek (keletkezés, fajták, előfordulás Magyarországon, felhasználás)
- c. Elemi szenek (grafit, gyémánt, fullerének)
- d. A szén (szénatom; a szén, mint elem; jellemző reakciói)

2. A szén-dioxid

- a. Tulajdonságai, előfordulása, jelentősége (fotoszintézis, üvegházhatás)
- b. Halmazalkotói, azok jelölése, képződése

3. A szénsav

II. Kémia az iparban

1. A fémek általános jellemzése

2. A vas és az alumínium

3. A vas- és acélgyártás

4. Az alumínium gyártásának főbb lépései

5. A kalcium főbb vegyületei – mészkő, égetett mész, oltott mész

6. A mészégetés és a mészoltás

7. A gipsz és a cement

8. A porcelán, a finomkerámia és az üveg

9. A papír

10. A műanyagok

III. Szerves vegyületek

1. A szerves és a szervetlen kémia (vis vitalis elmélet, Wöhler kísérlete)

2. Egy különleges elem, a szén (biogén elemek)

3. Alkohokok és szerves savak
4. Szénhidrátok
5. Fehérjék
6. Zsírok, olajok
7. Egészséges táplálkozás
8. Szenvedélybetegségek

FIZIKA

7. évfolyam első félév

1. A sebesség fogalma és kiszámítása
2. Mozgásállapot-változás.
Egyenes vonalú egyenletes- és változó mozgás.
3. A tömeg.
4. A sűrűség fogalma és kiszámítása.
5. Az erő fogalma, fajtái, jele, mértékegysége.
6. A súly.
7. Az egy testre ható erők.

Az egy kölcsönhatásban fellépő erők.

8. A lendület.
9. A munka fogalma, kiszámítása, jele, mértékegysége.
10. A forgatónyomaték.

7. évfolyam második félév

1. Szilárd testek nyomása. A nyomás fogalma, kiszámítása, jele, mértékegysége.
2. A légnyomás.
3. Archimédész törvénye.
4. Az energia fogalma és fajtái.
Az energia megmaradásának törvénye.
5. Halmazállapot-változások, jellemzésük energiaváltozás szempontjából.
6. A fajhő fogalma, kiszámítása, jele, mértékegysége.

8. évfolyam első félév

1. Az elektromos áram. Az áramerősség fogalma, mértékegysége, kiszámítása, mérése.
2. A feszültség fogalma, mértékegysége, kiszámítása, mérése.
3. Soros és párhuzamos kapcsolás.
4. Ohm törvénye.
5. Az elektromágneses indukció.
A transzformátor.

8. évfolyam második félév

1. A fény és jellemzése.
2. Tükrök csoportosítása és képalkotásuk.
3. Lencsék csoportosítása és képalkotásuk.
4. Optikai eszközök.

A szem képalkotása.

5. A teljes színekép, a szivárvány.
6. A Naprendszer szerkezete.

ANGOL NYELV

5. évfolyam

<p>1. félév</p> <p><u>Grammar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -be, can, have got questions, negative -Present Simple (affirmative, negative, questions, short answers) -adverbs of frequency - ordinal numbers - object pronouns <p>Past Simple (regular and irregular)</p> <p><u>Vocabulary</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Greetings -Rooms and possessions -Months of the year -Dates -Housework - Animals - Holiday (transport, problems) 	<p>2. félév</p> <p><u>Grammar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ,Present Continuous(affirmative, negative, questions, short answers) -adverbs of frequency -Countable and uncountable nouns -some/any -How much/How many - Comparative and superlative adjectives -„Going to” (jövő idő) <p><u>Vocabulary</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Food
---	--

6. évfolyam

<p>1. félév</p> <p><u>Grammar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Present Simple, Present Continuous - Past Continuous (affirmative, negative, questions, short answers) -Past Continuous and Past Simple) 	<p>2. félév</p> <p><u>Grammar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Countable and uncountable nouns -some/any -How much/How many - Comparative and superlative adjectives -Somebody, anybody everybody
---	---

<p><u>Vocabulary</u> -Life stages -Families -Invitations, introducing people -Likes and dislikes</p>	<p>-Will for the future and decisions -Past Simple regular and irregular</p> <p><u>Vocabulary</u> -Geographical names -The weather -Types of TV programmes and films</p> <p>-Places in a city</p>
---	--

7. évfolyam

<p>1. félév <u>Grammar</u> -Present Tenses (Stative verbs) -Future Tenses (will, going to) -Past Simple and Past Continuous -used to - too/enough - Present Perfect (experiences and recent events) -Present Perfect and Past Simple -for/since</p> <p><u>Vocabulary</u> -Phonetic alphabet -Materials -Compound nouns -Describing clothes -Past modals -Responding to news - - -Parts of the body</p>	<p>2. félév <u>Grammar</u> - Articles (the, a, an) -Present Perfect -Ever, never - Should, shouldn't -Must, mustn't, don't have to - Question tags -Subject and object relative clauses -should/might</p> <p><u>Vocabulary</u> --Ordering a meal -Asking people to do things - Expressing worries</p>
---	--

8. évfolyam

<p>1. félév <u>Grammar</u> -Present Simple and Present Continuous -The past (Present Perfect, Past Simple and Past Continuous) -Articles - The future (will, going to)</p>	<p>2. félév <u>Grammar</u> -Question forms -Gerunds -Phrasal verbs - The passive Modal verbs into the passive -Reported speech</p>
---	--

<p>-Past Continuous for future arrangements -First conditional -so...that -reflexive pronouns</p> <p><u>Vocabulary</u> -Sport (places and equipment) -Likes and dislikes -Describing people(appearance and character) -Verbs+prepositions -Agreeing and disagreeing</p>	<p><u>Vocabulary</u> -The media -Jobs -Money -A formal letter -Buying a ticket</p>
--	--

ÉNEK-ZENE

5. évfolyam első félév

-Az első félévben tanult dalok közül a tanuló 5 dalt/zenei szemelvényt énekeljen el emlékezetből, kottából tudja szolmizálni azokat.

- A tanult dalokban ismerje fel a tanult tiszta hangközöket (prím, oktáv, kvart, kvint), ritmusértékeket (negyed, nyolcad, tizenhatod).

-Tudja a régi és új stílusú magyar népdalok fő jellemzőit.

-Hallás után ismerje fel a népzenei részletekben a tanult népi hangszereket: cimbalom, citera, tekerőlant, duda.

-Himnusz, Szózat éneklése.

5. évfolyam második félév

-A második félévben tanult dalok közül a tanuló 5 dalt/zenei szemelvényt énekeljen el emlékezetből, kottából tudja szolmizálni azokat.

- Ismerje a zenei abc-t, a dúr és moll hangsort.

-A tanult dalokban ismerje fel a tanult tiszta hangközöket (prím, oktáv, kvart, kvint), ritmusértékeket (negyed, nyolcad, tizenhatod) és ritmusképleteket (nyújtott és éles).

-Ismerje a tanult zenetörténeti korok legfontosabb jellegzetességeit, és azok híres zeneszerzőit (ókor, középkor, reneszánsz: Palestrina, Lassus; barokk: Vivaldi, Bach, Händel).

-Legyen képes egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).

- A többször meghallgatott zeneművek közül 5-öt ismerjen fel hallás után a tanult zenetörténeti korokon belül (középkor, reneszánsz, barokk).

6. évfolyam első félév

-Az első félévben tanult dalok közül a tanuló 5 dalt énekeljen el emlékezetből, kottából tudja szolmizálni azokat.

- A tanult dalokban ismerje fel az új hangközöket (kis és nagy szekund, kis és nagy terc), ritmust (triola) és a tanult előadásmódokat.

-Himnusz, Szózat éneklése.

6. évfolyam második félév

-A második félévben tanult dalok közül a tanuló 5 dalt énekeljen el kottából.

- A tanult dalokban ismerje fel a 6/8-os metrumot, adott zenei szemelvényben a különböző zenei formákat (visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondóforma).

- Legyen tájékozott a bécsi klasszika korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával kapcsolatban.

-Legyen képes egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).

-A többször meghallgatott zeneművek közül 5-öt ismerjen fel hallás után a tanult zenetörténeti koron belül (bécsi klasszicizmus).

7. évfolyam első félév

-Az első félévben tanult dalok közül a tanuló 3 dalt énekeljen el emlékezetből, kottából tudja szolmizálni azokat.

- A tanult dalokban ismerje fel az új hangközöket (kis és nagy szext, kis és nagy szeptim), gyakorló feladatokban az új hangsorokat (D-dúr, B-dúr) és a váltakozó ütemmutatót.

7. évfolyam második félév

-A második félévben tanult dalok közül a tanuló 4 dalt énekeljen el kottából.

-Legyen tisztában a tanult zenetörténeti korszak (romantika) stílusjegyeivel, műfajaival, táncival.

-Alapvető ismeretekkel rendelkezzen a zeneszerzők életéről, tanult műveik keletkezésének körülményeiről, a művek műfajáról és formájáról.

-A zenehallgatásra ajánlott zeneműveket (10 alkotás) jellemző részleteik alapján ismerje fel.

8. évfolyam első félév

-Az első félévben tanult magyar és más népek dalai közül 3 dalt kifejezően énekeljen kottából.

- A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről.

- Zeneelméleti ismeretek alkalmazása

(hangközök, alap hármashangzatok megismerés szintjén).

8. évfolyam második félév

-A második félévben tanult énekes anyagból 4 dalt kifejezően énekeljen kottából.

- A népdalfeldolgozás módjait ismerje Bartók és Kodály művészetében.
- Műzenét és népzeneét tudja megkülönböztetni a hangszerek megfigyelésével.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezzen a 20. század zenéjéről, stílusairól, a tanult zeneszerzők életéről, tanult műveik keletkezésének körülményeiről, a művek műfajáról és formájáról.
- A zenehallgatásra ajánlott, korábban tanult stílusokból, zenei korszakokból kiválasztott zeneműveket (10 alkotás) ismerje fel a jellemző részleteik alapján.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

5. osztály első félév

- A környezet jelentőségének felismerése
- A környezet tudatos átalakításának elvei és szükségessége
- Egyszerű, mindennapos technikai rendszerek azonosítása
- A kommunikáció alapfogalmainak alkalmazása
- A tömegkommunikációs eszközök kezelése
- Egyszerű tervek és vázlatrajzok készítése
- Becslés, mérés milliméter pontossággal
- Egyszerű műszaki rajzok olvasása és készítése
- A gyalogos, a kerékpáros és a tömegközlekedés szabályainak és helyes magatartásformáinak alkalmazása

5. osztály második félév

- Az egészséges életmód fontosságának tudata
- A következetes és rendszeres tisztálkodás ismerete
- Önkiszolgáló tevékenységben való részvétel
- Az egészséges táplálkozás jelentőségének felismerése
- Családi munkamegosztás ismerete, a házi és ház körüli munkák gyakorlása
- A szükséges eszközök és szerszámok szakszerű és balesetmentes használata
- Az öltözködés meghatározói és gondozásuk
- Környezetkímélő magatartás és takarékoság fontosságának felismerése
- A tudatos fogyasztói ismeret

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

6. osztály első félév

- A természet törvényeinek ismerete
- Gazdálkodás a természeti erőforrásokkal
- Az információtárolás és továbbítás eszközeinek használata
- A munkavégzéshez szükséges anyagok, az átalakításhoz szükséges szerszámok és gépek kiválasztása, balesetmentes és szakszerű használata
- Mérés milliméter pontossággal
- Egyszerű műszaki rajz készítése
- Tárgyak felismerése vetületek alapján
- Makett és a modell szerepe

6. osztály második félév

- A biztonságos közlekedés alkalmazása
- A kerékpáros közlekedés szabályai
- Az egészséges életmód ismerete
- Az emberi szervezetet károsító anyagok ismerete és elkerülési módja
- Az egyszerű háztartási munkák gyakorlati végzése
- A családi gazdálkodás összefüggései
- A takarékoskodás lehetőségei, tudatos fogyasztás

7. osztály első félév

- A technika társadalomra és természetre gyakorolt hatásainak vizsgálata
- Véleményalkotás a fenntartható fejlődésről
- A lehetséges környezetkímélő nyersanyagok és energiaforrások bemutatása és elemzése a felhasználhatóság szempontjából
- Információs rendszerek és csatornák, információ átadás továbbítás, tárolás
- A számítógép szerkezete, működése
- Egy konkrét egyszerű gyártási folyamat bemutatása
- Erőműtípusok egyszerű összehasonlítása
- Alternatív energiaforrások és a környezetkímélő technológiák áttekintése

7. osztály második félév

- A gépek működésének bemutatása
- A gépek általános jellemzőinek ismerete
- Az erőgépek működése

- A jelentős magyar és külföldi találmányok és feltalálók azonosítása
- A közúti, légi, vízi és vasúti közlekedés rendszereinek elemzése
- A kulturált közlekedési magatartása alkalmazása
- A korszerű táplálkozás módszereinek használata
- A korszerű ételsor önálló összeállítása
- Az egyszerű háztartási gépek használata
- Az infrastruktúra elemeinek ismerete
- A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeinek felismerése
- A takarékoság alkalmazása
- A piaci kínálat megítélése és minősítése
- A növények gondozása, ápolása.
- A pályaválasztási alapfogalmak ismerete

DIGITÁLIS KULTÚRA

5. osztály első félév

Algoritmizálás, blokkprogramozás

- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;

Online kommunikáció

- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat;

Robotika

- A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével;
- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

Szövegszerkesztés

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);

5. osztály második félév

Bemutatókészítés:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

Multimédiás elemek készítése

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Az információs társadalom e-világ

- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;

A digitális eszközök használata

- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat

INFORMATIKA

6. osztály első félév

Algoritmizálás, blokkprogramozás

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;

Online kommunikáció

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

Robotika

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

Szövegszerkesztés

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);

6. osztály második félév

Bemutatókészítés:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

Multimédiás elemek készítése

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre;

Az információs társadalom e-világ

- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér;

A digitális eszközök használata

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

7. osztály első félév

Algoritmizálás, blokkprogramozás

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;

Online kommunikáció

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat;

Robotika

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

Szövegszerkesztés

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a

szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

7. osztály második félév

Bemutatókészítés:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;

Multimédiás elemek készítése

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre;

Táblázatkezelés:

- matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
- az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;

Az információs társadalom e-világ

- online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
- ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;

A digitális eszközök használata

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

8. osztály első félév

Algoritmizálás, blokkprogramozás

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;

- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;

Online kommunikáció

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

Robotika

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

Szövegszerkesztés

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

8. osztály második félév

Bemutatókészítés:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;

Multimédiás elemek készítése

- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre;

Táblázatkezelés:

- az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;
- matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
- az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;

Az információs társadalom e-világ

- online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
- ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;

A digitális eszközök használata

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

VIZUÁLIS KULTÚRA

5. évfolyam első félév

Művészettörténet (őskor, Mezopotámia, Egyiptom)

Barlangrajz készítése

Egyiptomi szarkofág rajza

Forgástestek szerkezeti ábrázolása, árnyékolása; csendélet

5. évfolyam második félév

Művészettörténet (ókori görögök, az ókori Róma)

Szintani alapismeretek

Faktúraképzés

Illusztrációkészítés

6. évfolyam első félév

Művészettörténet (ókeresztény és bizánci művészet, a népvándorlás kora, a román és gótikus stílus)

Mozaik készítése

Tarsolylemez tervezése

Gótikus üvegablak tervezése

6. évfolyam második félév

Művészettörténet (reneszánsz és barokk művészete)

Iniciálé vagy címer tervezése

A kéz rajza; kompozíció a kéz formájával

Kép-szöveg; reklám: betű, plakát tervezése

7. évfolyam első félév

Művészettörténet (klasszicizmus, romantika, realizmus)

Szögletes testek perspektivikus ábrázolása és árnyékolása

Vetület, axonometria

Rekonstrukciós feladatok

7. évfolyam második félév

Művészettörténet (impresszionizmus, pointillizmus, posztimpresszionizmus)

Portré, karikatúra, érzelemábrázolás

Játék a vonalakkal

Formaátalakítás, tárgytervezés

8. évfolyam első félév

Művészettörténet (A modern művészeti irányzatok: szecesszió, fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus)

Szecessziós ékszer tervezése

Kubista stílusú kép készítése

Drapéria tanulmány

Természeti forma tanulmányrajza és absztrahálása

8. évfolyam második félév

Művészettörténet (Modern építészet és szobrászat, dadaizmus, szürrealizmus, op-art)

Játék a vonalakkal: textilterv

Mozgásábrázolás

Egy- és kétirányponos perspektíva

Színtani ismeretek - jel, embléma tervezése

TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

A tanulók mozgástevékenységét, mozgásos cselekvését leginkább a prepubertás- és egyes esetekben a pubertáskor mozgásfejlődésének sajátos biológiai érési tényezői határozzák meg. Ebben az életkorban megváltozik a motoros képességek belső összefüggésrendszere, a képességek

és a készségek átstrukturálódnak. A fizikailag aktív, rendszeresen sportoló tanulónál az átrendezés általában gördülékenyebben megy végbe. Az inaktívabb életmódot folytató tanulónál azonban nehézkes a mozgásvégrehajtás, a korábbiaknál nagyobb fáradékonyság, a mozgások koordinálatlansága, csökkenő mozgástanulási és -szabályozó képesség, valamint fokozódó mozgásváltozékonyság figyelhető meg. Ezt a körülményt a vizsgáztatás során figyelembe kell venni. A tanuló megtanul kitartóan és megfelelő iramot diktálva futni, különféle módokon ug-rani és dobni, valamint különböző tornaelemeket és gyakorlatokat sajátít el. Ha lehetősége van rá, mélyítse úszástudását. Képesse válik rá, hogy különböző labdajátékokban részt vegyen, a legváltozatosabb feladathelyzetekben, korosztályának megfelelő szintű kreativitással. Megismeri a küzdősportok szerepét, a szabadban végzett testedzés fontosságát. Tudatosan törekszik a biomechanikailag helyes testtartás kialakítására.

Ezen ismeretek elsajátításának mértékét mérjük a következő, konkrét vizsgafeladatokkal:

5. évfolyam első félév

Rendgyakorlatok: vigyázzállás, menetgyakorlat

Atlétika: térdelőrajt, 30, 60m futás,

kislabdahajítás, kilépésből, dobóterpeszből nekifutásból,

távolugrás lépőtechnikával

600m futás

Torna: gurulóátfordulások, előre, hátra különböző testhelyzetekből, fejjállás, híd, mérlegállás,

kézállásba fellendülés, kötélmászás mászókulccsal

5. évfolyam második félév

Labdarúgás: labdavezetések, mindkét lábbal átadások/ belsővel, külsővel/ fejelések, lövések/ belsővel, külsővel/

Kézilabda: labdavezetések mindkét kézzel, irányváltoztatások, átadások, kilépéssel, 3 lépésből felugrással, védekező, támadómozgás

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

6. évfolyam első félév

Atlétika: futás megfelelő technika, térdelőrajt 30m, 60m, futás időre, 800m futás

kislabdahajítás dobóterpeszből, 3 lépésből

távolugrás lépőtechnikával

Torna: gurulóátfordulások repülőgurulóátfordulások, fejenállás, tarkóállás, mérleg, híd, fellendülés kézenállásba, kötélmászás, összefüggő talajgyakorlat

Kézilabda: labdavezetések, irányváltatások, átadások kilépésből, 3 lépésből, lövések / mind két kéz/kitámasztásból, 3 lépésből, indulócsellel, védekező, támadó mozgások

Elmélet: védekezés, támadás, taktikai alapismeretek, szabályok

6. évfolyam második félév

Labdarúgás: labdavezetések, átadások/ belsővel, külsővel,/ fejelések, dekázások,

kapura lövések/ belsővel, külsővel, teljes csüddel/

Elmélet: védekezés, támadás, szabályok

7. évfolyam első félév

Rendgyakorlatok: menetgyakorlatok, alakzatok,

Gimnasztika: önállóan 7,8, gyakorlat/ szökdelések, törzsgyakorlatok, /

Atlétika: Távolugrás, magasugrás átlépő technikával, kislabdahajítás 5-7 lépéses dobóritmussal két, három keresztlépéssel távolságra, célba 2000m futás

Kézilabda: labdavezetések irányváltatásokkal dobások kitámasztásból, 3lépés felugrásból, indulócsellel bedőlésből, bevetődésből, kapus alapmozgások

Taktika: védekezés/ 6-0, 5+1, 4+2/ Támadás szerepkörök, szabályok, sportágtörténet

7. évfolyam második félév

Torna: gimnasztika önállóan, gurulóátfordulások, tarkóállás, fejenállás, híd, mérleg, kézenállás, összefüggő talajgyakorlat, szekrényugrás guggoló átugrás

Labdarúgás: átadások, átvételek,/ belsővel, külsővel/ labdavezetések, dekázások, fejelések, lövések/ belső, külső, teljescsüd/ mind kétláb használata

Taktika: területvédekezés, emberfogás 1:1, 2:2, 3:3, 4:4 elleni játék területszűkítés, területnyitás

Elmélet: labdarúgás története, nagy egyéniségek, csapatok stb.

8. évfolyam első félév

Rendgyakorlatok: alakzatok, menetgyakorlatok

Atlétika: 2000m futás, magasugrás átlépő technikával, kislabdahajítás 5-7 lépéses dobóritmussal két, három keresztlépéssel távolságra, célba, súlylökés 3-4 kg-s szerrel, távolugrás guggoló technika

Elmélet: flopp technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, erőnlét, koordináció,

Kézilabda: labdavezetések, átadások, lövések/ kitámasztásból, 3 lépés felugrásból, indulócsellel, / mind két kézzel/ bevetődésből, kapus alapmozgások, területvédekezés, támadás, szabályok, sportágtörténet

8. évfolyam második félév

Torna: gimnasztika 7-8 gyakorlat önállóan összefüggőtálgyakorlat/ gurulóátfordulások, tarkóállás, mérleg, fejenállás, kézenállás, szekrényugrás guggoló átugrás

Labdarúgás: átadások, átvételek, lövések/ belső, külső, teljescsüd/

Taktika: védekezés, támadás

Sportágtörténet

5.2 sz. melléklet

SNI fejlesztő program

5.2.1 Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén, a fogyatékos-ság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei alapján

Az intézményünk az általános iskolai nevelés-oktatás során a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelését-oktatását is ellátja. A Szakmai alapidokumentum alapján, az ellátott SNI típusok alsó- és felső tagozaton egyaránt a következők: **látási fogyatékos (gyengénlátó), egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő, mozgásszervi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzd, értelmi fogyatékos (enyhe), hallási fogyatékos (nagyothalló), beszéd fogyatékos.**

5.2.2 A látássérült (gyengénlátó) tanulók

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgi/kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására.

A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más – haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. Fontos az összes érzékszerv – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tudatosítása és tanítása.

A látás hiánya, a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén jelent eltéréseket, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás stb.) is. Más a tanulási környezet, hangsúlyosabban egyénre szabottak a tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele alapvető.

A többségi iskolában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntésen alapul, esetenként egyéni felkészítést igényel. A befogadó többségi iskola tantestületének a speciális iskolák nyújtott segítségét a látássérült tanuló nevelésére, oktatására vonatkozó információk átadásával. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

Minden tanulási terület oktatásában érvényesüljön a látásteljesítményhez igazodó szemléltetés, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítása, a látóképesség kihasználására nevelés, valamint speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazása, a feladatok megvalósításához szükség esetén tágabb időkeret kijelölése, az egyéni adottságok figyelembevétele az értékelés során.

A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kimeneti tanulási céljai:

Magyar nyelv és irodalom

- A gyengénlátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon – a rehabilitációs célú tanórák keretében – magasabb óraszám biztosítása javasolt.
- Az ismeretanyag elsajátításához indokolt lehet a rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.
- Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.
- Többletidő biztosítása szükséges a helyesírási szótárak, lexikonok, a könyvtárak használatának megtanítására, az egyéni szükséglet szerint alkalmazott olvasókészülék, nagyító használatának begyakorlására.
- Kiemelt feladat a gyengénlátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.
- A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatán túl segíti a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevétele, a látássérült személyeket érintő információkat közlő weboldalakat.
- Kívánatos a dramatizálás során a játékbátorság növelése, a közönség előtti megszólalás lehetőségének biztosítása.

Matematika

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.
- A gyengénlátó tanulók matematikaoktatásának is kiemelt területe a biztos számolási készség kialakítása, hangsúlyt fektetve a fejszámolási készség fejlesztésére, az ismerethordozók (feladatgyűjtemények, táblázatok, számológépek) használatára.
- A tanítás során használt eszközök, módszerek és követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:
 - a szemléltetéshez és a tanulói munkához gyakran speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.);
 - a követő, alkotó képzelet fejlesztéséhez használt diagramok, grafikonok, ábrák legyenek könnyen áttekinthetők, kontrasztos színűek;
 - alacsony látásteljesítmény esetén a diagramok, grafikonok alkalmazása nehézségbe ütközhet, így szükséges a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus (tapintásos) megismeréssel;
 - a geometria tanítása során a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus megismeréssel;
 - a mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedelményeket tenni.

- Az értékelés során engedmények tehetők a mérés pontossága, grafikonkészítés, térbeli építések, írásbeli munkák esztétikumára terén.
- Látássérülése miatt a tanuló felmentése indokolatlan.

Történelem

- A térben, időben történő tájékozódáshoz szükséges az adaptált történelmi térképek használata, a térképjelek ismerete.
- Az interneten történő információgyűjtés során szükség esetén optikai segédeszköz, speciális képernyőnagyító, olvasó szoftver alkalmazása szükséges.

Állampolgári ismeretek

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg a látássérült személyekre vonatkozó jogi szabályozást!
- A gyengénlátó tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!

Etika

- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó tanulókat sérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

Környezetismeret; Természettudomány

- A tanulók vizuális megfigyelőképességének fejlesztésével, széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe) érhető el a tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- Az IKT lehetőségeinek kihasználása, pl. kísérletek követése lassítási-nagyítási, gyors megismétlési lehetőséget biztosító videókkal.
- A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges (egyres fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytán).
- A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.
- A tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.
- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése előkészíti az adaptált ábrák, diagramok, grafikonok értelmezését, a térképek használatát.
- Fokozott látásvédelem a kísérletek során. A fizikai és kémiai tantárgy esetén gyakran szükséges a kísérletek adaptálása, gyengénlátó tanulók által követhetővé tétele (láthatóvá tétel, védőszemüvegek használata), önálló vizsgálódások, megfigyelések egyéni segítése.
- A követelmények tekintetében – a balesetek elkerülése érdekében – a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.

- A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengénlátó tanulók által használt eszközzel kell eleget tenni.
- A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátó tanulók számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).
- Színvak tanulók számára speciális jelzések alkalmazása szükséges a térképeken.
- Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.

Idegen nyelv

- Az idegen nyelvek tanulása a gyengénlátó tanulók számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza.
- A beilleszkedés és az esélyegyenlőség érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.
- A tanulás-tanítás folyamatát a hallás utáni tanulás hangsúlya jellemzi, ezért a hallási figyelem és az emlékezet fejlesztése szükséges.
- A kevesebb látási információ miatt kiemelt figyelmet kell fordítani az idegen nyelv helyesírásának minél tökéletesebb elsajátítására.
- Az információs és kommunikációs technikák alkalmazási képességének fejlesztése, az elektronikus szótár használatának megtanítása javasolt.

A gyengénlátó tanulók az élet minden területén több nehézséggel küzdenek, mint ép társaik, ezért a készségek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségformáló hatása.

Vizuális kultúra

- Fokozottan szükséges az erős kontrasztos hatást elérő, jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára a megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedelményeket kell tenni.
- A színvak, szintévesztő tanulók rajzeszközeit színmegjelöléssel kell ellátni.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság a látásteljesítmény függvényében követelhető meg.

Ének-zene

Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe. A zenei jelrendszer megismeréséhez egyéni segítségnyújtás, gyakran nagyított kotta szükséges.

Digitális kultúra

A szabályos gépirás tanítása a gyengénlátó tanulók esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladataikat (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakkal készíthessék el.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez, mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A gyengénlátó tanulók pályorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak a technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzékleti megismerésére, az adaptált eszközökkel történő mérésre az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tűbefűző, mérőszalag stb.).
- Bizonyos munkatevékenységeknél tekintettel kell lenni a szintévesztő, színvak tanulók különleges igényeire.
- Szükséges a speciális közlekedési ismeretek, a mindennapi tevékenységek elsajátítása.
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, figyelmet az esetleg csatlakozó egyéb sérülés!

Testnevelés

A gyengénlátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A tantárgy a látássérült tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában kiemelt szerepet kap. A testnevelés hozzájárul a látássérült tanulók mozgásbiztonságának növeléséhez, a látás-mozgás koordinációjának fejlődéséhez.

- A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél. A helyi tanterv a testnevelésnek a Nat-ban és a választott kerettantervben meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltakat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógytestnevelési eljárásokat.
- A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:
 - a mozgásbiztonság kialakítására, a mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére, a tájékozódó képesség fejlesztésére,
 - a helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.
- A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelemvételével. Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó tanulókat a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel, és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

5.2.3 Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanuló

Az egyéb pszichés fejlődési zavar a Köznevelési törvény által használt gyűjtőfogalom, a sajátos nevelési igényre (SNI) való jogosultság egyik kategóriája. Ebbe a kategóriába tartoznak a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságai figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

A kategória többféle diagnózist tartalmaz, részben idegrendszeri fejlődési zavarokat (pl. dislexia, diszgráfia, diszkalkulia, diszortográfia vagy ezek halmozódása), részben a magatartás-szabályozás más zavarait (tanulási, figyelem- és magatartás-szabályozási zavarok pl. ADHD).

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkoznak, hogy a tanulók általában fáradékonyabbak. A változásokra érzékenyebbek, nehezebben tűrhetnek zajokat, szenzorosan könnyen túlterhelődnek, nehezen viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak, gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az egyes tantárgyakra vonatkozóan

Magyar nyelv és irodalom

A grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén kiemelten fontos.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése szükséges a dekódolás tanítása előtt. Az olvasás, írás kognitív bázisképességeinek megalapozása elengedhetetlen előfeltétele az olvasástanulás megkezdésének. A szódekódolás tanítása, a betűhang asszociációk kialakítása kellő módszertani tudatossággal és a gyermek haladásához igazított idői ütemezéssel történjen!

A grafomotoros ügyetlenség gyakran okoz technikai értelemben nehézséget az írástanulás során, a lassú írástempó mellett a nehezen olvasható vagy olvashatatlan íráskép is jellemző lehet. Éppen ezért lényeges, hogy a késleltetett, elnyújtott írástanítást grafomotoros alapozás előzze meg, a finommotoros tevékenységek számtalan lehetőségét kiaknázva. Az íráskép zavarában érintett gyermekeknél a szépírás, külalak és füzetvezetés értékelése a rendezettségre való törekvés és a gyermek képességeinek, önmagához mért haladásának figyelembevételével történjen! Hasonlóképp az olvasás és szövegértés értékelésekor is az önmagához mért fejlődést figyelembe vevő fejlesztő értékelés kerüljön előtérbe! Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésére, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére (pl. házi feladatok, beadandók nyomtatott vagy elektronikus formában való leadására), folyóírás helyett nyomtatott betűvel való írás jóváhagyására.

Az olvasás gördülékenységének, fluenciájának elősegítése szükséges változatos szövegek páros, közös, paralel, ill. váltott hangos olvasásával.

A tanulási zavarral és figyelemzavarral küzdő tanulóknál szükséges lehet a szöveg adaptálása (nagyobb, eltérő színű betűk, a szöveg egyszerűsített, rövidített verziójának elkészítése). A szövegértés fejlesztése elősegíti a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való tovább dolgozást, tovább gondolkodást.

Amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás. Érdemes a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez és érdeklődéséhez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

A nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg) hangsúlyos. A mentális lexikon és az ahhoz történő hozzáférés, a fogalomalkotás folyamatos fejlesztése kiemelt feladat.

Matematika

A matematika területén az érintett tanulók heterogenitása miatt nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló esetén pont ezen a területen jelentkezik a gyermek kiemelkedő képessége, tehetsége, miközben súlyos olvasási zavarral küzd. Más esetben a matematikai képességek érintettsége olyannyira jelentős, hogy szükséges lehet a tantárgy vagy az aritmetikai tantárgyrész alóli felmentés vagy segédeszköz-használat, pl. számológép biztosítása, szorzó- és bennfoglaló tábla, korong, rehabilitációs foglalkozásokon használt eszközök, számológép (esetenként nagyobb kialakítású négyzethálós füzet) használata (szükség esetén más tanórákon is, pl. fizika, kémia, történelem, természettudomány). Ajánlott lehet ezeken a tanórákon – a tanuló egyéni sajátosságaihoz igazodva – a képletek, esetleg definíciók számonkérése (pl. a megfelelő nyelvi, emlékezeti kompetenciákra támaszkodva), illetve szükség esetén bizonyos tantárgyrészek értékelése alóli mentesítés biztosítása.

Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre, mindvégig verbális megerősítéssel kísérve. Rendkívül fontos az analóg, bevéső, ismétlő-rendszerező gyakorlás végzése is. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítetttségére, a téri tájékozódás zavarára, ill. geometriai szerkesztéseknél, koordinátatengelyen való jelöléseknél a kivitelezési nehezítetttségre (vizuomotoros koordináció, praxis zavara). A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával is támogatható, ám elsősorban a metakogníció, a nyelvi kompetenciák és gondolkodás fejlesztésével valósulhat meg.

Kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időbeli tájékozódás fejlesztésére és a szerialitások feladatainak gyakorlására.

A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének fontos eszköze, a szabályok, definíciók precíz elvárásának elkerülésével.

A kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

Az olvasás és szövegértés nehézsége hátráltathatja a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak megértését.

Az idővel kapcsolatos fogalmak, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. A gyenge verbális emlékezet miatt problémát jelenthet egyes gyermekeknél az évszámok precíz bevésése, az idegen szavak (történelmi személyek, helynevek, fogalmak) pontos memorizálása. A vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése segítheti ezen nehézségek minimalizálását. A nyelvi érintettség miatt bizonyos absztrakt fogalmak megértése és használata is nehézséget jelenthet. Érdemes a tananyag-feldolgozás előtt fogalomlistát, ill. vázlatot adni a tanulóknak. A tanulás további támogatásához képek, az összefüggéseket szemléletesen ábrázoló gondolattérképek használata is kiemelt jelentőségű, magasabb szinten azok készítésének a megtanítása is célul tűzhető ki az önálló tanuláshoz.

Külön figyelmet kell fordítani a térképhasználat tanítására és gyakoroltatására, mivel a tanulók ezen csoportjának sok esetben nagy kihívást jelent az absztrakt ábrákon való tájékozódás. Ide tartozik a grafikonok, táblázatok, diagramok értelmezése is, melyek a történelmi, társadalomismereti tananyag szerves részét képezik, és elemzésük a tantárgyi követelményrendszerhez tartozik.

Fontos a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, a dramatizálás, az érzelemdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalathoz köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében véleményének megfogalmazására és az önképviseletre!

Etika

Csakúgy, mint a Történelem és állampolgári ismeretek tanulási terület esetében, a szövegértési és figyelmi nehézségek hátráltathatják az összefüggések megértését, a tanulságok generalizálását. Figyelmet kell fordítani a tanuló szükségleteihez igazodó szövegmenyisígre, tagolásra, a magyarázatok részletezettségére, a megértés ellenőrzésére. A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fo-

gyatékosságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos az érintett tanulók szempontjából. Egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyos, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományok gyakran az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók erősségei közé tartoznak, ez a terület különösen az ADHD-ban érintett gyerekek esetében a kíváncsiság, kreativitás és alkotó fantázia kiteljesedésének terepe lehet. A tanuló érdeklődése és figyelve könnyebben felkelhető és fenntartható, motoros aktivitása kevésbé kifejezett, amikor számára is motiváló tartalmak kerülnek átadásra. A Természettudományok tanulási terület a témák gazdagsága és sokszínűsége okán támogathatja a kiemelt fejlesztési célok megvalósítását.

Mindemellett külön figyelmet kell fordítani a szakszavak bevésésére, a térképen való tájékozódás gyakorlására, az összefüggések logikájának megértésére. A kémia és fizika tantárgyak során elsősorban a szöveges, illetve számításos feladatok során szorulhatnak külön megsegítésre a számolási és/vagy olvasási zavarral küzdő tanulók, valamint a kísérletek, mérések kiemelt figyelemkoncentrációt és pontosságot igényelnek, a szerialitás (sorrendiség) figyelembevételével, ami szintén nehezített feladat lehet.

Idegen nyelv

Fontos célkitűzés az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve az egyéb pszichés fejlődési zavar következtében érintett nyelvi funkciókat. A nyelvi zavar esetenként olyan súlyosságú, hogy szükségessé válhat a tanulót a tantárgy vagy tantárgyrész értékelése alól mentesíteni. Az élő idegen nyelv ismeretének jelentősége egyre erőteljesebb, így ezt a lehetőséget alapos mérlegelés, szakmai megfontolás után ajánlott biztosítani.

Az idegen nyelvek tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt. A tudásátadás során szükséges a figyelemfenntartás, a feladatszervezés és a motiváció felkeltésének vizuális támogatása, a párhuzamosan több csatornán történő szemléltetés. Javasolt a memoriterek kisebb részletekben való kérdezése szóbeli beszámolók során.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos alkalmazásának elsajátítása a cél. Ennek során sok esetben méltányosan, az egyéni fejlődési lehetőségeket figyelembe véve kell megítélnünk a kiejtési és nyelvhelyességi kérdéseket; elsősorban a beszédbátorság elérése lehet a célunk. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, az IKT-alapú olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

A Művészetek tanulási területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Bizonyos tanulók a művészetek terén kimagasló képességgel bírnak. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben. Más gyermekeknél a grafomotoros ügyetlenség nehezítheti a kreatív alkotás kifejeződését.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása lehet a tanulók erőssége. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet játszhat az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknál. A digitális technológia nyújtotta lehetőségek egyfelől kiemelt jelentőséggel bírnak a tudásterületek, tananyagok egyéni szükségletekre, preferenciákra szabásában, adaptálásában. Másrészt a sokszor jól működő algoritmikus, számítási gondolkodás fejlesztésének eszközei is. Az életpálya-építés, pályaorientáció szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Fokozott jelentőséggel bír a hétköznapi életet, ismeretszerzést és -elsajátítást, valamint a tanulást könnyítő alkalmazások készség szintű használatának elsajátítása.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során javasolt a szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása, ill. azok elemeinek megvalósítása a tanórán, továbbá ajánlott a kiegészítő egészségügyi ellátáson belül gyógyújszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar típusától, súlyosságától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Ugyanakkor minden tanulási terület (tantárgy) esetében fontos:

- a tantervi adaptáció;
- az éppen szükséges és elégséges módosítás és támogatás;
- a támogató pedagógiai környezet;

- a tananyagot úgy kell megtervezni és felépíteni, hogy az befogadható legyen a tanulók számára, illeszkedjen előzetes tudásukhoz, érdeklődésükhöz, aktiválja a tanulók kognitív sémáit;
- módszertani sokrétűség;
- differenciált rétegmunka;
- segédeszköz használata, pl. laptop, számológép, szoftveres támogatás;
- multiperspektivitás: egy probléma több szempontból való megközelítése, különböző alkalmazási példák behozása a tanulási folyamatba;
- önhatékonyság érzésének megtapasztaltatása, valamint az önirányítás lehetőségének biztosítása;
- a tanulási stratégia kialakítása mellett az egyéni tanulási stílus megismerése, figyelembevétele;
- multiszenzorialitás: a tanulók számára a minél több érzékszerv bevonását igénylő tanulás, valamint a motoros tapasztalatszerzés fontossága. A tanulás során a lehető legtöbb érzékelési tapasztalat megszerzésének biztosítása a cél, melyhez a konkrét tárgyak, applikációk, infokommunikációs eszközök, modellek bevonása szükséges;
- hozzáférhetőség biztosítása: itt egyrészt a fizikai akadályok leküzdése fontos, látja-e, hallja-e minden gyermek a pedagógust, a demonstrációt, hozzáfér-e a különböző szemléltetőeszközökhöz (van-e belőlük elég). Az ún. nyitott polcok, sarkok, illetve az ezeken elhelyezett, a tanulás aktuális tematikájához illeszkedő könyvek, eszközök, modellek szintén növelik a hozzáférhetőséget. Ugyanilyen jelentőségű a tananyagokhoz való hozzáférhetőség is. Minden tanuló számára hozzáférhető-e az órán feldolgozandó szöveg, vagy van-e olyan tanuló, akinek a számára nagyobb méretű, illetve adaptált szövegverzióra van szükség, mely akár hosszúságában, akár a fogalomhasználatában eltér az eredetileg használttól.

5.2.4 A mozgásszervi fogyatékos tanuló (továbbiakban: mozgáskorlátozott)

Mozgáskorlátozottság esetén a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása a szervezet funkcionális képességeit, az egyén aktivitását maradandóan akadályozza; az egyén részére hátrányos helyzetet, korlátozott életvitelt okozhat.

Gyógypedagógiai értelemben azokat a személyeket tartjuk mozgáskorlátozottaknak, akiknél a mozgásszervrendszer (tartó-: csont-, ízületrendszer és/vagy mozgató-: izom-, idegrendszer) veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara következtében olyan jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, amelynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés, és a szocializáció csak nehezített körülmények között lehetséges.

Mozgáskorlátozott tanulóknál átalakulhat a külvilágról való információfelvétel módja és lehetősége.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

A különböző tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak nevelési-oktatási feladatainak megvalósításakor a következő szempontokat kell figyelembe venni.

Magyar nyelv és irodalom

A mozgáskorlátozott tanulók esetében kiemelt feladat a mozgáskorlátozottságból adódó kommunikációs (beszéd és írás) nehézségek ellensúlyozása, különös tekintettel a részképességek kiesésének kompenzálására (beszédhallási és beszédmotoros területek zavarai, olvasási zavarok/diszlexia, írászavarok/diszgráfia, esetleg beszédészlelési és beszédértési zavarok). Kiemelt feladat a magyar nyelv és irodalom oktatása során a megismerő tevékenység akadályozott voltából eredő hátrányok leküzdése (pl. a szókincsfejlesztés).

A mozgáskorlátozott tanulók **írásstanítását** hosszú előkészítő szakasz előzi meg, melynek során megfelelően kell pozicionálni a tanulót (asztalok és székek speciális beállításaira figyelve), hogy ezzel a lehető legoptimálisabb ülőhelyzetet biztosítsuk számára. A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját. Ebben az esetben szükség lehet speciális, nagyobb sortávolsággal megrajzolt, vastagabb lapokból álló, ki-mondottan a gyengénlátó tanulóknak készült füzetre. Ezekben a füzetekben a sorok és a háttér eltérő kontrasztja is segíti a tanulók vonalközben maradását. Egyes esetekben szükség lehet speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laponon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

Az írást minden esetben meg kell, hogy előzze a kéztorna, a manipuláció, valamint a grafomotorika fejlesztése. Fontos a kéz és az ujjak mozgékonyságának, ügyességének, a kéz izmainak, az ízületek lazaságának, célpontosságának fejlesztése, a kéz izomerejének szabályozása, az ujjak tapintási érzékenységének, dominanciájának javítása, a két kéz, illetve a szem- és kézmozgások közti koordináció fejlesztése. Mindez lassított ütemű írástanulást eredményez, illetve megnöveli az írás-előkészítő szakasz időtartamát. A betűelemek vázolásakor fontos az irányokat megnevező szavak értése, használata, valamint azok vonalrendszerbe helyezése. Mozgáskorlátozott tanulók esetében előfordulhat, hogy a felső végtagi funkciók súlyos károsodása vagy a manipuláció nagymértékű akadályozottsága jelentősen megnehezíti a folyóírás elsajátítását. Ilyenkor támogatjuk a nyomtatott kis-, illetve nagybetűs írást, illetve a helykijelölő írást. Előfordul az is, hogy a kéz funkcionális állapota nem teszi lehetővé az olvasható írásproduktum kivitelezését, ilyenkor a segítő technológiákkal történő írás bevezetésére kerül sor. A bevezetés időpontjáról mindig egy szakmai team dönt, melynek tagjai az osztályfőnök, a mozgásnevelő, a szomatopedagógus.

A mozgáskorlátozott tanulók **olvasástanítását** szintén hosszú előkészítő időszak előzi meg, melynek során kiemelten fontos a beszéd alaki és tartalmi oldalának fejlesztése, valamint a beszédértés és az önkifejező beszéd fejlesztése. Ezen kívül kiemelt szerepe van a fonológiai tudatosság fejlesztésének, a szókincsfejlesztésnek, a téri tájékozódás fejlesztésének, valamint a ritmusfejlesztésnek. Az olvasás tanítása során szükség lehet arra, hogy az olvasnivalót kinyújtssuk és a síkban jól követhetően, strukturáltan helyezzük el a lapon. Mozgáskorlátozott tanulók olvasásakor szükség lehet a papír vagy a könyv rögzítésére, esetenként dönthető könyvtartóra, sorvezető alkalmazására, esetleg nagyítóra vagy lapozóra.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Megfelelő olvasási és íráskészség kialakítása.

- A hagyományos és a digitális szövegértés fejlesztése (mind a hallott, mind az olvasott szövegek tekintetében).
- Szövegalkotási képesség formálása; a képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus, a véleménynyilvánítás és a tanulók vitakultúrájának bátorítása, fejlesztése.
- Nyelvtani és helyesírási ismeretek, ennek révén a tudatos nyelvszemlélet fokozatos alakítása.
- Az önálló, hatékony tanulás elsajátíttatása (a tanuló képes legyen kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is), ismeretfeldolgozási technikák tanítása. A tanuló érdeklődésének megfelelően hagyományos és digitális szövegekkel bővítse ismereteit.
- Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése (irodalom, zene, tánc, dráma, bábjáték, fotó, film és képzőművészeti alkotások segítségével).

Matematika

A mozgáskorlátozott tanulók matematikaoktatása során tudatosan figyelni kell a cselekvéses tapasztalatszerzés gátoltságára, a megismerő tevékenység akadályozottságára, a manipuláció akadályozottságára, a kognitív funkciók sajátos fejlődési útjára, a részképességzavarok megszüntetésére, minimalizálására, a társulói fogyatékosok enyhítésére, tüneteinek megszüntetésére, a fizikai, pszichés és egészségügyi problémák okozta „teljesítőképeség”-változásokra. Mindezek indokolják a matematika oktatása során a mozgásállapotnak megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával támogatott, tapasztalatszerzésre épülő, cselekedtető, hosszabb megalapozó szakasz beiktatását, melynek során lényeges a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával szerzett érzékek integrálása (látás, hallás, tapintás, mozgás).

A matematika tartalmainak elsajátíttatása során a kis lépésekre bontás elve, illetve az absztrakciós út tudatos megsegítése, a játékosság, a motiváció folyamatos fenntartása és a folyamatos gyakorlás elve támogathatja a megértést, a tanulási folyamatot. A mozgáskorlátozott tanuló saját testén kialakuló mennyiségfogalma sokszor kialakulatlan, így a tapasztalatszerzés ezen a területen is kiemelt jelentőségű.

A nevelési-oktatási feladatok sorában kiemelt szerepe van a hiányzó, sérült vagy rendellenesen működő adottságok–kézségek–képeségek javításának, korrigálásának, kialakításának, mással való pótlásának, illetve mindezek fejlesztésének. Az ismeretnyújtás a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, az adott életszakaszon belül a tanuló individuumának – fejlődési ütemének – figyelembevételével zajlik.

A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját, ezért szükség lehet speciális, nagyobb négyzetekkel megrajzolt négyzethálós füzetre, mely kimondottan a gyengénlátó tanulók számára készül, vagy speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laptopon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

A geometriai tananyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik. Sok esetben szükséges tárgyi és személyi feltételekkel biztosítani az egyes

feladatok kivitelezését (pl. geometriai eszközök rögzítését megoldani, körzőhasználatot segíteni, számítógépes programok segítségével szerkeszteni). Esetenként egyes tananyagrészek módosítása, csökkentése, adaptálása válhat szükségessé (pl. számítógép, számológép használata, valamint a különböző számítógépes programok, pl. GeoGebra; vagy tabletre, okostelefonra letölthető app-ok használata). Indokolt esetben – a szakértői bizottság javaslatával alátámasztva – szükséges lehet az egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Cselekvéses tapasztalatszerzésből adódó hátrányok kompenzálása
- A környező világ mennyiségi és minőségi tulajdonságainak megismerése, a jelenségek közötti összefüggések felismerése
- A percepció fejlesztése és a különböző érzékek integrálása
- A térben és a síkban való tájékozódás fejlesztése
- Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban, a döntésekre, ítéletalkotásra való képesség fejlesztése
- Pontosság, kreativitás, kritikai, stratégiai és rendszerező gondolkodás kialakítása
- A számolási készség fejlesztése
- Helyes tanulási szokások fejlesztése
- Az életkornak megfelelő matematikai szaknyelv elsajátítása

Történelem és állampolgári ismeretek

A mozgáskorlátozott tanulók számára szükséges a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlása, a fogyatékosokkal élő történelmi személyek tevékenységének bemutatása. Saját tartalmat jelenthet a fogyatékos emberek társadalmi megítélése a történelem során, a társadalmi, politikai helyzet, a kulturális színvonal és a fogyatékos emberek helyzete megítélése közötti összefüggés, a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályok és érdekvédelmi szerveződések, a fogyatékos személyekkel foglalkozó intézmények ismerete.

A múzeumlátogatások, helytörténeti kirándulások szervezésével az általános célokon túl (a múlt valóságához megismerése) tapasztalatokhoz, élményekhez juthatnak a tanulók a kulturális és társadalmi integráció, az együttműködés területén is.

Etika

A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció. A jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékosokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos a mozgáskorlátozott tanulók szempontjából. Egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyosak, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

Természettudomány és földrajz

A mozgáskorlátozott tanulók esetében az embertani, egészségügyi ismeretek kiegészülnek a tanuló diagnózisának ismeretével és az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelésével.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, a tanulási környezet megfelelő alakítása és a különböző segítő technológiák alkalmazása teremtheti meg a legteljesebb tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Tudatosan kell irányítani a tanuló megismerő tevékenységét, tapasztalatszerzését és annak feldolgozását. Az egyre magasabb szintű ismeret kialakítása érdekében ennek a kis lépésben haladás figyelembevételével kell történnie.
- A lehető legnagyobb mértékben segíteni kell a tapasztalatok ismeretté válását, nyelvi szinten való tudatosítását, hogy az felhasználható ismeretté mélyüljön, azaz a tanuló eszközként tudja alkalmazni.
- A tanuló önismeretének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása.
- A téri tájékozódási képesség kialakulásának megsegítése és fejlesztése.
- A közvetlen tapasztalatszerzés érdekében erdei iskola, gyakoribb tanulmányi kirándulások, szabadtéri órák, múzeumlátogatások szervezése.
- A testi-lelki egészségnevelés, a társas készségek fejlesztése és mentálhigiénés nevelés.
- A tanuló saját képességeinek figyelembevételével a reális lehetőségek feltérképezése mellett ismerje és tudja alkalmazni segédeszközével a balesetmentes közlekedés szabályait! Tanuljon meg önállóan közlekedni a számára szükséges segédeszközök segítségével!
- A tanuló alkalmazza a sérüléséből adódó speciális egészségügyi előírásokat, higiéniai szabályokat!

Idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott elősegítésére.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő tanulók esetében az auditív tanulási módszerek eredményesebbek. A beszéd- és kommunikációs zavarok, beleértve a nonverbális kommunikáció zavarait is, gátolhatják a mozgáskorlátozott tanuló aktív részvételét az idegen nyelvi szóbeli kommunikációban – ebben az esetben az érintett funkciók kiemelt fejlesztése, esetleg az írásbeli kommunikáció előtérbe helyezése jelenthet megoldást.

Művészetek

A komplex művészeti nevelés a mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos területe, melynek során a zene, a mozgás, a dramatikus interakció és az alkotás kerül előtérbe.

A felmentés bármely formája indokolatlan; a megfelelő eljárások, módszerek, testhelyzetek, eszközök megtalálása valamennyi művészeti területen hozzásegíti a tanulót az alkotó folyamatához.

*Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően a **vizuális kultúra** tantárgy esetén:*

- Manipuláció, finommotorika, eszközhasználat fejlesztése
- Grafomotoros képességek fejlesztése
- Az elsődleges és másodlagos sérülésekből, az eltérő életvitelből, beszűkült élettérből fakadó hiányok pótlása
- A közvetlen tapasztaltatás, élmények, hatások tudatos és rendszeres biztosítása
- A percepció fejlesztése, az érzékszervek stimulálása
- A környezet aktív befogadására és befolyásolására, alakítására való motiváltság fejlesztése
- Helyes belső képek és ezek visszafordítási képességének (ábrázolóképeség) kialakítása
- Az önkifejezési módok, a környezettel való sokoldalú kommunikációs lehetőségek elsajátítása
- Figyelemorientáció, fixáció

*Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően az **ének-zene** tantárgy esetén:*

- A zene megszerettetése az egyes zeneműveken keresztül
- Az optimális testhelyzet beállítása az énekléshez, zenehallgatáshoz
- A megfelelő légzéstechnika kialakítása az énekléshez, ami hozzájárul a beszéd légzés-technikájának javulásához
- Differenciálni szükséges a dalválasztáskor a dal tempója, sebessége, ritmusa, hangterjedelme szerint
- Az énekléskor szükséges ajakmozgások, artikuláció, nyelvmozgás, egy-egy hang kitaratása, a szavak szótagolása, ami hozzájárul a beszéd azonos összetevőinek fejlesztéséhez is
- Ritmuskészség fejlesztése, ami segíti a koordinált mozgás kivitelezését
- Az előadói készség gazdagítása, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlesztése
- Néphagyományok, népszokások megismerése, megszerettetése, népi játékok tervezése, adaptálása, kivitelezése
- A hangszerek megismertetésekor szükség lehet a hangszerek adaptálására, vagy olyan segítő technológia alkalmazására, mellyel a hangszer megszólaltatható
- Aktív muzsikálás igényének felkeltése

A technika és tervezés tantárgy

A tantárgy keretében olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a szűkebb és tágabb környezetébe való beilleszkedés során. Az életkor, illetve a mozgásállapot határozzák meg az eszközök, illetve a praktikus tevékenységformák kiválasztását. Az önállóság kialakítását célzó eszközök (sokszor gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök) használatának elsajátítása során a tanulóknak minden esetben meg kell tanulniuk az eszközök használatán túl azok karbantartását, illetve a velük kapcsolatos higiénés és balesetvédelmi szabályokat.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- A pszichomotoros funkciók (szenzomotorium, motoros koordináció, téri tájékozódás, nagy- és finommozgások) célirányos fejlesztése, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása és megtartása
- A különböző munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges célszerű és helyes optimális testhelyzet kialakítása
- A mindenkori mozgásállapotnak megfelelő motoros képességek, mozgáskoordináció fejlesztése
- A munkamozdulatok összerendezettségének és pontosságának folyamatos alakítása és fejlesztése, precíziós fogás kialakítása és erősítése, illetve az ehhez szükséges individualizált segítő technológia kiválasztása és adaptálása. Ez magában foglalja az egyes tevékenységekhez szükséges eszközök, tárgyi és személyi feltételek kialakítását, a módszerek adaptálását, a megmunkálandó munkaanyag szükség szerinti módosítását (lehetséges módosítások: méret, anyag, vastagság, alak és rögzítettség).
- A mozgásállapot függvényében az egyes tananyagrészekre, munkadarabok elkészítésére tervezett időtartam módosítása
- Célszerű, szervezett és kitartó munkavégzésre szoktatás
- Az önálló munkavégzés megkövetelése az egyéni mozgásállapottól következő korlátokat figyelembe véve, a lehetőségeket kihasználva
- A helyes segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása, toleranciára és a másság elfogadására nevelés
- Az egyéni korlátok felismertetése és beláttatása, kompenzáló technikák keresése (egyéni munkafogások kialakítása)
- Az önbizalom növelése pozitív megerősítéssel, sikerélmény, oldott légkör biztosításával
- Készségek, jártasságok kialakítása a meglévő képességekre alapozva, egyéni elvárások alapján – szükség szerint egyéni foglalkozás keretén belül –, amelyek segítségével a mozgáskorlátozott tanulók adottságait kihasználva teljesítményük megközelítheti az épeket.
- Az elemi alkotó-, kritikai (önértékelő), megfigyelő-, ítélő- és kommunikációs képességek fejlesztése.

Digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy oktatása során a mozgáskorlátozott tanulók egyéni mozgásállapottól függően gyakran szükséges az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, trackball egér/hanyatt egér, speciális billentyűzet, billentyűzetrács, membránbillentyűzet, könyök- és csuklótámasz, vagy a hagyományos számítógéptől eltérő érintőképernyős tablet, laptop stb.) alkalmazása. Ezenkívül gyakran több idő szükséges a számítógép kezelésével kapcsolatos manuális tevékenységek megtanítására és begyakorlására. A tanuló esetenként a számítógép kiegészítő lehetőségeivel lesz képes az önálló használatra (beragadó billentyűk, billentyűszűrés, hangjelzések, egér speciális beállításai, billentyűkombinációk, egérkiváltók, digitális billentyűzet, fejegér, szemegér stb.).

A mozgáskorlátozott tanulók számára a digitális kultúra tanítása korábbi időszakban elkezdődhet. Különösen indokolt ez abban az esetben, ha a mozgásos akadályozottság miatt a kézírás

kivitelezése nehézkes, a kézírással létrehozott írásproduktum olvashatatlan, és indokolt a segítő technológiák használatával támogatott írásbeli kommunikáció elsajátíttatása.

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a magabiztos és pontos számítógép-használat, a számítógép adta lehetőségek kreatív használata kedvezően befolyásolhatja a pályaorientációt, a munkába állás feltételeként szolgálhat (akár távmunka keretében is), így megfelelő időt kell biztosítani a dokumentumkészítés, információszerzés témakörök gyakorlati részének elsajátíttatására.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület alapelvei és céljai, fejlesztési feladatai a mozgáskorlátozott tanuló egyedi mozgásszervi diagnózisától és a klinikai tünetektől, mozgás- és egészségi állapotától, aktuális fejlettségi szintjétől függően a pedagógiai és egészségügyi rehabilitációval, rehabilitációval összhangban valósul meg. A mozgásszervi és a pedagógiai rehabilitáció, valamint a testnevelés és sport fejlesztő mozgásprogramjai speciális eljárásainak együttese eredményezi a mozgáskorlátozott tanulók sajátos testkulturális nevelését, a Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület tartalmát, tantárgyi anyagát, szervezési formáit.

A mozgáskorlátozott tanulók testnevelésóra alóli automatikus felmentése nem indokolt. A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület keretében szervezett testnevelés tantárgyi órán a tanuló a mozgásvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, valamint a tanulóval foglalkozó team (orvos, szomatopedagógus, gyógytornász, központi idegrendszeri károsodás esetén konduktor is) véleménye alapján vesz részt. A testnevelésórán való részvétel lehet teljes vagy részleges, a felmentés lehet teljes és átmeneti. Mozdáskorlátozottság esetében a testnevelés tantárgyi óra helyett/mellett biztosítani kell a mozgásnevelési foglalkozásokat. A testnevelésórán való foglalkoztatás a mozgásszervi fogyatékoság típusának megfelelő szakképesítéssel rendelkező utazó gyógypedagógus (szomatopedagógus), központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász javaslatai és iránymutatásai szerint, szükség esetén részvételével történik.

A tanulási terület fejlesztési feladatainak való megfelelés érdekében az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció keretében a mozgásnevelés szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász vezetésével történik.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Komplex funkcionális vizsgálat és diagnosztika alapján a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása
- A meglévő mozgásszervi betegségek korrekciója, kompenzációja. Új tartási és mozgási funkciók kialakítása, helyes testtartást segítő feladatok
- A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása
- Az állapotromlás, a másodlagos károsodások megelőzése
- A változó környezeti adottságoknak, életkori sajátosságoknak megfelelő legmagasabb szintű mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása és a mozgáskultúra elsajátítása

- A motoros készségek és képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése és az egészséges életre nevelés
- Az egészség megőrzése és javítása a mozgásigény növelésével és a mozgásszükséglet kielégítésével
- Mozgástudat kialakítása
- Rendszeres fizikai aktivitásra nevelés sérülésspecifikus és egyedi adaptációval
- Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül, mozgásállapotnak és képességeknek megfelelő sportágválasztás és sajátos felkészítés
- Mindennapos tevékenykedtetés, a személyi függetlenség motoros feltételeinek és eszközhasználatának kialakítása
- A kommunikáció motoros hátterének javítása érdekében végzett terápiás mozgásanyag és adaptív eszközhasználat
- A reális mozgásos én-tudat kialakítása, önálló életvitelre való elő- és felkészítés
- Játék és versenyeztetés
- Kedvező pszichés hatások kiváltása: sikerélmények nyújtása, testmozgás megszerettetése, önbizalom növelése
- Az egészséges életmód megalapozása, a szabadidő helyes eltöltése

A rehabilitációs és rehabilitációs célok megvalósításának összetevői és tartalmi:

- A fizioterápia módszerei és eljárásai (gyógytorna passzív és aktív eljárásai, hidroterápia, elektroterápia stb.)
- Ergoterápia (segítő technológiák: gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása, azok használatának betanítása, szükség szerinti környezeti adaptációk)
- Egyéb terápiás célú eljárások, módszerek
- Gyógyúszás bevezetése
- A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület sérülésspecifikus és egyénileg adaptált mozgásanyaga (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok)
- Adaptált szabadidős és sportfoglalkozások, játék, diák- és versenysport sérülésspecifikus ismeretei és gyakorlata

A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt – abban az esetben, ha a testnevelést a mozgásnevelés teljesen felváltja – a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a mozgásnevelés elnevezés javasolt.

5.2.5 Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumzavarok (a szövegben az autizmus kifejezés mindig a teljes spektrumra utal) az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei.

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányos-

sága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés-szervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.

Egyes alsó tagozatos gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.

Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

Típusos nehézség a hallott és olvasott szövegek lassabb feldolgozása, a szövegértés gyengesége az adott életkori csoportban elvárthoz képest, különösen abban az esetben, ha a szöveg mások érzelmi és kognitív perspektívájának felvételét, gyors, rugalmas szempontváltást igényel, vagy elvont, szociális megértést tartalmazó fogalmakat tartalmaz.

Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.

Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.

A tantárgyak, tananyagok elsajátításával kapcsolatos erősségek és nehézségek egyénenként nagyon eltérők, ezért a módosításokat, illetve az elvárásokat minden esetben egyénre kell szabni. Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

Matematika

A matematika területén az autizmus spektrum változatossága miatt igen nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.

Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál. A szöveges feladatok megoldása különösen nehéz lehet a jellegzetes szövegértési problémák miatt.

Kiemelt jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Egyéni mérlegelést követően szükség lehet az egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre. A geometria tananyagrészeknél a szerkesztési feladatok a grafomotoros gyengeség

miatt extrém nehézséget jelenthetnek, ezért egyéneknél megfontolandó e téren az értékelés, minősítés alóli felmentés.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során az erősségek közé tartozhat a tények, adatok precíz elsajátítása. Nehézséget okozhat ugyanakkor a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak önálló felfedezése, a lényegkiemelés, a történelmi személyiségek indítékainak intuitív megértése, többszemponútú elemzése. Az idővel kapcsolatos fogalmak alkalmazása, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. Az időbeliséget és más absztrakt, társas megértést kívánó fogalmak megértését segítő vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése szükséges.

Etika

Az erkölcsstan tanulása az autizmusban a társas megértés minőségi sérülése miatt kifejezetten nehezített. Számolni kell a társas együttműködés szabályainak merev, rugalmatlan értelmezésével és a különböző nézőpontok megértésének nehézségével. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Az érintett tanulók esetében a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példák, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzen ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

Idegen nyelv

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyéneknél mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkoznak.

Amennyiben az anyanyelvi kommunikáció területén markáns nehézségek jelentkeznek, felmerül a tantárgy vagy egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés szükségessége.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.

A művészeti nevelés területén ugyanakkor számolnunk kell az autizmussal gyakran együtt járó típusos nehézségekkel is: azon gyermekek, fiatalok számára, akik túlérzékenyek a hallási modalitásban, kifejezetten stresszes lehet az ének-zene órákon való részvétel.

A grafomotoros ügyetlenség, a nyitott, kreativitást és önálló döntéseket igénylő feladatok megoldásának nehézsége, valamint az absztrakt szimbólumokkal kapcsolatos nehézségek akadályozhatják a részvételt a vizuális alkotásban. Szintén nehézséget okozhat egyeseknél az idegenkedés bizonyos anyagok, eszközök megérintésétől, az azokkal való manipuláció elutasítása.

A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet kap az autizmus területén: a tantárgyi tartalmak elsajátítása digitális tananyagok beépítésével támogatandó, kiküszöbölve ezzel a társas helyzetekben rejlő nehézségeket. Az egyénre szabott autizmusspecifikus támogatások IKT-eszközökön lehetnek hozzáférhetőek (pl. augmentatív-alternatív kommunikáció, a tevékenységsszervezést és az adaptív viselkedést támogató vizuális algoritmusok). A társas és kommunikációs nehézségek leküzdésében szintén hasznosak a digitális technológia nyújtotta lehetőségek. A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkoruknak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.

A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek mozgásfejlődése a tipikusan fejlődő kortársakéhoz képest jelentős elmaradást mutathat, ezért a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre kell szabni. Jellemző az adott életkorban elvártnál gyengébb mozgáskoordinációs képesség. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok (pl. tornateremben, uszodában a zajok, fények, szagok lehetnek az egyén számára extrém módon túlterhelők). A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek (pl. vizuális időmérő, az aktivitások sorrendjét és mennyiségét jelző algoritmusok).

5.2.6 Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Különösen jellemző a kognitív funkciók, valamint a beszéd lassúbb fejlődése; a diszpraxiás (helytelen vagy kialakulatlan testséma, koordinálatlan mozgás eszközhasználatban) tünetek megjelenése; a figyelem-összpontosítás, a téri tájékozódás és a finommotorika nehézségei; a lassú feladatvégzés; a gyakori hibázás; az érdeklődés hiánya a kultúrtechnikák elsajátításával kapcsolatban és a viselkedési problémákban megmutatkozó szociális tanulás nehézségei. Ezek egyénenként változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg.

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetéről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízáló és szintetizáló képesség fejlesztése.

- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- h) A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincs bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- c) A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- d) Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- e) Cselekvésben jelentkező problémák segítségével, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- h) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.

- i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az időszlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- e) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- g) Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- k) Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önelfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz

A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni. A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül, amelynek során a tanulók bátorító nyelvi tapasztalatokra tesznek szert. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek képességeiknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A nyelvórákon érdekes, az életből vett gyakorlati tartalom jelenik meg.

A tanuló és a pedagógus tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. Az anyanyelv alkalmazása

szükséges továbbá az idegen nyelv és az anyanyelv szókincsének, szórendjének, minimális nyelvtani ismereteinek magyarázatára, összehasonlítására. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az írás és az olvasás kismértékben jelenik meg az idegen nyelv oktatása során, célja pusztán a hallottak megerősítése, támogatása. A tanulóban erősödő igény alapján azonban az írás-olvasás tanítása, fejlesztése kívánatos.

Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben alkalmazott elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából. A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a memóriastratégiák kialakítására, amelyek segítik a szótanulást, illetve a minimális nyelvtani ismeretek elsajátítását és alkalmazását.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A receptív nyelvi készségek közül a hallásészlelés fejlesztése, a produktív nyelvi készségek közül a beszédfejlesztés az idegennyelv-tanítás leghangsúlyosabb területe.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.

- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanulása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak a tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a válogatást és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- c) Fejlessze a mozgásos alapttechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenciós és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

5.2.7 A hallási fogyatékos (továbbiakban: hallássérült) tanuló

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye.

A hallássérülés gyűjtőfogalom. Hallássérült személyek **a nagyothallók**, a siketek és a cochleáris implantátumot (továbbiakban: CI) viselők. A cochleáris implantátum a belső fülbe ültetett hallásjavító eszköz. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szóhasználatól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje nem feltétlenül korrelál életkorával, hallásállapotával.

A **nagyothalló tanulónál** (enyhe nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 30–45 dB közötti; közepes nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 46–65 dB közötti; súlyos nagyothallásnál a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 66–90 dB közötti) a hallás csökkenése akadályozottságot jelenthet a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.

A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógy pedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével. Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer- és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembevétele stb.), az óraszervezésben, a teljes tantestület szemléletváltozásában. A gyógy pedagógus partner a megoldásokban. Az iskola akkor válik valódi befogadóvá (inkluzív iskola), amennyiben a tanítási programok, a pedagógiai szemlélet és felkészültség, a szervezés, a tárgyi és személyi feltételek igazodnak a gyermek speciális szükségleteihez.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

A hallássérült tanulók nevelésben-oktatásban az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszhetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges érvényesíteni a tantervben. A fejleszhetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmaradhat a szókincs, az érintett tanulók a nyelvi kifejezőeszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. Ezek az eltérések közvetlenül összefüggenek a hallássérüléssel.

A Nat elveit és lényegét nem érintő módosítások alapját ezek a jelenségek képezik. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.

Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

Kívánatos, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben részesülő, illetve korai életkorban cochleáris implantáció műtéten átesett tanulók szókincese, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai segítséggel minél inkább megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves, esetleg ennél nagyobb mértékű elmaradást mutat.

A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a Magyar nyelv és irodalom tanulási területtel összefüggésben:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség);
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg);
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincesfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása);
- e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerezhető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. A fejlesztés tartalmába – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapi témájú verbális kommunikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gondolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásával.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A

speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásvesztés és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznap helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok – lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

– A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.

– A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.

– Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedezettő tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.

- A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készségszintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhoz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédeszközök biztosítására lehet szükség.
- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Történelem és állampolgári ismeretek

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Etika

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az aszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást.

A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Természettudomány és földrajz

A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel

olyan alkalmazható ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értéke és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, -feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri is-

méltóságot biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területre, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményéhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Az alkalmazott módszertani alapelvek egyik legfontosabbika a differenciálás. Hallássérült tanulók esetén ez a következő területeken valósulhat meg:

- a tananyag, feladat választásában;
- az alkalmazott nyelvi szintben, az alkalmazott nyelvben (hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv);
- a tananyag feldolgozásának menetében;
- a feldolgozás módjában;
- a segítségnyújtás mértékében, minőségében;
- az értékelésben;
- az alkalmazott kommunikációs módokban;
- a tanulási tempóban.

5.2.8 A beszéd fogyatékos tanuló

Beszéd fogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Függetlenül a tanulási terület jellegétől, a nyelvi zavar specifikuma, hogy átszövi a teljes tanulási-tanítási folyamatot, ezért önmagában hordozza a verbális tanulási zavarok kockázatát. Ennek megfelelően szükséges minden tanulási terület tartalmait preventív készségfejlesztéssel kiegészíteni, valamint mennyiségi és minőségi szempontból megfelelően adaptálni.

Magyar nyelv és irodalom

A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára. A populációba tartozó tanulók anyanyelvi teljesítményei között jelentős különbségeket tapasztalunk. A tanulási célokat az egyes tanulók egyéni képességeihez, aktuális nyelvi fejlettségi szintjéhez mérten a logopédussal való konzultáció segítségével szükséges megállapítani. Célszerűen hosszabb időintervallumok (pl. kétéves) kijelölésével is élhetünk. Az alábbi leírásban inkább az egyes területek kiemelt feladatait vesszük számba.

A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat, mondataalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat). Ezek arányát az anyanyelvi fejlesztésben a tanuló képességstruktúrájához viszonyítva határozzuk meg.

Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát! A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassza, azonosítsa. Ezt az olvasástanulást megelőző készségfejlesztés során kell kialakítanunk. Az érintett tanulók esetében kizárólag hézagmentes, evidenciaalapú, preventív, proaktív szemléletű hangoztató-elemző, összetevő olvasástanítás lehet sikeres. Ezt szükség szerint késleltetett írástanítással kössük össze. A betűtanításban a négyes asszociáció alkalmazása biztosítja a legszélesebb körű, multiszenzoros tapasztalatszerzést. Az összeolvasás tanítása fokozatosan, hézagmentesen nehezedő kell hogy legyen.

A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emléknymaihoz kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni. Ezek sikerélményt hoznak, erősítik az olvasottakkal való érzelmi azonosulást, ezáltal az olvasási motivációt. A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhoz képest késleltetve tolódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).

A nyelvtani jelenségek feldolgozását mindig egyszerű példákon, kérdőszó alapján való azonosítással, csoportosítással, sok metanyelvi tapasztalat szerzésével kezdjük el. Ebben kellő gyakorlással a nyelvi fejlődésében súlyos elmaradást mutató tanuló is eredményes lehet, míg a leíró nyelvtani definíciók pontos visszaadása szinte megoldhatatlan számára. A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást

mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe van a tudatos hibajavítás megtanításának. Ez mint metakognitív, kompenzáló tevékenység jól fejleszthető. Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként az evidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.

Az irodalmi alkotások feldolgozásában a mondanivaló különleges, művészi feldolgozása, gazdag konnotációja és esetleg szokatlan vagy régies nyelvezete, a használt költői, írói eszközök megnehezítik a nyelvi megértést, a jelentéstulajdonítást. A szintaktikai feldolgozás és a verbális emlékezet jelentős gyengesége, valamint a szóelőhívás nehézsége miatt tanítványainknak jelentős kihívást okoz rövid memoriterek megtanulása is. Ezért a feldolgozásra vagy megtanulásra szánt művek kiválasztását körültekintően kell mérlegelni, megtanulásukat pedig mnemotechnikai eljárások használatával ajánlott segíteni. Nyelvi zavar esetén nemcsak a feldolgozott irodalmi művek számát és minőségét fontos differenciáltan kezelni, hanem a feldolgozás módszereit és mélységét is. A költői eszközök felismerése, mondanivalójuk megértése hosszú gyakorlást igényel. A képes beszéd megértése és a mondanivaló átvitt értelmezése, a metaforák vagy az idiómák megértése különösen nehéz a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára. A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához. Részesítsük előnyben a hangoskönyvet vagy a rövidített irodalmi változatokat. A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.

Matematika

A matematikai készségek tekintetében a beszéd-/nyelvfejlődési zavart mutató tanulók teljesítménye széles skálán mozog. Némelyek közülük (általában a társult zavarokat nem mutatók) a matematikai szimbólumok és matematikai gondolkodás terén kiemelkedően teljesítenek. A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbális feldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük. Az érintett tanulók előrehaladása tipikusan fejlődő társaikéhoz hasonló ütemben csak akkor biztosított, ha a meghatározásokat, definíciókat inkább a praktikus példákon keresztül való alkalmazás során, és nem a szó szerinti felidézés alapján várjuk el. Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre). Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló

nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződünk arról, hogy megértette a feladatot.

A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

Történelem és állampolgári ismeretek

A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést. Ezek tanulságainak, összefüggéseinek felismerésében a nyelvi zavart mutató tanulók általában nem igényelnek támogatást, ugyanakkor nyelvi feldolgozásuk terén, pl. a törvényszerűségek és az idői egymásutániség kifejezésében több segítségre és hosszabb időre van szükségük. A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást. A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is. A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük. Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

Etika

Az erkölcsstan tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek. A beszéd fogyatékos tanulók szempontjából nagyon hasznos, ha egy-egy konfliktust, erkölcsi dilemmát szituációs vagy dramatizált játékokkal dolgozunk fel, mivel a gesztusok, téri helyzetek, a hangszín, a hanglejtés nagyban segíti a nyelvi megértést. Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, behelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki a számukra nyelvileg nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

Természettudomány és földrajz

A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megélése, majd megértése elsőbbséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik. Ezek nem befolyásolják a megértés mélységét, viszont megkönnyítik a folyamatok, az ok-okozati összefüggések feldolgozását. Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelvileg nehezebb

feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók. Ezek gyakorlása több segítséget igényel, többletidőre és különböző mnemotechnikák alkalmazására van szükség. A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is. Törekedni kell tehát arra, hogy főként a látható, tapasztalható világ törvényszerűségeit, gyakorlatban is alkalmazható természettudományos ismereteket tanítsunk az általános iskolai szakaszban. Az „anyag alatti világ” és a makrokozmosz közvetlenül nem megtapasztalható elméleteit inkább a gondolkodás fejlődésének előrehaladtával, a középiskolai időszakban érdemes megismertetni a nyelvi zavart mutató tanulókkal.

Idegen nyelv

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanulók a beszédben való gátlásaikon kívül általában nem mutatnak markáns nehézségeket az idegen nyelv tanulása tekintetében (kivéve a beszédfeldolgozásban és a nyelvi képességekben is érintett csoportokat: rezonanciazavar, verbális diszpraxia). Legfeljebb a kiejtésben és a kommunikációs bátorságban térnek el társaiktól. Ezt érdemes középiskolás korban idegen nyelvi közegben oldani, több hetes ott tartózkodást, diákcsereprogramot biztosítani, ami kedvezően hat a motivációra és a beszédfélelem oldására is.

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvvel, de főként az angol nyelvvvel a mindennapjaikban is találkoznak. A magasabb szintű idegen nyelvi tudásig (pl. nyelvvizsga) közülük kevesen jutnak el, mindenképpen érdemes azonban legalább egy idegen nyelvet választani, és a mindennapi beszéd készségeit fejlesztve praktikusán használható kommunikációs kompetenciát felépíteni. A nyelvválasztásban a találkozási gyakoriság (vagyis, hogy a mindennapi életben melyik idegen nyelvvvel találkoznak gyakrabban a diákok, pl. a magyar nyelvben is használt idegen kifejezések, idegen nyelvű filmek, popslágerek, számítógépes játékok) mellett az játszik szerepet, hogy a tanuló milyen típusú nyelvi zavarral küzd. A morfológiai-szintaktikai túlsúlyú zavart mutató tanulók számára, valamint a szótalálási nehézséggel küzdők számára például előnyösebb a sekély morfológiájú és sok rövid szóval operáló angol nyelv. Itt a praktikus nyelvi kifejezésig könnyebb eljuttatni tanulóinkat, csak később, a magasabb szinteken találkoznak bonyolult nyelvi szerkezetekkel. A beszédfeldolgozás és -megértés zavarával küzdő tanulók számára esetleg a német nyelv előnyösebb – ahol hosszabb szavak és világos szerkezetek vannak –, mivel ők a sok rövid szóból álló nyelvtani kötőanyagot ritkásan tartalmazó közléseket nehezebben értik meg.

Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg. Az alsó tagozaton döntően szóbeliséggel találkozzanak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókincs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondot fordítani. Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is

lehet bővíteni a szókincset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket. A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókincse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókincs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést a szótalálási nehézségek hátráltatják. A multiszenzoros érzékeltetés segít a bevésésben. A mondatalkotást és a párbeszédet létrehozását nehezíti emellett, hogy a nyelvhasználat – akárcsak az anyanyelven – általában kevés rugalmasságot mutat, nehezen alkalmazkodik a változó kontextushoz. Változatos szituációkban, sokféle párbeszédben érdemes adaptálni a megtanult fordulatokat. A nyelvtani viszonyok megértése a nyelvi zavart mutató tanulók esetében később következik be, ezért inkább a 7-8. osztály, valamint a középiskola időszakában válnak képessé a nyelvtan intenzív tanulására. Lényeges, hogy metakogníójuk, önismeretük fejlődésével a nyelvtanulásban is reális célokat tűzzenek ki maguk elé.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni. A nyelvfejlődési zavarral küzdők más kifejezési formákban mutathatnak kifejezett tehetséget; ilyenek általában a vizuális művészetek, a kézműves tevékenységek. Ezekben az esetekben már az általános iskolai szakaszban is fontos a tehetséggondozás. Rajzkészségük tipikusan is fejlődhet, ha a nyelvi elmaradáshoz nem társul grafomotoros zavar. Az ének-zene tantárgyban az időbeli egymásutániség észlelése, a kottaolvasás, a finom akusztikus megkülönböztető készséget igénylő zenei darabok nehézséget okozhatnak a nyelvi fejlődési zavarral vagy az auditív feldolgozási zavarral küzdő tanulók számára. Itt évről évre képességeiknek megfelelő, egyéni célokat kell kitűzni. A dolognak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás). A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához mérik.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A digitális kompetenciák minél jobb elsajátítása nyelvi zavar esetében kiemelkedő jelentőségű, mivel esélyegyenlőséget biztosít. A különböző technológiák segítségével kommunikációs-nyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.

Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola felső tagozatának végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz

hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez. A megfelelő eszköz kiválasztásában, az eszközhasználat tanításában a gyógypedagógus és az informatikatanár szoros együttműködésére van szükség.

A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása. További szempont az IKT-használattal kapcsolatban az addiktív magatartásformák elkerülése, a tevékenységrepertoár beszűkülésének megelőzése. Ebben a tekintetben a nyelvfejlődési és a beszédzavarral küzdő tanuló egyaránt veszélyeztetett lehet, ha társas kapcsolatai eleve szűk körűek, kevésbé élők. A tantárgy feladata a biztonságos internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása. Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúly fejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani. Érdekes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástanítás időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk. Várhatóan a megtanult mozgásforma más helyzetre való rugalmas adaptálása is nehézséget jelent az érintett tanulók számára, ezért változatos formában és szituációkban újra meg újra szükséges elővenni a feladatokat.

A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

Módosítás:

Lázár Ervin Program:

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya egyetértett azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

A Kormány fenti határozata alapján a Lázár Ervin Program (továbbiakban: Program) szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

Mesterprogram:

2020. január 1-jétől indul „A technológia alapú mérés-értékelés legújabb eredményeinek megismertetése és integrálása az intézményi fejlesztő munkában, kognitív készségek fejlesztésének lehetőségei” mesterprogram megvalósítása.

Legitimáció

A nevelőtestület a Pedagógiai Program módosítását 2019. 12. 20. napján tartott értekezleten egyhangúlag elfogadta.

A Pedagógiai Programot jóváhagyom.

Zákányszék, 2019. 12. 20.

intézményvezető

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának módosítását a diákönkormányzat 2019. 12. 18. napján tartott ülésén véleményezte, a benne foglaltakkal egyetértett és elfogadásra javasolta.

Zákányszék, 2019. 12. 18.

diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának módosítását az Intézményi Tanács 2019. 12. 17. napján tartott ülésén véleményezte, a benne foglaltakkal egyetértett és elfogadásra javasolta.

Zákányszék, 2019. 12. 19.

Intézményi Tanács elnöke

6 A Pedagógiai programmal kapcsolatos intézkedések

A Pedagógiai program tartalmi módosítása

- 3.1 A választott kerettanterv megnevezése – tantervi óraszámok táblázata (kivétre került a 2012-es kerettantervi szabályozás, tantervi óraszámok)
- 3.17 Aktív Iskolai program (bekerült a 2023-2024-es tanévtől)
- 4. Az Alapfokú Művészeti Iskola nevelési programja (kiegészítésre került)

A Pedagógiai program elfogadása

A Pedagógiai program felülvizsgálatát és módosítását a nevelőtestület elfogadta.

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola módosított Pedagógiai programját az igazgatója jóváhagyta.

Igazgatóként nyilatkozom, hogy jelen módosítás sem a fenntartóra, sem a működtetőre többlet-kötelezettséget nem hárít.

Kelt: Szeged, 2023. szeptember

P. H.

.....
Sápi Zoltánné

igazgató

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK

Az iskola módosított Pedagógiai programját a 2023/2024. tanévtől az iskolai Szülői Közösség a jogszabályban meghatározottak szerint véleményezte, a benne foglaltakkal egyetértett és támogatta.

Kelt: Zákányszék, 2023. szeptember

.....
Szülői Közösség képviselője

Az iskola módosított Pedagógiai programját a 2023/2024. tanévtől a Diákönkormányzat a jogszabályban meghatározottak szerint a tanulókat érintő változásokat véleményezte, a benne foglaltakkal egyetértett és támogatta.

Kelt: Zákányszék, 2023. szeptember

.....
DÖK segítő tanár

Az iskola módosított Pedagógiai programját a 2023/2024. tanévtől az Intézményi Tanács a jogszabályban meghatározottak szerint véleményezte, a benne foglaltakkal egyetértett és támogatta.

Kelt: Zákányszék, 2023. szeptember

.....
Intézményi Tanács képviselője

Az iskola módosított Pedagógiai programját a 2023/2024. tanévtől a Nevelőtestület egyhangúlag támogatta.

Kelt: Zákányszék, 2023. szeptember

.....
munkaközösség-vezető

.....
igazgató-helyettes

.....
igazgató

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola módosított Pedagógiai programját a 2023/2024. tanévtől a Szegedi Tankerületi Központ megismerte és elfogadta.

Kelt: Szeged,

P.H

.....
a fenntartó képviseletében